

„WODOCIAGI SŁUPSK” sp. z o.o.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA

ALINA ZIMNICKA ANDRZEJ WÓJTOWICZ

SPIS TREŚCI

1.	Organizacja Spółki	4
1.1.	Podstawy działalności	4
1.2.	Misja wizja cele i wartości Spółki	5
1.3.	Zakres i przedmiot działalności	7
1.4.	Strategia i polityka Spółki	10
1.5.	Zintegrowany System Zarządzania	11
1.6.	Nadzór właścicielski i ład korporacyjny	14
1.7.	Organy spółki	14
1.8.	Struktura organizacyjna	15
2.	Działalność operacyjna spółki	17
2.1.	Produkcja wody	18
2.2.1.	Zestawienie podstawowych wskaźników techniczno-ekonomicznych	18
2.2.2.	Produkcja wody w roku 2018	19
2.2.3.	Jakość wody	23
2.2.4.	Koszty produkcji wody	31
2.2.5.	Analiza pracy pogotowia wodociągowego w roku 2018	32
2.2.6.	Kontrole w dziale PW	33
2.2.7.	Działania pro-edukacyjne	33
2.2.	Sieć wodociągowa	34
2.2.1.	Miasto Słupsk	34
2.2.2.	Straty wody Miasto Słupsk	36
2.2.3.	Gmina Kobylnica	41
2.2.4.	Straty wody Gmina Kobylnica	43
2.3.	Sieć kanalizacyjna	45
2.3.1.	Miasto Słupsk	46
2.3.2.	Gmina Kobylnica	47
2.3.3.	Gmina Słupsk	49
2.3.4.	Kontrola odorowa sieci kanalizacyjnej	50
2.4.	Gospodarka ściekowa i odpadowa	51
2.4.1.	Wskaźniki techniczno-ekonomiczne oczyszczalni ścieków w Słupsku	51
2.4.2.	Obciążenia hydrauliczne	52
2.4.3.	Jakość oczyszczania ścieków	53
2.4.4.	Nieczystości ciekłe dowożone	54
2.4.5.	Ścieki przemysłowe i kontrola odorowa sieci	54
2.4.6.	Działania inwestycyjne i remontowe	54

2.4.7.	Gospodarka odpadowa i emisje.....	55
2.4.8.	Kontrola odorowa na oczyszczalni	60
2.4.9.	Produkcja biogazu	60
2.4.10.	Gospodarka energetyczna na OS	61
2.4.11.	Koszty oczyszczalni.....	62
2.4.12.	Działalność Centrum Edukacji Ekologicznej	63
2.4.13.	Lokalne oczyszczalnie ścieków w Gminie Kobylnica	66
2.5.	Pion serwisowy.....	68
2.5.1.	Laboratorium badania wody i ścieków	68
2.5.2.	Utrzymanie ruchu i zaplecza technicznego	70
2.5.3.	Dział transportu.....	74
3.	Sprzedaż usług.....	78
3.1.	Przychody z usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków	79
3.2.	Sprzedaż usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę	80
3.2.1.	Sprzedaż usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę - Miasto Słupsk.....	81
3.2.2.	Sprzedaż usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę – Gmina Kobylnica	83
3.3.	Sprzedaż usług zbiorowego odprowadzania ścieków	85
3.3.1.	Sprzedaż usług zbiorowego odprowadzania ścieków – Miasto Słupsk.....	86
3.3.2.	Sprzedaż usług zbiorowego odprowadzania ścieków – Gmina Kobylnica	88
3.3.3.	Sprzedaż usług zbiorowego odprowadzania ścieków – Gmina Kobylnica	90
3.4.	Sprzedaż pozostała	91
3.5.	Odbiorcy usług i punkty rozliczeniowe	92
3.6.	Windykacja należności	93
4.	Sytuacja finansowa Spółki	95
4.1.	Działalność gospodarcza	95
4.2.	Koszty rodzajowe w latach 2017-2018.....	100
4.3.	Działalność finansowa	101
4.4.	Pozostała działalność operacyjna.....	101
4.5.	Wynik finansowy	103
4.6.	Ocena sytuacji finansowej.....	103
4.6.1.	Analiza wskaźników majątku i kapitałów	103
4.6.2.	Analiza wskaźników rentowności.....	104
4.6.3.	Analiza wskaźników płynności finansowej.....	104
4.6.4.	Analiza wskaźników obrotowości majątku	105
4.6.5.	Analiza wskaźników wydajności.....	105
5.	Kierunki rozwoju Spółki.....	106

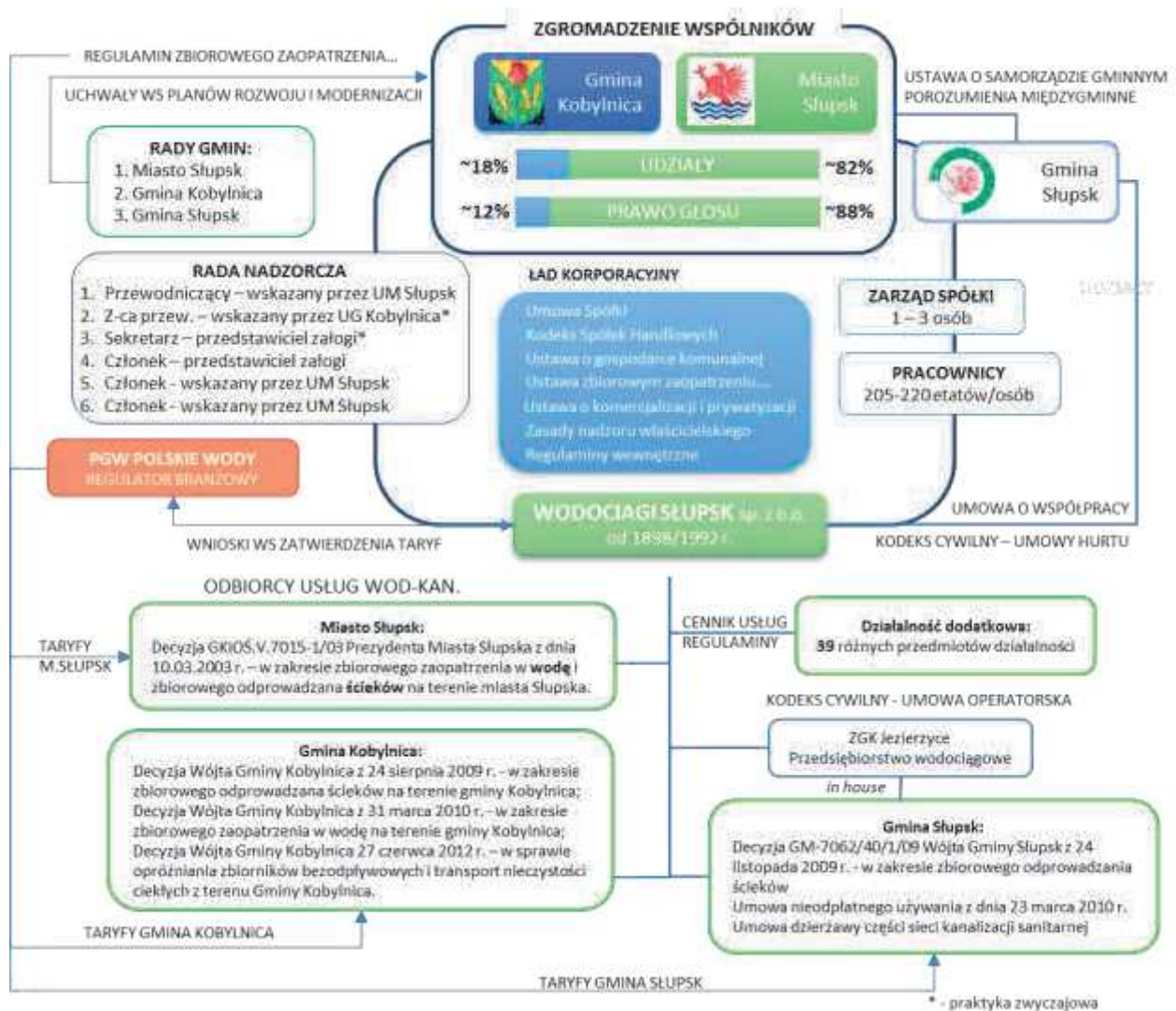
5.1.	Kontekst przedsiębiorstwa - czynniki wpływające cele Spółki.....	107
5.2.	Kierunki działań strategicznych.....	110
5.3.	Realizacja planów inwestycyjnych i aktywność inwestycyjna.....	113
5.4.	Remonty.....	128
5.5.	Planowanie rozwoju infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej	129
5.6.	Odpłatne przejęcia i służebność przesyłu	130
5.7.	Inwentaryzacja sieci i system informacji przestrzennej GIS.....	132
6.	Sytuacja kadrowa Spółki	133
6.1.	Organizacja i efektywność pracy.....	134
6.2.	Wynagrodzenia	135
6.3.	Warunki pracy	137
6.4.	Współpraca z organizacjami pracowniczymi	138
7.	Wielkość i rodzaj kapitałów własnych i udziałów	139
8.	Propozycja podziału zysku za 2018 rok.....	140

1. Organizacja Spółki

1.1. Podstawy działalności

Spółka powstała z dniem 02.03.1992 r. w wyniku przekształcenia Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Słupsku na mocy Uchwały Rady Miejskiej z dnia 18.12.1991 r. nr 237/91 i aktu przekształcenia przedsiębiorstwa komunalnego w spółkę z o.o. z dnia 25.02.1992 r. Zarejestrowana jest w KRS - VIII Wydział Gospodarczy Sąd Rejonowy w Gdańsku pod numerem 0000078635.

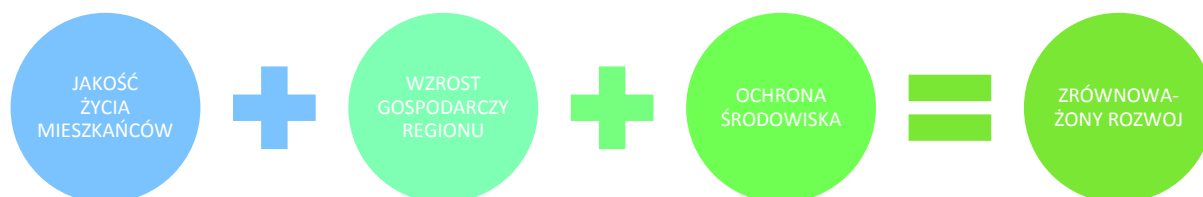
Kapitał zakładowy na koniec 2018 roku wynosił 90.356.500 zł. Łączna liczba udziałów w Spółce – 180.713 o wartości nominalnej 500 zł każdy, dzieliła się na 147.157 udziałów należących do Miasta Słupska i 33.556 udziałów należących do Gminy Kobylnica.



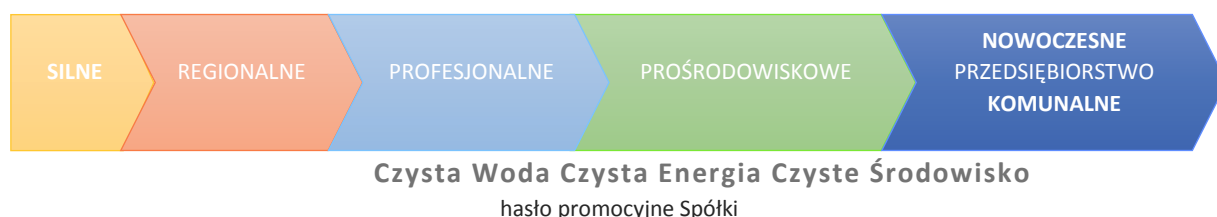
Rysunek 1 Podstawowe relacje gospodarcze i prawne w Spółce.

1.2. Misja wizja cele i wartości Spółki

Misją Spółki jest **długofalowe i trwałe zapewnienie dostępu do usług** w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, poprawiających jakość życia mieszkańców, stymulujących rozwój gospodarczy regionu oraz należytą ochronę środowiska naturalnego.



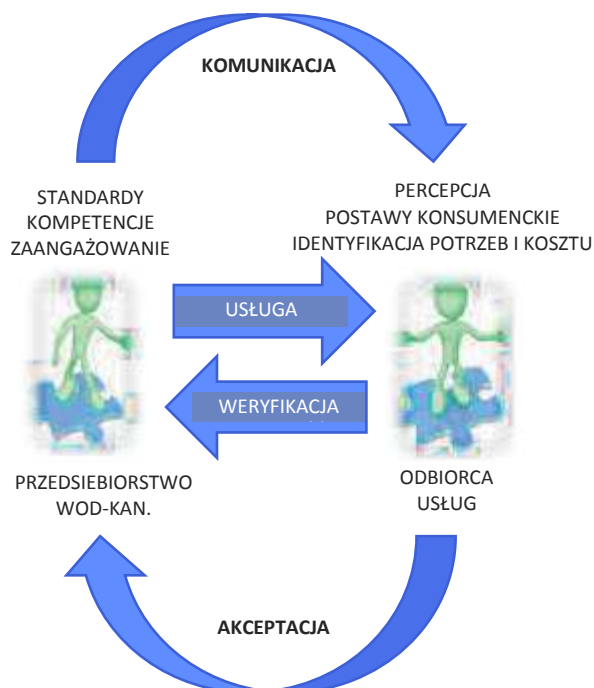
Wizją Spółki jest osiągnięcie statusu **nowoczesnego i profesjonalnego** przedsiębiorstwa **komunalnego, przyjaznego** odbiorcom usług i środowisku, rozumiane jako relacja jakości i niezawodności świadczonych usług przy zachowaniu dbałości o akceptowalne ceny i transparentne działania.



Celem działania Spółki jest prowadzenie działalności produkcyjnej, usługowej i handlowej, w szczególności:

- zapewnienie zdolności posiadanych urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz dostaw wody i odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny;
- zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków określonych w obowiązujących przepisach i pozwoleniach oraz odpowiedni sposób monitorowania jakości, zadowalający odbiorców usług;
- rozwój przedsiębiorstwa poprzez określenie i realizację polityki inwestycyjnej ustalonej w wieloletnich planach rozwoju i modernizacji;
- racjonalne gospodarowanie powierzonymi zasobami wodnymi;
- ochrona środowiska, szczególnie w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej;
- kształtowanie postaw konsumenckich, w szczególności racjonalizacji użytkowania wody i ograniczania zanieczyszczenia ścieków realizowane poprzez nowoczesne rozwiązania techniczne, skuteczną politykę informacyjną, konsultacje społeczne, edukację ekologiczną, itp. działania;

- działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, którego celem jest osiągnięcie niezbędnych przychodów, stanowiących podstawę kalkulacji taryf, gwarantujące zapewnienie odpowiedniej jakości usług, pokrycie uzasadnionych wydatków na eksploatację, utrzymanie i rozwój systemów wodociągowo-kanalizacyjnych;
- ochronę interesów odbiorców usług, m.in. poprzez odpowiednią systematykę kosztów, politykę taryfową oraz eliminację subsydiowania skrośnego;
- rozwój usług dodatkowych mających na celu wykorzystania potencjału technicznego i intelektualnego Spółki, których celem jest osiągnięcie odpowiednich zysków i zmniejszanie kosztów działalności podstawowej.



Rysunek 2 Budowanie relacji oparte na wartościach i zrozumieniu

standardyzacyjnych, co umożliwia nam dostęp do danych benchmarkingowych i kontaktu z najlepszymi pomysłami i rozwiązaniami z całego świata. To pobudza kreatywność i pozwala lepiej zidentyfikować i zrozumieć potrzeby naszych odbiorców usług, pracowników, a także realizować wizje i zadania lokalnych samorządów.

Spółka w swojej działalności kieruje się uniwersalnymi wartościami **szacunku, uczciwości, transparentności, empatii zaangażowania i profesjonalizmu.**

Wizerunek i prestiż Spółki budowany jest w oparciu o kompetencje pracowników, budowanie właściwych relacji ze wszystkimi interesariuszami oraz angażowanie w ważne społecznie projekty i przedsięwzięcia. Uczestniczymy w wielu organizacjach działających na rzecz społeczności lokalnej, w radach programowych, projektach badawczo-rozwojowych. Działamy zarówno w lokalnych przedsięwzięciach, jak również bierzemy udział w kreowaniu nowoczesnych i efektywnych rozwiązań technicznych, organizacyjnych i prawnych na poziomie regionu, kraju, a także UE. Pracownicy Spółki są często ekspertami i uczestnikami grup

Woda nie jest produktem handlowym takim jak każdy inny, ale raczej dziedzictwem, które musi być chronione, bronię i traktowane jako takie.

Preambuła Ramowej Dyrektywy Wodnej

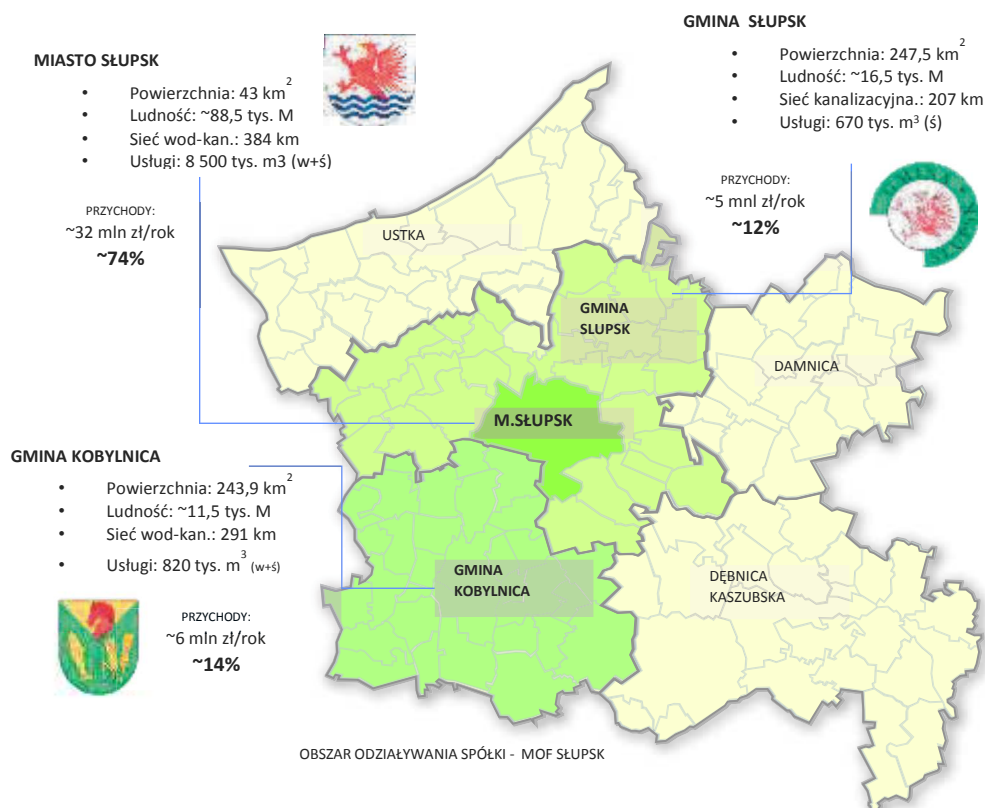
Podstawowym dobrem każdego człowieka jest dostęp do czystej wody po osiągalnych cenach.

Deklaracja Dublińska

Jako przedsiębiorstwo z obszaru monopolu naturalnego jesteśmy szczególnie zorientowani na prawidłowe relacje z naszymi odbiorcami. Poddajemy się dobrowolnej certyfikacji i weryfikacji za pośrednictwem różnych instytucji arbitrażowych, wdrażamy uznane standardy organizacyjne i techniczne, ale nader wszystko staramy się dbać o akceptację jakości i dostępności naszych usług.

Staramy się również kształtować prawidłowe postawy konsumenckie, bo woda to nie towar lecz dobro, które powinno być używane racjonalnie. Podobnie z korzystaniem z usług kanalizacyjnych, informowanie i edukacja ekologiczna jest ważnym aspektem naszych wzajemnych relacji z klientami.

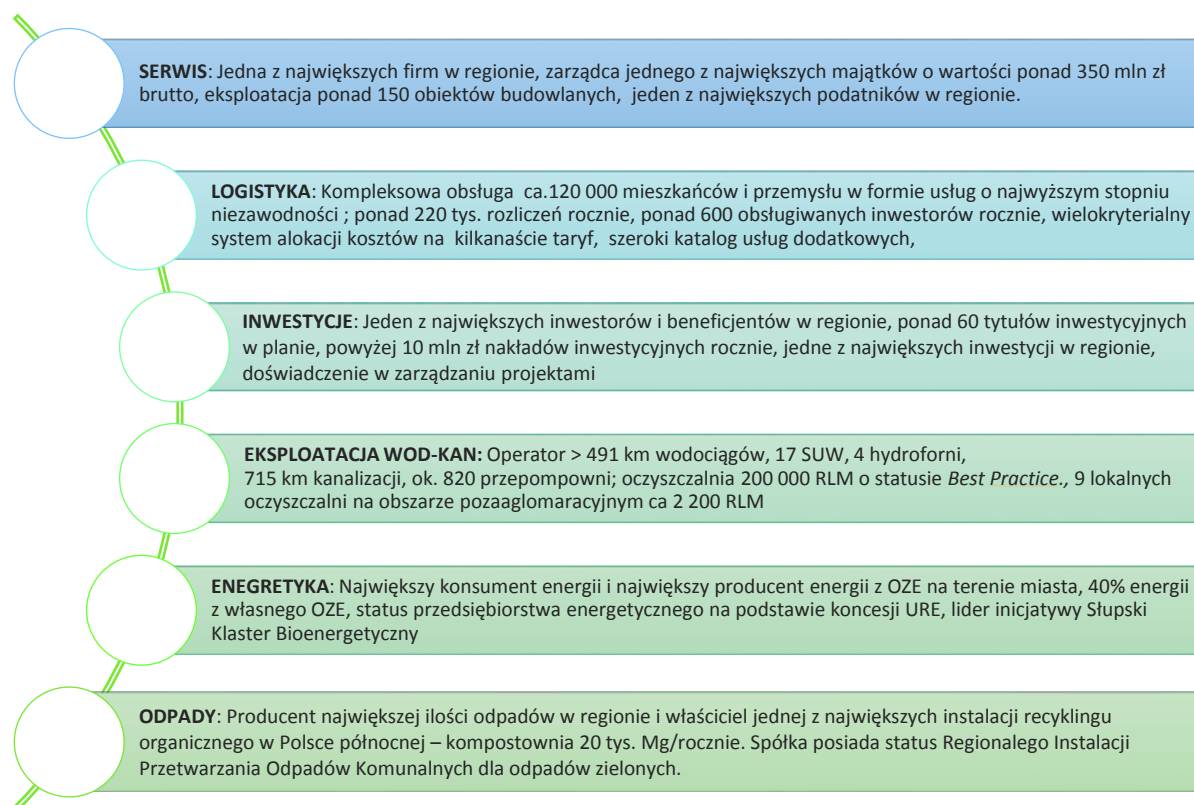
1.3. Zakres i przedmiot działalności



Rysunek 3 Obszar działalności podstawowej (zaznaczenie na zielono) oraz oddziaływania Spółki

Spółka jest jednym z największych przedsiębiorstw w regionie pracującym na majątku wartości ponad 350 mln zł. Poprzez naszą aktywność inwestycyjną i pozyskiwanie środków pomocowych jesteśmy jednym z największych inwestorów, a także inżynierów kontraktowych. Prowadzimy podstawową działalność na terenie 3 gmin, obsługując znaczną ilość odbiorców usług, co wymaga zastosowania odpowiednich instrumentów informatycznych, organizacyjnych i logistyki.

Posiadamy koncesje URE na wytwarzanie energii, do produkcji której wykorzystujemy źródła odnawialne. Jesteśmy również największym producentem odpadów, powstających m.in. w procesach oczyszczania ścieków. Aby je odpowiednio zagospodarować, zajmujemy się również działalnością z zakresu przetwarzania bioodpadów, posiadając status Regionalnej Instalacji – w zakresie odpadów zielonych.



Rysunek 4 Rozpiętość i zakres działalności Spółki w kierunku efektywnego wykorzystanie potencjałów i kapitałów

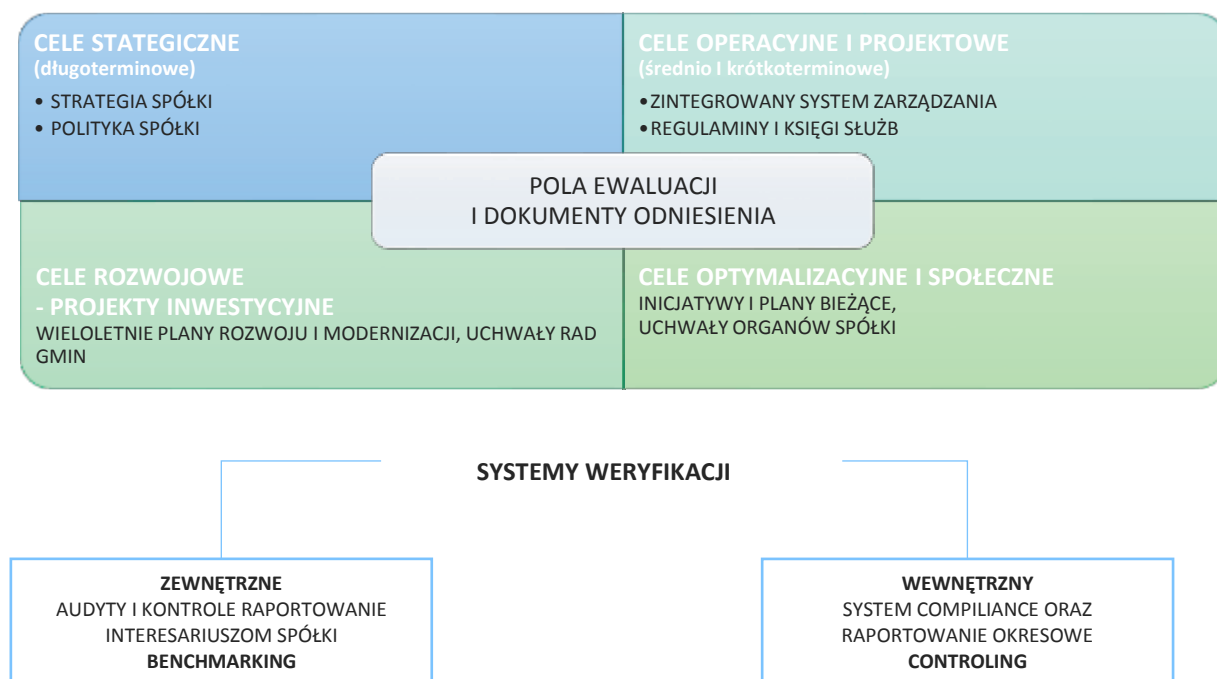
Tabela 1 Przedmiot działalności wg klasyfikacji PKD – na podstawie Umowy Spółki

Lp.	Kod	Przedmiot działalności
1	36.00.Z	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody
2	37.00.Z	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków
3	38.11.Z	Zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne
4	38.21.Z	Obróbka i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne
5	39.00.Z	Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami
6	35.11.Z	Wytwarzanie energii elektrycznej
7	35.12.Z	Przesyłanie energii elektrycznej
8	35.12.Z	Dystrybucja energii elektrycznej
9	35.14.Z	Handel energią elektryczną
10	42.21.Z	Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych
11	42.22.Z	Roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych
12	46.90.Z	Sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana
13	68.20.Z	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi

14	71.20.B	Pozostałe badania i analizy techniczne
15	71.12.Z	Działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne
16	85.59.B	Pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej nie sklasyfikowane
17	33.12.Z	Naprawa i konserwacja maszyn
18	35.30.Z	Wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
19	43.22.Z	Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych
20	68.10.Z	Kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek
21	49.32.Z	Działalność taksówek osobowych
22	77.11.Z	Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek
23	49.41.Z	Transport drogowy towarów
24	77.32.Z	Wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych
25	82.30.Z	Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów
26	43.99.Z	Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane
27	74.90.Z	Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, gdzie indziej niesklasyfikowana
28	82.99.Z	Pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej, gdzie indziej niesklasyfikowana
29	69.20.Z	Działalność rachunkowo - księgowa; doradztwo podatkowe -
30	70.22.Z	Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania
31	82.11.Z	Działalność usługowa związana z obsługą biura
32	41.10.Z	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków
33	70.10.Z	Działalność firm centralnych (head offices) i holdingów z wyłączeniem holdingów finansowych
34	43.22.Z	Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych
35	43.99.Z	Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane
36	78.30.Z	Pozostała działalność związana z udostępnianiem pracowników
37	81.30.Z	Działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni
38	82.11.Z	Działalność usługowa związana z administracyjną obsługą biura
39	82.19.Z	Wykonywanie fotokopii, przygotowywanie dokumentów i pozostała specjalistyczna działalność wspomagająca prowadzenie biura

1.4. Strategia i polityka Spółki

Spółka buduje swoją strategię w oparciu o **zasady zrównoważonego rozwoju** jako najbardziej zbieżnej z celami i zadaniami przedsiębiorstwa, jak i adekwatnej do nurtu rozwojowego wskazywanego w strategiach europejskich (Europa 2020), krajowych (Polska 2030), regionalnych (Pomorskie 2020) i lokalnych (Strategia Miasta Słupska 2022, Strategia Gminy Kobylnica 2020). Jest to również ważne z punktu widzenia priorytetów wielu krajowych i europejskich funduszy oraz programów pomocowych, do których Spółka składa aplikacje, gdzie kompatybilność zamierzeń inwestycyjnych jest niezwykle istotna.



Rysunek 5 Obszary strategicznego planowania i odpowiadające im dokumenty odniesienia

W ramach celów długoterminowych funkcjonuje **Strategia i Polityka Spółki** weryfikowana corocznie w ramach Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników. Strategia obejmuje cele strategiczne z różnego obszaru działalności Spółki, z których do najważniejszych zaliczyć można następujące:

- konsolidacja i rozwój usług na wielu płaszczyznach,
- budowanie zespołu - wzorowe standardy nadzoru i zarządzania;
- utrzymanie dotychczasowego poziomu sprzedaży usług i poszukiwanie nowych rynków,
- zapewnienie potencjałów rozwojowych dla miejskiego obszaru funkcjonalnego;
- efektywne wykorzystanie funduszy;
- akceptowalne taryfy dla gospodarstw domowych;



Rysunek 6 Obszary i zakres celów strategicznych

- przewidywalność i sprawiedliwa alokacja kosztów na poszczególne grupy taryfowe;
- 50% niskoemisyjnej energii własnej z OZE i CHP do 2020;
- aktywna edukacja ekologiczna;
- wdrożenie zarządzania prewencyjnego - plan bezpieczeństwa wody;
- optymalizacja kosztów i przewidywalność systemu rozliczeniowego.

1.5. Zintegrowany System Zarządzania



W Spółce funkcjonuje Zintegrowany System Zarządzania Jakością, Zarządzania Środowiskowego oraz Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy (ZSZ), zgodny z międzynarodowymi normami ISO 9001 (zarządzanie jakością), ISO 14001 (zarządzanie środowiskowe) oraz z polską normą PN-N-18001 (zarządzanie BHP).

Wdrożony i utrzymywany w Spółce „Wodociągi Słupsk” Zintegrowany System Zarządzania oparty jest na podejściu procesowym oraz zarządzaniu poprzez krótkookresowe cele i ich miary (efekty), spójne z przyjętymi, ramowymi deklaracjami Zarządu Spółki w obszarach jakości, środowiska oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, które wyrażone są w przyjętej Polityce ZSZ, publicznie dostępnej na www.wodociagi.slupsk.pl. Okresowej weryfikacji podlega kontekst Organizacji w zakresie otoczenia Spółki i stron zainteresowanych. Prowadzona jest udokumentowana, systemowa analiza ryzyka w odniesieniu do celów operacyjnych poszczególnych działów Spółki i procesów ZSZ.

Ustanowione w ZSZ procedury normalizują przebieg procesów obsługi klienta, prowadzenia ruchu, zakupów, zarządzania zasobami ludzkimi i dysponowanym majątkiem, gwarantując powtarzalność obsługi oraz świadczonych usług na oczekiwanym przez klientów wysokim poziomie jakościowym, zgodnym z obowiązującymi wymaganiami prawnymi, w dbałości o otaczające środowisko przyrodnicze, z zachowaniem obowiązujących zasad bezpieczeństwa pracowników i innych zainteresowanych stron. Przyjęte w ZSZ i okresowo testowane procedury gotowości oraz reagowania na potencjalne awarie środowiskowe, zagrożenia, czy sytuacje kryzysowe, to m.in. wyraz społecznej odpowiedzialności Spółki, prowadzącej działalność w obszarze zdrowia publicznego.

Utrzymywany w naszym przedsiębiorstwie ZSZ jest logicznym narzędziem menedżerskim w cyklu *Deminga PDCA (Plan - Do - Check - Act)* opartym na wymaganiach międzynarodowych norm systemowych oraz dobrych praktykach zarządzania. Traktowany jest w kontekście działania Organizacji nie jako wydatek, lecz jako **inwestycja** w chęć wspólnego, ciągłego doskonalenia się i konsekwentnego dążenia do osiągnięcia wyznaczonych celów i oczekiwanych efektów.

Funkcjonowanie ZSZ monitorowane jest na bieżąco w ramach ustanowionych procedur auditów wewnętrznych, nadzorowania niezgodności, analizy przyczynowo skutkowej oraz działań korygujących i zapobiegawczych, jak też okresowo, podczas systemowych przeglądów zarządzania. Zewnętrzna zaś ocena zgodności i skuteczności funkcjonowania ZSZ w Spółce dokonywana jest przez niezależną Jednostkę Certyfikującą (**Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. w Warszawie**) podczas corocznych auditów nadzoru.

We wrześniu 2018 r. zespół auditorów Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. w Warszawie przeprowadził w „Wodociągi Słupsk” Sp. z o.o. audit nadzoru II, który potwierdził zgodność funkcjonowania ZSZ z wymaganiami przedmiotowych norm: PN-EN ISO 9001:2015-10, PN-EN ISO 14001:2015-09, PN-N-18001:2004 i wewnętrznymi ustaleniami ZSZ przedsiębiorstwa. Auditorzy docenili m.in. sprawność funkcjonowania w Spółce mechanizmu okresowej oceny zgodności

stosowania przepisów prawnych i innych regulacji ochrony środowiska. Posiadane certyfikaty ZSZ (PCBC S.A. i IQNet) obejmują wszystkie lokalizacje Spółki i dotyczą następującego zakresu:

**produkcja, uzdatnianie i dystrybucja wody, odbiór i oczyszczanie ścieków, gospodarka odpadami,
gospodarka energetyczna oraz obsługa klienta w tym zakresie,
produkcja i dystrybucja nawozu organicznego BIOTOP, edukacja ekologiczna**

„Wodociągi Słupsk” Sp. z o.o. uprawniona jest do stosowania w swoich dokumentach, w tym do zamieszczania na stronach internetowych oraz w materiałach informacyjnych i promocyjnych, poniższych znaków certyfikowanego Zintegrowanego Systemu Zarządzania:



W raporcie z auditu z dnia 11.10.2018 r. auditorzy PCBC S.A. wskazali na pozytywne oraz potencjały dalszego doskonalenia Organizacji i ZSZ:

Pozytywy:

- Efektywne zarządzanie Spółką z wyraźnym przywództwem Zarządu, pozytywny wynik finansowy;
- Systematyczna realizacja transparentnie określonej misji, wizji, celów i wartości Spółki;
- Dobrze przemyślana i skutecznie realizowana strategia Spółki ukierunkowana na osiągnięcie zrównoważonego rozwoju i zarządzanie akcjonariuszami;
- Dobry nadzór nad pracą urządzeń Oczyszczalni Ścieków oraz podejmowanie działań dotyczących modernizacji i wymiany urządzeń na bardziej energooszczędne oraz produkcja energii elektrycznej z biogazu w ilości znaczącej dla Spółki;
- Brak przekroczeń zanieczyszczeń w oczyszczanych ściekach, osadach ściekowych i kompoście prowadzonych zgodnie z harmonogramem pomiarów przez zakładową, akredytowaną pracownię badań ścieków;
- Szeroka akcja edukacyjna w zakresie gospodarki wodnej i oczyszczania ścieków skierowana do różnych grup wiekowych dzieci szkolnych i przedszkolnych;
- Bardzo dobry nadzór nad działaniami środowiskowymi w Spółce oraz oceną zgodności ich stosowania – brak zaleceń pokontrolnych ze strony organów kontrolnych;
- Skuteczny nadzór i rozwój ZSZ;
- Bardzo dobry nadzór nad pracą SUW, dokumentowanie prowadzonego procesu i jego monitorowanie przez pracownię badań wody;
- Efektywne działania w zakresie Bezpieczeństwa Wody – faza weryfikacji środków nadzoru nad zagrożeniami;
- Realizacja nowych inwestycji na terenie SUW – farmy fotowoltaicznej i pompy ciepła;

- Szybkie i skuteczne podjęcie działań korygujących w związku z awarią w SUW – pożarem rozdzielnic średniego napięcia w dniu 20.08.2018 r. (zminimalizowanie przerwy w dostawie wody dla mieszkańców);
- Skuteczny, dobrze udokumentowany nadzór na procesami zlecanymi na zewnątrz;
- Dobry nadzór nad utrzymaniem ruchu i zaplecza technicznego, w tym nadzorem nad aparaturą AKPIA oraz rozbudową i modernizacją systemów informatycznych;
- Dokumentacja pracownicza prowadzona w sposób uporządkowany;
- Skuteczny nadzór nad udokumentowaną informacją w zakresie prowadzenia skarg i reklamacji;
- Skuteczny nadzór nad Zintegrowanym Systemem Zarządzania;
- Efektywne prowadzenie i dobre dokumentowanie przeglądów stanowisk pracy wiosna-jesień;
- Systematyczne działania w zakresie podnoszenia świadomości pracowników dotyczącej zagrożeń na stanowiskach pracy;
- Dobre dokumentowanie zakupu towarów i usług, wprowadzenie do wzoru umowy usługi klauzuli dotyczącej przestrzegania wymagań środowiskowych i BHP;
- Obszerne analizy i sprawozdawczość w zakresie wykorzystania transportu (np. zużycie paliw, efektywności pracy sprzętu, emisji) stanowiące podstawę efektywnego zarządzania flotą;
- Skuteczna aktualizacja bazy danych systemu GIS dotyczących wydajności hydrantów;
- Duża skuteczność w pozyskiwaniu i rozliczaniu środków zewnętrznych na rozwój i inwestycje (pozytywne wyniki kontroli projektów).

Potencjały:

- Przegląd kart charakterystyki pod kątem aktualności;
- Zwrócenie uwagi na identyfikację statusu dokumentów (datowanie podpisów);
- Rozważenie możliwości wprowadzenia zachęt dla pracowników w celu zgłaszania sytuacji potencjalnie wypadkowych;
- Wdrożenie oprogramowania dostosowanego do potrzeb planowania i realizacji projektów.



W miesiącach wrzesień-grudzień 2018 r. prowadzony był w „Wodociągi Słupsk” Sp. z o.o. proces certyfikacji nawozu organicznego BIOTOP na Znak Jakości Q, który zakończył się wynikiem pozytywnym. Podczas zewnętrznej inspekcji oceniany był wyrób oraz system zarządzania kompostownią na terenie oczyszczalni ścieków, w ramach utrzymywanego, certyfikowanego Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Certyfikację przeprowadziła akredytowana jednostka

Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. w Warszawie, Oddział Badań i Certyfikacji w Pile – Laboratorium Nawozów i Wyrobów Chemicznych.

1.6. Nadzór właścicielski i ład korporacyjny

W Spółce obowiązują zasady ładu korporacyjnego regulowane zasadami nadzoru właścicielskiego oraz regulaminami wewnętrznymi. Funkcjonują poszczególne regulaminy korporacyjne takie jak: **Regulamin Organizacyjny, Regulamin Rady Nadzorczej, Regulamin Zarządu** oraz **Regulamin Zgromadzenia Wspólników**. Funkcjonowanie Spółki określa łączenie kilkanaście dokumentów zewnętrznych, m.in.: **zezwolenia** na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, **regulaminy** dostarczania wody i odprowadzania ścieków czy **pozwolenia** wodnoprawne.

W Spółce obowiązuje łcznie ponad **200 zarejestrowanych regulacji wewnętrznych** – w znacznej części związanych z organizacją pracy oraz bezpieczeństwem i higieną pracy – zarówno w odniesieniu do całości organizacji lub jej części, jak i do poszczególnych stanowisk pracy. Do najważniejszych regulacji wewnętrznych w Spółce wdrożonych Uchwałami Zarządu należą m.in.:

- Przewodnik Zintegrowanego Systemu Zarządzania
- Regulamin pracy wraz Wewnętrzną Polityką Antymobbingową i Antydyskryminacyjną oraz Kodeksem etycznym
- Karta różnorodności;
- Polityka bezpieczeństwa;
- Regulamin Udzielania Zamówień
- Księgi służb poszczególnych działów.

Dokumenty obowiązujące w Spółce są systematycznie aktualizowane, zgodnie z procedurą ZSZ, by zachowały pełną kompatybilność z aktualnym systemem prawnym (system *compliance*).

1.7. Organy spółki

Funkcję Zgromadzenia Wspólników pełnili Prezydent Miasta Słupska Robert Biedroń (do 21 listopada 2018 r.), Prezydent Krystyna Danilecka-Wojewódzka (od 21 listopada 2018 r.) oraz Wójt Gminy Kobylnica Leszek Kuliński. Funkcję Pełnomocnika Spółki pełnił Zastępca Prezydenta Miasta Słupska Marek Biernacki.

W skład Rady Nadzorczej „Wodociągi Słupsk” sp. z o.o. wchodzili: Marek Rutka – przewodniczący, Izabela Hubert – zastępca przewodniczącego, Aleksandra Rejmer – członek, Leszek Harasim – sekretarz (do 26 czerwca 2018 r.), Andrzej Głodowski – sekretarz (od 26 czerwca 2018 r.) Jacek Kaźmierski – członek, Czesław Elzanowski – członek.

Tabela 2 Skład Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2018 r.

IMIĘ, NAZWISKO	FUNKCJA	OKRES PEŁNIENIA FUNKCJI
Marek Rutka	Członek Rady Przewodniczący	od 17 czerwca 2016 r.
Izabela Hubert	Członek Rady Z-ca Przewodniczącego	od 6 maja 2015 r. ponownie: 26 czerwca 2018 r.
Andrzej Głodowski	Członek Rady przedstawiciel pracowników	od 26 czerwca 2018 r.
Jacek Kaźmierski	Członek Rady przedstawiciel pracowników	od 27 czerwca 2017 r.
Aleksandra Rejmer	Członek Rady	od 6 maja 2015 r. ponownie: 26 czerwca 2018 r.
Czesław Elzanowski	Członek Rady	Od 9 marca 2017 r.

Organem zarządzającym i wykonawczym Spółki jest Zarząd powołany Uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 14.05.2009 r. W 2018 roku Zarząd funkcjonował w niezmiennym, dwuosobowym składzie.

Tabela 3 Skład Zarządu w 2018 r.

IMIĘ, NAZWISKO	FUNKCJA	OKRES PEŁNIENIA FUNKCJI
Andrzej Wójtowicz	Prezes Zarządu	od 14.05.2009 r.
Alina Zimnicka	Członek Zarządu ds. Ekonomicznych	od 01.05.2009 r.

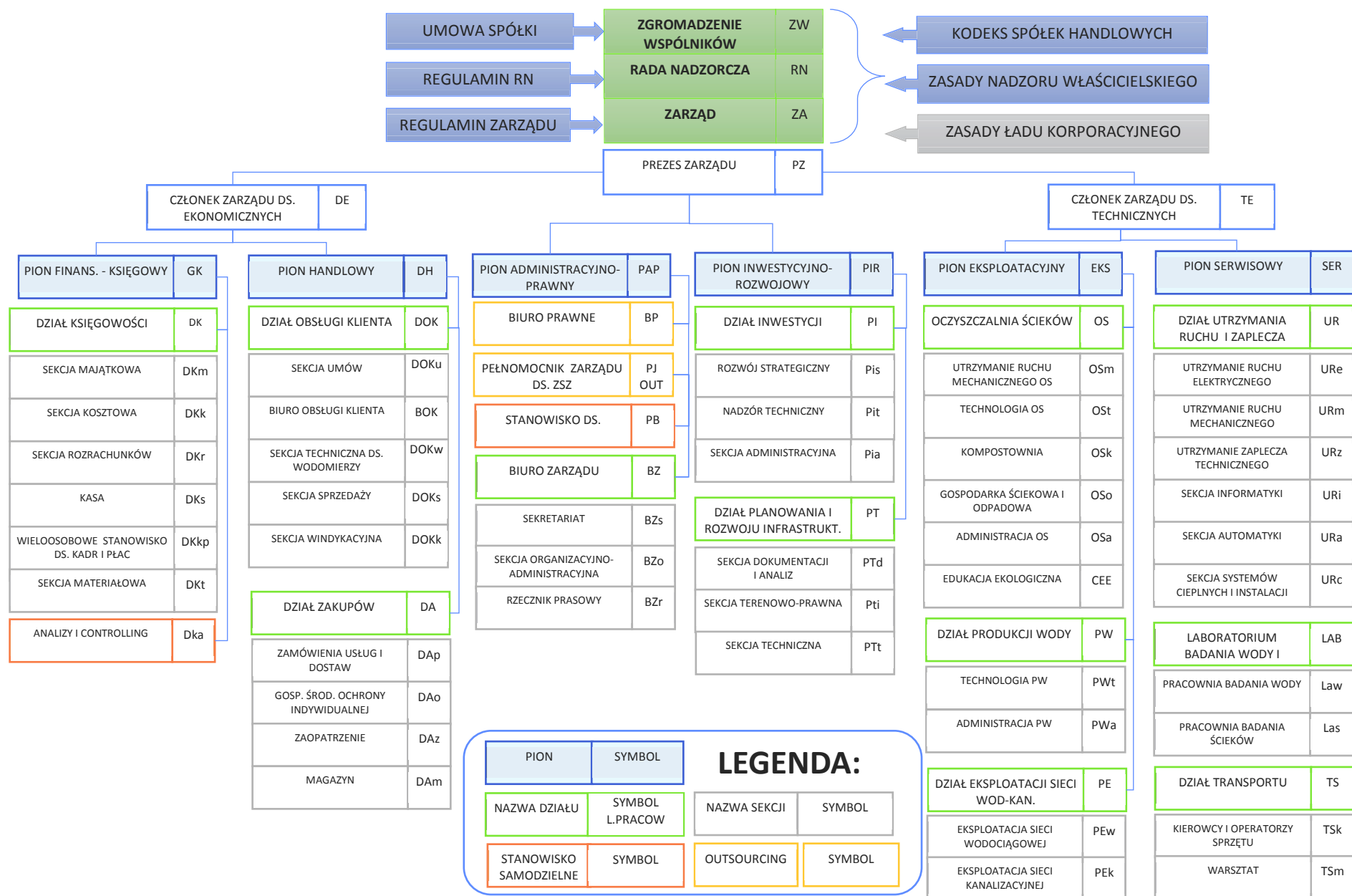
Uchwałą nr 37/2017 z dnia 21 grudnia 2017 r. Rada Nadzorcza wyraziła zgodę na powierzenie funkcji Pełnomocnika ds. Realizacji Projektu (MAO) pn. „Gospodarka cyrkulacyjna w oczyszczalni ścieków wraz z rozbudową sieci-wodno-kanalizacyjnej w aglomeracji Słupsk” Prezesowi Zarządu Andrzejowi Wójtowiczowi, a Pełnomocnik Spółki w dniu 21 grudnia 2017 r. dokonał formalnego powołania.

1.8. Struktura organizacyjna

W Spółce funkcjonuje **struktura typu funkcjonalnego**, która sprawdziła się w ostatnich latach, lecz wymaga bardziej efektywnego wykorzystania kompetencji pracowników z poszczególnych działów do doskonalenia procesów produkcyjnych przygotowania i wdrożenia nowych projektów.

Szybko zmieniające się przepisy i regulacje oraz rosnąca liczba danych w zakresie sprawozdawczości wewnętrznej i zewnętrznej powoduje, że działy operacyjne Spółki skupione na działalności eksploatacyjnej mają problemy z przygotowaniem w odpowiednim czasie wiarygodnych danych, identyfikacją potrzeb i dostosowaniem swojej działalności do zmiany. Stwarza to ryzyko strat finansowych i utraty reputacji przez Spółkę. Dlatego rozpoczęto prace nad zmianą struktury i powołaniem nowego Działu Ochrony Środowiska. Przygotowywana zmiana organizacyjna polega na wydzieleniu z działów operacyjnych i skoncentrowaniu w formie nowego działu serwisowego specjalistycznych kompetencji zapewniających zgodność działalności poszczególnych działów z regulacjami prawnymi, normami i strategią Spółki w zakresie szerokorozumianej ochrony środowiska i sprawozdawczości z tym związanej. Działy operacyjne będą mogły w większym stopniu skupić się na rozwoju kompetencji organizacyjnych i operacyjnych, a nowy Dział Ochrony Środowiska ma zapewnić wsparcie merytoryczne, pomoc w obsłudze klientów zewnętrznych i wewnętrznych, lepszą komunikację oraz podnieść wiarygodność i spójność danych do sprawozdań.

W odniesieniu do uwarunkowań strategicznych ewentualny dalszy rozwój Spółki w nowych obszarach będzie wymagał zwiększenia zatrudnienia i reorganizacji z uwzględnieniem możliwości zlecania robót do podmiotów zewnętrznych i wyznaczeniem miejsca powstawania kosztów w celu odpowiedniej ich alokacji do prowadzonej działalności.



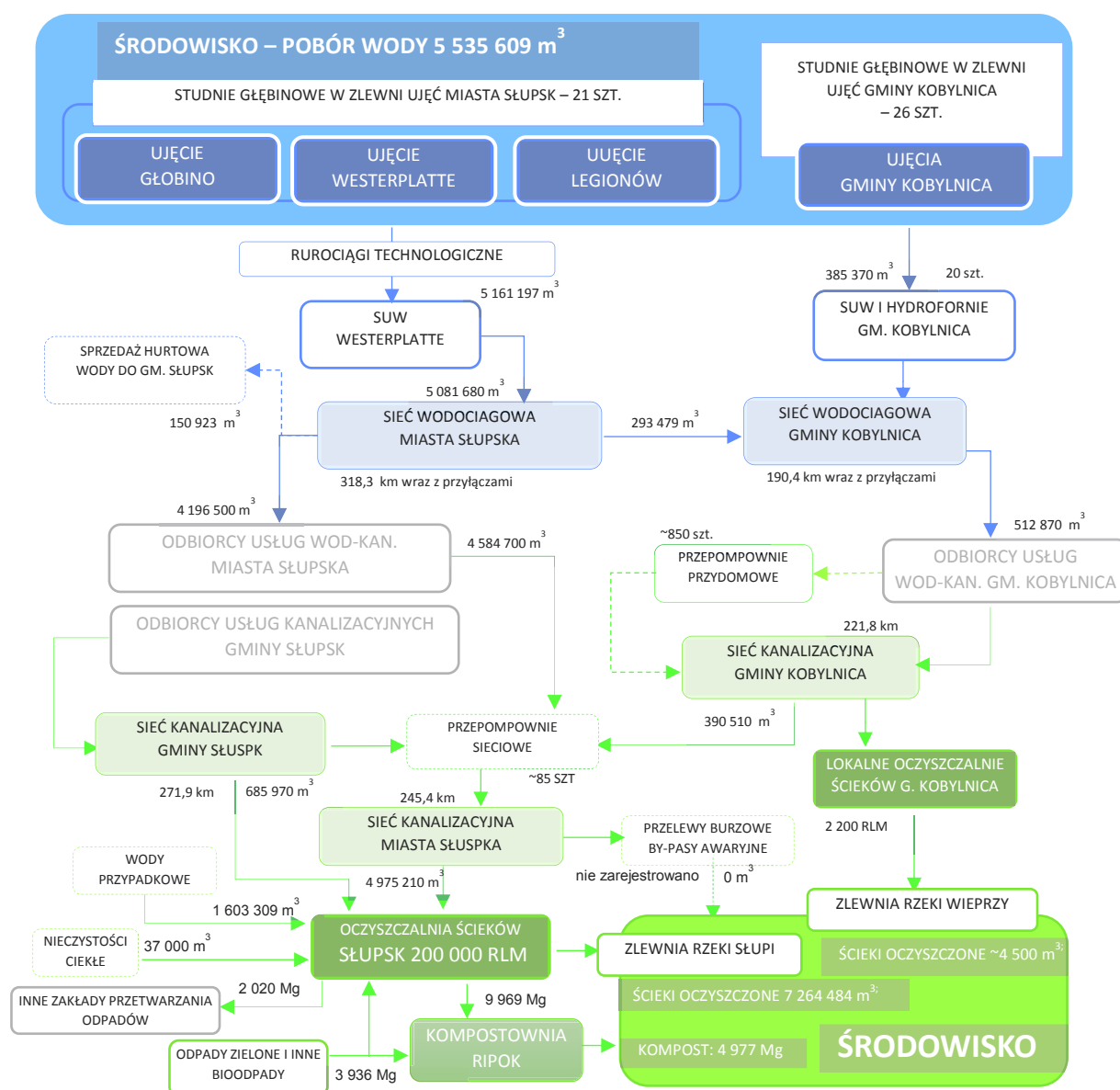
Rysunek 7 Struktura organizacji Spółki na koniec 2018 roku

2. Działalność operacyjna spółki

Podstawowa działalność operacyjna Spółki sprowadza się do eksploatacji i rozwoju obiektów produkcji i uzdatniania wody, sieci wodociągowej wraz z urządzeniami wodociągowymi i pomiarowymi, sieci kanalizacyjnej wraz z przepompowniami i innymi urządzeniami kanalizacyjnymi i oczyszczalni ścieków.

Pomagamy ludziom i gospodarce korzystać z naturalnych zasobów środowiskowych w sposób zrównoważony i odpowiedzialny - łańcuch wartości usług

Główny zakres działalności wspomagany jest działami pomocniczymi (tzw. serwis) świadczącymi usługi na rzecz działów podstawowych. Są to działy: utrzymania ruchu mechanicznego i energetycznego, informatyki i automatyki, transportu i zaplecza technicznego, nadzoru laboratoryjnego nad jakością świadczonych usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.



Rysunek 8 Łańcuch usług – ze środowiska do środowiska

2.1. Produkcja wody

Celem działalności działu Produkcji Wody jest wydobycie, uzdalnianie i wtłoczenie bezpiecznej wody spełniającej kryteria jakościowe do sieci wodociągowej. Obszarem działań operacyjnych jest cały teren zlewni wodnej i eksploatacja 20 wiejskich ujęć wody zlokalizowanych na terenie gminy Kobylnica oraz 3 ujęć wody zaopatrujących w wodę miasto Słupsk wraz z niektórymi przyległymi miejscowościami. Łącznie na wszystkich ujęciach wody eksploatowanych jest 47 studni głębinowych, 17 stacji uzdatniania wody, 4 hydrofornie oraz dwie stacje pomp wraz z zbiornikami magazynującymi wodę.

2.2.1. Zestawienie podstawowych wskaźników techniczno-ekonomicznych

Tabela 4 podstawowe wskaźniki techniczno-ekonomiczne w dziale produkcji wody w 2018 roku

Wskaźnik kosztowy	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Odchyl. 18/17
Całkowite koszty produkcji wody	6 683 506	6 684 580	6 346 437	5 891 686	6 387 658	6 903 301	108%
Wielkość produkcji wody [SŁUPSK]	5 060 550	5 038 414	5 079 195	4 886 254	5 144 001	5 535 609	108%
Wielkość produkcji wody [GM. KOBYLNICA]	344 353	321 441	327 526	336 583	339 286	385 370	113%
Energochłonność procesu produkcji wody (kWh/m ³) [SŁUPSK]	0,43	0,44	0,43	0,40	0,42	0,41	0,97%
Energochłonność procesu produkcji wody (kWh/m ³) [GM. KOBYLNICA]	0,79	0,65	0,70	0,70	0,66	0,66	100%
Łączna ilość osadów żelaza wytrąconych z wody [kg]	1 448	1 694	1 397	1 278	1 603	1 426	89%
Łączna ilość osadów manganu wytrąconych z wody [kg]	246	259	168	193	285	260	0,91%
Ilość badanych próbek pobranych na wyjściu do sieci wodociągowej, w których stwierdzono przekroczenia mikrobiologiczne	6	0	0	0	0	0	100%
Współczynnik zużycia wody na cele technologiczne [SŁUPSK]	1,60%	1,65%	1,58%	1,84%	1,56%	1,44%	0,92%
Współczynnik zużycia wody na cele technologiczne [GMINA KOBYLNICA]	-	-	-	1,95	1,81	2,33	129%
Ilość pozwoleń PSSE na warunkową przydatność wody do spożycia	0	0	0	0	0	1	200%
Ilość przeprowadzonych kontroli przez PSSE	12	5	12	12	5	6	120%
Wskaźnik zatrudnienia [osoby]	17	17	16	16	16	16	100%
Wskaźnik zachorowalności [%]	3,89%	5,19%	1,56%	3,75%	1,83%	2,78%	152%
GOSPODARKA ENERGETYCZNA							
Zakup GZ50 [m ³]	42 310	38 281	42 985	41 524	36 660	17 202	47%
Energia elektryczna wyprodukowana z farmy fotowoltaicznej [kWh] [SŁUPSK]	-	-	-	-	-	-	-
Zakup od ZE [kWh] [SŁUPSK]	2 194 103	2 191 297	2 166 642	1 939 661	2 145 053	2 258 808	105%
Zakup od ZE [kWh] [GMINA KOBYLNICA]	271 629	208 352	230 482	236 711	223 416	270 545	121%
ZUŻYCIE ŚRODKÓW CHEMICZNYCH							
Zużycie środków do dezynfekcji – podchloryn sodu [kg]	300	300	300	300	300	300	100%
Zużycie środków do czyszczenia i dezynfekcji – Carela [kg]	60	60	60	60	60	60	100%

2.2.2. Produkcja wody w roku 2018

Sumaryczna produkcja wody w roku 2018 z wszystkich eksploatowanych ujęć wody (miasto Słupsk + gmina Kobylnica) wyniosła **5 920 979 m³**. W porównaniu z rokiem ubiegły zanotowano wzrost o około **3,7%** dla ujęć wody miasta Słupska i aż **6,4%** dla ujęć zlokalizowanych w gminie Kobylnica.

Tabela 5 Wskaźniki produkcji wody na mieszkańca w latach 2015-2016

PRODUKCJA WODY NA MIESZKAŃCA						
Ilość wyprodukowanej wody do liczby mieszkańców* korzystających z wodociągu						
L.p.	Wyszczególnienie	j.m.	2015	2016	2017	2018
1	Miasto Słupsk	m ³ /os./rok	49,5	47,6	50,5	54,3
2	Gmina Kobylnica		48,7	50,0	50,2	57,0

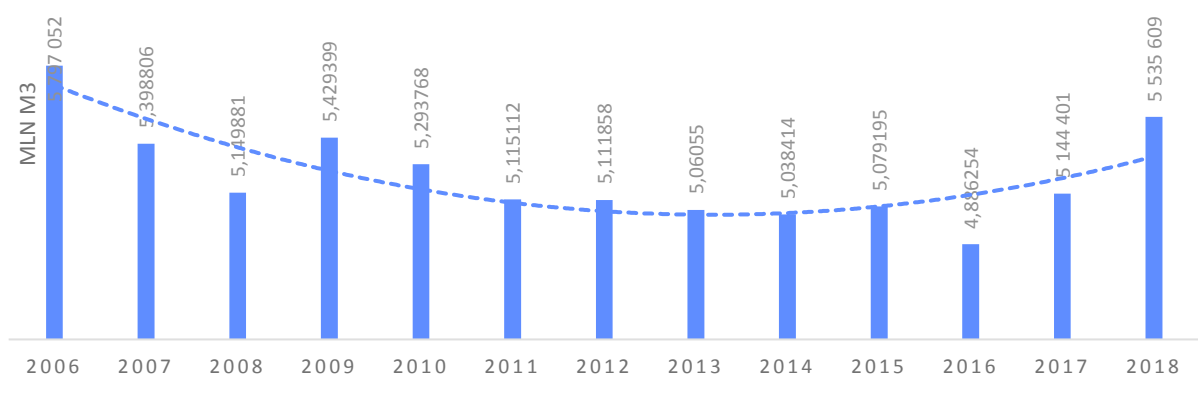
*Liczba mieszkańców w gminie Kobylnica bez Kobylnicy, Łosina i Zajączkowa (6 721), a do liczby mieszkańców Słupska dodano mieszkańców Zajączkowa, Kobylnicy, Łosina i Siemianic (102 569).

Tabela 6 Ilość wody pobranej z ujęć wody eksploatowanych przez "Wodociągi Słupsk" w latach 2015-2018.

Ujęcie wody	2015	2016	2017	2018	17/18
SŁUPSK	[m3]	[m3]	[m3]	[m3]	dynamika
Ujęcie Głobino	2 450 700	2 253 871	2 558 347	2 405 166	-3,1%
Ujęcie Westerplatte	2 497 387	2 548 306	2 441 254	2 937 669	9,2%
Ujęcie Legionów	131 108	84 077	144 400	192 774	+14,3%
SŁUPSK OGÓŁEM	5 079 195	4 886 254	5 144 001	5 535 609	+3,7%
GMINA KOBYLNICA					
Ujęcie Bzowo	6 390	*11 651	5 793	6 707	+7,3%
Ujęcie Dobrzęcino	7 726	6 162	6 644	6 898	+1,9%
Ujęcie Kczewo	3 642	3 573	3 526	3 509	-0,2%
Ujęcie Komiłowo	8 739	9 519	9 096	9 885	+4,2%
Ujęcie Komorczyn	2 828	3 162	2 750	4 214	+21,0%
Ujęcie Kończewo	41 054	41 112	40 953	41 740	+1,0%
Ujęcie Kwakowo	27 921	25 939	26 237	28 871	+4,8%
Ujęcie Lubuń	9 482	11 451	10 321	17 138	+24,8%
Ujęcie Lulemino	5 758	7 447	4 539	4 641	+1,1%
Ujęcie Płaszewo	8 343	10 224	8 122	13 019	+23,2%
Ujęcie Runowo	4 120	4 286	4 279	5 048	+8,2%
Ujęcie Słonowice	3 920	4 057	4 576	4 127	-5,2%
Ujęcie Sycewice	47 015	36 965	31 169	37 985	+9,9%
Ujęcie Ściegnica	3 056	3 067	3 108	3 461	+5,4%
Ujęcie Widzino	75 067	78 235	89 257	103 029	+7,2%
Ujęcie Wrząca	54 023	61 082	66 882	70 255	+2,5%
Ujęcie Zagórki	6 817	6 872	6 741	6 454	-2,2%
Ujęcie Zębowo	5 717	6 722	10 421	11 825	+6,3%
Ujęcie Żelki	1 765	1 479	1 643	2 788	+25,8%
Ujęcie Żelkówko	4 143	3 578	3 229	3 776	+7,8%
GM. KOB. OGÓŁEM	327 526	336 583	339 286	385 370	+6,4%
RAZEM	5 406 721	5 222 837	5 483 287	5 920 979	+3,8%

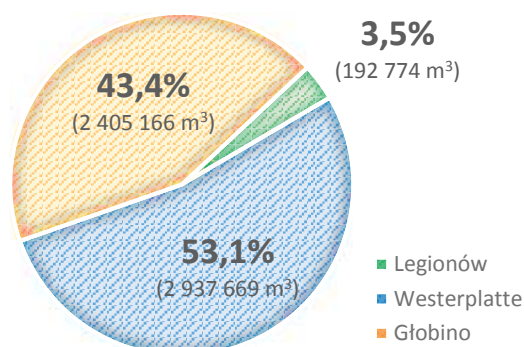
*w Bzowie w roku 2016 produkcja była zwiększona z powodu awarii sieci wodociągowej

Produkcja wody w roku 2018 w Słupsku wyniosła **5 535 609 m³** i jest najwyższą od 12 ostatnich lat. Duży na to wpływ miało włączenie do systemu zaopatrzenia w wodę miasta Słupska niektórych miejscowości z gminy Kobylnica (tj. Łosino, Zajączkowo, Kobylnica) oraz sprzedaż wody hurtem dla gminy Słupsk (np. do Siemianic).

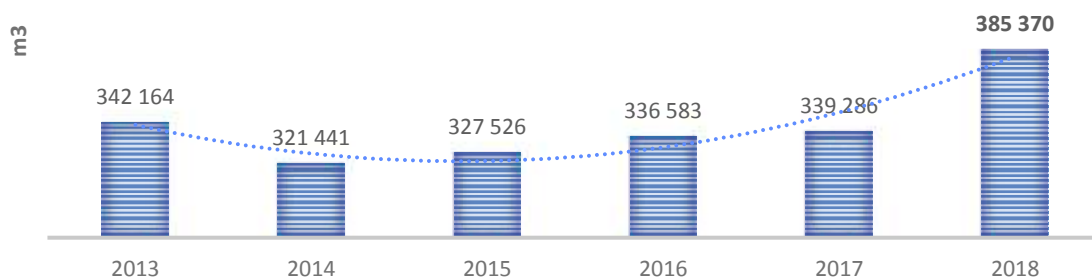


Rysunek 9 Pobór wody z komunalnych ujęć wody dla miasta Słupsk w latach 2008-2018

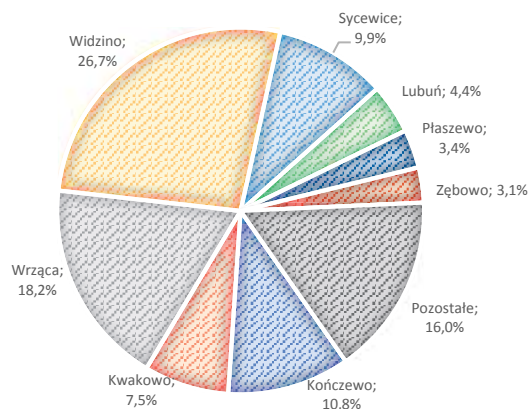
Na terenie aglomeracji miejskiej Słupsk eksploatowane są trzy ujęcia wody: „Westerplatte”, „Głobino” i „Legionów Polskich”. Woda surowa z ujęć „Westerplatte” i „Głobino” tłoczona jest do Stacji Uzdatniania Wody (SUW), gdzie poddawana jest procesom uzdatniania wody (patrz rozdział 3. Efekt ekologiczny pracy SUW). Natomiast woda surowa pobrana z ujęcia „Legionów Polskich” ze względu na dobre parametry jakościowe wtłaczana jest bezpośrednio do sieci wodociągowej.



Rysunek 10 Procentowy udział komunalnych ujęć wody aglomeracji Słupsk w roku 2018



Rysunek 11 Pobór wody na wiejskich ujęciach wody w gminie Kobylnica w latach 2013-2018



Rysunek 12 Udział poszczególnych wiejskich ujęć w ogólnej produkcji wody w roku 2018 w gminie Kobylnica

Na terenie gminy Kobylnica łącznie na wszystkich ujęciach wody (20) wyprodukowano **385 370 m³** wody, czyli o blisko 6,4% więcej niż w roku poprzednim. Największy udział w ogólnej produkcji wody mają ujęcia wody w Widzinie, Wrzącej, Kończewie, Sycewicach i Kwakowie (ponad 25 000 m³/rok). Miejscowości Kobylnica, Łosino, Zajączkowo i część Widzina zasilane są ze SUW w Słupsku.

Na obszarze gminy Kobylnica znajduje się 20 niezależnie pracujących systemów zaopatrzenia w wodę (SZW).

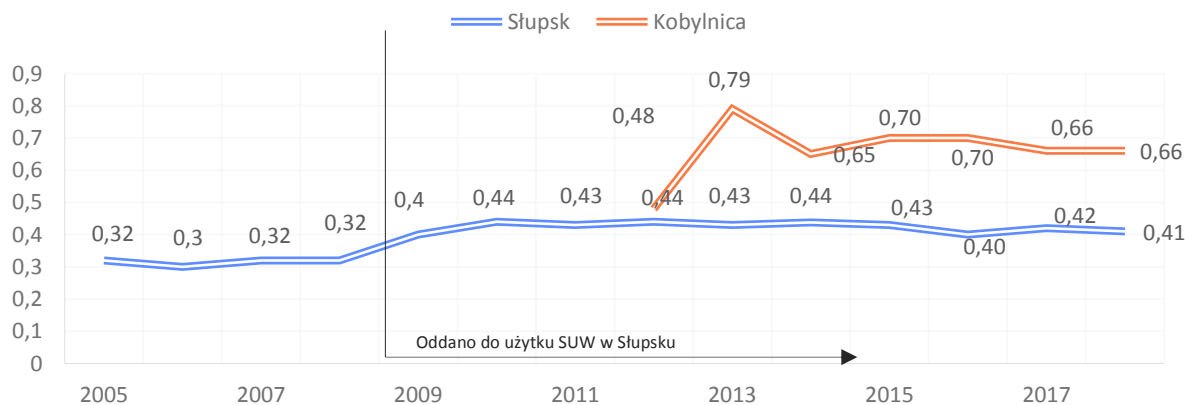
Na cele technologiczne na stacjach uzdatniania wody (płukanie filtrów) w roku 2018 zużyto łącznie **85 899 m³** wody. Najgorsze wskaźniki ilości wody zużytej na cele technologiczne występują na stacjach uzdatniania gdzie są zainstalowane filtry kompozytowe z automatycznymi głowicami, które wymagają częstszego płukania w porównaniu z tradycyjnymi stalowymi zbiornikami filtracyjnymi (Dobrzęcino, Komitowo, Żelkówko i Komorczyn).

Tabela 7 Woda zużyta na cele technologiczne na poszczególnych SUW

WSKAŹNIK 6. Współczynnik strat wody						
Woda zużyta na cele technologiczne (płukanie filtrów) w stosunku do ogólnej objętości wyprodukowanej wody x100						
L.p.	Wyszczególnienie	j.m.	2015	2016	2017	2018
1.	Słupsk	%	1,58	1,84	1,56	1,44
2.	Bzowo		0,75	1,37	2,49	2,15
3.	Dobrzęcino		22,59	9,73	21,05	19,30
4.	Komorczyn		6,91	20,80	9,23	12,95
5.	Komitowo		1,27	16,97	17,45	11,39
6.	Końcówko		0,20	0,61	0,70	0,69
7.	Kwakowo		3,79	0,97	0,55	0,50
8.	Lubuń		0,38	0,91	1,16	0,70
9.	Płaszewo		1,14	2,22	2,22	1,38
10.	Runowo		0,58	0,95	3,37	1,43
11.	Sycewice		0,61	0,99	1,57	1,74
12.	Słonowice		2,48	1,90	2,42	2,08
13.	Ściegnica		1,18	2,13	3,57	3,47
14.	Wrząca		0,49	1,11	0,92	0,74
15.	Zagórki		0,53	0,76	1,42	1,49
16.	Zębowo		0,63	1,68	0,92	0,81
17.	Żelkówko		0,87	14,48	19,98	15,89

Straty wody na przesył (różnica między wodą wydobytą z studni głębinowych, a wodą dopływającą na SUW w Słupsku) wyniosły w 2018 roku 158 438, co stanowi 2,86% rocznej produkcji wody. Główną ich przyczyną jest „plusowanie” niektórych wodomierzy (dopuszczalny błąd wskazań wodomierzy wynosi 5,0%) zainstalowanych wewnątrz studni głębinowych w porównaniu z przepływomierzem zamontowanym na SUW.

Ilość zużytej energii elektrycznej na wyprodukowanie, uzdatnianie i wtłoczenie do słupskiej sieci wodociągowej 1m³ wody w roku 2018 wyniósł 0,41 kWh/m³, a w gminie Kobylnica średnio 0,66 kWh/m³.



Rysunek 13 Zużycie energii elektrycznej na wyprodukowanie 1m³ wody dla miasta Słupska (lata 2005-2018) i w gminie Kobylnica (lata 2012-2018).

Tabela 8 Energochłonność poszczególnych ujęć wody w latach

Energochłonność procesu produkcji wody						
Zużycie energii elektrycznej w procesie produkcji wody w stosunku do ilości wyprodukowanej wody						
L.p.	Wyszczególnienie	j.m.	2015	2016	2017	2018
1.	Słupsk	kWh/m ³	0,43	0,40	0,42	0,41
2.	Gmina Kobylnica		0,70	0,70	0,66	0,66
3.	Bzowo		1,02	1,02	1,15	1,04
4.	Dobrzęcino		0,81	0,81	1,17	1,48
5.	Kczewo		1,81	1,81	1,13	0,96
6.	Komiłowo		1,02	1,02	1,18	1,15
7.	Komorczyn		2,31	2,31	3,59	1,61
8.	Kończewo		0,69	0,69	0,60	0,73
9.	Kwakowo		0,48	0,48	0,44	0,51
10.	Lubuń		0,52	0,52	0,50	0,42
11.	Lulemino		1,31	1,31	0,35	1,11
12.	Płaszewo		0,93	0,93	0,81	0,72
13.	Runowo		0,96	0,96	0,87	0,93
14.	Słonowice		1,54	1,54	1,00	1,91
15.	Sycewice		0,91	0,91	1,33	0,98
16.	Ściegnica		1,82	1,82	1,58	2,10
17.	Widzino		0,32	0,32	0,32	0,34
18.	Wrząca		0,53	0,53	0,48	0,50
19.	Zagórki		0,92	0,92	1,22	1,23
20.	Zębowo		1,68	1,68	0,77	0,70
21.	Żelki		2,33	2,33	0,86	0,97
22.	Żelkówko		0,70	0,70	0,71	0,88



Rysunek 14 Instalacja PV na SUW Westerplatte

Największa energochłonność procesu produkcji wody jest na ujęciu wody w Komorczynie i wynosi 1,61 kWh/m³ wyprodukowanej wody. Zdecydowanie najbardziej energochłonnymi urządzeniami na w stacjach wodociągowych są grzejniki olejowe służące do ogrzewania pomieszczeń w okresie zimowym.

Jednym z elementów zmniejszenia kosztów i poprawy efektywności energetycznej jest uruchomienie pod koniec 2018 roku instalacji fotowoltaicznej PV o łącznej mocy 250 kW_p, zlokalizowanej na SUW Westerplatte. Planowany roczny uzysk energii sięgać będzie około 300

MWh. Szacuje się, że energia wyprodukowana na farmie pokryje około 30% całkowitego zapotrzebowania obiektu stacji uzdatniania wody na energię elektryczną. Budowa farmy napotykała na swojej drodze spore trudności. Dnia 20 sierpnia 2018 roku w wyniku zwarcia kabla zasilającego rozdzielnicę średniego napięcia doszło do pożaru, w którym zniszczeniu uległo pomieszczenie inwerterów. Awaria zasilania na kilka godzin unieruchomiła część ujęcia wody miasta Słupska, stację uzdatniania wody oraz pompownię główną, co bardzo odczuli niektórzy mieszkańcy Słupska. Mimo

2.2.3. Jakość wody

2.2.3.1. Plan bezpieczeństwa wody

Aby zapewnić bezpieczeństwo i niezawodność dostaw wody Spółka jako jedna z pierwszych w Polsce wdrożyła Plan Bezpieczeństwa Wody oparty na wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia WHO. Jest to prewencyjny model zarządzania przy wykorzystaniu metody oceny i zarządzania ryzykiem w całym zakresie zaopatrzenia w wodę od ujęcia przez instalację wewnętrzną do ostatniego kranu u odbiorców

W Spółce został powołany zespół ds. Zarządzania Bezpieczeństwem Dostaw Wody. Podstawowymi zadaniami powołanego zespołu są m.in.:

- planowanie i organizacja pracy zespołu,
- nadzorowanie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi uczestniczącymi w procesie zarządzania bezpieczeństwem dostaw wody,
- nadzorowanie prowadzonych działań naprawczych i korygujących,
- opracowanie lub opiniowanie procedur operacyjnych i instrukcji z nim związanych ,
- analizowanie przyczyn powstałych niezgodności,
- rozpatrywanie skarg dotyczących jakości dostaw wody
- gromadzenie i przetwarzanie danych niezbędnych do aktualizacji planu bezpieczeństwa dostaw wody
- zarządzanie programem audytów wewnętrznych ZBDW i organizowanie szkoleń dla audytorów,

W dniu 13.09.2018 r. został zorganizowany warsztat techniczny zespołu ds. planu bezpieczeństwa wody (powołanego zarządzeniem Prezydenta miasta Słupska z dnia 24 maja 2016 r.) podczas którego omówiono kilka ostatnich sytuacji niebezpiecznych m.in. pożar w rozdzielnicy SN na terenie Stacji Uzdatniania Wody w Słupsku (sierpień), pogorszenie jakości wody w Płaszewie w wyniku gwałtownego nieuprawnionego poboru (wrzesień), czy też przekroczenie jakości wody w trakcie prowadzonych prac modernizacyjnych przez zewnętrznego wykonawcę w Wrzącej (wrzesień). Wszystkie sytuacje zostały poddane gruntownej analizie czego wynikiem było przygotowanie 14 działań zaradczych wpisanych do 'Planu ulepszeń i modernizacji'.

2.2.3.2. Monitoring osłonowy ujęć wody



Rysunek 15 Zaktualizowane kierunki spływów wód w warstwie wodonośnej uzyskane w oparciu o modelowanie matematyczne dla ujęcia wody w Głobinie

Spółka kontynuowała prowadzenie monitoringu osłonowego ujęć wody i badała jakość wody w otworach obserwacyjno-badawczych rozmieszczonych w rejonie ujęć Westerplatte i Głobino. Celem wykonanych prac była analiza jakości wód podziemnych. W 2018 roku wykonano dwie serie badań wody z 19 otworów piezometrycznych. W ramach prowadzonego monitoringu zbudowano model numeryczny dopływu wód podziemnych do ujęć wody, który pozwala zrozumieć warunki hydrogeologiczne w rejonie ujęcia i będzie pomocnym

narzędziem przy analizie ryzyka dla tego ujęcia. W zakresie badań monitoringowych uwzględniono parametry fizykochemiczne tj.: zapach, barwa, mętność, odczyn, przewodność, azotyny, azotany, amoniak, twardość, chlorki, utlenialność, żelazo, mangan, siarczany. Prowadzenie corocznego monitoringu osłonowego ujęć wód podziemnych ma charakter prewencyjny i jest kluczowe z punktu widzenia ochrony zasobów wody głębinowych, stanowiącej źródło zaopatrzenia miasta Słupska w wodę do picia. Przeprowadzając wieloletnią analizę jakości badanych wód możliwe jest prognozowanie zmian zachodzących w składzie fizykochemicznych oraz zapobieganiu tym zmianom.

2.2.3.3. Woda surowa

Woda surowa za wyjątkiem kilku parametrów, tj. zawartość związków żelaza i manganu, mętności oraz rozpuszczonych gazów tj. siarkowodoru czy dwutlenek węgla spełnia wymagania wyszczególnione w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 7 grudnia 2017r. Na ujęciu „Westerplatte”, biorąc pod uwagę ostatnie osiem lat, można stwierdzić, że parametry jakości wody utrzymują się praktycznie na stałym poziomie. Charakterystyczną cechą wody z tego ujęcia są występujące w ilościach ponadnormatywnych związki żelaza i manganu, a także związana z tym podwyższona mętność wody. Na ujęciu wody „Głobino” woda surowa z większości studni głębinowych (7/10) w całym zakresie (łącznie z zawartością Fe i Mn) spełnia wymagania stawiane wodzie przeznaczonej do spożycia. Natomiast charakterystyczną cechą wody z tego ujęcia są podwyższone zawartości azotanów, co świadczy o presji działalności rolniczej na skład wód podziemnych. Niemniej są to wartości znacznie mniejsze od wartości normatywnej. Skład wody od kilku lat jest ustabilizowany, a różnice w wynikach badań wody surowej z Głobina są rezultatem różnej konfiguracji pracy studni w momencie poboru próbek wody do badania. Największe stężenie azotanów w wodzie surowej odnotowuje się na sześciu studniach, tj. H2A, H17, H16, H14, H7a i H6.

Na terenie gminy Kobylnica aktualnie eksploatowanych jest 20 lokalnych ujęć wody. Skład fizykochemiczny wody na poszczególnych ujęciach jest różny. Na 16 z nich badania jakości wody wykazują ponadnormatywną zawartość żelaza i manganu oraz związaną z nimi mętność. Najwyższe zawartości związków żelaza odnotowano na ujęciach: Słonowice (1125 $\mu\text{gFe/dm}^3$), Ściegnica (1010 $\mu\text{gFe/dm}^3$), Lubuń (1205 $\mu\text{gFe/dm}^3$), Kwakowo (2441 $\mu\text{gFe/dm}^3$), Dobrzęcino (1088 $\mu\text{gFe/dm}^3$). Natomiast najwięcej związków manganu występuje na ujęciach: Płaszewo (221 $\mu\text{gMn/dm}^3$), Wrząca (119 $\mu\text{gMn/dm}^3$), Sycewice (133 $\mu\text{gMn/dm}^3$), Dobrzęcino (128 $\mu\text{gMn/dm}^3$) i Runowo (109 $\mu\text{gMn/dm}^3$). Stacje wodociągowe, w których woda zawiera podwyższone ilości związków żelaza i manganu poddawane są procesom napowietrzania i filtracji, a następnie poprzez instalację hydroforową wtłaczana jest do lokalnej sieci wodociągowej.

Skład wody surowej na czterech ujęciach, tj. Widzino, Żelki i Kczewo, spełnia wszystkie wymagania Ministra Zdrowia stawiane wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi i jest wtłaczana bezpośrednio poprzez instalacje hydroforowe do lokalnych systemów wodociągowych. Jakość wody surowej na ujęciu wody w Luleminie od kilku lat wykazuje przekroczenia pod względem zawartości manganu (63 $\mu\text{gFe/dm}^3$). Mimo, że u odbiorców nie zanotowano dotychczas przekroczeń tego parametru. W najbliższej przyszłości może zaistnieć konieczność zmodernizowania stacji w Luleminie o część uzdatniającą. Od 2013 na ujęciu wody w Kczewie zaobserwowano wzrost zawartości azotanów, którego najwyższy poziom odnotowano w miesiącu marcu 2016 – 36,90 mg/l. W przeciągu ostatnich dwóch lata stężenie azotanów uległo znacznemu zmniejszeniu.

Woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Ocenę jakości wody pod względem higienicznym określa się za pomocą badania obecności tzw. organizmów wskaźnikowych, do których zaliczamy *Escherichia Coli*, paciorkowce kałowe, bakterie grupy coli, czy bakterie *Clostridium perfringens*. W roku 2018 na studniach głębinowych tylko raz stwierdzono

Od roku 2015 na terenie gminy Kobylnica nie zanotowano żadnego przypadku przekroczeń mikrobiologicznych w wodzie wtłoczonej do sieci wodociągowej. Duży wpływ na to miał fakt, iż na praktycznie wszystkich ujęciach wody zmodernizowano zostały głowice studni oraz na wykonano nowe izolacje obudów studziennych.

Z badań stanu równowagi węglanowo – wapniowej oraz indeksu stabilności Langeliera można stwierdzić, że woda w Słupsku jest stabilna chemicznie. W sieci wodociągowej może minimalnie występować zjawisko wytrącania węglanów wapnia i magnezu, co przyczynia się do powstawania w sieci wodociągowej korzystnej powłoki ochronnej.

2.2.3.5. Jakość wody uzdatnionej

Tabela 9 Jakość wody uzdatnionej wtłoczonej do systemu wodociągowego w 2018 roku

[illegible]

Antymon	≤ 5 µg/l	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0
Bor	≤ 1 mg/l	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050
OWO	Bez nieprawidłowych zmiany	<1,0	1,5	1,2	1,1	<1,0	<1,0	<1,0
Bromiany	≤ 10 µg/l	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0
Cyjanki	≤ 50 µg/l	<15	<15	<15	<15	<15	<15	<15
Benzo(a)piren	≤ 0,010 µg/l	<0,006	<0,006	<0,006	<0,006	<0,006	<0,006	<0,006
WWA	≤ 0,10 µg/l	<0,024	<0,024	<0,024	<0,024	<0,024	<0,024	<0,024
Benzen	≤ 1,0 µg/l	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4
THM	≤ 100 µg/l	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0
1,2-Dichloroetan	≤ 3,0 µg/l	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0
Pestycydy	≤ 0,50 µg/l	<0,40	<0,40	<0,40	<0,40	<0,40	<0,40	<0,40
PARAMETRY MIKROBIOLOGICZNE								
Bakterie grupy Coli	0 [jtk]	0	0	0	0	0	0	0
Escherichia coli	0 [jtk]	0	0	0	0	0	0	0
Enterokoki kałowe	0 [jtk]	0	0	0	0	0	0	0
Ogólna liczba mikroorganizmów	Bez nieprawidłowych zmiany	8	26	5	4	27	63	2
PARAMETRY PROMIENIOTWÓRCZE								
Tryt ³ H	100 Bq/l	<3,5	<3,5	<3,5	<3,5	<3,5	<3,5	<3,5
Radon ²²² Rn	100 Bq/l	6,5	12,4	8,2	8,7	5,6	26,8	8,9
Rad ²²⁶ Ra	0,5 Bq/l	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
Rad ²²⁸ Ra	0,2 Bq/l	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02

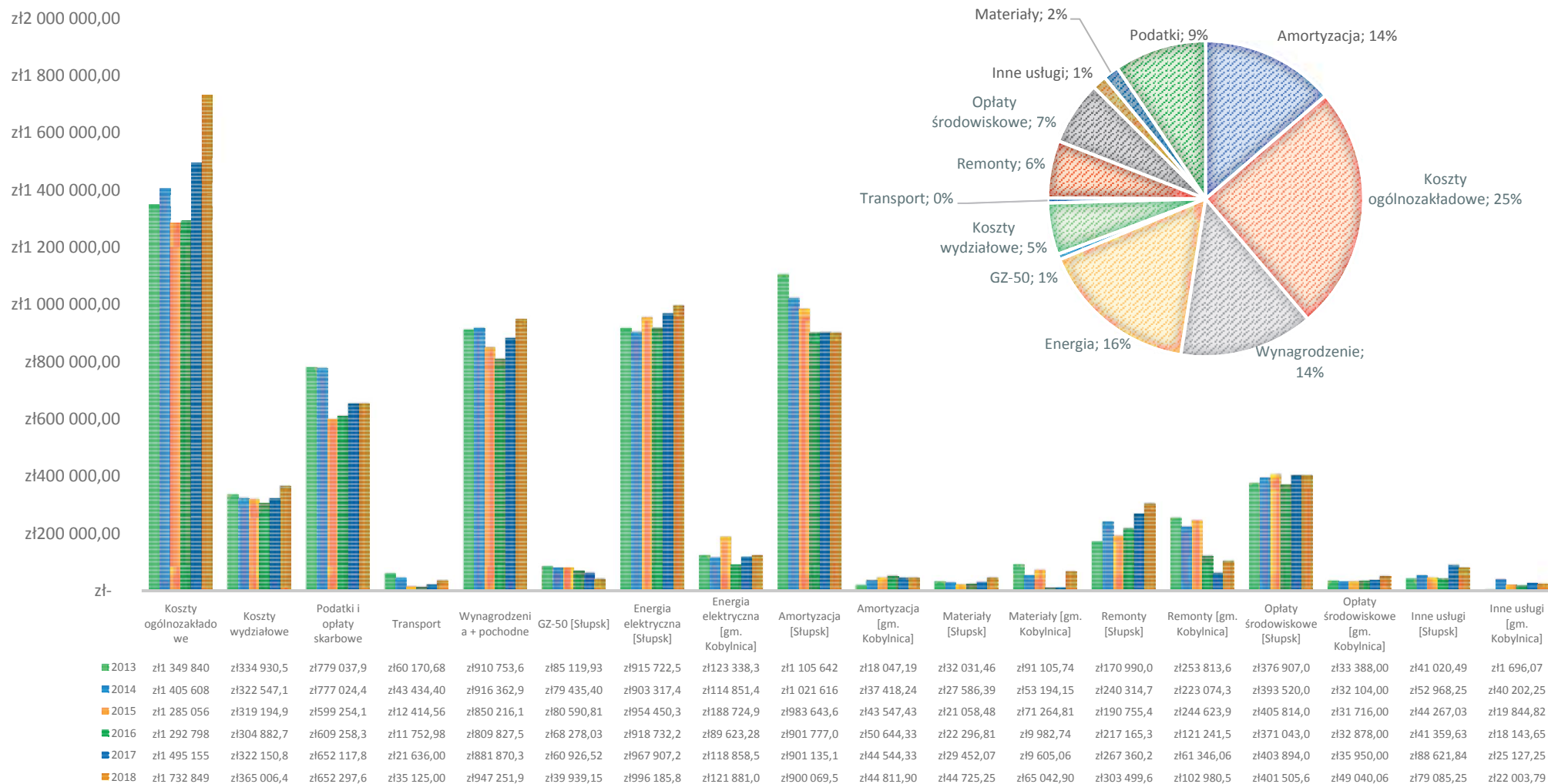
Parametr	Norma	System zaopatrzenia w wodę						
		Kwakowo	Lubuń	Lulemino	Płaszewo	Runowo Śl.	Słonowice	Sycewice
PARAMETRY FIZYKOCHEMICZNE (PODSTAWOWE)								
Zapach	-	Akceptowalny i bez nieprawidłowych zmian						
Mętność	≤ 1 NTU	0,44	0,74	0,28	0,49	0,55	0,91	0,49
Barwa	≤ 15 mgPt/l	0,81	2,7	1,54	2,43	2,70	0,77	4,56
Zapach	-	Akceptowalny i bez nieprawidłowych zmian						
pH	6,5-9,5	7,89	7,87	7,72	7,62	7,70	7,82	7,58
Fluorki	≤ 1,5 mg/l	0,11	0,13	0,11	0,14	0,29	0,22	0,12
Przewodność	≤ 2500 µS/cm	360	426	394	645	554	397	353
Azotyny	≤ 0,50 mg/l	0,023	0,001	0,242	0,002	0,002	0,003	0,012

Azotany	≤ 50 mg/l	0,93	0,11	21,77	0,42	0,74	0,65	0,23
Amon jonowy	≤0,50 mg/l	0,013	0,012	0,013	0,007	0,14	0,081	0,467
Twardość ogólna	60-500 mgCaCO ₃ /l	127,01	190,51	174,96	311,13	253,50	173,75	155,4
Chlorki	≤ 250 mg/l	5,73	19,96	15,34	25,56	30,77	20,01	11,21
Indeks nadmanganowy	≤ 5 mg/l	0,38	0,42	0,48	0,42	0,67	0,49	0,89
Żelazo	≤ 200 µg/l	57	8	62	43	32	175	21
Mangan	≤ 50 µg/l	21	14	63	24	24	35	13
Siarczany	≤ 250 mg/l	6,1	107	68	93	104	65	9
Chlor ogólny	≤ 0,3 mg/l	Brak	Brak	Brak	Brak	Brak	Brak	Brak
PARAMETRY CHEMICZNE (DODATKOWE)								
Chrom	≤ 50 µg/l	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0
Ołów	≤ 10 µg/l	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<4,0	<1,0
Kadm	≤ 5 µg/l	<0,30	<0,30	<0,30	<0,30	<0,30	<0,30	<0,30
Miedź	≤ 2 mg/l	<0,0020	<0,0020	<0,0020	<0,0020	<0,0020	<0,0020	<0,0020
Rtęć	≤ 1 µg/l	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050
Sód	≤ 200 mg/l	24,3	8,09	6,0	12,3	8,4	6,11	11,8
Magnez	30-125 mg/l	7,12	6,10	-	10,7	-	5,45	9,62
Glin	≤ 200 µg/l	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10
Wapń	- mg/l	38,8	63,6	-	104	-	63,3	47,6
Nikiel	≤ 20 µg/l	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0
Arsen	≤ 10 µg/l	<1,0	1,5	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0
Selen	≤ 10 µg/l	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0
Antymon	≤ 5 µg/l	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0
Bor	≤ 1 mg/l	0,11	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050	0,095
OWO	Bez nieprawidłowyc h zmiany	<1,0	<1,0	1,5	1,6	1,2	1,2	1,1
Bromiany	≤ 10 µg/l	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0
Cyjanki	≤ 50 µg/l	<15	<15	<15	<15	<15	<15	<15
Benzo(a)piren	≤ 0,010 µg/l	<0,006	<0,006	<0,006	<0,006	<0,006	<0,006	<0,006
WWA	≤ 0,10 µg/l	<0,024	<0,024	<0,024	<0,024	<0,024	<0,024	<0,024
Benzen	≤ 1,0 µg/l	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4
THM	≤ 100 µg/l	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0
1,2-Dichloroeten	≤ 3,0 µg/l	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0
Pestycydy	≤ 0,50 µg/l	<0,40	<0,40	<0,40	<0,40	<0,40	<0,40	<0,40
PARAMETRY MIKROBIOLOGICZNE								
Bakterie grupy Coli	0 [jtk]	0	0	0	0	0	0	0

Escherichia coli	0 [jtk]	0	0	0	0	0	0
Enterokoki kałowe	0 [jtk]	0	0	0	0	0	0
Ogólna liczba mikroorganizmów	Bez nieprawidłowych zmian	2	7	22	8	17	5
PARAMETRY PROMIENIOTWÓRCZE							
Tryt ³ H	100 Bq/l	<3,5	<3,5	<3,5	<3,5	<3,5	<3,5
Radon ²²² Rn	100 Bq/l	5,4	5,2	6,3	3,4	4,9	8,4
Rad ²²⁶ Ra	0,5 Bq/l	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
Rad ²²⁸ Ra	0,2 Bq/l	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02

[illegible]

2.2.4. Koszty produkcji wody



Rysunek 16 Koszty produkcji wody w Słupsku (lata 2013-2018) i ich struktura w 2018 r.

W 2018 roku łączne koszty produkcji wody wszystkich ujęć wody (Słupsk + gmina Kobylnica) wyniosły **6 903 300,95 zł** i w odniesieniu do roku 2017 wzrosły o ok.8%. O 14% wzrosły koszty poniesione na remonty związane z ujęciami wody i stacją uzdatniania wody w Słupsku. Wynika to z konieczności naprawy i modernizacji obiektów stacji uzdatniania wody w Słupsku, która funkcjonuje już 10 lat. Konieczna była naprawa elewacji, pokrycia dachowego, wymiana obróbek blacharskich i rynien, itp.

W roku sprawozdawczym w porównaniu do roku 2017 największy spadek kosztów, tj. o ok. 34%, związany był z zakupem gazu ziemnego. Różnica wynika z faktu, że pod koniec roku została oddana do eksploatacji pompa ciepła, która w okresie przejściowym ogrzewa pomieszczenia biurowe i część pomieszczeń technologicznych.

Pozostałe wskaźniki mieszczą się w normatywnych i przewidywalnych wielkościach zmian dynamiki kosztów.

2.2.5. Analiza pracy pogotowia wodociągowego w roku 2018

W roku 2018 odnotowano około 240 zgłoszeń na telefoniczne pogotowie wodociągowe 994 w sprawach dotyczących miasta Słupska. Było to o około 25% więcej zgłoszeń niż w roku 2017. Przeważająca część zgłoszeń dotyczyła zgłoszeń o awarii sieci wodociągowej (35%), później awarii przy licznikach wodociągowych (23%) oraz przyłączach (21%). Pozostałe zgłoszenia (21%) dotyczyły zgłoszenia o brudnej wodzie, słabym ciśnieniu i braku wody.

Tabela 10 Liczba zgłoszonych spraw na telefoniczne pogotowie wodociągowe w 2018 roku [miasto Słupsk]

Rok	Awaria sieci	Awaria przyłącza	Awaria podejścia wodomierzowego	Brudna wody	Słabe ciśnienie	Brak wody	RAZEM
2016	101	31	69	7	9	7	224
2017	74	45	50	9	10	3	191
2018	86	50	56	8	22	18	240

Zgłoszenia o brudnej wodzie czy słabym ciśnieniu były często związane z wykonywanymi pracami na sieci wodociągowej (np. po usunięciu awarii może przez krótki czas nastąpić zmętnienie wody związkami żelaza i manganu). Natomiast większość zgłoszeń dotyczących braku wody związana jest z pracami wykonywanymi przez zarządców nieruchomości na instalacjach wewnętrznych. Mieszkańcy w przypadku braku wody w pierwszej kolejności zgłaszają tę informację na pogotowie wodociągowe 994.

Analiza rozkładu ilości zgłoszeń na pogotowie wodociągowe już od wielu lat potwierdza, że najmniej zgłoszeń odnotowuje się w niedziele.

Tabela 11 Liczba zgłoszonych spraw na telefoniczne pogotowie wodociągowe w 2018 roku [gmina Kobylnica]

Rok	Awaria sieci	Awaria przyłącza	Awaria podejścia wodomierzowego	Brudna wody	Słabe ciśnienie	Brak wody	RAZEM
2016	44	38	-	7	14	21	124
2017	33	46	-	7	4	12	102
2018	42	59	-	15	11	25	152

W ubiegłym roku odnotowano 152 zgłoszenia telefoniczne dotyczące obszaru gminy Kobylnica. Jest to więcej o blisko 50 % w porównaniu z rokiem 2017. Wzrost ten wynika z wielu inwestycji w infrastrukturę wodociągową, kanalizacyjną oraz drogową na terenie całej gminy. Najwięcej zgłoszeń od mieszkańców gminy Kobylnica dotyczyło awarii przyłączy (59) i awarii sieci wodociągowej (42). Duży wzrost liczby zgłoszeń (o 114%) dotyczących brudnej wody jest związanych przede wszystkim z

systemem zaopatrzenia w wodę miejscowości Płaszewo. Pogorszenie jakości wody jest związane z starą przewymiarowaną siecią wodociągową, w której zalegają znaczne ilości osadów żelaza i manganu. Każde zaburzenie przepływu wody w rurociągu powoduje zrywanie tych osadów. W najbliższym czasie w Płaszewie planowana jest kompleksowa wymiana sieci wodociągowej.

W celu usprawnienia pracy telefonicznego pogotowia wodociągowego 994 została zakupiona nowa centrala telefoniczna, która będzie umożliwiała przyjęcie większej liczby zgłoszeń telefonicznych jednocześnie. Osoba dzwoniąca pod numer alarmowy 994 w pierwszej kolejności będzie mogła wysłuchać nagranej informacji o bieżących awariach i planowanych włączeniach wody.

Dodatkowym unowocześnieniem pracy pogotowia będzie wdrożenie aplikacji, którą będzie można pobrać na telefon typu smartfon. Aplikacja po wprowadzeniu swoich danych adresowych będzie mogła informować o wszystkich ważnych dla danej lokalizacji sprawach m.in. awariach wodociągowych, informacji o jakości wody, czy cenie za wodę.

2.2.6. Kontrole w dziale PW

W roku 2018 w dziale Produkcji Wody odbyło się 4 kontrole Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej w Słupsku, w trakcie których skontrolowanych zostało 6 ujęć wody w gminie Kobylnica zlokalizowanych w miejscowościach: Komiłowo, Widzino, Zagórki, Sycewice, Lubuń, Kczewo. Wszystkie kontrole wypadły pozytywnie.

2.2.7. Działania pro-edukacyjne

Stację uzdatniania wody w Słupsku każdego roku odwiedza bardzo dużo szkół i przedszkoli. W trakcie wizyt gościom wyświetlana jest także kilku minutowa prezentacja, podczas której w prosty i przystępny sposób omawiany jest proces poboru i uzdatniania wody podziemnej.



Rysunek 17 Wycieczka grup przedszkolaków na SUW w Słupsku (po lewej przedszkole z ul. Koszalińskiej, po prawej z ul. Piłsudskiego)

2.2. Sieć wodociągowa

Łączna długość przewodów wodociągowych będących w eksploatacji Spółki wynosi: 508,77 km, z czego 379,3 km stanowią sieci wodociągowe i 129,47 km przyłączy.

Jednym z kluczowych wskaźników pomiaru jakościowego obsługi sieci jest czas usuwania awarii, który określa czas wyłączenia przewodu wodociągowego z eksploatacji. Każda usuwana awaria jest raportowana i analizowana pod kątem zagrożeń oraz konieczności wymiany najbardziej newralgicznych i awaryjnych odcinków sieci.

Tabela 12 Czas usuwania awarii przewodów sieci wodociągowej (sieci i przyłącza łącznie) w latach 2014-2018

		2014	2015	2016	2017	2018
Miasto Słupsk	do 4 godz.	9	4	3	6	3
	od 4 -8 godz.	69	55	75	78	103
	od 8 - 12 godz.	6	6	6	2	4
	od 12 -24 godz.	10	6	6	7	3
	pow. 24 godz.	5	3	3	3	3
Gmina Kobylnica	do 4 godz.	3	3	3	2	5
	od 4 -8 godz.	33	32	32	54	51
	od 8 - 12 godz.	2	1	1	2	2
	od 12 -24 godz.	5	2	2	2	1
	pow. 24 godz.	3	1	1	0	

Przeważająca większość awarii została usunięta w czasie od 4 do 8 godz. Potwierdza to zapewnienie gotowości na odpowiednim poziomie. Wyłączenia na okres powyżej 24 godz. dotyczą przewodów, których wyłączenia nie powodowało przerw w dostawie wody dla odbiorców. Zasadne było wówczas wyłączenie odcinka, a prace związane z usunięciem awarii wykonywane były w czasie pełnej dyspozycyjności. W przypadkach, gdy czas przerwy w dostawie wody przekraczał 4 godz., woda dostarczana była z zastępczego źródła – specjalnego zbiornika do wody pitnej.

2.2.1. Miasto Słupsk

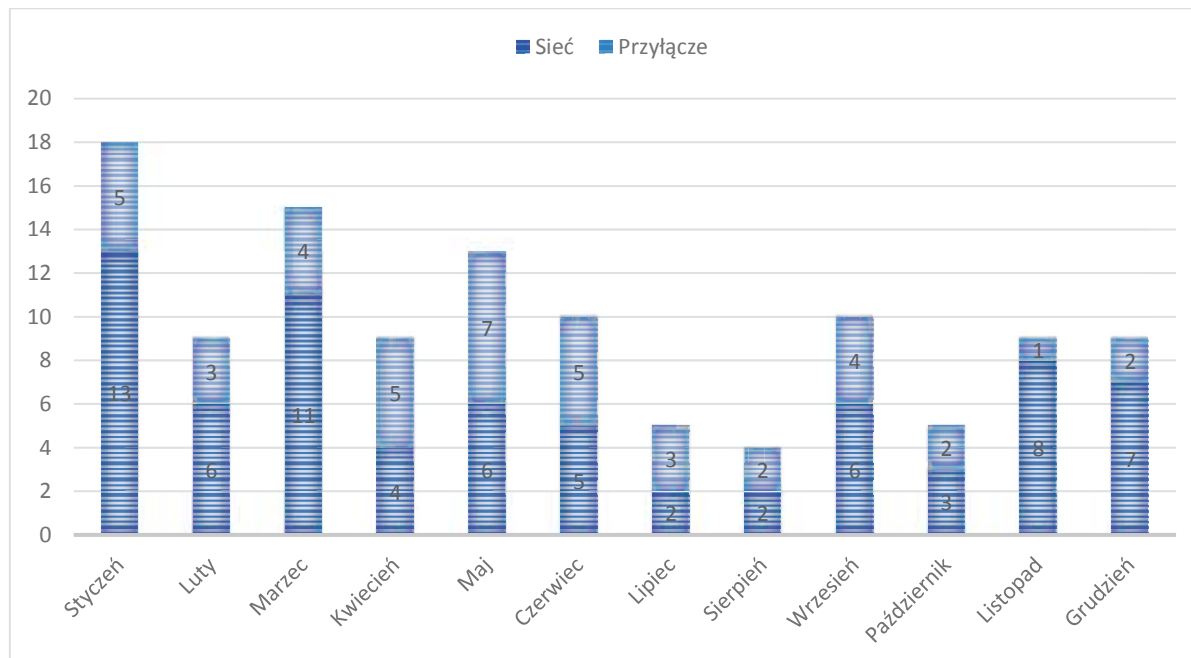
Stopień „zwodociągowania” miasta Słupska jest na poziomie bliskim 100%. Zagęszczenie sieci na terenie miasta Słupska wynosi 5,4 km sieci rozdzielczej na 1 km² powierzchni miasta (43 km²).

Tabela 13 Wskaźniki rozbudowy systemu wodociągowego miasta Słupska.

Rodzaj przewodu	Długość stan na koniec 2018 roku	Długość przewodów wybudowanych w 2017	Długość przewodów wybudowanych w 2018
	[km]	[km]	[km]
Sieć wodociągowa	235,2	3,2	6,21
Przyłącza	83,1	2,4	3,2
Łącznie przewody	318,3	5,6	9,41

W 2018 roku wybudowano 6,21 km sieci wodociągowej oraz 3,2 km przyłączy wodociągowych. Inwestycje te głównie związane są z odtworzeniem sieci (wymiana części przewodów), wskutek czego z eksploatacji wyłączone zostały odcinki starej, awaryjnej sieci.

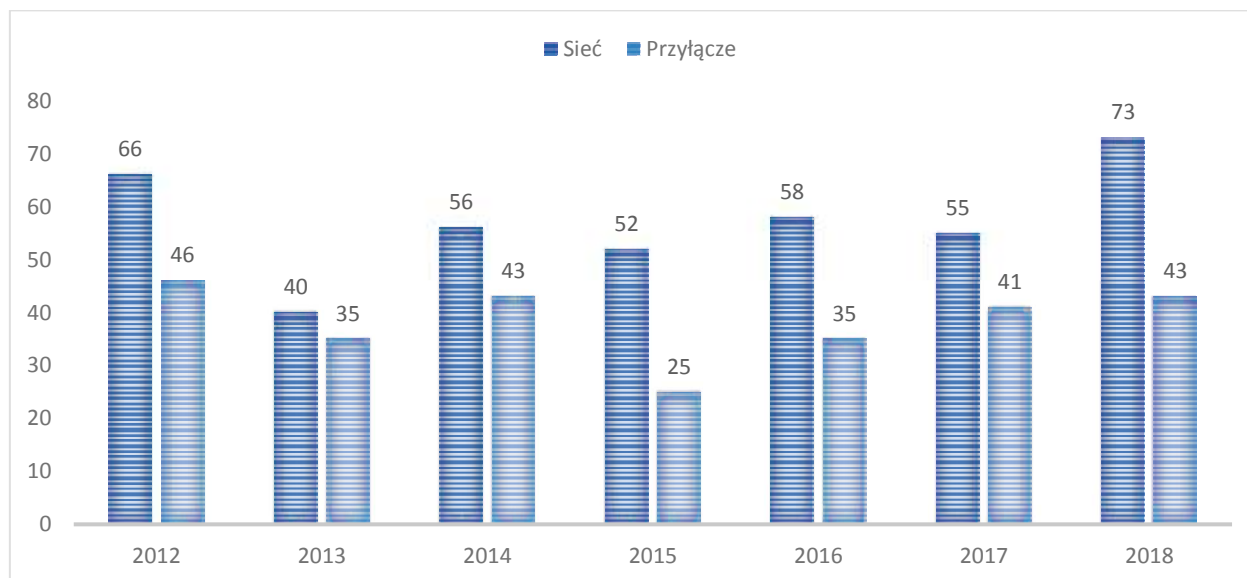
W 2018 roku wystąpiło łącznie 116 awarii przewodów wodociągowych, z czego 73 awarie wystąpiły na sieci wodociągowej, 43 na przyłączach wodociągowych.



Rysunek 18 Rozkład awarii przewodów wodociągowych na terenie miasta Słupska w 2018 r.

Awaryjność sieci wodociągowej miasta Słupska na tle doświadczeń branżowych w Polsce wykazuje na dobry wynik, co świadczy o prawidłowym zarządzaniu pracą sieci i stosowanej polityce materiałowej.

W eksploatacji systemu wodociągowego nie zaistniała w 2018 roku ani jedna sytuacja wymagająca wprowadzania procedury zarządzania kryzysowego.



Rysunek 19 Rozkład awarii przewodów wodociągowych na terenie miasta Słupska w latach 2012 - 2018 r.

Tabela 14 Wskaźniki awaryjności przewodów wodociągowych na terenie miasta Słupska.

Wskaźniki awaryjności Liczba awarii/1 km	Słupsk 2011	Słupsk 2012	Słupsk 2013	Słupsk 2014	Słupsk 2015	Słupsk 2016	Słupsk 2017	Słupsk 2018	Polska ¹ 2017
Sieć wodociągowa	0,35	0,3	0,19	0,25	0,23	0,26	0,24	0,31	0,34
Przyłącza	0,57	0,62	0,47	0,57	0,33	0,45	0,51	0,52	b.d.
Łącznie przewody	0,41	0,38	0,26	0,34	0,26	0,31	0,31	0,36	b.d.

2.2.2. Straty wody Miasto Słupsk

Działania związane z prawidłowym opomiarowaniem wody są jednym z priorytetów przedsiębiorstwa i znajdują odzwierciedlenie w bilansie strat wody. Bilans wody sporządzony wg IWA identyfikuje wodę nie przynoszącą dochodu. W ostatnich latach stał się wytyczną do stosowania przez przedsiębiorstwa wodociągowe jednolitych zasad określenia strat i oceny systemów wodociągowych.

WODA UJĘTA	Autoryzowana konsumpcja	Zafakturowana autoryzowana konsumpcja	Przemysł 647 084 11,69%	Woda przynosząca dochód
		4 640 920 83,84%	Gospodarstwa domowe 3 009 780 54,37%	
			Pozostali odbiorcy 539 654 9,75%	
			Sprzedaż hurtowa 444 402 8,03%	
	4 776 063 86,28%	Niezafakturowana autoryzowana konsumpcja	Płukanie sieci tech. 0 0,00%	Woda nie przynosząca dochodu
			Technologia SUW 79 567 1,44%	
			Płukanie sieci 12 255 0,21%	
			Zużycie na oczyszczalni 29 172 0,53%	
			Zużycie na bazie 1 008 0,02%	
			Czyszczenie kanalizacji 13 141 0,24%	
	Straty wody	Straty pozorne	Błąd pomiaru 291 984 5,27%	894 689 16,16%
		291 984 5,27%	Kradzież 0 0,00%	
			Straty na przesyle 181 548 3,28%	
5 535 609 100,00%	759 546 13,72%	Straty rzeczywiste	Straty na sieci i przył. 286 014 5,17%	
		467 562 8,45%		

Rysunek 20 Bilans wody dla miasta Słupska wg IWA (International Water Association) w roku 2018

W roku 2018 różnica między ilością wody pobranej na ujęciach a ilością wody sprzedanej wyniosła 894,6 tys. m³. W tak wyliczonej różnicy zawarta jest woda zużyta w obiektach spółki oraz do płukania

¹ Benchmarking - IGWP Bydgoszcz 2017

sieci wodociągowej i czyszczenia kanalizacji sanitarnej. Około 135,1 tys. m³ wody zużyto do celów technologicznych. Straty pozorne i rzeczywiste wody w sieci wodociągowej wyniosły 759,5 tys. m³, tj. około 13,27 %. Pomimo nadal akceptowalnego wskaźnika strat (średnia w Polsce 11,67 – 16,95 % IGWP), w porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost o ok. 1,67%. W 2018 roku doszło do znacznego wzrostu strat wody na przesyle o ok. 1,78%. Strata ta jest skutkiem błędów pomiarowych na studniach głębinowych. W 2019r. podjęte zostaną działania związane z modernizacją opomiarowania ujęć wody.

Tabela 15 Straty wody w latach 2011- 2018 wg bilansu IWA

Rok	Woda nie przynosząca dochodu		Niezafakturowana autoryzowana konsumpcja – potrzeby własne		Straty wody	
	tys. m3	%	tys. m3	%	tys. m3	%
2011	688,9	13,5	187,4	3,7	501,5	9,8
2012	662,7	13,0	164,7	3,2	497,9	9,7
2013	515,5	10,2	126,8	2,5	388,7	7,7
2014	569,2	11,3	113,8	2,3	455,4	9,0
2015	596,6	11,8	126,7	2,5	469,8	9,2
2016	663,5	13,6	135,8	2,9	527,8	10,8
2017	753,6	14,6	133,6	2,6	619,9	12,0
2018	894,6	16,16	135,1	2,44	759,5	13,7

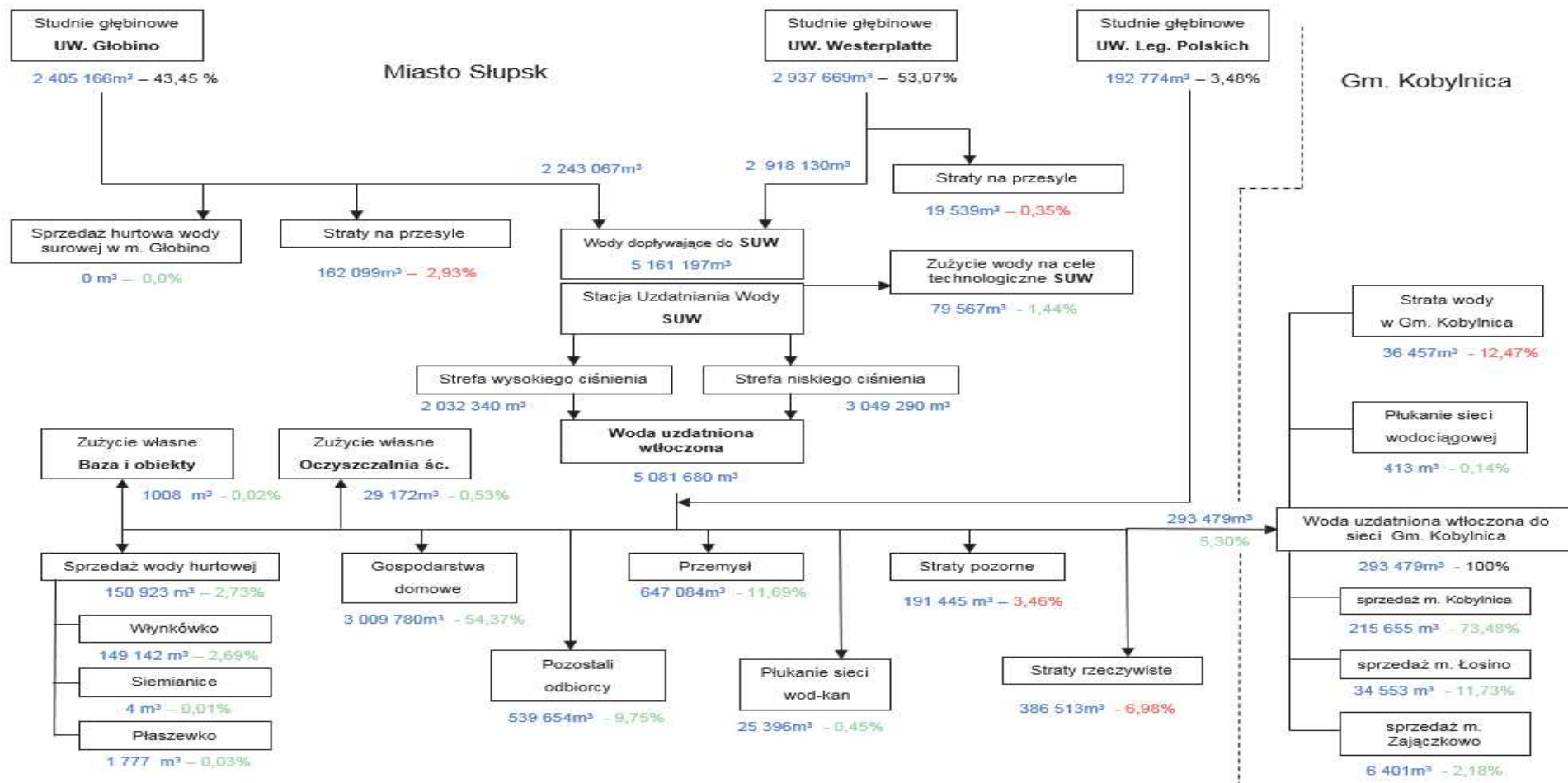
„Straty wody” wskaźnik ten pełni ważną rolę w procesie oceny sposobu eksploatacji sieci, ponieważ wskazuje na istotne elementy zarządzania dystrybucją mającą wpływ na koszty i stan techniczny sieci. Przyjęto we wskaźniku najbardziej tradycyjny i rozpowszechniony w Polsce sposób wyliczeń wymagający wielu danych określanych przez eksploataatorów. Odnosi się on do wody wtłoczonej do sieci oraz pomija zakup i sprzedaż hurtową, ponieważ wartości te były zawarte w punktach dotyczących wody wtłoczonej i sprzedanej ogółem.

$$\frac{A - B - C}{A} \times 100; \text{ gdzie:}$$

A - woda wtłoczona do sieci (tys. m³); B - woda sprzedana (tys. m³); C - woda zużyta na własne cele technologiczne (tys. m³)

Tabela 20 Procentowe straty wody w latach 2013- 2018

Woda	ROK						Polska IGWP 2016 (średnie i duże)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
wtłoczona do sieci (m ³)	5 060 550	5 038 414	5 079 195	4 886 254	5 144 001	5 535 609	11,8-15,8
sprzedana (m ³)	4 545 026	4 469 178	4 482 611	4 222 656	4 390 382	4 640 920	
zużyta na własne cele technologiczne (m ³)	126 839	113 791	126 748	135 824	133 629	135 143	
Straty wody (%)	7,68	9,03	9,25	10,80	12,05	13,7	



Rysunek 21 Model bilansowania strat wody dla SUW Słupsk

Rysunek 22 Procentowe straty wody w latach 2015- 2018



„Straty wody w tys. m³ na km sieci” wskaźnik ten informuje przede wszystkim o stanie technicznym eksploatowanej sieci wodociągowej. Straty wody w sieci powstają na skutek występowania strat rzeczywistych i pozornych. Odnosi się on do wody wtłoczonej do sieci oraz pomija zakup i sprzedaż hurtową, ponieważ wartości te były zawarte w punktach dotyczących wody wtłoczonej i sprzedanej ogółem.

$$\frac{A - B - C}{D}; \text{ gdzie:}$$

A - woda wtłoczona do sieci (tys. m³); B - woda sprzedana (tys. m³); C - woda zużyta na własne cele technologiczne (tys. m³); D - długość eksploatowanej sieci wodociągowej (bez przyłączy w km)

Tabela 21 Straty wody w tys. m³/km sieci w latach 2014- 2018

	ROK					Polska 2017
	2014	2015	2016	2017	2018	
Woda wtłoczona do sieci (m ³)	5 038 414	5 079 195	4 886 254	5 144 001	5 535 609	2,25-2,56
Woda sprzedana (m ³)	4 469 178	4 482 611	4 222 656	4 390 382	4 640 920	
Woda zużyta na własne cele technologiczne (m ³)	113 791	126 748	135 824	133 629	135 143	
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (km)	217	223	226	228	235	
Straty wody (%)	2,10	2,11	2,34	2,71	3,2	

Sprawność sieci wskaźnik ten jest ciekawy z punktu widzenia oceny sytuacji zaopatrzenia w Polsce w wodę i oceny sposobu zarządzania dystrybucją oraz utrzymaniem sieci wodociągowych. Nie powinien być analizowany generalnie bez uwzględnienia lokalnych uwarunkowań (np. specyfika Śląska lub obszarów wiejskich). Ze względu na porównywalność ze wskaźnikami stosowanymi w innych krajach europejskich można go w pełni zakwalifikować jako wskaźnik benchmarkingu.

$$\frac{B}{A} \times 100, \text{ gdzie:}$$

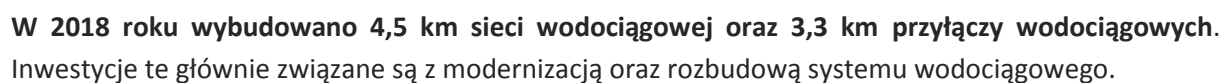
A - woda wtłoczona do sieci (tys. m³); B - woda sprzedana (tys. m³)

Tabela 22 Sprawność sieci wod. w latach 2014- 2018

	ROK					Polska 2017
	2014	2015	2016	2017	2018	
Woda wtłoczona do sieci (m ³)	5 038 414	5 079 195	4 886 254	5 144 001	5 535 609	81,75
Woda sprzedana (m ³)	4 469 178	4 482 611	4 222 656	4 390 382	4 640 920	
Sprawność sieci (%)	88,7	88,3	86,4	85,3	83,8	

Straty wody w mieście Słupsku w odniesieniu do średniej krajowej dla przedsiębiorstw średniej wielkości, są akceptowalnym poziomem. W ostatnich latach można zauważyć tendencję wzrostową strat wody. Na wzrost wynika z poziomu strat wody na przesyle, są to straty pozorne wynikające z błędów pomiarowych. Obecnie prowadzone są działania związane z modernizacją opomiarowania ujęć wody. Przyjęty w planie inwestycyjnym program opomiarowania sektorów na sieci wodociągowej jest zasadny w celu ograniczenia wzrostu strat wody w przyszłości. Pozwoli on na określenie optymalnych wymagań dla prowadzenia długofalowej polityki wymiany sieci wodociągowych. Ponadto jest to narzędzie bardzo pomocne w ograniczaniu strat wody i zapewnia możliwość szybkiej reakcji na awarie wodociągowe. Celem jest osiągnięcie i utrzymanie strat wody IWA na poziomie poniżej 8 % dla miasta Słupska.

Spółka prowadzi eksploatację sieci wodociągowej na terenie Gminy Kobylnica od 1 stycznia 2013 r.



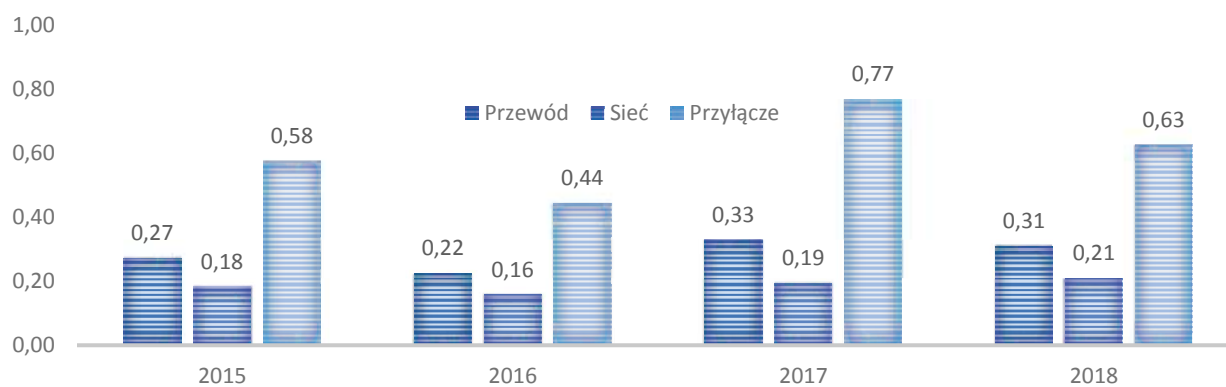
Rodzaj przewodu	Długość stan na koniec 2018 roku	Długość przewodów wybudowanych w 2017	Długość przewodów wybudowanych w 2017
	[km]	[km]	[km]
Sieć wodociągowa	144,1	5,3	4,5
Przyłącza	46,37	2,7	3,3
Łącznie przewody	190,4	8,0	7,8

Rok	Sieć	Przyłącze
2015	24	22
2016	21	18
2017	27	33
2018	30	29

41

Tabela 17 Wskaźniki awaryjności przewodów wodociągowych na terenie Gminy Kobylnica.

Wskaźniki awaryjności Liczba awarii/1 km	Gm. Kobylnica 2015	Gm. Kobylnica 2016	Gm. Kobylnica 2017	Gm. Kobylnica 2018	Polska 2017
Sieć wodociągowa	0,18	0,16	0,19	0,21	0,32
Przyłącza	0,58	0,44	0,77	0,63	b.d.
łącznie przewody	0,27	0,22	0,33	0,31	b.d.



Rysunek 24 Wskaźniki awaryjności przewodów wodociągowych na terenie Gminy Kobylnica w latach 2015-2018

2.2.4. Straty wody Gmina Kobylnica

W roku 2018 różnica między ilością wody pobranej na ujęciach a ilością wody sprzedanej wyniosła 165,9 tys. m³. W tak wyliczonej różnicy zawarta jest woda zużyta do celów technologicznych na ujęciach wody oraz do płukania sieci wodociągowej. Straty pozorne i rzeczywiste wody w sieci wodociągowej wyniosły 157,9 tys. m³ tj. około 23,27 %. W stosunku do roku 2017 straty wzrosły o 33,5 tys. m³.

PRODUKCJA WODY 678 849 100,00%	Autoryzowana konsumpcja 520890 76,72%	Zafakturowana autoryzowana konsumpcja 512 876 75,54%	Przemysł 64 624 9,51%	Woda przynosząca dochód 512 876 75,55%
			Gospodarstwa domowe 362 621 53,42%	
			Pozostali odbiorcy 85 631 12,61%	
			Sprzedaż hurtowa 0 0,00%	
	Niezafakturowana autoryzowana konsumpcja 8 014 1,18%		Płukanie sieci tech. 0 0,00%	Woda nie przynosząca dochodu 165 973 24,45%
			Technologia SUW 6 451 0,95%	
			Płukanie sieci 1 563 0,23%	
	Straty wody 157 959 23,27%	Straty pozorne 24 256 3,57%	Błąd pomiaru 24 256 3,57%	
			Kradzież 0 0,00%	
		Straty rzeczywiste 133 703 19,69%	Straty na przesyle 0 0,00%	
			Straty na sieci i przył. 133 703 19,69%	

Rysunek 25 Bilans wody wg IWA w Gminie Kobylnica 2018

Tabela 18 Procentowe straty wody w latach 2014- 2018

WSKAŹNIK	ROK					Polska 2016
	2014	2015	2016	2017	2018	
Woda wtłoczona do sieci (m ³)	564 696	579 128	591 754	602 906	678 849	
Woda sprzedana (m ³)	400 223	415 990	444 091	461 394	512 876	
Woda zużyta na własne cele technologiczne (m ³)	5 799	6 905	9 291	17 078	8 014	
Straty wody (%)	28,10	26,98	23,38	20,64	23,2	13,57

Tabela 19 Straty wody w tys. m³/km sieci w latach 2014- 2018

WSKAŹNIK	ROK					Polska 2017
	2014	2015	2016	2017	2018	
Woda wtłoczona do sieci (m ³)	564 696	579 128	591 754	602 906	678 849	
Woda sprzedana (m ³)	400 223	415 990	444 091	461 394	512 876	
Woda zużyta na własne cele technologiczne (m ³)	5 799	6 905	9 291	17 078	8 014	
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (km)	129	131,8	133,8	139,6	144,1	
Straty wody tys. m³/km	1,23	1,19	1,03	0,83	1,09	1,36

Tabela 20 Sprawność sieci wodociągowej w latach 2014- 2018

WSKAŹNIK	ROK					Polska 2017
	2014	2015	2016	2017	2018	
Woda wtłoczona do sieci (m ³)	564 696	579 128	591 754	602 906	678 849	
Woda sprzedana (m ³)	400 223	415 990	444 091	461 394	512 876	
Sprawność sieci (%)	70,9	71,83	75,05	76,53	75,5	84,6

Tabela 21 Zbiorcze zestawienie strat wody dla poszczególnych miejscowości Gm. Kobylnica w 2018 r.

L.p.	Ujęcie wody	Zasilane miejscowości		Rok 2018							
				Produkcja	Sprzedaż	Woda tech.	Płukanie sieci	Strata	Strata	Strata w tys. m ³ /km sieci	Sprawność sieci
		Miejscowości	Dł. Sieci	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[%]	[m ³]		[%]
1	Bzowo	Bzowo	1,70	6 707	5 439	183	18	15,9	1 067	0,63	81,09
2	Dobrzęcino	Dobrzęcino	0,96	6 898	5 103	1 331	0	6,7	464	0,48	73,98
3	Kczewo	Kczewo	0,78	3 509	3 426	0	0	2,4	83	0,11	97,63
4	Kobylnica	Kobylnica	47,10	203 624	174 639	0	377	14,0	28 608	0,61	85,77
		Łosino									
		Zajączkowo									
5	Kobylnica	Kobylnica	13,08	89 855	81 489	0	36	9,3	8 330	0,64	90,69
6	Komiłowo	Komiłowo	5,73	9 885	7 313	1 280	0	13,1	1 292	0,23	73,98
		Kruszyna									
7	Komorczyn	Komorczyn	1,15	4 214	2 696	480	0	24,6	1 038	0,90	63,98
8	Kończewo	Giełdoń	14,39	41 740	35 553	288	66	14,0	5 833	0,41	85,18
		Kończewo									
		Kuleszewo									
		Sierakowo Śl.									
9	Kwakowo	Kwakowo	6,01	28 871	22 790	144	0	20,6	5 937	0,99	78,94
		Maszkowo									
10	Lubuń	Lubuń	3,28	17 138	5 430	120	113	67,0	11 475	3,50	31,68
11	Lulemino	Lulemino	1,52	4 641	3 671	0	0	20,9	970	0,64	79,10
12	Płaszewo	Płaszewo	2,31	13 019	5 794	180	495	50,3	6 550	2,84	44,50
13	Runowo Śl.	Runowo Śl.	2,30	5 048	3 833	72	18	22,3	1 125	0,49	75,93
14	Słonowice	Słonowice	0,84	4 127	3 476	72	0	14,0	579	0,69	84,23
15	Sycewice	Sycewice	6,70	37 985	28 146	789	43	23,7	9 007	1,34	74,10
16	Ściegnica	Ściegnica	0,89	3 461	2 688	120	0	18,9	653	0,73	77,67
17	Widzino	Bolesławice	29,06	103 029	82 191	50	135	20,0	20 653	0,71	79,77
		Reblino									
		Reblinko									
		Widzino									
18	Wrząca	Słonowiczki	4,34	70 255	22 233	550	102	67,4	47 370	10,91	31,65
		Wrząca									
19	Zagórki	Zagórki	2,39	6 454	5 391	96	88	13,6	879	0,37	83,53
		Zbyszewo									
20	Zębowo	Zębowo	3,43	11 825	6 253	96	72	45,7	5 404	1,58	52,88
21	Żelki	Żelki	0,89	2 788	2 546	0	0	8,7	242	0,27	91,32
22	Żelkówko	Żelkówko	1,17	3 776	2 776	600	0	10,6	400	0,34	73,52
RAZEM			150,02	678 849	512 876	6 451	1 563	23,27	157 959	1,05	0,76

Procentowe wskaźniki strat wody dla Gminy Kobylnica przewyższają średnie krajowe. Wskaźnik ten nie jest miarodajny dla rozbudowanej sieci wodociągowej o stosunkowo dużej długości, która zaopatruje w wodę niewielką ilość mieszkańców. Potwierdza to wielkość strat wody w tys. m³/km sieci, który jest na poziomie wartości średniej w kraju. Na terenie gminy funkcjonują jeszcze sieci wodociągowe z lat 60 i 70 XX wieku, w miejscowościach tych straty wody są najwyższe i znacznie odbiegają od wartości średnich. Sieci te wymagają wymiany z uwagi na zły stan techniczny oraz nieodpowiednie parametry techniczne, ponadto często nie są one prawidłowo zainwentaryzowane. Część z nich, zgodnie z planami inwestycyjnymi Gminy oraz Spółki została wymieniona. (w ramach budowy sieci kan. i LOS w miejscowościach poza aglomeracją). Stare sieci zostały wyłączone z eksploatacji co wpłynie na ograniczenie strat wody w latach kolejnych.

2.3. Sieć kanalizacyjna

W zakresie eksploatacji sieci kanalizacyjnej Spółka działa na terenie aglomeracji słupskiej ustanowionej Uchwałą Nr 560/XXVII/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie likwidacji dotychczasowej i wyznaczeniu **aglomeracji Słupsk**. Na wspólny wniosek miasta Słupska, gminy Kobylnica i gminy Słupsk wyznaczona została nowa aglomeracja o wielkości odpowiadającej 200 000 RLM, uwzględniająca granice wg rekomendacji Spółki. Obecnie stopień skanalizowania aglomeracji Słupsk wynosi blisko 100% i **spełnia wymogi Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych dla aglomeracji powyżej 100 tys. równoważnej liczby mieszkańców [RLM]**.



Rysunek 26 Zakres aglomeracji słupskiej, system kanalizacyjny zakończony oczyszczalnią ścieków w Słupsku

Łączna długość przewodów kanalizacji sanitarnej będącej w posiadaniu Spółki na koniec 2018 r. wyniosła **739,13 km**, w tym 161,53 km przyłączy i 577,6 km sieci.

2.3.1 Miasto Słupsk

Łączna długość kanalizacji sanitarnej będącej w eksploatacji Spółki na terenie Miasta Słupska wynosi **245,4 km**, w tym 187,6 km sieci oraz 57,8 km przyłączy.

Tabela 22 Wskaźniki rozbudowy systemu kanalizacyjnego miasta Słupska

Rodzaj przewodu	2015	2016	2017	2018	Długość[km] stan na koniec 2018 roku
Kanalizacja ogólnospławna	0	0	0	0	25,5
Kanalizacja sanitarna	3,43	3,2	24,1	2,94	187,6
Przyłącza	0,78	2,1	1,6	1,1	57,8
łącznie przewody	4,21	5,3	25,7	4,5	245,4

W 2018 roku wystąpiło 9 awarii przewodów kanalizacyjnych (6 na sieci, 3 na przyłączach kanalizacyjnych) oraz 657 zatorów w przewodach kanalizacyjnych, z tego 341 było w sieci kanalizacyjnej oraz 316 w przyłączach kanalizacyjnych. Średni wskaźnik awaryjności sieci kanalizacyjnych za 2015 r. w Polsce wynosił od 0,67 (duże przedsiębiorstwa) do 0,89 (dla średnich przedsiębiorstw), przy średnim w Słupsku (uwzględniając awarie i zatory) na poziomie 1,8. Na podwyższony wskaźnik awaryjności miały wpływ przede wszystkim zatory w przewodach kanalizacyjnych. Spółka podejmuje starania mające na celu podniesienie świadomości i kultury użytkowania instalacji kanalizacyjnej u odbiorców usług.

Jednym z głównych powodów podwyższonej ilości zatorów jest duża ilość tłuszczu odprowadzanego do urządzeń kanalizacyjnych. Spółka egzekwuje w zakładach przemysłowych i gastronomii wymóg wyposażenia instalacji w urządzenia podczyszczające. Stworzony został również system odbioru odpadów tłuszczowych zatrzymywanych na separatorach w tych zakładach w postaci instalacji odbioru, pasteryzacji i fermentacji zlokalizowanej na oczyszczalni ścieków w Słupsku.

Obecnie Spółka prowadzi szczegółową analizę problematyki zatorów, w celu wypracowania działań naprawczych.

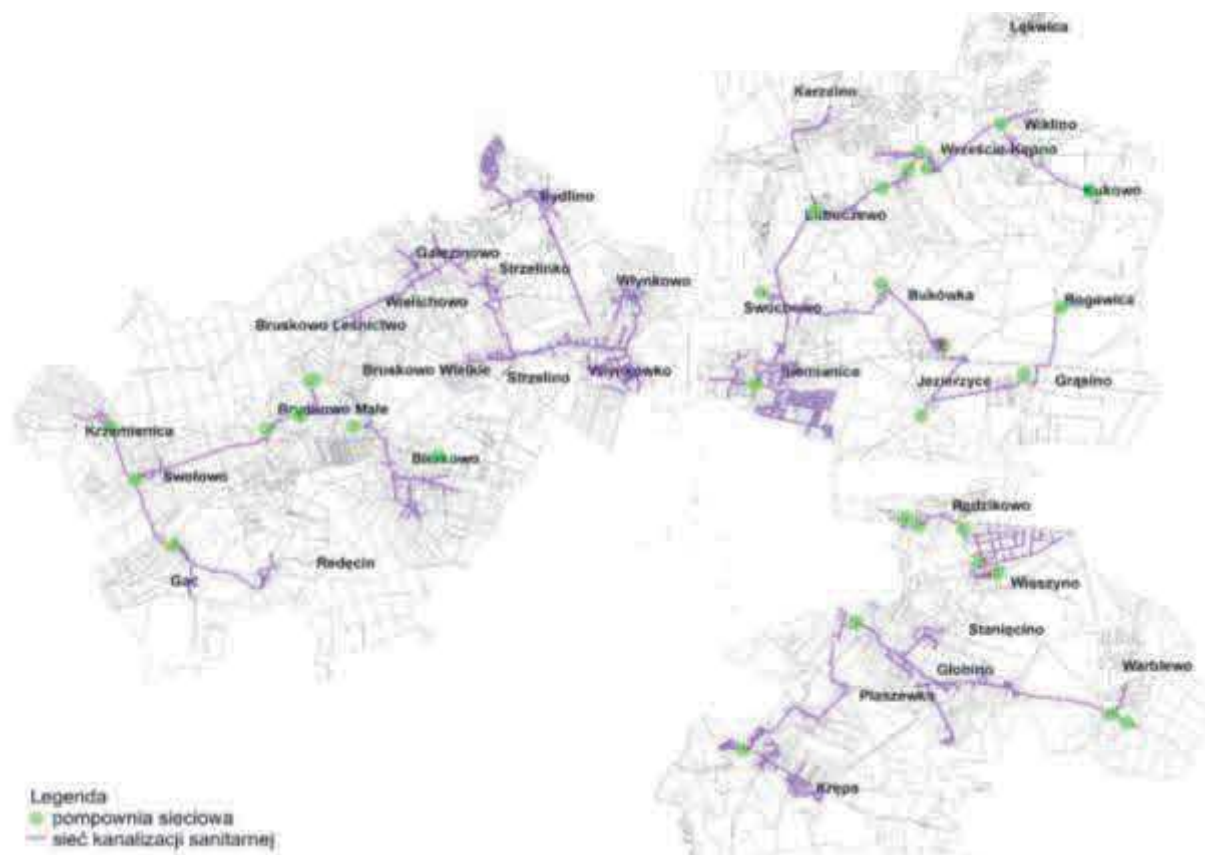
Tabela 23 Wskaźniki awaryjności systemu kanalizacyjnego miasta Słupska

Wskaźniki awaryjności [szt./km przewodu]	Słupsk 2014	Słupsk 2015	Słupsk 2016	Słupsk 2017	Słupsk 2018
AWARIE					
Sieć kanalizacyjna	0,04	0,04	0,05	0,04	0,03
Przyłącza kanalizacyjne	0,03	0,05	0,02	0,07	0,05
ZATORY					
Sieć kanalizacyjna	2,24	1,44	1,21	1,8	1,8
Przyłącza kanalizacyjne	7,37	8,41	6,87	7,8	5,46

Tabela 25 Wskaźniki awaryjności systemu kanalizacyjnego gminy Kobylnica w 2018 r.

Awaryje przepompowni przydomowych będących majątkiem spółki	Awaria pompy	Awaria silnika pompy	Naprawa automatyki	Ogółem
	182	54	153	389
Konserwacja/czyszczenie przepompowni przydomowych	358			
Konserwacja/czyszczenie przepompowni sieciowych	163+195			
Awaryje sieci kanalizacyjnej tłocznej	4			
Awaryje sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej	0			
Zatory na sieci grawitacyjnej	20			

Na terenie gminy Słupsk Spółka eksploatuje 271,9 km przewodów kanalizacyjnych, w tym 221,2 km sieci kanalizacyjnej oraz 50,7 km przyłączy.



Rysunek 28 Schemat sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Słupsk

Obsługa sieci kanalizacyjnej wykonywana jest w formie usługi zleconej przedsiębiorstwu pełniącemu wcześniej na terenie gminy funkcje przedsiębiorstwa kanalizacyjnego (obecnie spółka ta pełni funkcję przedsiębiorstwa wodociągowego).

Tabela 26 Wskaźniki eksploatacyjne systemu kanalizacyjnego Gminy Słupsk w 2018 r.

Rodzaj czynności eksploatacyjnej	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień	Ogółem
Czyszczenie sieci kanalizacyjnej [m]	1400	1250	800	2500	1450	1350	1200	1250	1550	2700	2450	1800	19700
Czyszczenie studni rewizyjnych [szt]	34	31	22	67	37	34	23	31	41	54	62	44	480
Przegląd i czyszczenie przepompowni sieciowych	34	44	44	36	36	30	43	50	37	50	45	30	479
Awarie przepompowni sieciowych	21	14	13	11	22	16	30	14	13	40	20	21	235
Awarie przepompowni przydomowych	4	1	3	3	4	3	4	3	2	2	7	4	40

2.3.4 Kontrola odorowa sieci kanalizacyjnej

W 2018 r. Spółka „Wodociągi Słupsk” realizowała program eliminacji odorów z sieci kanalizacyjnej. Wykorzystywane były następujące metody eliminacji odorów:

LSD – lokalna stacja dezodoryzacji, zasada działania polega na wytworzeniu lekkiego podciśnienia w sieci kanalizacyjnej a następnie oczyszczenie ze związków odorowych poprzez filtrację na złożu węgla aktywnego wprowadzanie do ścieków związków chemicznych, których zadaniem jest zapobieganie powstawania związków odorowych.

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów stężenia siarkowodoru zdecydowano o następujących sposobach rozwiązania problemu w poszczególnych miejscach:

dozowanie związków chemicznych - ul. Arciszewskiego, Grottgera, przepompownie na Ringu Kanalizacyjnym.

LSD – ul. Arciszewskiego, 3 Maja jako uzupełniająca metoda redukcji odorów przy studni rozprężnej.

od 2017 r. na sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki z Sycewic i Reblina do ul. Szczecińskiej testowany jest z powodzeniem środek biologiczny EKO-TABS.

W związku z uruchomieniem Ringu Kanalizacyjnego, wyłączono z eksploatacji odcinek kanalizacji tłocznej z Redzikowa do ul. Gdańskiej w Słupsku, co pozwoliło na wyłączenie LSD przy skrzyżowaniu z ul. Klonową.

1.4. Gospodarka ściekowa i odpadowa

1.4.1. Wskaźniki techniczno-ekonomiczne oczyszczalni ścieków w Słupsku

Tabela 27 Podstawowe wskaźniki techniczno-ekonomiczne oczyszczania ścieków w latach 2013-2018

Wskaźnik kosztowy	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Odchyl.
							18/17
Całkowite koszty oczyszczalni	15 343 583	15 638 781	16 367 739	16 376 804	17 277 367	18 192 127	5,29%
Ilość ścieków zarejestrowanych na oczyszczalni [m³/rok]	6745424	6096705	6 443 630	6 683 129	7 989 973	7 264 484	-9,1%
koszt jednostkowy oczyszczania ścieków zarejestrowanych	2,27	2,57	2,54%	2,45	2,15	2,50	16,2%
Ilość ścieków wg sprzedaży [m³/rok]	5 265 422	5 238 551	5 257 330	5 309 634	5 443 274	5 661 139	4,00%
Ilość wód przypadkowych [%]	21,94%	14,08%	18,41%	20,55%	31,87%	22,07%	-30%
Koszt jednostkowy oczyszczania ścieków wg sprzedaży	2,91	2,99	3,11	3,08	3,15	3,21	1,9%
Zredukowany ładunek zanieczyszczeń organicznych [kg BZT ₅ /rok]*	4 200 376	4 399 504	4 855 662	4 344 034	4 563 770	5 143 090	12,6%
Zredukowany ładunek zanieczyszczeń biogennych [kg azotu/rok]*	480 949	475 421	498 286	474 502	474 594	513 262	8,1%
Jednostkowe koszty usunięcia ładunku [zł/ kg usuniętego BZT ₅]	3,65	3,55	3,37	3,77	3,76	3,53	-6,2%
Ilość osadów – masa mokra [tony/rok]	8 986	10 273	11 059	11 445	11 819	11 987	1,4%
Ilość osadów – masa sucha [tony s.m./rok]	1 842	2 055	1 880	2 297	2 245	2 158	-3,9%
Ilość osadów poddana kompostowaniu [tony/rok]	8 140	9 352	10 609	10 204	10 221	9 968	-2,5%
Przepływowy wskaźnik energetyczny [kWh/m³]	0,61	0,71	0,66	0,77	0,69	0,81	15,9%
ładunkowy wskaźnik energetyczny [kWh/kg us. azotu]	8,51	9,10	8,51	10,81	11,55	11,50	-0,5%
Wskaźnik zatrudnienia [osoby]	41	40	40	40	40	38	-5%
Wskaźnik zachorowalności [%]	6,50%	4,48%	3,47	4,20	4,6	5,26	14%
Średnio roczne zapotrzebowanie OS na moc elektryczną [kW _e]	467	494	484	584	626	674	7,6%
Produkcja biogazu [m3/rok]	1 626 275	1 324 083	1 110 318	1 635 759	2 152 197	1 937 296	-10%
Zakup GZ50	53 113	238 754	322 346	233 171	34 351	49 373	43,7%
Energia elektryczna wyprodukowana z biogazu w CHP [kWh]	2 821 622	2 409 222	1 571 409	3 079 388	4 107 047	3 787 023	-7,8%
Energia elektryczna wyprodukowana z GZ50 w CHP[kWh]	165 948	705 145	974 389	757 145	183 235	165 691	-9,4%
Produkcja energii elektrycznej (biogaz+ GZ 50)[kWh]	2 987 570	3 114 367	2 545 798	3 836 533	4 290 282	3 952 714	-7,9%
Zakup od ZE [kWh]	1 208 044	1 258 299	1 703 467	1 387 250	1 232 369	1 957 789	58,8%
Sprzedaż do ZE [kWh]	105 016	46 001	9 676	94 462	39 116	6 001	-85%
Zużycie polielektrolitów [tony]	47	59	45	47	44,5	45,2	1,5%
Zużycie koagulantów i podchlorynu [tony]	4,5	9,5	4,3	5,9	7,8	6,3	-20%
zużycie preparatu antyodorowego [l/rok]- dezodoryzacja mokra	6912	1422	621	0	0	0	0
zużycie preparatu antyodorowego [l/rok]- dezodoryzacja sucha	345	810	285	400	360	570	58%

Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w Słupsku eksploatuje instalację przystosowaną do głębokiego usuwania związków biogennych w trójfazowym, modyfikowanym procesie Bardenpho, uzupełnionym komorą predenitryfikacji. Podstawą prawną funkcjonowania obiektu jest pozwolenie wodnoprawne wydane przez Marszałka Województwa Pomorskiego decyzja z dnia 31.12.2013 r. znak: DROŚ-SW.7322.16.2013/JS. Obciążenie ładunkowe obiektu wynosi 200 000 RLM, zaś średni przepływ dobowy to około 19 647 m³/d.

W 2018 roku na instalacja pracowała bez zakłóceń w osiągając zadowalające parametry procesowe i dobre wskaźniki ekonomiczne. Na szczególną uwagę zasługuje ograniczenie ilości przyjmowanych wód przypadkowych oraz zmniejszenie jednostkowych kosztów usunięcia zanieczyszczeń organicznych przy jednoczesnym zwiększeniu wielkości ładunku zredukowanego przez instalację.

1.4.2. Obciążenia hydrauliczne

W 2018 roku przez oczyszczalnię ścieków przepłynęło i zostało oczyszczonych ogółem 7 264 484 m³, tj. o 9% mniej niż w roku 2017. Udział ścieków dopływających z poszczególnych zlewni obszarów administracyjnych jest podobny jak w roku poprzedzającym.

Tabela 28 Prezentacja parametrów pracy oczyszczalni w odniesieniu od wymogów technicznych i formalnych

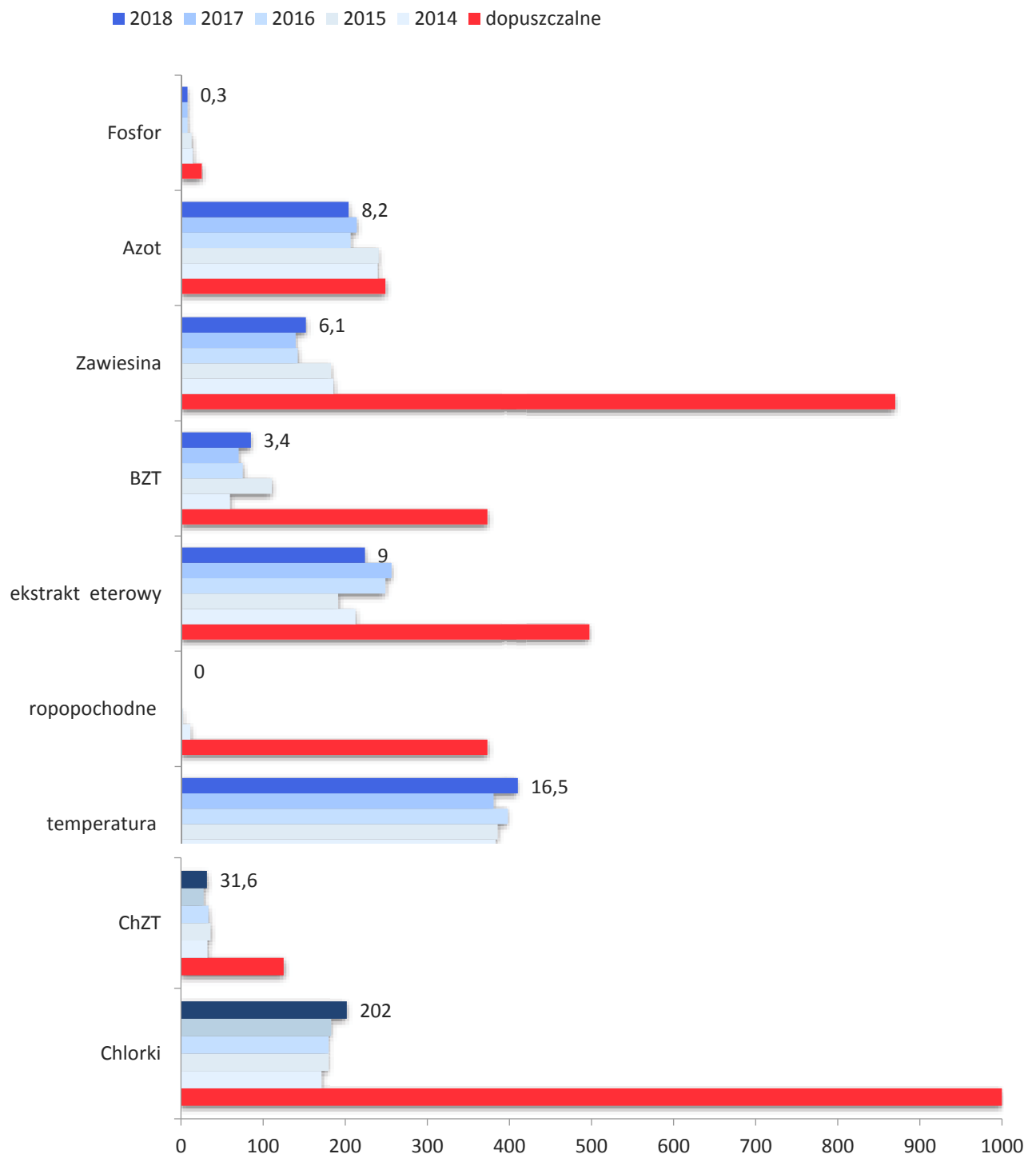
WSKAŹNIK	Jedn.	Norma	2013	2014	2015	2016	2017	2018	18/17
obciążenie ładunkowe	RLM	230 000	192 510	201 549	212 142	199 274	209 414	235 929	12,0%
średni roczny przepływ dobowy	m ³ /d	-	18 481	16 703	17 654	18 310	21 890	19 994	-9%
maks. przepływ dobowy [pogoda sucha/opady] (wylot oczyszczalni)	m ³ /d	40 000 66 000	24 240 41 690	21 110 38 520	21 230 46 540	20 720 44 570	33 780 48 280	- 38 610	-20,1%
min. przepływ dobowy (wylot oczyszczalni)	m ³ /d	-	14 130	12210	11 950	12 540	8 380	14 270	70,2%

Różnica pomiędzy ilością ścieków zafakturowaną, a ilością faktycznie przyjętych i oczyszczonych wyniosła około 22% i jest mniejsza niż w roku poprzedzającym. Odnotowana korzystna tendencja wynika ze zmniejszonego w stosunku do porównywalnego okresu przejęcia wód przypadkowych pochodzących z opadów. Występujące fluktuacje odpowiadają hydrologicznej charakterystyce roku, jakkolwiek na poprawę sytuacji wpływ mają inwestycje związane z rozdziałem kanalizacji ogólnospławnej.

Tabela 29 Stosunek wartości rocznych opadów atmosferycznych do ilości wód przypadkowych wpływających na miejską oczyszczalnię ścieków

	ilość ścieków zarejestrowanych na oczyszczalni [m3/rok]	ilość ścieków wg sprzedaży [m3/rok]	ilość wód przypadkowych [m3/rok]	ilość wód przypadkowych w %	opad roczny [mmm]
2012	7 580 578	5 097 789	2 482 789	32,75	1 006
2013	6 745 424	5 265 422	1 480 002	21,94	731
2014	6 096 705	5 238 551	858 154	14,08	655
2015	6 443 630	5 257 330	1 186 300	18,41	757
2016	6 683 129	5 309 634	1 373 495	20,55	847
2017	7 989 793	5 443 274	2 546 519	31,87	1034
2018	7 298 000	5 661 139	1 636 861	22,43	850
18/17	-9,0%	3,85 %	-35,73%	-	%

1.4.3. Jakość oczyszczania ścieków



Rysunek 29 Jakość oczyszczonych ścieków odpływających z oczyszczalni w latach 2014-2018 w odniesieniu do wartości dopuszczalnych wynikających z pozwolenia wodno-prawnego [mg/dm³] – oraz innych wskaźników charakteryzujących ścieki. Zestawienie oparto na średniej arytmetycznej wszystkich oznaczeń prób reprezentatywnych

W 2018 r. efekty pracy oczyszczalni w zakresie usuwania związków organicznych odpowiadały pełnemu biologicznemu oczyszczaniu. Jednocześnie ciągły program monitoringu potwierdził utrwaloną tendencję wzrostu ładunku zanieczyszczeń organicznych w ściekach dopływających oraz wzrostu zawartości azotu

ogólnego w ściekach kierowanych do odbiornika. Wzrost załężenia ścieków jest zjawiskiem obserwowanym od dłuŹszego czasu i wynika ze zmian struktury zlewni oraz dynamicznego rozwoju przemysłu w sektorze spoŹywczym.

Spółka na bieżąco monitoruje sytuację prowadząc szerokie działania dostosowawcze i modernizacyjne. W 2018 r wsparto mechaniczny stopień oczyszczania ścieków wymieniając kraty mechaniczne na urządzenie o większym zagęszczeniu rusztów. Równolegle rozpoczęto przygotowania do prac serwisowych na komorach osadu czynnego. Na rok 2019 przewidziano wymianę dyfuzorów tlenu, elementów sterowania i czyszczenie zbiorników. Znacząco zintensyfikowano także procesy zakupowe zmierzające do uruchomienia instalacji deamonifikacji w bocznym ciągu technologicznym. Wskazane zaangażowanie w perspektywie lat kolejnych stanowi właściwą reakcję na zachodzące zmiany i odnotowane tendencje.

1.4.4. Nieczystości ciekłe dowoŹone

W okresie sprawozdawczym Spółka dysponowała dwoma punktami zlewnymi zlokalizowanymi na terenie oczyszczalni ścieków w Słupsku i w miejscowości Kończewo. Obiekty te stanowiły legalne miejsca zrzutu nieczystości ciekłych i spełniały wymagane formalne kryteria techniczne i prawne w zakresie *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* oraz przepisów wykonawczych.

W 2018 roku ilości przyjmowanych nieczystości ciekłych były wyższe o około 8 % niż w roku ubiegłym i wyniosły ok. 37 tys m³. W punkcie zlewnym oczyszczalni odebrano ok. 34 tys. m³ ścieków, natomiast na punkt zlewny w Kończewie dostarczono ok. 3,4 tys. m³ ścieków, czyli podobnie jak rok wcześniej. Ze względu na realizowany projekt budowy LOŚ w gminie Kobylnica podjęto decyzję likwidacji instalacji i szerszym wykorzystaniu obiektu w Słupsku. Centralizacja odbioru zapewni lepszą kontrolę usługi i podwyższy standardy zarządzania nieczystościami. W bieżących planach rozwojowych uwzględniono uruchomienie pomocniczej sekcji obsługi pojazdów asenizacyjnych.

1.4.5. Ścieki przemysłowe i kontrola odorowa sieci

Podobnie jak w latach poprzedzających w roku 2018 potwierdzono wzrastający udział ścieków przemysłowych w ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych na oczyszczalnię ścieków w Słupsku. Wartość wyrażona we wskaźniku RównowaŹnej Liczby Mieszkańców (RLM) za rok 2018 wzrosła do 122,8 tys. RLM tj. o 30 % w stosunku do roku ubiegłego.

Spółka uwzględniła opłaty dodatkowe za ładunek ponadnormatywny. Opłatę kalkulowano na podstawie średnich kosztów zmiennych związanych z oczyszczaniem poszczególnych ładunków zanieczyszczeń i przetwarzaniem powstających z nich osadów.

Ścieki przemysłowe w związku z potencjalnym zagrożeniem dla instalacji oczyszczalni podlegały dodatkowej prewencyjnej kontroli w ramach systemowej współpracy z dostawcami. W 2018 roku na obszarze działania spółki, tj., na terenie miasta Słupsk, na terenie gminy Kobylnica i na terenie gminy Słupsk przeprowadzono 32 kontrole ścieków przemysłowych. W granicach Miasta Słupska zrealizowano 19 kontroli, w gminie Słupsk 6 kontroli i w gminie Kobylnica 7 kontroli.

1.4.6. Działania inwestycyjne i remontowe

W 2018 r. na oczyszczalni ścieków realizacja działań modernizacyjnych przebiegała zgodnie z przyjętym harmonogramem. Wśród wprowadzonych usprawnień wymienić należy wymianę krat na ruszta o mniejszym prześwicie 3 mm zapewniające mniejsze obciążenie układu osadnika. Dodatkowo usprawniono działanie prasy skratek otrzymując korzystniejsze parametry odpadu. Dzięki wykonanym inwestycjom możliwe będzie pozyskanie odpowiedniego wsadu surowcowego do projektowanej instalacji suchej fermentacji.

Równolegle w całym systemie wprowadzono indywidualne opomiarowania urządzeń w celu określenia zuŹycia energii na wybranych odbiornikach. Działanie to stanowiło etap przygotowawczy do przeprowadzenia audytu energetycznego.

Na instalacjach powiązanych – zamkniętych komorach fermentacyjnych przeprowadzono wymianę pompy podającej osad eliminując problem wysokiej awaryjności podzespołu.

W roku sprawozdawczym do testów wprowadzono nowy polimer na stacji mechanicznego odwadniania osadu. W związku z uzyskaniem wyższych parametrów odwodnienia podjęto decyzję o całkowitym wycofaniu dotychczasowych komponentów i zastosowaniu nowego składnika. Uzyskany efekt końcowy przełożył się na stabilniejszy przebieg procesu kompostowania.

Z końcem roku kalendarzowego zakończono przygotowanie dokumentacji i wyłoniono wykonawcę wymiany zgarniaczy na osadnikach wstępnych i wtórnych.

W 2018 r. udało się przeprowadzić poszerzoną renowację grawitacyjnego zagęszczacza osadu wstępnego dokonując jego częściowej modernizacji dla potrzeb polepszenia parametrów osadu i wyeliminowania sytuacji awaryjnych przy dużych napływach ścieków.

Równolegle remontem objęto zamknięte komory fermentacyjne uszczelniając pokrycia zewnętrzne, tynki i gruntownie odnawiając pomieszczenia operacyjne.

1.4.7. Gospodarka odpadowa i emisje

Spółka gospodaruje odpadami zgodnie z wydaną decyzją Marszałka Województwa Pomorskiego, znak DROŚ-SO.7243.68.2014/2015.ES z dnia 29.01.2015 roku – pozwoleniem na wytwarzanie odpadów z uwzględnieniem zezwolenia na przetwarzanie odpadów w związku z eksploatacją instalacji na terenie oczyszczalni ścieków w Słupsku przy ul. Sportowej 73, zmienioną postanowieniem Marszałka Województwa Pomorskiego, znak DROŚ-SO.7243.26.2015.ES z 12.05.2015 roku i decyzją Marszałka Województwa Pomorskiego z 14 marca 2017 roku, znak DROŚ-SO.7243.5.2017/ES. Uprawnienie obowiązuje do 31 grudnia 2024 roku. Transport odpadów odbywa się na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Słupska

Nr 1/2010 z 18 stycznia 2010 roku, znak GKMIOŚ-RKŚ-XXI.7624-5/1/10, zmienionej decyzją Prezydenta Miasta Słupska Nr 6/2015 z 11.03.2015 roku, znak GKiOŚ-RKŚ-VI.6233.1.2015. Termin obowiązywania przyznanego uprawnienia to 18 stycznia 2020 roku. Wprowadzanie do obrotu nawozu organicznego pn. BIOTOP, produkowanego w kompostowni zlokalizowanej na terenie oczyszczalni ścieków w Słupsku, odbywa się na podstawie zezwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Nr 77/04, znak HORnn-4076-9/04 z 02.04.2004 roku.

Spółka „Wodociągi Słupsk” została zarejestrowana pod numerem 000001028 w rejestrze podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami, jako posiadacz odpadów, który uzyskał pozwolenie na wytwarzanie i zezwolenie na przetwarzanie odpadów w związku z prowadzoną działalnością na terenie oczyszczalni ścieków w Słupsku przy ul. Sportowej 73. Wpis zawiera adnotację dot. transportu odpadów, który przedsiębiorstwo w ramach usługi może świadczyć dla innych podmiotów.

Głównym priorytetem prawidłowego gospodarowania odpadami jest m.in. zapobieganie ich powstawaniu, a następnie recykling i odzysk, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Spółka poprzez wdrażanie nowych rozwiązań i technologii zgodnych z najlepszymi dostępnymi technikami dąży do zminimalizowania poziomów emisji w związku z prowadzoną działalnością, w tym wytwarzaniem odpadów.

Pierwszy etap ograniczania obciążeń polega na intensyfikacji i wykorzystaniu wyłącznie biologicznych metod oczyszczania ścieków, które w porównaniu z metodami chemicznymi pozwalają na uzyskanie niższych wskaźników produkcji osadów. Dzięki efektywnej technologii instalacja generuje zaledwie 12 000 Mg/rok odpadów rocznie. W dalszej obróbce osad traktowany jest jako surowiec w procesie recyklingu innych odpadów organicznych przyjmowanych przez przedsiębiorstwo. W nowoczesnej kompostowni wytwarzany jest pełnowartościowy nawóz rolniczy BIOTOP, stanowiący uznany produkt rynkowy.

Status urządzeń przeznaczonych do obróbki i przetwarzania odpadów posiada płuczka piasku pozwalającą na podwyższenie parametrów jakościowych separowanego ze ścieków surowca mineralnego oraz cztery

zamknięte komory fermentacyjne i wirówki dekantacyjne będące wspólnym ciągiem technologicznym układu do oczyszczania ścieków i kompostowania odpadów. Dzięki pracy tych zespołów w tym zwłaszcza wprowadzonym usprawnieniom na stacji wirówek (użycie nowego polimeru) utrzymano korzystny wskaźnik redukcji ilości odpadu.

Bezpośrednie wsparcie zapewnia zintegrowany system zarządzania jakością, środowiskiem i bezpieczeństwem pracy. W Spółce opracowane zostały procedury i instrukcje dotyczące postępowania z odpadami. Normatywy te z roku na rok podlegają udoskonalaniu. Integralnym elementem systemu są regularne szkolenia dla pracowników dotyczące odpowiedniego wykorzystywania surowców i produktów oraz segregacji wszystkich odpadów i właściwego ich magazynowania.

Przyjęta filozofia funkcjonowania przedsiębiorstwa sprzyjała równoległej realizacji innych celów środowiskowych wynikających z polityki UE. Dotyczy to w szczególności ograniczania emisji dwutlenku węgla na drodze wzrostu sprawności wytwarzania energii, zwiększenia wykorzystania odnawialnych jej źródeł, a w przypadku obiektu oczyszczalni zapewnienia efektywnej konwersji CO₂ do biomasy. Odpady pomimo tego iż nie są głównym emitentem posiadają najwyższy potencjał redukcji.

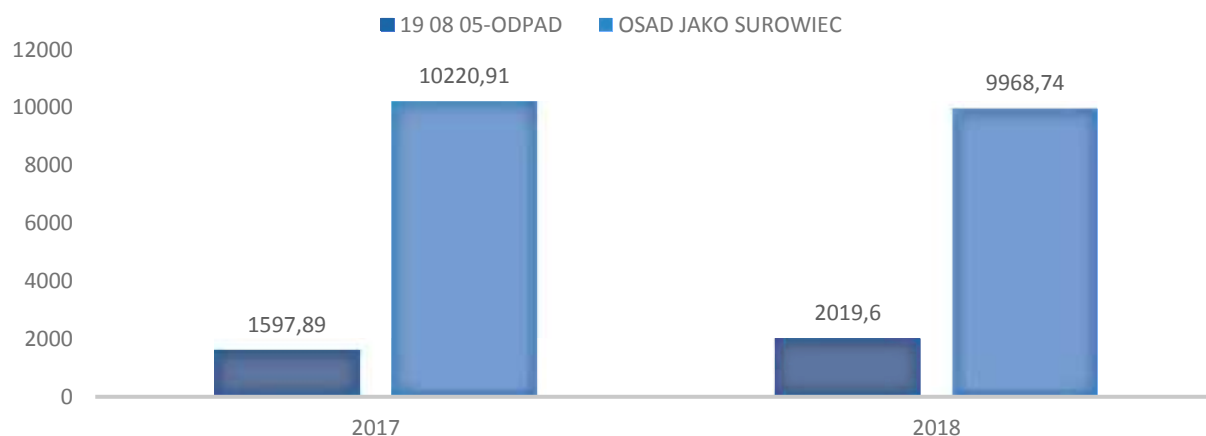
Produktywne związanie dwutlenku węgla umożliwiło kontrolowaną cyrkulację tego gazu z jednoczesnym uzupełnieniem naturalnego cyklu jego obiegu. Wytworzenie nawozu przeciwdziałało spalaniu materii organicznej oraz wpłynęło na zmniejszenie stosowania alternatywnych komponentów syntetycznych. Dzięki wykorzystaniu osadu wydajnie ograniczono zużycie energii na produkcję preparatów nawozowych z surowców pierwotnych.

Spółka „Wodociągi Słupsk” w związku z prowadzoną działalnością wytwarza osady oraz odpady inne niż niebezpieczne i niebezpieczne. W 2018 roku sumaryczna ilość wytworzonych odpadów wyniosła 3 282,447 Mg. Powstały one w wyniku eksploatacji instalacji lub poza instalacjami i urządzeniami:

- teren siedziby spółki przy ul. Elizy Orzeszkowej 1 - 103,656 Mg,
- oczyszczalnia ścieków w Słupsku przy ul. Sportowej 73 – 2405,240 Mg,
- ujęcie wody przy ul. Westerplatte 54B - 0,591 Mg,
- oczyszczalnia ścieków w Kczewie – 48,620 Mg,
- oczyszczalnia ścieków w Ściegnicy – 49,900 Mg,
- oczyszczalnia ścieków w Zagórkach – 50,460 Mg
- pozostałe miejsca (czyszczenie studni kanalizacyjnych, usuwanie awarii na sieciach wodociągowo-kanalizacyjnych w zasięgu działania Spółki – 623,980 Mg

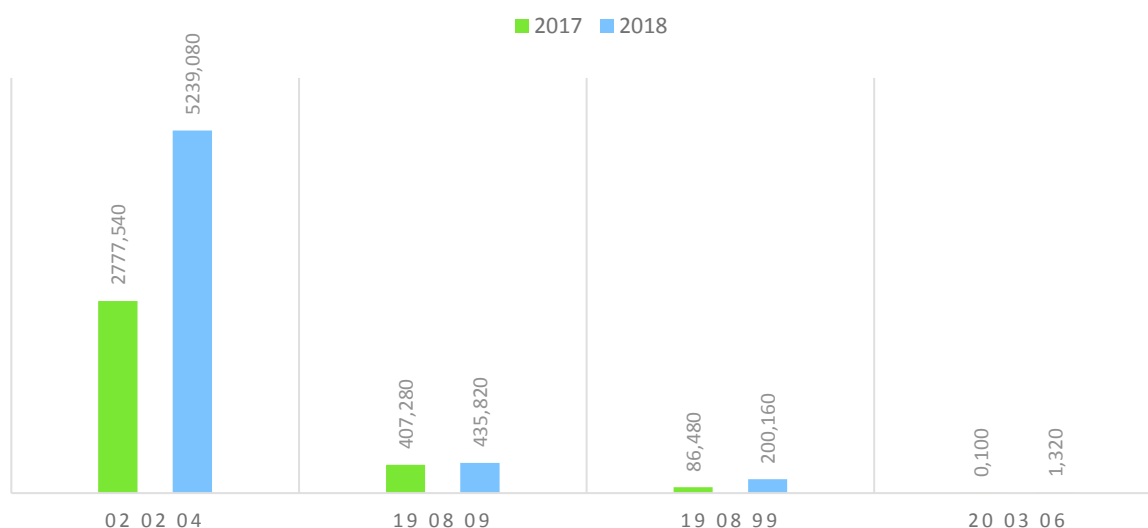
Uwzględniając poszczególne rodzaje odpadów największe ilości dotyczą następujących kategorii:

- 17 05 04 – gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03 – 623,280 Mg,
- 19 08 01 – skratki – 399,180 Mg,
- 19 08 05 – ustabilizowane komunalne osady ściekowe – 2019,600 Mg, tj. 363,528 Mg suchej masy przy odwodnieniu osadów na poziomie 18%.
- 19 08 99 – inne niewymienione odpady (odpady z oczyszczalni ścieków nieujęte w innych grupach) – 148,980 Mg,
- 19 12 09 – minerały (np. piasek, kamienie) – 78,260 Mg,
- suma pozostałych wytworzonych w spółce odpadów – 13,147Mg.



Rysunek 30 Masa wytworzonych w spółce w 2017 i 2018r. odpadów 190805 i osadów [Mg]

Zwiększona ilość przyjętych i przetworzonych odpadów o kodzie 02 02 04 w 2018 roku jest związana z intensywnym rozwojem przemysłu spożywczego a w szczególności dostarczeniem przez lokalnego producenta masy osadów wyflotowanych.



Rysunek 31 Poziomy ilości odpadów przetworzonych w części ściekowej OS w 2017 i 2018 roku [Mg]-

Wzrost ilości przetworzonych w 2018 roku odpadów o kodzie 19 08 99 w stosunku do roku 2017 wynika z przyjęcia osadów z nowo uruchomionych przez spółkę lokalnych oczyszczalni ścieków w Ściegnicy i Zagórkach.

W części osadowej oczyszczalni ścieków w Słupsku tj. w kompostowni osadów i odpadów ulegających biodegradacji w roku 2018 przetworzono w procesie R3 łącznie 3 935,76 Mg odpadów i 9 968,74 Mg osadów poddanych procesowi kompostowania oraz 4 923,6 Mg odpadów w procesie R13 magazynowanie odpadów przed procesem odzysku R3.

Tabela 30 Zestawienie masy odpadów przyjętych i przetworzonych na OS Słupsk

ILOŚCI ODPADÓW PRZYJĘTYCH DO PRZETWORZENIA W KOMPOSTOWNI W PROCESACH ODZYSKU R3 I R13 [Mg]				
Kod odpadu	Rodzaj odpadu	2017r.	2018r.	Proces odzysku
02 01 03	Odpadowa masa roślinna np. słoma	1705,980	1928,88	-
02 02 99	Inne niewymienione odpady	3,000	0	-

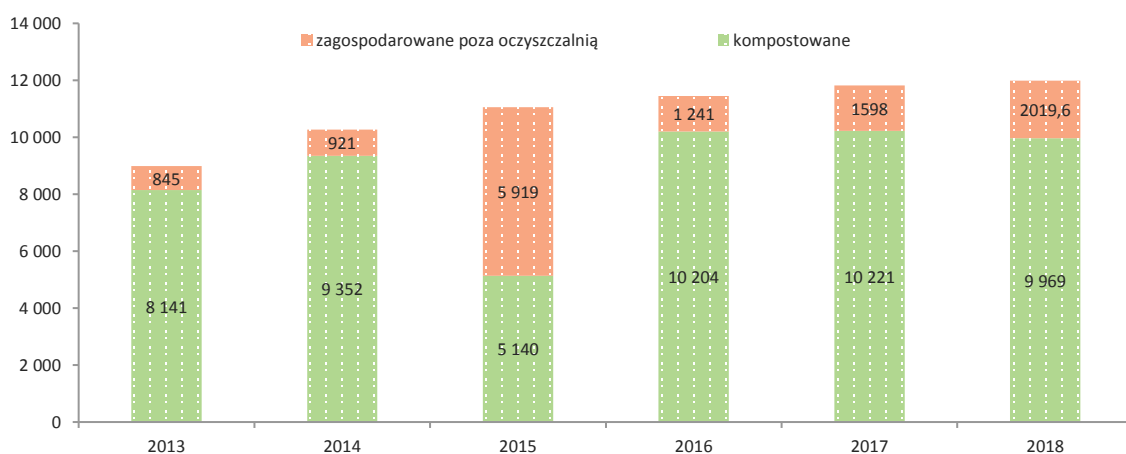
03 01 05	Trociny, wióry, ścinki, drewno, płyta wiórowa i fornir inne niż wymienione w 03 01 04	1307,300	921,14	-
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji (gł. gałęzie)	1094,380	1458,84	-
IŁOŚCI OSADÓW I ODPADÓW PRZETWORZONYCH W KOMPOSTOWNI W PROCESACH ODZYSKU R3 [Mg]				
Kod odpadu	Rodzaj odpadu	2017r.	2018r.	Proces odzysku
02 01 03	Odpadowa masa roślinna np. słoma	1796,520	1647,62	R3
02 02 99	Inne niewymienione odpady	3,000	0	R3
03 01 05	Trociny, wióry, ścinki, drewno, płyta wiórowa i fornir inne niż wymienione w 03 01 04	1192,350	842,29	R3
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji (gł. gałęzie)	963	1445,85	R3
OSAD	Ustabilizowany i odwodniony osad wytworzony w OS w Słupsku	10220,910	9968,74	-
IŁOŚCI ODPADÓW ZMAGAZYNOWANYCH PRZY KOMPOSTOWNI-PROCES R13, PRZED PROCESEM ODZYSKU R3 [Mg]				
Kod odpadu	Rodzaj odpadu	2017r.	2018r.	Proces odzysku
02 01 03	Odpadowa masa roślinna np. słoma	2044,00	2256,00	R13
02 02 99	Inne niewymienione odpady	3,00	0	R13
03 01 05	Trociny, wióry, ścinki, drewno, płyta wiórowa i fornir inne niż wymienione w 03 01 04	1307,30	1042,10	R13
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji (gł. gałęzie)	1 129,70	1625,60	R13
OSAD	Ustabilizowany i odwodniony osad wytworzony w OS w Słupsku	0,00	0,00	-

W latach 2017 i 2018 procesy odzysku (R5 i R10) poza instalacjami nie były realizowane.

W ramach funkcjonowania kompostowni jako instalacji regionalnej - RIPOK Spółka zobowiązana jest do przyjęcia komunalnych odpadów ulegających biodegradacji o kodzie 20 02 01, stanowiących głównie odpad strukturalny (gałęzie). W strumieniu tym są także liście i trawy.

Na potrzeby zagospodarowania wskazanych frakcji oraz przetworzenia skratek przedsiębiorstwo podjęło przygotowania do uruchomienia instalacji suchej fermentacji perkolacyjnej. W roku 2018 zakończono etap formalny uzyskania dokumentacji projektowej i wymaganych pozwoleń. Nowy obiekt stanowić będzie nowatorskie w skali kraju rozwiązanie zapewniające realizację idei bezemisyjnego i bezodpadowego oraz w pełni samowystarczającego zakładu oczyszczania ścieków.

Od powstania kompostowni na oczyszczalni ścieków w Słupsku przekompostowano ponad **150 tys. Mg** odwodnionych osadów ściekowych. W 2018 roku kompostownia pracowała w sposób ciągły i stabilny. Wydajność obiektu w obecnych procedurach technologicznych wynosi 180 -200 Mg/tydzień tj. ok. 9 -11 tys. Mg odwodnionego osadu rocznie.



Rysunek 32 Produkcja i zagospodarowanie osadów ściekowych w latach 2013-2018

Potrzeba zmaksymalizowania procesu kompostowania, a co za tym idzie zagospodarowania ustabilizowanych osadów ściekowych spowodowała, że obecnie wykorzystuje się całą przestrzeń hali kompostowania dodatkowo adaptując powierzchnie sąsiadujące.

Na początku roku 2018 zakończono kolejny etap modernizacji kompostowni, polegający na rozbudowie magazynów kompostu. Dzięki inwestycji oraz wprowadzonym usprawnieniom logistycznym wymiennie ograniczono bezpośrednie nakłady oraz zredukowano czas transportu magazynowanych surowców. Obecnie łączna kubaturę magazynów wynosi 5114, 96 m³. Poszerzono również drogi dojazdowe oraz plac, na którym odbywa się proces siana oraz załadunek gotowego kompostu.

Dzięki zwiększeniu wydajności pracy instalacji produkcja kompostu w ciągu ostatnich 12 miesięcy wzrosła z 4650, 00 Mg (dane z 2017 r.) do 4976, 92 Mg.

We wrześniu 2018 r. z wynikiem pozytywnym zakończono proces certyfikacji nawozu organicznego BIOTOP. Produktowi na okres trzech lat został przyznany Znak Jakości Q. Podczas zewnętrznej inspekcji ocenie poddano wyrób oraz system zarządzania kompostownią w ramach utrzymywanego Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Procedurę przeprowadziła akredytowana jednostka Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. w Warszawie, Oddział Badań i Certyfikacji w Pile – Laboratorium Nawozów i Wyrobów Chemicznych.

Zgodnie z certyfikatem zgodności Q/22/18/BS produkt reprezentuje następujące parametry jakościowe:

• Azot (N) całkowity	min. % (m/m)	1,4
• Pięciotlenek fosforu (P ₂ O ₅) rozpuszczalny w kw. mineralnych	min. % (m/m)	2,6
• Zawartość suchej masy	min. % (m/m)	40,0
• Zawartość substancji organicznej w suchej masie	min. % (m/m)	40,0
• Kadm (Cd)	max. mg/kg	4
• Rtęć (Hg)	max. mg/kg	1
• Chrom (Cr)	max. mg/kg	90
• Nikiel (Ni)	max. mg/kg	50
• Ołów (Pb)	max. mg/kg	110
• pH roztworu wodnego (1:5 v/v)		6-8
• obecność bakterii z rodzaju Salmonella		nie występują
• obecność żywych jaj pasożytów jelitowych Ascaris, Trichuris, Toxocara		nie występują

Badania dotyczące parametrów kompostu potwierdzają bardzo dobrą jakość produkowanego nawozu.

Sprzedaż hurtowa kompostu w skali całego roku 2018 wyniosła 2 912, 40 ton, co jest wynikiem słabszym w stosunku do danych z 2017 r (3 800 ton). Odnotowano z kolei wyraźny wzrost sprzedaży detalicznej która sięgnęła 2064, 52 Mg w stosunku do 750 Mg z roku 2017. Spółka odnotowuje stałe zainteresowanie kompostem, szczególnie w grupie dużych odbiorców zainteresowanych zakupem całej rocznej produkcji. Główną zachętą jest zawartość substancji nawozowych NPK oraz duża zawartość materii organicznej, a także bezpieczna i bardzo niska zawartość zanieczyszczeń w kompoście spełniająca kryteria jakościowe wynikające z *Ustawy o nawozach i nawożeniu*. Przedsiębiorstwo w tym względzie podlega stałej kontroli *Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych*.

1.4.8. Kontrola odorowa na oczyszczalni

Obecnie na oczyszczalni funkcjonuje kilka systemów antyodorowych, wraz z armaturą sterującą:

- BF 1 – Biofiltr obsługujący część ściekową, zbiornik nieczystości ciekłych oraz zbiorniki osadowe przeróbki pierwotnej – o wydajności 1 400 m³/h
- BF2 – Biofiltr obsługujący część osadową oczyszczalni oraz ciąg boczny oczyszczania odcieków – o wydajności 1 700 m³/h
- BF 3 - Biofiltr obsługujący kompostownię – o wydajności 29 000 m³/h
- Dezodoryzacja zainstalowana na płycie kompostowej – adsorpcja czynników złowonnych za pomocą preparatów na bazie glikolu (dezodoryzacja sucha D1) i tzw. kurtyny zapachowej (dezodoryzacja mokra D2).

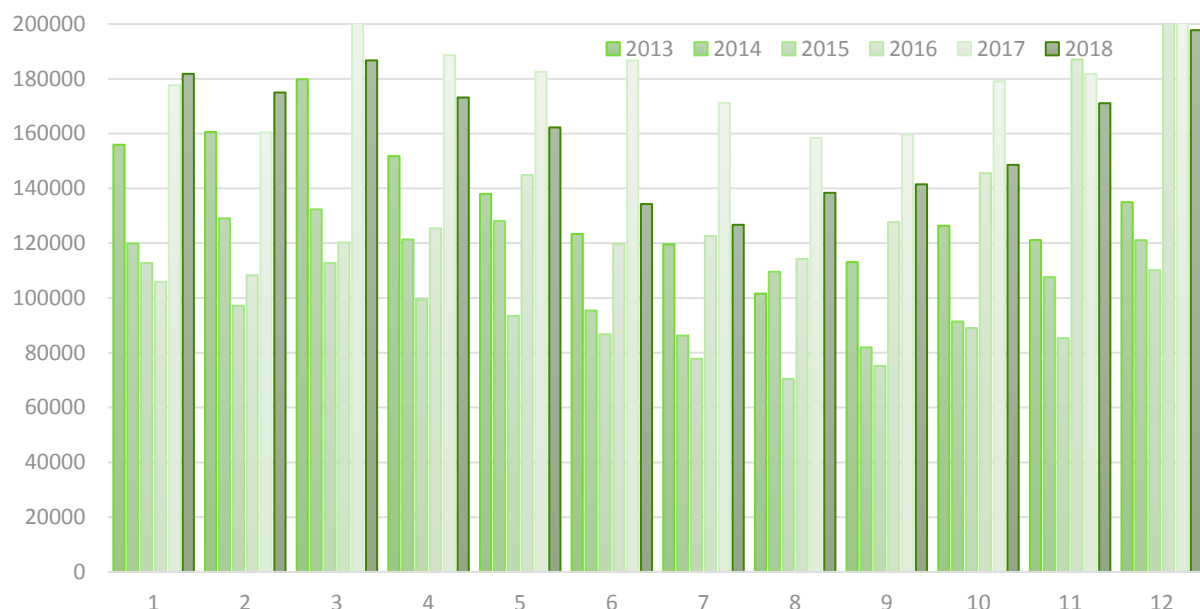
Kontrola odorowa oczyszczalni jest jednym z priorytetów Spółki. Podstawową rolę pełnią instalacje biofiltrów wykorzystujące biomasę organiczną. System sterowany jest za pomocą automatyki powiązanej z warunkami technologicznymi procesu, oraz stacją meteo.

Funkcję wspomagającą pełni dezodoryzacja sucha wyposażona w 4 wentylatory z rozpylaczami specjalnych preparatów adsorpcyjnych na bazie glikolu, których zużycie w roku sprawozdawczym wyniosło łącznie 570 litrów tj. było znacząco wyższe (58%) jak w ubiegłym sezonie. Odnotowany wzrost wynikał z podjętych działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu poprawę warunków sanitarnych powietrza na obszarach przylegających do instalacji. W 2018 r. odnotowano łącznie **6 zgłoszeń** dotyczących występowania uciążliwości zapachowych. Mieszkańcy Słupska i sąsiednich miejscowości za pośrednictwem systemu monitoringu powiązanego z siecią internetową posiadają pełny podgląd pracy kompostowni oraz na bieżąco są informowani o sytuacji odorowej. Spółka reaguje na każdy sygnał uciążliwości na bieżąco podejmując działania korygujące. Przejściowe utrudnienia związane były z testowaniem nowych substancji neutralizujących związki złowonne.

1.4.9. Produkcja biogazu

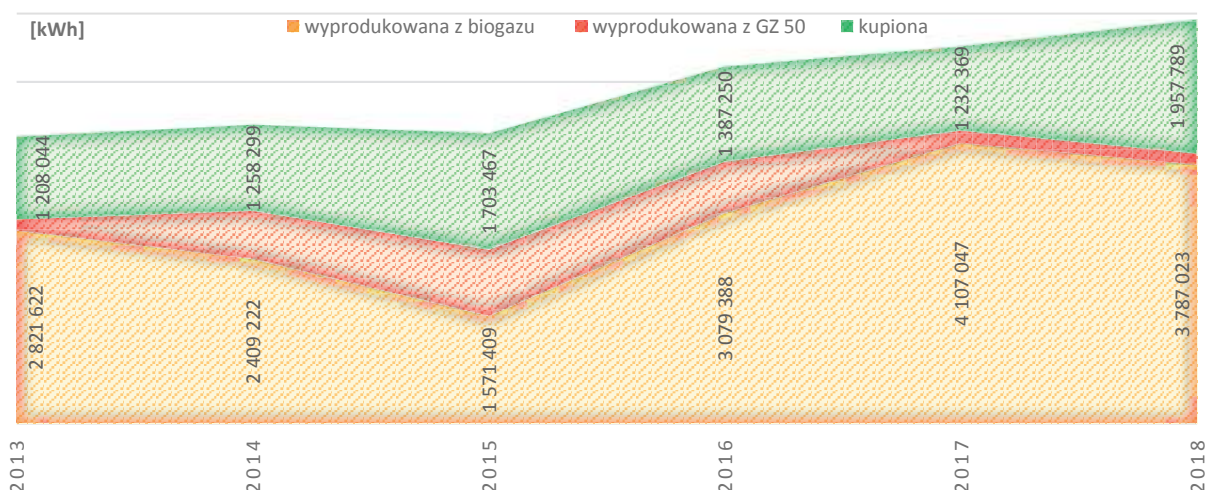
W porównaniu do 2017 roku, w roku sprawozdawczym odnotowano spadek produkcji biogazu o 10%. łącznie w procesie kofermentacji uzyskano 1 937 296 m³ biogazu tj. 0,8 m³/ kg zred. smo., a średnia zawartość metanu w biogazie wyniosła ok. 60%.

We wszystkich miesiącach roku z wyjątkiem pory zimowej zarejestrowano niższe wytworzenie biogazu niż w analogicznym czasie w roku poprzedzającym. Identyfikacja przyczyn spadku produkcji wskazuje na uwarunkowania ilościowe wsadu osadu wstępnego, którego objętość była niższa w stosunku do roku poprzedzającego o 1 273 m³. W celu odwrócenia tendencji Spółka zintensyfikowała działania mające na celu przejęcie wysokoenergetycznych osadów tłuszczowych pochodzących z przemysłu rybnego (wzrost o analogiczną wartość). Ograniczenia techniczne instalacji uniemożliwiają jednak odbiór tłuszczu w ilości większej niż 30m³/dobę.



Rysunek 33 Miesięczna produkcja biogazu w latach 2013-2018

1.4.10. Gospodarka energetyczna na OS



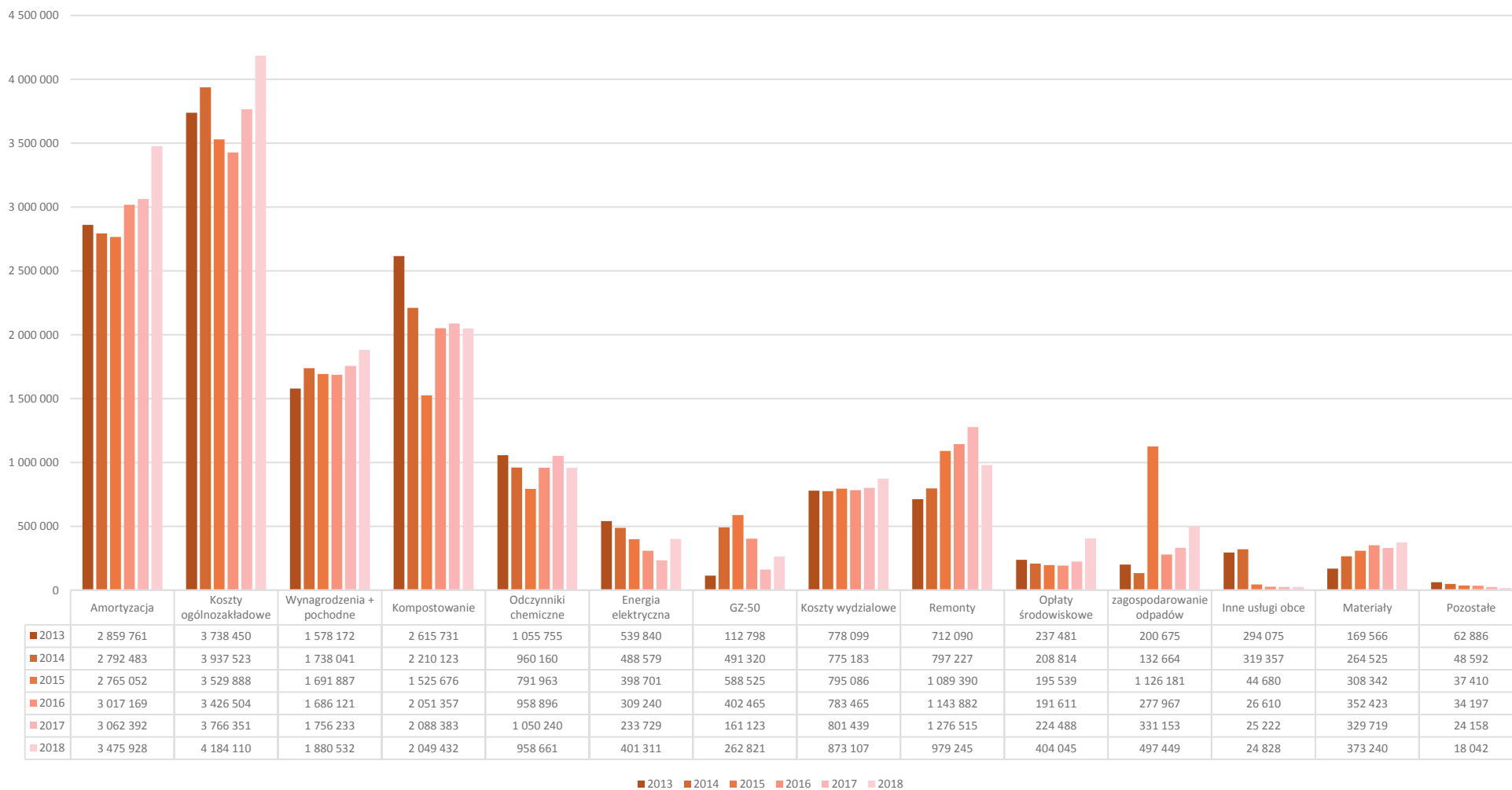
Rysunek 34 Produkcja i zakup energii elektrycznej w latach 2013-2018

W roku 2018 bilans energetyczny oczyszczalni utrzymał korzystną tendencję. Produkcja zielonej energii elektrycznej w CHP w 65 % pokryła całkowite zapotrzebowanie obiektu na energię. Średni wskaźnik energochłonności procesu oczyszczania w 2018 roku dla słupskiej oczyszczalni wzrósł natomiast do 0,75 kWh/m³, a chwilowe zapotrzebowanie na moc odbiorników elektrycznych kształtowało się na poziomie 674 kW.tj o 48 kW więcej, niż w 2017 roku.

Zwiększone zużycie energii wynikało z okoliczności niezależnych od przedsiębiorstwa i podyktowane zostało wyższym obciążeniem technologicznym oczyszczalni. Nie mniej, należy zaznaczyć, że o ile w przeliczeniu na m³ ścieków nakłady energetyczne uległy zwiększeniu o tyle w przeliczeniu na ilość substancji usuniętych (w szczególności ilości usuniętego azotu) kształtowały się na podobnym jak w latach poprzednich poziomie.

Wśród istotnych czynników mających wpływ na ogólne wskaźniki energetyczne wymienić należy wycofanie z eksploatacji agregatu nr III w związku z jego zużyciem i zwiększeniem awaryjności.

1.4.11. Koszty oczyszczalni



Rysunek 35 Koszty oczyszczalni w latach 2013-2018

W 2018 roku łączne koszty oczyszczalni wraz z kompostownią wyniosły **18 192 127 zł** i w odniesieniu do 2017 roku wrosły o ok. 5%. Najbardziej istotny wzrost kosztów wystąpił w wydatkach na zakup energii ze źródeł zewnętrznych (71,60%) oraz nośnika energetycznego - gazu GZ50 (63,1%). Na otrzymane wyniki wpłynęły ogólnokrajowe tendencje wzrostu cen na rynku energetycznym oraz dysproporcja w zakresie produkcji własnej wywołana wycofaniem z eksploatacji jednego z agregatów.

Równoległy gwałtowny wzrost kosztów zanotowano w obszarze opłat środowiskowych (79,9%). U podstaw wydatków leżą zmiany w przepisach dotyczących korzystania z wód istotnie modyfikujące dotychczasowe zobowiązania, w tym odnoszące się do wód opadowych 8,8%.

Znacząco wyższe wydatki poniesiono także w związku z zagospodarowaniem odpadu poza oczyszczalnią (wzrost 50%). Powyższe było spowodowane zwiększeniem ilości otrzymywanych skratek po przeprowadzeniu modernizacji stacji krat. W przyszłej perspektywie zakłada się redukcję kosztów z chwilą uruchomienia instalacji suchej fermentacji.

Korzystne tendencje dotyczą redukcji wydatków na remonty (23%) i odczynniki chemiczne (8%). Odpowiada to ogólnej kondycji zakładu oraz wysokiemu udziałowi nowej infrastruktury o wysokiej jakości materiałowej.

W roku ubiegłym nie stwierdzono znaczącego wzrostu kosztów eksploatacyjnych związanych z pracą kompostowni (2.049.432), co świadczy o stabilnej i ciągłej pracy tej instalacji umożliwiającej odzysk osadów w procesie R3 na poziomie zgodnym z wydajnością. Dynamika zmian w tej pozycji związana jest zazwyczaj z dwoma czynnikami tj. kosztami zakupu materiału strukturalnego oraz kosztami transportu.

W obszarze wydatków na remonty urządzeń i obiektów poniesiono największe nakłady na konserwację i otworzenie substancji budynków zamkniętych komór fermentacyjnych (189.296 zł) przeprowadzając renowację pokrycia i ocieplenie kopuły oraz odnowienie schodów i wewnętrznych pomieszczeń.

Wśród innych pozycji istotną rolę odegrały naprawy i remonty pompy odprowadzającej osad odwirowany na plac (67.945 zł), przepompowni osadu wstępnego i zagęszczaczy grawitacyjnych (20.302 zł), stacji dmuchaw (18.415 zł), wymiana napędu elektrycznego na osadnikach wtórnych nr 1 i 2 (16.575 zł) oraz usunięcie awarii na stacji wody technologicznej i konserwacja budynku dyspozytorskiej.

Pozostałe wskaźniki mieszczą się w normatywnych i przewidywalnych wielkościach zmian dynamiki kosztów.

1.4.12. Działalność Centrum Edukacji Ekologicznej

Centrum Edukacji Ekologicznej stanowi wyodrębnioną jednostkę strukturalną Spółki „Wodociągi Słupsk” powołaną w 2005 r. do realizacji celów statutowych obejmujących upowszechnianie wiedzy w zakresie szeroko pojętej gospodarki wodno-ściekowej oraz kształtowania postaw odpowiedzialności za stan środowiska i racjonalnego korzystania z jego zasobów.

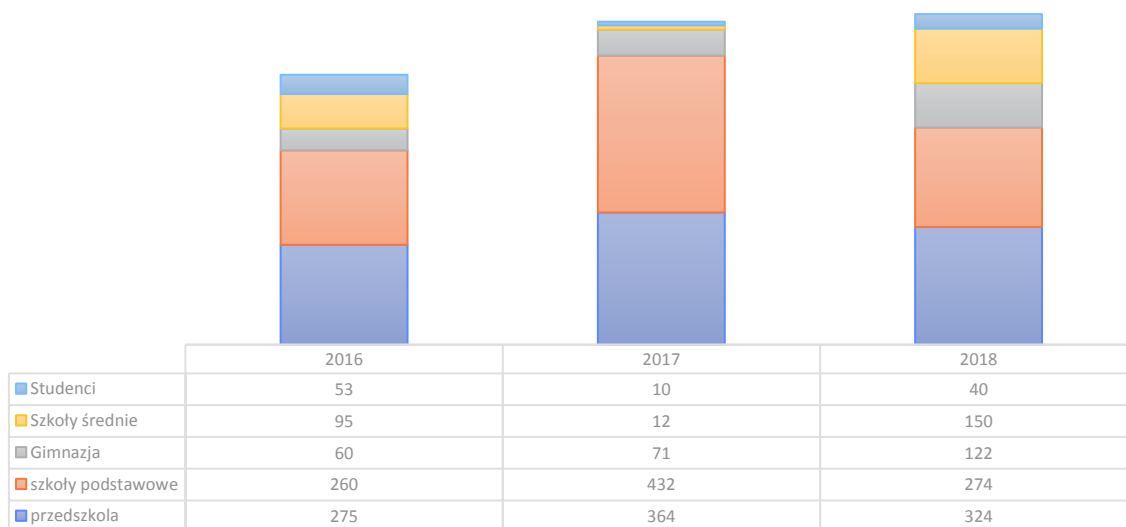
Ośrodek posiada szerokie doświadczenie w zakresie współpracy z jednostkami oświatowymi i uczelniami w regionie oraz współdziała w szkoleniu kadr i realizacji badań naukowych. Główny cel działalności tworzą różnowiekowe grupy dzieci i młodzieży, podmiot otwiera się również na odbiorców specjalnych, w tym osoby w wieku poprodukcyjnym, NGO i stowarzyszenia. W związku ze zmieniającymi się potrzebami i modelami kształcenia Centrum stale aktualizuje posiadaną ofertę wewnętrzną i zewnętrzną współtworząc zintegrowany profil aktywności środowiskowej Miasta Słupska i Gminy Kobylnica.

Podstawową bazę dydaktyczną placówki tworzy obiekt sali wykładowej wyposażony w nowoczesny system audiowizualny i bogatą bibliotekę ulokowany na oczyszczalni ścieków w Słupsku. Spółka zapewnia wykwalifikowaną kadrę prowadzącą i profesjonalne pomoce naukowe, a w rozszerzonym spektrum kształcenia – udostępniania również pozostałe zasoby przedsiębiorstwa tj. laboratorium, sekcję biurową i instalacje ujęcia wody. Goście CEE mają możliwość jednocześnie i bezpośredniej obserwacji pracy urządzeń oczyszczalni, zespołu kogeneracji i kompostowni, co decyduje o atrakcyjności propozycji i wyróżnia ją w skali kraju.

O wyjątkowości palety kształcenia świadczy rosnące zainteresowanie ze strony renomowanych ośrodków akademickich. Wszystkie wykłady i szkolenia prowadzone są nieodpłatnie w pełnym wymiarze czasowym - z nieograniczonym dostępem do materiałów i pomocy szkolnych.

W mijającym 2018 r. oddział edukacyjny zrealizował wszystkie wyznaczone cele operacyjne utrzymując dotychczasowy wysoki wskaźnik frekwencji osób.

Łącznie strefę szkoleniową zakładu odwiedziło około 1300-1400 osób – w tym przeszło 950 korzystało ze zorganizowanych form wykładowych. Dzieci, młodzież i studenci z 33 jednostek oświatowych uczestniczyli w 34 prelekcjach studyjnych powiązanych ze zwiedzaniem zakładu. Podstawowy pakiet dydaktyczny zawierał pokazy doświadczeń, obserwacje materiału biologicznego oraz dyskusje i ćwiczenia. Młodsze grupy wiekowe aktywizowano poprzez zabawy i gry. Standardowy, pełnowymiarowy zestaw zajęć realizowano w wymiarze całonocnym dostosowując schemat do indywidualnych oczekiwań.



Rysunek 36 Liczba i struktura osób odwiedzających centrum edukacyjne w latach 2016-2018

W stosunku do wcześniej uzyskiwanych rezultatów potwierdzono utrzymujące się wysokie zainteresowanie oferowaną usługą dydaktyczną wyrażone stałą liczbą uczestników. W profilu wiekowym odnotowano znaczący wzrost aktywności uczniów szkół średnich i studentów przy nieco mniejszym zaangażowaniu ze strony szkół podstawowych. Zauważalna tendencja znajduje swoje pozytywne odzwierciedlenie w zajęciach dodatkowych przygotowywanych na specjalne zamówienie średniego szczebla kształcenia. W roku 2018 przeprowadzono 9 lekcji cyklicznych dla dwóch klas licealnych w ramach programu edukacji zewnętrznej dedykowanego dla profilu biologicznego i chemicznego. Lekcje obejmowały elementy doświadczalnie i obliczenia. Z uwagi na wysoką ocenę merytoryczną prowadzonych zajęć działanie to będzie kontynuowane w roku 2019.

Ważną grupę zainteresowaną ofertą Spółki stanowiły osoby dorosłe korzystające z zewnętrznych instrumentów szkoleniowych, w tym nauczyciele, kadra akademicka i seniorzy. Łącznie obiekt edukacyjny odwiedziło około 250 osób.

Przejawem wskazanej aktywności była m. in. współpraca z Słupską Izbą Przemysłowo Handlową w obszarze projektu pn. Rozwój systemu kształcenia o profilu praktycznym w ramach Słupskiego Ośrodka Akademickiego (SOA). Centrum przygotowało dedykowany program kształcenia dla wykładowców uczelni wyższych nabywających dodatkowe wiadomości i umiejętności niezbędne do pracy ze studentami.

Utrwaloną formą popularyzacji wiedzy wyróżniającą placówkę na tle analogicznych ośrodków w kraju są konkursy wiedzy organizowane dla uczniów szkół podstawowych i średnich. Działalność ta posiada wieloletnią tradycję i cieszy się dobrym odbiorem ze strony placówek pedagogicznych.

29 marca 2018 r. w Centrum Edukacji Ekologicznej rozegrany został XII finał konkursu ekologicznego „Woda- dar natury” pod patronatem Prezydenta Miasta Słupska i Wójta Gminy Kobylnica. Udział w imprezie wzięło 10 szkół podstawowych z rejonu Słupska.

Uczniowie klas III i IV przedstawili interesujące prace plastyczne o tematyce ekologicznej oraz zaprezentowali materiały artystyczne promujące zachowania prośrodowiskowe. Nowym elementem rozgrywki były zmagania zręcznościowe i zadania koncepcyjne. Laureatami konkursu zostali: I miejsce – Szkoła Podstawowa Nr 3 im. J. Korczaka w Słupsku, II miejsce – Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Słupsku, III miejsce – Szkoła Podstawowa im. J. Kochanowskiego w Kończewie. Zwycięzcy zostali nagrodzeni atrakcyjnymi pomocami naukowymi: zestawami do badań energii odnawialnej, sprzętem elektronicznym oraz bonami zakupowymi.

Równolegle w marcu 2018 r. przeprowadzono kolejną edycję konkursu ekologicznego dla szkół średnich „Teraz woda”. Do rozgrywki stanęły 4 zespoły reprezentujące 3 placówki ponadgimnazjalne. Uczniowie wykonali prace badawcze oraz uczestniczyli w rozwiązaniu zadań testowych. Zdobywcą pierwszego miejsca został Zespół Szkół Agrotechnicznych im. Władysława Reymonta w Słupsku. Ze względu na słabnące zainteresowanie tą formą zmagania podjęto decyzję o czasowym zaprzestaniu kontynuacji imprezy w latach kolejnych i opracowaniu oferty alternatywnej. Bezpośrednią przyczyną regresu są zmiany programowe i ewolucja rynku edukacyjnego.

W trakcie rocznej pracy Centrum realizowano również miesięczne praktyki zawodowe dla uczniów różnych kierunków szkół średnich oraz staże studenckie przygotowujące do podjęcia aktywności zawodowej. Pomimo relatywnie niewielkiej liczby osób uczestniczących (około 5-10), w każdym przypadku program obejmował pełny cykl szkolenia z zakresu technologii instalacji oczyszczania ścieków, zagospodarowania odpadów i monitoringu środowiska.

Podkreślając istotny udział niekonwencjonalnych form kształcenia i współpracy wymienić należy szczególne zaangażowanie CEE w projekt Bonus Return. W ramach międzynarodowego przedsięwzięcia przygotowanego przez zespół naukowców ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz partnerów ze Szwecji i Danii prowadzono wspólne prace nad nowymi metodami zarządzania zlewnią przy współudziale interesariuszy z różnych grup społecznych i sektorów gospodarczych. Wielosektorowe działanie dostarczyło instrumenty wsparcia dla rozwoju i adaptacji ekotechnologii oraz tworzenia nowatorskich narzędzi diagnostycznych prognozujących kierunki zmian. Przy udziale środków Komisji Europejskiej oraz Narodowego Centrum Badań i Rozwoju opracowano m. in. strukturę i bazę danych modelu SWAT dla zlewni Słupi.

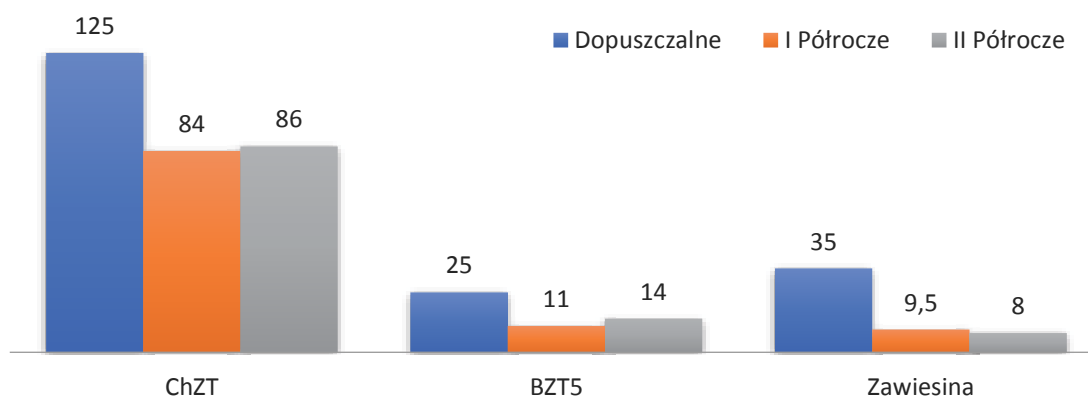
Centrum Edukacji Ekologicznej wzorem lat ubiegłych angażowało się również w inicjatywy zewnętrzne organizowane przez partnerów innych placówek dydaktycznych w tym Szkołę Podstawową w Kobylnicy (konkurs: Ryby mają głos), Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych (XXVII konkurs wiedzy o ochronie przyrody Parku Krajobrazowym „Dolina Słupi”), Miejską Biblioteką Publiczną w Słupsku. Ośrodek jest również dobrze reprezentowany w trakcie imprez miejskich i gminnych w ramach stoisk wystawianych przez Spółkę, wspiera merytorycznie partnerów z innych miast oraz stanowi ważny punkt konsultacji dla indywidualnych osób poszukujących informacji specjalistycznej i wiedzy o funkcjonowaniu gospodarki wodno-ściekowej.

1.4.13. Lokalne oczyszczalnie ścieków w Gminie Kobylnica

Spółka od 2014 roku przy współpracy z gminą Kobylnica wdraża projekt budowy małych, lokalnych oczyszczalni ścieków umożliwiających realizację gospodarki ściekowej na obszarach o niższej gęstości zaludnienia, wyłączonej z aglomeracji miejskiej. Pilotażowy obiekt w Kczewie umożliwił zebranie niezbędnego doświadczenia i zoptymalizowanie rozwiązań. Uzyskany efekt ekologiczny i niskie koszty eksploatacyjne zadecydowały o rozwoju programu i podjęciu kolejnych inwestycji. Koncepcja spotkała się z szerokim uznaniem samorządów i jako wzorcowa jest obecnie rekomendowana w innych obszarach kraju.

1.4.13.1. Oczyszczalnia ścieków w Kczewie

Zgodnie z projektem obciążenie obiektu ładunkiem BZT5 wyrażone równoważną liczbą mieszkańców RLM wynosi 160. W 2018 roku całkowity przepływ ścieków przez oczyszczalnię wyniósł około 3 400 m³ tj. ok. 11% mniej niż w roku ubiegłym. Ilość osadu wytworzonego w oczyszczalni ścieków wzrosła natomiast o około 12% i wyniosła 48,62 Mg. Uzyskane wyniki potwierdzają właściwą pracę elementów biologicznych i wzrastającą sprawność instalacji. Osad w całości został przetransportowany do zagospodarowania na oczyszczalnię ścieków w Słupsku. Zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym pobrano do analizy laboratoryjnej dwie próbki ścieków oczyszczonych. Wyniki obu analiz spełniają warunki zawarte w decyzji administracyjnej.



Rysunek 37 Jakość oczyszczonych ścieków odpływających z oczyszczalni w 2018 z podziałem na półrocza w odniesieniu do wartości dopuszczalnych zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym [mg/dm³]

1.4.13.2. Nowe inwestycje

W 2018 roku na terenie Gminy Kobylnica kontynuowano prace związane z budową kolejnych oczyszczalni dla miejscowości: Ściegnica, Zagórki, Bzowo, Dobrzęcino, Wrząca oraz Runowo Sławieńskie. Obiekty te powstały na bazie doświadczeń zebranych w trakcie eksploatacji pilotażowej oczyszczalni w miejscowości Kczewo.



Rysunek 38 Zdjęcie lokalnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Ściegnica

Tabela 31 Wskaźniki techniczne wybudowanych w 2018 roku lokalnych oczyszczalni ścieków

Wsakźnik	Ściegnica	Zagórki	Bzowo	Dobrzęcino	Wrząca	Runowo Sł.
Obciążenie RLM	126	245	178	381	546	203
Przepływ ścieków [m³]	888 (przepływ liczony od 01.07.2018 do 31.12.2018)	1739 (przepływ liczony od 01.07.2018 do 31.12.2018)	1264 (przepływ liczony od 01.08.2018 do 31.12.2018)	1405 (przepływ liczony od 14.10.2018 do 31.12.2018)	2131 (przepływ liczony od 20.10.2018 do 31.12.2018)	1215 (przepływ od 21.1. 2018 do 31.12.2018)
Wytworzony osad [Mg]	49,9	50,46	X	X	X	X

W 2018 roku pobrano do analizy laboratoryjnej próbki ścieków oczyszczonych. Ze względu na typ odbiornika instalacje podlegają odmiennym standardom i regulacjom. We wszystkich przypadkach uzyskano dotrzymanie warunków określonych w decyzjach administracyjnych.

Tabela 32 Wskaźniki jakościowe wybudowanych w 2018 roku lokalnych oczyszczalni ścieków

OBIEKT	WSKAŹNIK					
	WARTOŚCI DOPUSZCZALNE mg/L			WARTOŚCI OSIĄGNIĘTE mg/L		
	BZT ₅	ChZT	ZAWIESINA	BZT ₅	ChZT	ZAWIESINA
RUNOWO	40	150	50	10	89,1	3,1
ŚCIEGNICA	40	150	50	12,6	60,3	9,5
BZOWO	40	150	50	7,5	71,25	7,5
DOBRZĘCINO	40	150	50	11	52,4	9,5
WSKAŹNIK						
	WARTOŚCI DOPUSZCZALNE % REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ			WARTOŚCI OSIĄGNIĘTE % REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ		
	BZT ₅	ChZT	ZAWIESINA	BZT	ChZT	ZAWIESINA
WRZĄCA	75	90	70-90	99,3	95,65	98,15
ZAGÓRKI	75	90	70-90	99,69	96,1	96,35

Na rok 2019 zaplanowano oddanie do eksploatacji kolejnych obiektów dla miejscowości Zębowo oraz Płaszewo.

1.5. Pion serwisowy

Efektywne zarządzanie majątkiem Spółki oraz utrzymanie wysokiej niezawodności i bezpieczeństwa świadczonych usług wymaga dobrze zorganizowanego zaplecza technicznego i laboratoryjnego. Specjalistyczne usługi zewnętrzne, tzw. *outsourcing*, w wielu przypadkach nie dają pożądanego efektu jakości usługi w stosunku do jej kosztu oraz oczekiwanej szybkości reakcji na pojawiające się sytuacje awaryjne, szczególnie w tak specyficznej i wrażliwej społecznie branży wodociągowo-kanalizacyjnej. Dlatego na potrzeby wspomagania działalności eksploatacyjnej oraz prawidłowego utrzymania całego zaplecza operacyjnego funkcjonują specjalistyczne działy serwisowe: utrzymanie ruchu i zaplecza technicznego, dział transportu oraz laboratorium badania wody i ścieków.

1.5.1. Laboratorium badania wody i ścieków

W 2018 roku wykonano łącznie 15390 oznaczeń. Wyposażenie obu pracowni umożliwia wykonywanie ponad 80 oznaczeń, z czego dla 38 najważniejszych oznaczeń laboratorium posiada akredytację. Laboratorium posiada również akredytację na pobieranie próbek wody i ścieków.

Spółka dysponuje dwoma specjalistycznymi pracowniami laboratoryjnymi:

- pracownią badania wody zlokalizowaną na obiektach działu Produkcji wody przy ul. Westerplatte 54B – prowadzącą badania w zakresie jakości wody zgodnie z wymogami art. 5 Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. (Dz. U. z 2017r. poz. 2294) w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- pracownią badania ścieków zlokalizowaną na obiektach oczyszczalni ścieków w Słupsku przy ul. Sportowej 73 – prowadzącą badania jakości ścieków, osadów i kompostu.

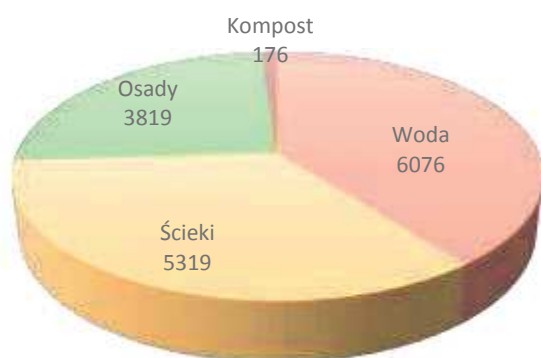
Laboratorium zapewnia jakość badań potwierdzoną posiadaniem systemu jakości zgodnego z normą PN-EN ISO/IEC 17025 i uzyskaniem certyfikatu akredytacji nr AB 1079 wydanym przez Polskie Centrum Akredytacji oraz kwalifikacjami personelu sprawdzanymi poprzez udział w badaniach porównawczych. Laboratorium posiadając certyfikat umożliwia niezależne i wiarygodne prowadzenie badań laboratoryjnych, zarówno w zakresie tzw. nadzoru własnego, zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa ochrony środowiska, jak również w zakresie usług zleconych.

Laboratorium w 2018 roku kontynuowało walidację oznaczania metali w wodzie i ściekach (kadmu, ołowiu, chromu, cynku, miedzi, niklu, wanadu i srebra). Zakończono przygotowanie pomieszczenia do badań sensorycznych wody do spożycia (wydzielone pomieszczenie przy hali, wyłącznie do analizy zapachów/smaków, które zostało podzielone na trzy strefy, umożliwiające swobodne przeprowadzanie ocen). W październiku po zakończeniu szkolenia dotyczącego prowadzenia badań sensorycznych w laboratorium badania wody rozpoczęto procedurę wprowadzenia normy badania smaku i zapachu wody zgodnie z normą PN-EN 1622:2006. Laboratorium planuje zgłosić do akredytacji nową normę PN-ISO 5667-5:2017-10 „Jakość wody-Pobieranie próbek-Część 5: Wytyczne dotyczące pobierania próbek wody do picia ze stacji uzdatniania wody i systemów dystrybucji wody”.

W kwietniu 2018 roku auditorzy Polskiego Centrum Akredytacji [PCA] przeprowadzili ocenę kompetencji Laboratorium do wykonywania badań z dotychczasowego zakresu akredytacji oraz zmiany

procedury badawczej do oznaczania azotu ogólnego w ściekach. W wyniku oceny auditorzy stwierdzili, że laboratorium utrzymuje system zarządzania zgodny z normą PN-EN ISO/IEC 17025 + Ap 1:2007, spełnia wymagania dokumentów akredytacyjnych oraz posiada kompetencje techniczne w zakresie posiadanej akredytacji (raport z oceny A-626-2018 z dnia 27.04.2018r.). Ponadto w 2018r. w wyniku dodatkowej oceny auditor techniczny stwierdził, że Laboratorium spełnia wymagania akredytacyjne (raport z oceny A-775-2018 z dnia 25.04.2018r.).

Pracownia badania wody wykonała w 2018r. **3696** oznaczeń fizyczno-chemicznych i **2380** oznaczeń mikrobiologicznych. Liczba ta dotyczy badań próbek wody pochodzącej z sieci wodociągowej, wody ze stacji uzdatniania wody, ujęć wody, piezometrów oraz wody z cystern dowożących wodę oraz badań wykonanych po awariach na sieci wodociągowej (próbki pochodziły z miasta Słupska i gminy Kobylnica).



Rysunek 39 Liczba oznaczeń w 2018 roku wg materiału badawczego

Pracownia badania ścieków wykonała w 2018r. **9314** oznaczeń fizyczno-chemicznych. Liczba ta dotyczy badań próbek ścieków, osadów, odcieków i kompostu, wykonanych na potrzeby Oczyszczalni ścieków.

Liczba oznaczeń wykonanych przez Laboratorium w 2018r. jest nieznacznie mniejsza od liczby oznaczeń, wykonanych w 2017r.

Laboratorium ponadto wykonuje dodatkowe badania w celu zapewnienia jakości wyników badań i pobierania próbek, zgodnie z programami sterowania jakością badań i pobierania próbek. W obszarze badań chemicznych program sterowania jakością obejmuje badanie próbek ślepych, próbek kontrolnych o znanym stężeniu, próbek kontrolnych rozstępu (próbki powtórzone), próbek do kontroli odzysków, stosowanie materiałów odniesienia (np. wzorce pH, konduktometryczne).

W ramach usług dodatkowych Laboratorium przyjęło do realizacji zlecenia na łączną kwotę **ok. 122 tys. zł netto**. Najwięcej badań na zlecenie wykonała Pracownia badania wody, gdzie wartość wystawionych obciążeń dla klientów zewnętrznych jest o wiele większa niż wartość poniesionych wydatków przez tą pracownię.

Tabela 33 Ilość oznaczeń wykonanych w Laboratorium badania wody i ścieków w 2018 r. (na zlecenie)

OZNACZENIA	ZLECONE w 2013 r.	ZLECONE w 2014 r.	ZLECONE w 2015 r.	ZLECONE w 2016 r.	ZLECONE w 2017 r.	ZLECONE w 2018 r.
Fizyczno-chemiczne	472	805	893	1003	1143	1530
Mikrobiologiczne	739	935	960	1211	1207	2204
Razem	1211	1740	1853	2214	2350	3734

Laboratorium zleciło badania rozszerzone wody, ścieków, osadów i kompostu na zewnątrz innym laboratorium akredytowanym na kwotę **ok. 16 tys. zł. netto**.

1.5.2. Utrzymanie ruchu i zaplecza technicznego

Jest podstawowym działem serwisowym w zakresie utrzymania odpowiedniego standardu technicznego i użytkowego obiektów Spółki oraz nadzoru energetycznego, mechanicznego i informatycznego nad maszynami, urządzeniami, aparaturą kontrolno-pomiarową i automatyką [AKPiA] i sieciami teletechnicznymi skupionymi w działach produkcyjnych i pomocniczych.

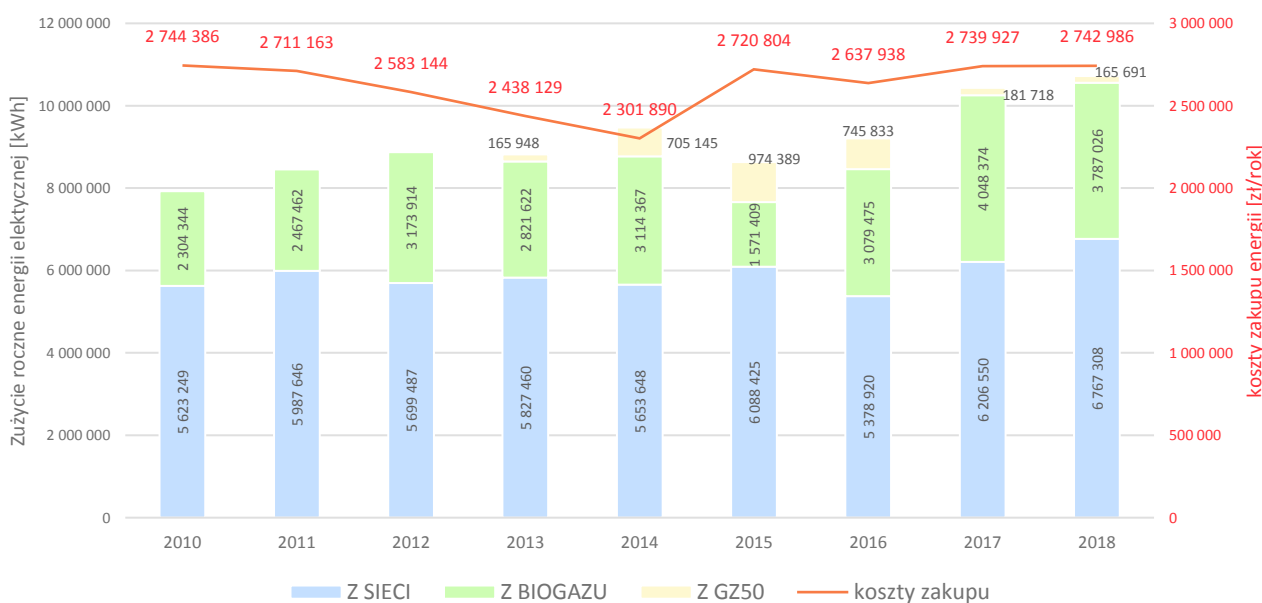
W 2018 roku **sekcja utrzymania ruchu elektrycznego** wykonała na obiektach Spółki pomiary elektryczne i przeglądy urządzeń elektroenergetycznych w łącznym wymiarze ok. 8 621 r-g. Sekcja nadzoruje realizację ok. 159 umów energetycznych dotyczących zakupu i dystrybucji energii elektrycznej z sieci i do sieci energetyki zawodowej. W 2018 roku usunięto 367 awarii, w tym 122 w ramach funkcjonowania pogotowia energetycznego

Pod koniec 2018 roku Spółka samodzielnie zorganizowała postępowanie na zakup energii elektrycznej. W wyniku rozstrzygnięcia postępowania podpisano umowę na sprzedaż energii elektrycznej z Energa-Obrót S.A. Niestety z uwagi na wzrost pozyskania uprawnień do emisji dwutlenku węgla dla kosztów producentów energii elektrycznej w konwencjonalnych źródłach, co wynika z forsowanej przez UE redukcji emisji gazów cieplarnianych, uzyskana jednolita stawka dla poszczególnych taryf energetycznych B23, C11, C12A, C21, C22A, C22B, C23, wzrosła aż o 63% w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 34 Zakup energii z sieci zawodowej w latach 2014-2018 r.

	Jednost.	2014	2015	2016	2017	2018
Zakup energii	[MWh/rok]	5 653,648	6 088,425	5 378,920	6 206,550	6 767,308
Całkowite roczne koszty zakupu energii	[zł/rok]	2301890,74	2720803,74	2637937,87	2739926,95	2742986,62
Wskaźnik ceny jednostkowej*	[zł/MWh]	407,15	446,88	490,42	441,46	405,33

* uwzględnia wszystkie koszty taryfowe



Rysunek 40 Struktura pochodzenia energii elektrycznej w konsumpcji energii elektrycznej w poszczególnych latach wraz ze zmianą kosztów rocznych zakupu energii

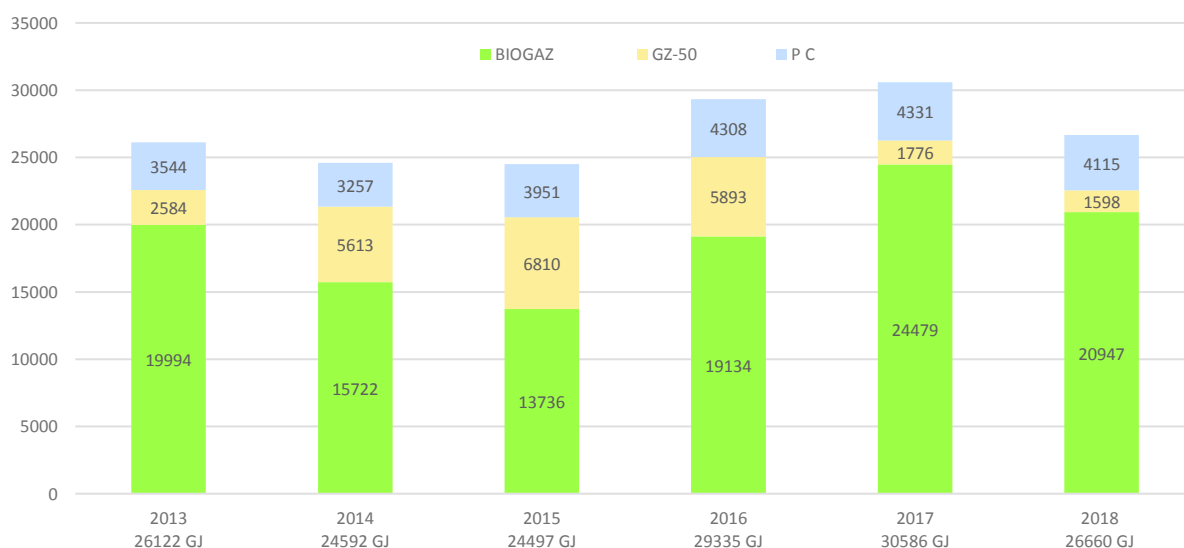
Zużycie energii przez wszystkie odbiorniki energii elektrycznej wyniosło w 2018 roku ok. 10 720 025 kWh, z czego 6 767 308 kWh pokryto zakupem z sieci energetyki zawodowej, a 3 787 026 kWh wyprodukowano z biogazu, oraz 165 691 kWh z GZ-50 w systemie kogeneracji. Udział energii elektrycznej z OZE wynosi blisko 35,33%.

36,87 % energii elektrycznej całkowitego zapotrzebowania jest energią własną wytwarzaną jest w kogeneracji, w tym z OZE (biogaz) = 35,33% oraz z gazu ziemnego GZ50= 1,54%

W związku z rosnącym zapotrzebowaniem na energię i presją na koszty jednostkowe z energetyki zawodowej oraz w związku z celami środowiskowymi regionu i UE zamierzeniem strategicznym Spółki jest uzyskanie wskaźnika energii własnej w całkowitej konsumpcji energii elektrycznej na poziomie 50%.

Sekcja systemów ciepłych i instalacji sanitarnych wykonuje nadzór nad prawidłową gospodarką energią ciepłą produkowaną i zużywaną na potrzeby obiektów Spółki. Spółka wykorzystuje tylko własną energię ciepłą do ogrzewania obiektów. Oczyszczalnia ścieków zasilana jest w ciepło powstające w wyniku spalania biogazu w systemach kogeneracyjnych, jako paliwo dywersyfikujące biogaz w kogeneratorach spalany jest gaz ziemny Gz-50. Baza Spółki ogrzewana jest z pompy ciepła „woda-woda”, natomiast obiekty stacji uzdatniania wody ogrzewane są ciepłem produkowanym w kotłowni gazowej spalającej gaz ziemny.

W 2018 roku wytworzono ze wszystkich źródeł 26 661 GJ energii cieplnej. Część tej energii stanowi niewykorzystana nadwyżka pochodząca z kogeneracji na oczyszczalni ścieków. Przy obecnej rocznej produkcji ciepła z biogazu w CHP na poziomie 22 000 GJ i zapotrzebowaniu ok. 10-12 000 GJ energia odpadowa szacowana jest na poziomie około 8 000÷10 000 GJ na rok. Spółka prowadzi intensywne poszukiwania możliwości zbytu ciepła odpadowego jak również możliwej nadwyżki ciepła, która może być wygenerowana z większej produkcji biogazu poprzez ko-fermentację bioodpadów oraz wykorzystania gazu ziemnego do skojarzonej produkcji energii elektrycznej (na własne potrzeby) i cieplnej, jako produktu handlowego. Planowanym punktem odbioru wyprodukowanej nadwyżki ciepła jest budowany w Słupsku Aquapark.



Rysunek 41 Struktura pochodzenia energii cieplnej w konsumpcji energii cieplnej w poszczególnych latach [GJ]

Sekcja systemów ciepłych w dziale UR wraz ze specjalistami innych działów prowadziła działania zmierzające do stworzenia faktycznych możliwości zagospodarowania całej nadwyżki wytwarzanej obecnie energii cieplnej jak również energii która będzie wytwarzana po rozbudowie węzła fermentacyjnego części osadowej oczyszczalni ścieków. Rynek zbytu dla nadprodukowanego ciepła ma zapewnić również Słupski Klaster Bioenergetyczny, który powstał przy współpracy z firmami produkującymi energię w Słupsku oraz z firmami działającymi na terenie Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. W 2018 roku prowadzono działania organizacyjne i promocyjne Słupskiego Klastra Bioenergetycznego współpracując z Ministerstwem Energii w celu ogólnokrajowej promocji rozwiązań klastrowych metod regionalnej współpracy energetycznej. Promocja polegała głównie na prezentacji klastra na odbywających się na terenie kraju i za granicą spotkaniach przedsiębiorstw i organizacji zainteresowanych współpracą w zakresie regionalnych gospodarek energetycznych. Indywidualne działania Spółki w ramach Słupskiego Klastra Bioenergetycznego ukierunkowane były również na pozyskanie wsparcia finansowego na planowane inwestycje w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii przeznaczone przez instytucje państwowe i regionalne dla klastrów energii i energetyki proekologicznej.

Słupski Klaster ma za zadanie skoordynować w pierwszej kolejności współpracę producentów energii ze Słupską z jej odbiorcami na SSSE w dalszym etapie ma przyczynić się do rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii.

Dostawa gazu ziemnego dla potrzeb kogeneracji objęta była monitoringiem i analizą pod kątem optymalizacji potrzeb i możliwości. W trakcie eksploatacji przeprowadzono ankietowanie umowy oraz wprowadzono nowy system rozliczenia za paliwo gazowe. Działania optymalizacyjne doprowadziły do zmniejszenia zapotrzebowania na gaz ziemny ograniczając jego rolę dywersyfikacyjną do zużycia w sytuacjach zapotrzebowania szczytowego lub awaryjnego opierając produkcję energii na spalaniu biogazu.

Sekcja utrzymania ruchu mechanicznego prowadziła przeglądy konserwacje oraz naprawy maszyn i urządzeń działu produkcji wody oraz licznych przepompowni. W 2018r. usunięto ok. 300 awarii.

Sekcja utrzymania zaplecza technicznego utrzymuje ład i porządek na terenie obiektów należących do Spółki. Zadaniem sekcji jest utrzymanie terenów zielonych o powierzchni blisko 28 ha, prowadzenie ksiąg obiektów budowlanych dla ok. 98 obiektów, nadzór nad ochroną obiektów, odśnieżanie, sprzątanie oraz drobne prace konserwatorskie.

Nadzór, bieżące zarządzanie i utrzymanie instalacji, urządzeń i maszyn infrastruktury technicznej Spółki w zakresie systemów automatyki przemysłowej, telekomunikacyjnej, alarmowej, kontroli dostępu i sygnalizacji p.poż. należy do **sekcji automatyki**. Spółka wyposażona jest w kilkaset urządzeń AKPiA, nadzorowanych przez sterowniki przemysłowe i systemy SCADA. W 2018 roku układy sterownikowe w połączeniu z systemami SCADA zostały zastosowane w kilku nowych obiektach. Rozbudowano istniejący system monitorujący rozbiór wody w głównych punktach magistral wodociągowych. Rozbudowano i zmodernizowano system lokalnych przepompowni ścieków. Zastosowanie tychże systemów zmniejszyło możliwość nielegalnych poborów wody, zrzutów ścieków oraz lepsze ich bilansowanie. Uruchomiono system pomiaru energii elektrycznej oczyszczalni ścieków, którego celem jest pomoc w racjonalizacji zużycia energii elektrycznej w procesach oczyszczania.

W roku 2018, wraz w **sekcją informatyki** kontynuowano prace nad wirtualizacją systemów SCADA. Realizowana wirtualizacja docelowo pozwoli uniezależnić się od architektury sprzętowej i zapewni szybsze usunięcie ewentualnych awarii.

Ze względu na konieczność zapewnienia dużej niezawodności działania systemów produkcji i dystrybucji wody oraz odbioru i oczyszczania ścieków część urządzeń i maszyn wyposażona jest w niezależne od energetyki zawodowej systemy podtrzymania zasilania. Spółka dysponuje 9 generatorami zasilającymi w systemie pracy wyspowej urządzenia i maszyny m.in. oczyszczalni ścieków, stacji uzdatniania wraz z pompownią II stopnia i głównej przepompowni ścieków. Spółka posiada również dwa mobilne agregaty prądotwórcze, dzięki czemu poziom ciągłości świadczenia usług w przypadku brak zasilania obiektów w energii elektryczną znacznie się podniósł.

Prawidłowa konfiguracja i konserwacja systemu jest gwarancją jakości i bezpieczeństwa funkcjonowania kluczowych obiektów, takich jak stacja uzdatniania wody i oczyszczalnia ścieków.

Spółka „Wodociągi Słupsk” jest jednym z najbardziej zautomatyzowanych i opomiarowanych przedsiębiorstw w całym rejonie.

W Spółce funkcjonuje rozbudowana infrastruktura informatyczna, nad którą nadzór sprawuje **sekcja informatyki**. W roku 2018 kontynuowano prace nad oprogramowaniem (SIUR) działu UR przeznaczonym między innymi do prowadzenia ewidencji wykonywanych prac zgłoszeń, ewidencji sprzętu oraz sprawnego generowania kart pracy pracowników poszczególnych sekcji. Prowadzono również pracę nad oprogramowaniem dla działów PW i OS (SEMIR), którego zadaniem jest ewidencja maszyn i remontów oraz które umożliwia nadzór na kosztach prac remontowych poszczególnych urządzeń.

Ponadto wdrożono moduł wagowy w ramach Zintegrowanego Systemu Informatycznego oraz uruchomiono moduł „Zarządzanie Gospodarką Odpadami” celem nadzoru nad limitami odpadów. Wdrożono również w Spółce system wspierający zarządzania projektami firmy Enovatio.

W ramach rozporządzenia o ochronie danych osobowych wdrożono nową politykę bezpieczeństwa, która jest zgodna z wytycznymi RODO oraz ustawą dotyczącą Krajowego Systemu Cyberbezpieczeństwa.

Mając na uwadze rosnące koszty energii elektrycznej rozpoczęto testy rozwiązań terminalowych, które charakteryzują się znacznie mniejszym jej zużyciem niż standardowy zestaw komputerowy.

W roku 2018 w ramach wsparcia użytkowników „helpdesk” sekcja obsłużyła 1540 zgłoszeń. Kontynuowała również wsparcie w ramach usługi outsourcing’u dla Spółki „Trzy Fale” dla której udostępniała własną infrastrukturę serwerową, hosting, wsparcie IT, a także obsłużyła 61 zgłoszeń serwisowych oraz utrzymywała trzy serwisy internetowe.

Wdrażane w Spółce inteligentne i mobilne rozwiązania IT oraz AKPiA od lat wpisują się w ideę „Smart City”.

1.5.3. Dział transportu

Dział transportu świadczy usługi transportowe i sprzętowe dla innych działów spółki oraz klientów zewnętrznych, powierza pojazdy działom Spółki sprawuje nadzór nad prawidłowym wykorzystaniem powierzonych pojazdów, zapewnia serwis, zaopatrzenie w paliwa i materiały eksploatacyjne. Praca pojazdów jest monitorowana za pomocą systemu monitorującego firmy ELTE. System monitorujący zapewnia monitorowanie w czasie rzeczywistym, archiwizuje dane historyczne oraz zapewnia tworzenie raportów i zestawień.

Tabela 35 Wykaz pojazdów i maszyn w posiadaniu Spółki na dzień 31.12.2018

Marka	Typ	Model	Nr rej.	Rok produkcji	Przeznaczenie	VAT**
Pojazdy samochodowe do 3,5 tony DMC						
Ciężarowe do 3,5 tony						
FIAT	Fiorino		GS 66143	2012	Samochód ciężarowy	VAT-1
FIAT	Fiorino		GS 66142	2012	Samochód ciężarowy	VAT-1
FIAT	DUCATO	250	GS 82006	2015	Samochód ciężarowy	VAT-26
FIAT	DUCATO	250	GS 82008	2015	Samochód ciężarowy	VAT-26
FIAT	DUCATO	250	GS 87624	2016	Samochód ciężarowy	VAT-1
FIAT	DUCATO	250	GS 95054	2017	Samochód ciężarowy	VAT-26
FIAT	DOBLO	263	GS 87818	2016	Samochód ciężarowy	VAT-1
FIAT	DOBLO	263	GS 87821	2016	Samochód ciężarowy	VAT-1
VW	CADDY		GS 143 C	2015	Samochód ciężarowy	VAT-1
VW	CRAFTER		GS 98181	2009	Samochód ciężarowy	VAT-1
FORD	Courier	VAN 1	GS 03639	2000	Samochód ciężarowy	VAT-1
NISSAN	E-NV 200		GS 96326	2017	Samochód ciężarowy	VAT-1
FORD	Transit		GS 10292	2002	Samochód ciężarowy	VAT-26
FORD	Transit	Furgon 350L	GS 17271	2003	Samochód ciężarowy	VAT-1
FORD	Transit	DC 350L EF	GS 25238	2005	Samochód ciężarowy	VAT-26
FORD	Transit		GS 41873	2008	Samochód ciężarowy	VAT-2
FORD	Transit		GS 57900	2010	Samochód ciężarowy	VAT-26
FORD	Transit		GS 59087	2011	Samochód ciężarowy	VAT-26
ISUZU	D-Max		GS 73094	2013	Samochód ciężarowy	VAT-26
ISUZU	D-Max		GS 73095	2013	Samochód ciężarowy	VAT-26
ISUZU	D-Max	ATFS	GS 97263	2018	Samochód ciężarowy	VAT-26
VOLKSWAGEN	T4		GS 08643	2001	Sam. Cięż. Uniwersalny	VAT-26
Osobowe						
DACIA	Duster		GS 63228	2012	Samochód osobowy	VAT-26
DACIA	Duster		GS 63227	2012	Samochód osobowy	VAT-26
FORD	Connect	Tourneo	GS 149C	2017	Samochód osobowy	VAT-26
FORD	Transit		GS 52850	2010	Samochód osobowy	VAT-26
FORD	Kuga		GS 59866	2011	Samochód osobowy	50/100
TOYOTA	Rav4		GS 44305	2004	Samochód osobowy	VAT-26
TOYOTA	Rav4		GS 45281	2004	Samochód osobowy	VAT-26
Pojazdy samochodowe ponad 3,5 tony DMC						
DAF	FL55		GS 73148	2014	Samochód Ciężarowy	
MERCEDES	Actros	2641L	GS 42276	2008	Samochód Specjalny	
MERCEDES	Axor		GS 66685	2012	Samochód Specjalny	
RENUALT	Midlum	180.12/C	GS 13854	2002	Samochód Specjalny	
SCANIA	P124-360		GS 02793	2000	Samochód Ciężarowy	
STAR	1142		SGA 9174	1997	Samochód Specjalny	
Pojazdy wolnobieżne i ciągniki rolnicze						
CAT	432 D	Kop-ład		2005	Pojazd wolnobieżny	

ELPOL*	K-1	Ciągnik rolniczy	GAM4624	1999	Ciągnik rolniczy	
JCB	3CXT AEC	Kop-ład		2012	Pojazd wolnobieżny	
JCB	541 T70 AG+	Ładowarka		2014	Pojazd wolnobieżny	
JOHNE DEERE		Ciągnik rolniczy	GS 267E	2012	Ciągnik rolniczy	
STALOWA WOLA	Ł34BC	Ładowarka		2000	Pojazd wolnobieżny	
JCB	550-80	Ładowarka		2016	Pojazd wolnobieżny	
DEUTZ-FAHR	5080D	Ecoline	GS 037G	2017	Ciągnik rolniczy	
Przyczepy						
THULE*	Cysterna	T3/A7/NEC	GS 2273A	2008	Przyczepa	
NEPTUN	Przyczepa		GS 2593A	2010	Przyczepa lekka	
NEPTUN	Przyczepa	N7-263RT	GS 4135A	2016	Przyczepa lekka	
NEPTUN	Przyczepa			2018	Przyczepa lekka	
BLYYS*	Agregat		GS 3897A	2015	Agregat prądotwórczy	
TRAMP TRAIL	Agregat	1300 PH	GS 4146A	2016	Agregat prądotwórczy	
PRONAR	T654/2	B2	GS 4428A	2017	Przyczepa ciężarowa rolnicza	
LORRIES	S 221		GS 4669A	2018	Przyczepa ciężarowa przewóz pojazdów	
Pozostałe maszyny						
BACKHUS*	17-50	Przerzucarka		2012		
JENZ*	AZ 35	Rozdrabniarka		2001		
TIM DRUM RIDDLE*	TS 2000	Sito		2001		
Promag-Heli	CPQD25	Widłak		2011		
BAK-16		Beczka asenizacyjna		2012		
BOBCAT	E-19	Minkoparka		2018		
KARCHER		Myjka		2010		

Na przestrzeni roku 2018 sprzedano następujące pojazdy:

- FORD TRANSIT GS 15949 – wycofany z eksploatacji w 2017 z powodu poważnej awarii silnika, sprzedany 9 stycznia.
- FORD TRANSIT GKC 119G – sprzedany z powodu uszkodzenia w wypadku komunikacyjnym, 22 czerwca.
- STAR 1142 z zabudową SW, SGA 1019 – wycofany z eksploatacji w roku 2017 sprzedany 9 sierpnia.
- FORD CONECT GS 54365 – sprzedany z powodu uszkodzenia w wypadku komunikacyjnym, 22 sierpnia.
- FORD GS 13310 – sprzedany z powodu ogólnego zużycia i awaria układu wtryskowego 18 grudnia.

W ciągu roku zakupiono następujące maszyny i środki transportu:

- Nissan ENV 200 (samochód elektryczny) – na potrzeby DOK przeznaczony do serwisu i odczytu radiowego wodomierzy – zakup 01 marzec 2018
- ISUZU GS 97263 – na potrzeby PW – zakup 27 kwiecień 2018
- VW CRAFTER GS 98181 – samochód ciężarowy używany, kupiony na potrzeby PE w zastępstwie za zniszczony w wypadku pojazd Ford Transit GKC 119G, przeniesienie zabudowy ROM Economic do czyszczenia sieci kanalizacyjnej – zakup 27 maj 2018
- NEPTUN GS 4557A – przyczepa lekka na potrzeby OS – zakup 13 czerwiec 2018

- VW CADDY GS 143C – samochód ciężarowy używany, kupiony na potrzeby PE do serwisu wodomierzy – zakup 25 wrzesień 2018
- FORD CONECT GS 149C – samochód osobowy używany, kupiony na potrzeby DA, wymiana zniszczonego w wypadku FORDA GS 54365 – zakup 26 wrzesień 2018
- Przyczepa LOURIES GS 4669A – na potrzeby TS do transportu minikoparki – zakup 30 listopad 2018
- Minikoparka BOBCAT E19 – do prac ziemnych – zakup 17 grudzień 2018

W dniu 31 grudnia 2018 roku, w posiadaniu Spółki było 22 samochodów ciężarowych do 3,5 tony DMC i 7 samochodów osobowych. Średni wiek pojazdów samochodowych do 3,5 tony DMC wynosił 8 lat, przy czym najstarszy pojazd ma 19 lat. Mając na uwadze Ustawę o elektromobilności i paliwach alternatywnych, Spółka dąży do osiągnięcia zakładanych progów ilościowych dla pojazdów elektrycznych, do końca roku 2019, tj.: 10% floty pojazdów samochodowych powinno być z napędem elektrycznym lub na gaz ziemny, natomiast do końca roku 2024 - 30% floty mają stanowić pojazdy elektryczne lub napędzane gazem ziemnym. Obecnie Spółka posiada 1 pojazd elektryczny zakupiony w 2018 roku - NISSAN E-NV200 z baterią o pojemności 24 kWh, rzeczywisty zasięg pojazdu wynosi od 80 do 150 km w zależności od warunków atmosferycznych i ekonomiki jazdy z 10 miesięcznego okresu użytkowania pozyskano dane:

- Ogólne zużycie energii – 2 210 kWh
- Przejechano 10 938 km
- Zużycie energii na 100 km – 20,2 kWh, tj. przy obecnej taryfie energetycznej ok. 8,2 zł/100 km.

W 2019 roku, w celu spełnienia wymogów ustawy o elektromobilności planowany jest zakup 3 kolejnych pojazdów elektrycznych.

Łączny przebieg pojazdów samochodowych do 3,5 tony w roku 2018 wyniósł 36 3529 co oznacza wzrost o 6,1% w stosunku do roku ubiegłego. Średnia przebiegu na przestrzeni roku wynosi 918 km przeciętnie w ciągu miesiąca.

Tabela 36 Liczba przejechanych km przez pojazdy z poszczególnych działów

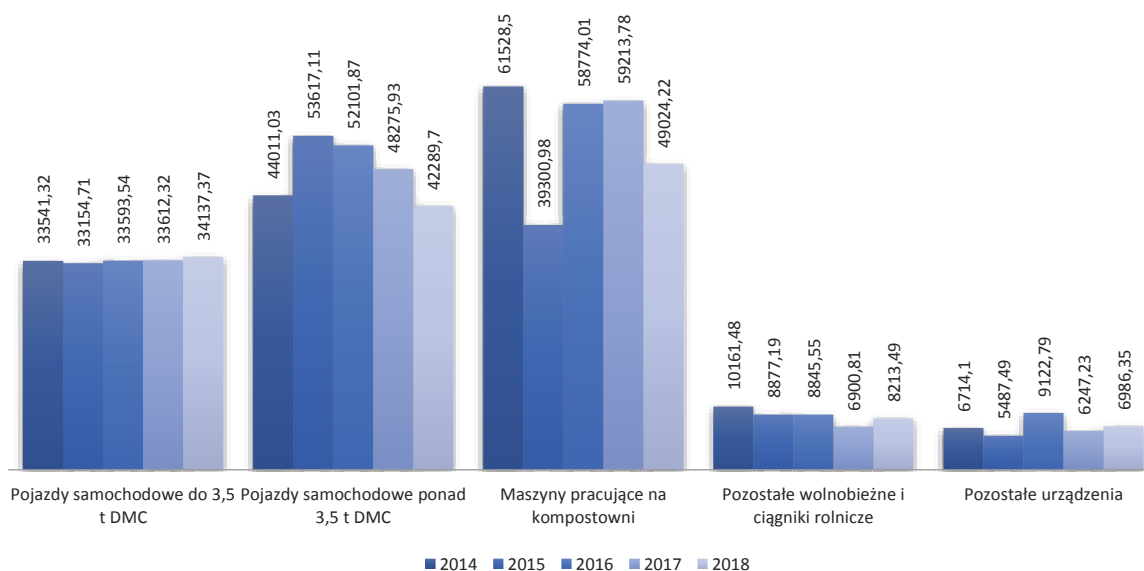
Dział	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień	Suma
DA	1984	802	1121	597	655	1206	640	0	619	767	1984	1709	12084
DOK	0	0	1015	1294	1322	1473	1360	918	910	985	840	821	10938
LA	1003	1422	1474	1132	1234	2658	2541	1547	2374	1645	1509	1038	19577
OS	2213	887	1242	2132	2496	3078	2109	3544	3166	3037	2669	3259	29832
PE	9638	8464	7230	9067	8618	12230	8385	11046	11836	12929	10277	9165	118885
PI	1689	1898	2052	2365	2462	3235	947	1728	2408	3783	4525	816	27908
PT	1938	1271	987	1307	1440	1746	1359	1164	746	1798	1672	1210	16638
PW	2463	2380	3106	3422	2364	3058	3129	2679	2877	3690	2091	1575	32834
TS	2694	3643	2752	6082	2032	5137	856	2405	4986	4031	4030	1523	40171
UR	4418	2329	4886	3893	4571	5332	5383	5298	4397	5116	4774	4265	54662
Suma końcowa	28040	23096	25865	31291	27194	39153	26709	30329	34319	37781	34371	25381	363529

Średni wiek pojazdów ciężarowych i specjalnych o DMC ponad 3,5 tony wynosił 13 lat. Łączny przebieg tych pojazdów wyniósł w 2018 roku 50 051 km i spadł w stosunku do roku poprzedniego o 1,2%. Urządzenia rejestrujące prace zabudów, które stanowią integralną część pojazdów wykazały pracę w ilości 2 840 mtg, co oznacza spadek w stosunku do roku poprzedniego o 15% (z 3 339,9 mtg w roku 2017).

W ciągu roku 2018 odnotowano 5 szkód komunikacyjnych, w tym dwie szkody powstały z winy pracowników Spółki i pokryte z ubezpieczenia komunikacyjnego.

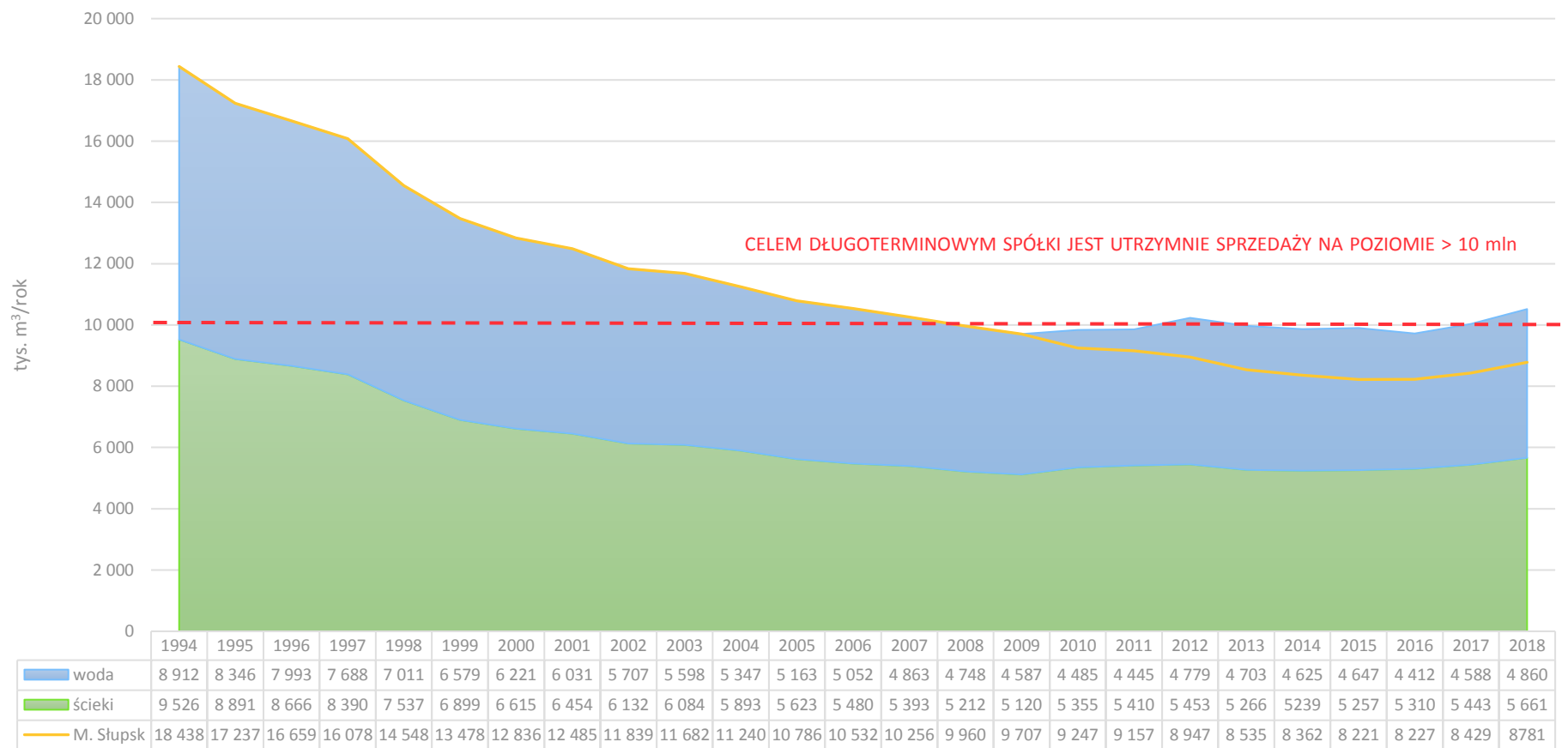
W roku 2018 zużyto 140 651,13 litrów paliw pędnych. Struktura zużycia paliw w porównaniu z rokiem 2017 zmieniła się, sumaryczne zużycie spadło o 8,8%. Większość zużytych paliw pochodzi z zakładowej stacji paliw, część paliw jest zakupywana na stacjach paliw w czasie podróży służbowych. Zakupy etyliny i gazu LPG realizowane są w stacji paliw. Średnia cena netto za liter oleju napędowego wyniosła 3,72 zł i wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 12% (3,31 zł). Struktura zakupu paliw przedstawia się następująco:

- Zakupy ON do zakładowej stacji paliw 125 440 litrów
- Zakupy ON na innych stacjach paliw 1 068,06 litrów
- Zakupy etyliny 4 583,86 litrów
- Zakupy autogazu LPG 55 litrów



Rysunek 42 Zużycie paliw w latach 2014-2018

3. Sprzedaż usług



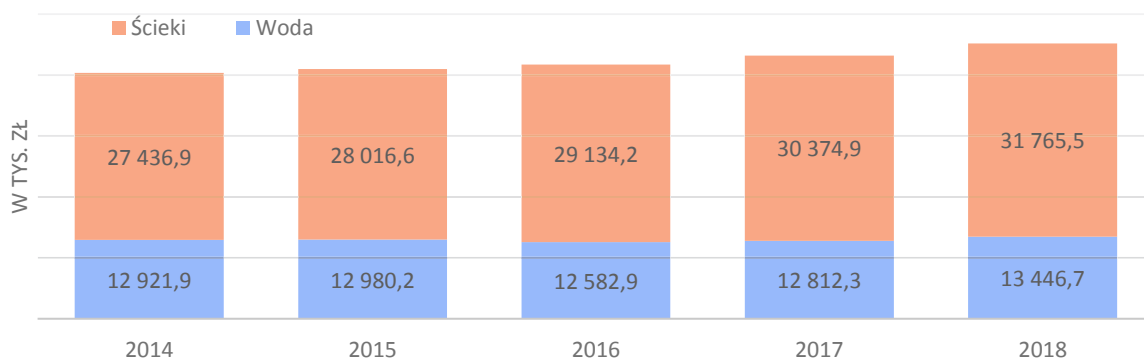
Rysunek 43 Trendy konsumpcyjne w usługach wodociągowo-kanalizacyjnych na tle celu strategicznego

3.1. Przychody z usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków

W roku 2018 nie zmienił się obszar działalności. Przedsiębiorstwo prowadziło działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze Miasta Słupska, Gminy Kobylnica oraz w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze Gminy Słupsk. Ponadto do miejscowości: Siemianice, Włynkowo i Płaszewo w gminie Słupsk dostarczana była woda na podstawie umowy sprzedaży hurtowej, a z miejscowości Krzywań w gminie Dębica Kaszubska także na podstawie umowy sprzedaży hurtowej odprowadzane były ścieki do systemu kanalizacji sanitarnej przedsiębiorstwa.



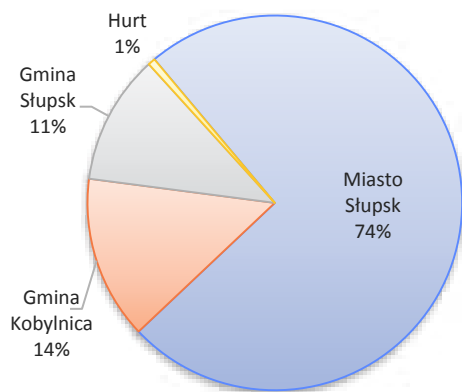
W roku 2018 przychody ze sprzedaży usług dostarczania wody i odprowadzania ścieków wyniosły 45 212,2 tys. zł. W stosunku do roku 2017 wzrosły o 2 025,02 tys. zł tj. o około 4,7 %. Przychody z tytułu świadczenia usług wodociągowych zwiększyły się o 5,1 % w stosunku do roku ubiegłego i wyniosły 13 446,7 tys. zł. Przychody w tytułu świadczenia usług kanalizacyjnych wzrosły o 4,6 % i wyniosły 31 765,5 tys. zł.



Rysunek 45 Przychody ze sprzedaży usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w latach 2014 – 2018

Tabela 37 Przychody ze sprzedaży usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w latach 2015-2018 wg gmin w tys. zł

Gmina	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Miasto Słupsk	30 838,74	31 227,53	31 802,14	33 486,59
Gmina Kobylnica	5 088,02	5 646,82	6 014,59	6 379,61
Gmina Słupsk	4 479,99	4 708,47	4 959,43	5 063,22
Hurt woda, ścieki	590,01	134,33	411,04	282,81
RAZEM	40 996,75	41 717,15	43 187,21	45 212,23



Rysunek 46 Udział gmin w przychodach ze sprzedaży usług dostarczania wody i odprowadzania ścieków w roku 2018

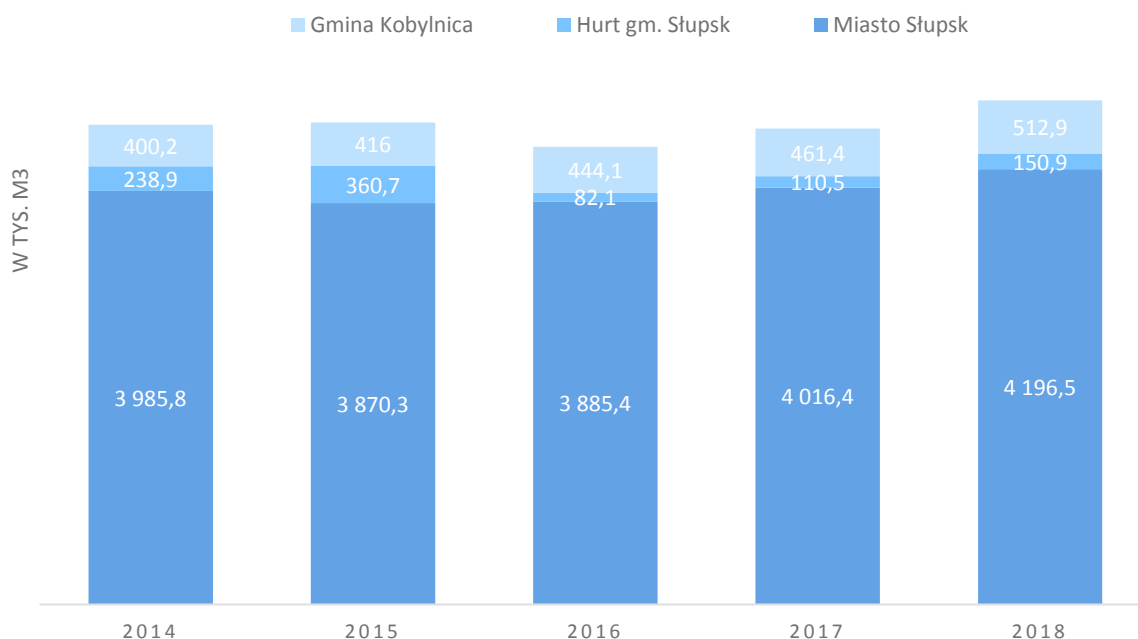
W roku 2018 udział usług sprzedanych na obszarze miasta Słupska w przychodach ze sprzedaży usług podstawowych wyniósł 74 %. Udział gmin: Kobylnica i Słupsk w przychodach przedsiębiorstwa z tytułu usług wodociągowych i kanalizacyjnych wyniósł 25 %.

W roku 2018 nastąpiły istotne zmiany prawne w zakresie zatwierdzania taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Powołane zostało Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie, które między innymi przejęło obowiązki organu zatwierdzającego taryfy za usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz prowadzi postępowania związane z opłatami za korzystanie ze środowiska.

Taryfy obowiązujące od dnia 11.06.2018 r. za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na obszarze Miasta Słupska i Gminy Kobylnica oraz za zbiorowe odprowadzanie ścieków na obszarze Gminy Słupsk zatwierdzone zostały w dniu 21.05.2018r. Decyzją Nr GD.RET.070/152/D/2018.KR Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku na okres 3 lat. Taryfy spełniają warunki określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27.02.2018 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. z 2018 r. poz. 472).

3.2. Sprzedaż usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę

W roku 2018 sprzedano 272,0 tys. m³ wody więcej niż w roku 2017. Na obszarze miasta Słupska sprzedaż wody dostarczanej do odbiorców wzrosła o 180,1 tys. m³, a na obszarze gminy Kobylnica o 51,5 tys. m³. Ilość wody sprzedanej na zasadzie hurtowej wzrosła o 40,4 tys. m³.

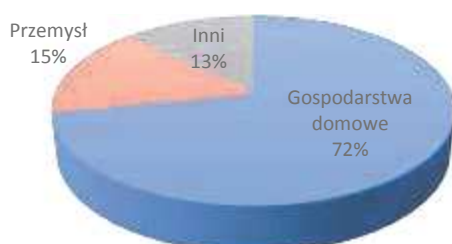


Rysunek 47 Sprzedaż usług dostarczania wody wg gmin w latach 2014-2018 w tys. m³

Tabela 38 Sprzedaż usług dostarczania wody w latach 2014 – 2018

Rok	Ilość wody sprzedanej	Wartość wody sprzedanej	Zmiana ilości sprzedaży do roku poprzedniego	Zmiana wartości sprzedaży do roku poprzedniego
	tys. m ³	tys. zł	%	%
2014	4 624,9	12 921,9	-1,7	-0,06
2015	4 647,0	12 980,2	0,4	0,45
2016	4 411,6	12 582,9	-5,06	-3,06
2017	4 588,3	12 812,3	4,0	1,8
2018	4 860,3	13 466,7	5,9	5,1

3.2.1. Sprzedaż usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę - Miasto Słupsk



Sprzedaż usług dostarczania wody wzrosła o 180,1 tys. m³ w stosunku do roku 2017. Po kilku latach spadku wzrosła sprzedaż wody wykorzystywanej do celów gospodarstw domowych. W roku 2018 wystąpił dalszy wzrost sprzedaży wody do celów przemysłowych.

Rysunek 48 Struktura sprzedaży wody na terenie miasta Słupska w 2018 roku

Tabela 39 Sprzedaż usług dostarczania wody w latach 2014- 2018

Rok	Ilość w tys. m ³				Abonament ilość opłat w m-c	
	Gospodarstwa domowe	Przemysł i produkcja spożywcza	Inni odbiorcy wody -cele socjalno-bytowe i p.poż	Ogółem	Za odczyt i rozliczanie wodomierzy głównych oraz utrzymanie w gotowości urządzeń wodociągowych	Za odczyt i rozliczanie wodomierzy dodatkowych
	m ³	m ³	m ³	m ³	m-c	m-c
2014	3 187,4	290,0	508,4	3 985,8	73 115	11 362
2015	3 068,6	295,5	506,2	3 870,3	74 286	11 534
2016	3 052,7	332,8	499,8	3 885,3	75 659	11 898
2017	2 998,3	536,6	481,5	4 016,4	77 052	11 969
2018	3 009,8	647,1	539,6	4 196,5	88 088	12 861

Tabela 40 Przychody ze sprzedaży usług dostarczania wody na obszarze miasta Słupska w latach 2014- 2018

Rok	Wartość przychodów w tys. zł					Ogółem w tys. zł
	Gospodarstwa domowe	Przemysł i produkcja spożywcza	Inni odbiorcy wody na cele socjalno-bytowe i cele p.poż	Abonament za odczyt i rozliczanie wodomierzy głównych oraz utrzymanie w gotowości urządzeń	Abonament za rozliczanie wodomierzy dodatkowych	
2014	8 414,73	771,39	1 347,29	569,59	66,23	11 169,23
2015	8 216,50	802,24	1 357,87	444,36	66,41	10 887,38
2016	8 118,39	898,63	1 330,35	315,31	67,49	10 730,17
2017	7 765,49	1 416,71	1 247,17	321,26	66,99	10 817,62
2018	7 795,33	1 697,78	1 397,70	311,34	57,61	11 259,76

Od dnia 11.06.2018 r. na obszarze miasta Słupska obowiązują opłaty za korzystanie z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Cena 1 m³ wody:

- dla gospodarstw domowych, na cele socjalno-bytowe, podlewania i p.poż. wynosi 2,59 zł netto/ 2,80 zł brutto,
- dla przemysłu 2,61 zł netto / 2,82 zł/m³ brutto.

Opłata abonamentowa:

Za utrzymanie w gotowości urządzeń wodociągowych i rozliczanie wodomierza głównego:

- dla odbiorców nie korzystających jednocześnie z usług zbiorowego odprowadzania ścieków wynosi netto 5,90 zł/m-c/brutto 6,37 zł/m-c,
- dla odbiorców korzystających jednocześnie z usług zbiorowego odprowadzania ścieków wynosi netto 3,60 zł/m-c/ brutto 3,89 zł/m-c.

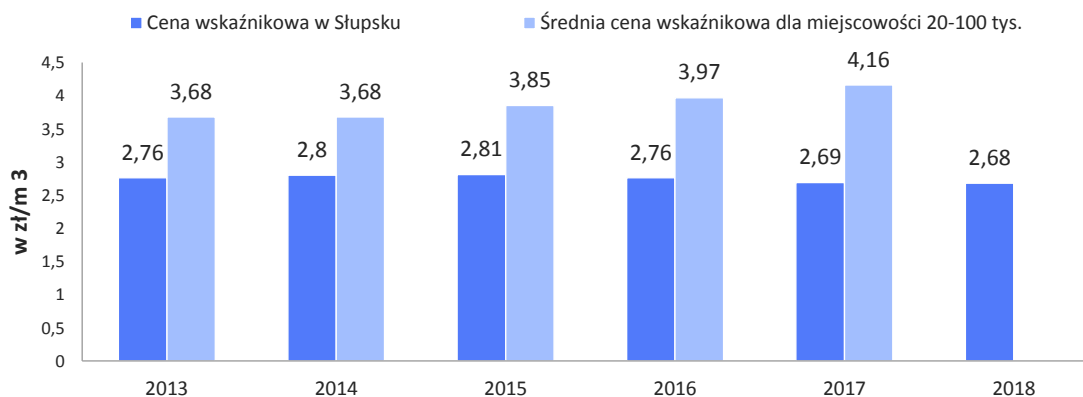
Opłata abonamentowa za rozliczanie wodomierza dodatkowego:

- dla odbiorców nie korzystających jednocześnie z usług zbiorowego odprowadzania ścieków wynosi netto 4,61 zł/m-c/ brutto 4,98 zł/m-c,
- dla odbiorców korzystających jednocześnie z usług zbiorowego odprowadzania ścieków wynosi netto 2,30 zł/m-c / brutto 2,48 zł/m-c.

Dla oceny wysokości cen wody w Słupsku i możliwości porównania do cen w innych miastach wyliczono ceny wskaźnikowe 1 m³ sprzedawanej wody. Cena wskaźnikowa przedstawia przychody ogółem ze sprzedaży usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę w przeliczeniu na 1 m³ wody. Cena uwzględnia przychody od poszczególnych grup taryfowych odbiorców oraz przychody z abonamentu. Niweluje różnice wynikające z różnych terminów wprowadzania taryf w życie.

Tabela 41 Cena wskaźnikowa w zł za 1 m³ wody w latach 2013-2018

Rok	Cena wskaźnikowa w Słupsku w zł/m ³	Średnia cena wskaźnikowa dla miejscowości 20-100 tys. w zł/m ³
2013	2,76	3,68
2014	2,80	3,68
2015	2,81	3,85
2016	2,76	3,97
2017	2,69	4,16
2018	2,68	



Rysunek 49 Porównanie cen wskaźnikowych wody w Słupsku do cen w Polsce

Od roku 2015 do wyliczeń średniego zużycia wody przez mieszkańca przyjęto liczbę mieszkańców na ostatni dzień roku dzień 31.12.2018r. wg ewidencji ludności prowadzonej w Urzędzie Miasta w Słupsku. Do roku 2015 dane o liczbie mieszkańców przyjmowano na podstawie danych urzędu statystycznego. W roku 2018 zużycie wody przez mieszkańca Słupska na dobę wyniosło około 95 litry na dobę.

Tabela 42 Zużycie wody na mieszkańca w Słupsku w latach 2011-2018 w dm³/osobę/dobę

Rok	Sprzedaż wody na cele gosp. domowych w tys. m ³ /rok	Liczba mieszkańców	Zużycie wody w dm ³ /osobę /dobę
2011	3 466	96 655*	98
2012	3 381	95 882*	96,6
2013	3 264	94 849*	94
2014	3 187	93 936*	93
2015	3 069	93 206*/89 981**	90/93
2016	3 052,7	88 552**	94
2017	2 998,3	87 368**	94
2018	3 009,8	86 436**	95

* wg danych GUS, ** wg danych urzędu miasta

W ewidencji na koniec roku 2018 **siedem** nieruchomości, w których woda wykorzystywana jest do celów gospodarstw domowych nie jest przyłączona do miejskiej sieci wodociągowej. Są to posesje w rejonie ulic: Owocowa, Malinowa i Szpilewskiego. Właściciele tych posesji korzystają z własnych ujęć wody.

3.2.2. Sprzedaż usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę – Gmina Kobylnica

Od dnia 11.06.2018 r. na obszarze gminy Kobylnica obowiązują poniższe opłaty za korzystanie z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Cena 1 m³ wody:

- dla gospodarstw domowych, na cele socjalno-bytowe, podlewania i p.poż. wynosi 3,26 zł netto/ 3,52 zł brutto,
- dla przemysłu 3,28 zł netto /3,54 zł/m³ brutto.

Opłata abonamentowa:

Za utrzymanie w gotowości urządzeń wodociągowych i rozliczanie wodomierza głównego:

- dla odbiorców nie korzystających jednocześnie z usług zbiorowego odprowadzania ścieków wynosi netto 4,77 zł/m-c/brutto 5,15 zł/m-c,
- dla odbiorców korzystających jednocześnie z usług zbiorowego odprowadzania ścieków wynosi netto 2,47 zł/m-c/ brutto 2,67 zł/m-c.

Opłat abonamentowa za rozliczanie wodomierza dodatkowego:

- dla odbiorców nie korzystających jednocześnie z usług zbiorowego odprowadzania ścieków wynosi netto 4,61 zł/m-c/ brutto 4,98 zł/m-c,

- dla odbiorców korzystających jednocześnie z usług zbiorowego odprowadzania ścieków wynosi netto 2,30 zł/m-c/ brutto 2,38 zł/m-c.

Opłata abonamentowa za rozliczenie wg przeciętnych norm zużycia wody:

- dla odbiorców nie korzystających jednocześnie z usług zbiorowego odprowadzania ścieków wynosi netto 2,30 zł/m-c / brutto 2,48 zł/m-c,
- dla odbiorców korzystających jednocześnie z usług zbiorowego odprowadzania ścieków wynosi netto 1,23 zł/m-c / brutto 1,33 zł/m-c.

Cena wskaźnikowa wody w gminie Kobylnica w roku 2018 zmniejszyła się o 0,16 zł w stosunku do ceny wskaźnikowej w roku 2017.

Tabela 43 Cena wskaźnikowa na obszarze Gminy Kobylnica w zł za 1 m³ wody w latach 2013-2018

Rok	Cena wskaźnikowa w gm. Kobylnica w zł/m ³	Średnia cena wskaźnikowa dla obszarów do 20 tys. mieszkańców w zł/m ³
2013	3,24	3,70
2014	3,37	3,47
2015	3,61	3,81
2016	3,87	3,80
2017	3,88	4,06
2018	3,72	

Od roku 2012 tj. od czasu rozpoczęcia działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na obszarze gminy Kobylnica co roku wzrasta ilość wody dostarczonej do odbiorców. W roku 2018 dostarczono do odbiorców o 51,48 tys. m³ wody więcej tj. o ponad 11 %. Przychody ze sprzedaży usług wodociągowych wzrosły o 117,49 tys. zł.

Tabela 44 Sprzedaż usług dostarczania wody na obszarze gminy Kobylnica w latach 2014 - 2018

Rok	Ilość w tys. m ³			Ogółem	Abonament ilość w m-c	
	Gosp. domowe	Przemysł	Inni		Wodomierze główne	Wodomierze dodatkowe
2014	280,42	58,40	61,40	400,22	48 137	
2015	294,11	60,27	61,61	415,99	35 522	14 387
2016	312,70	69,20	62,19	444,09	37 915	15 252
2017	330,21	74,64	56,54	461,39	40 231	15 983
2018	362,62	64,62	85,63	512,87	42161	17221

Tabela 45 Przychody ze sprzedaży usług dostarczania wody na obszarze gminy Kobylnica w latach 2014-2018

Rok	Wartość w tys. zł					
	Gosp. domowe	Przemysł	Inni	Abonament		Ogółem
				Wodomierze główne	Wodomierze dodatkowe	
2014	776,74	162,93	170,07	240,68		1 350,42
2015	883,18	183,61	186,44	177,61	71,94	1 502,78
2016	1 019,41	230,43	202,74	189,57	76,26	1 718,41
2017	1 076,36	248,56	184,32	201,14	79,92	1 790,30
2018	1182,15	213,44	279,16	162,96	70,08	1907,79

W roku 2018 średnie zużycie wody na mieszkańca Gminy Kobylnica na dobę wyniosło 84 litrów/dobę. Ten wskaźnik nie uwzględnia wody pobieranej z własnych ujęć odbiorców usług.

Tabela nr 12. Zużycie wody na mieszkańca w Gminie Kobylnica w latach 2013- 2018 w dm³/osobę/dobę

Rok	Sprzedaż wody gosp. domowe w tys. m ³ /rok	Liczba mieszkańców	Zużycie wody w dm ³ /osobę /dobę
2013	275,73	10 965*	69
2014	280,42	11 076*	69
2015	294,11	11 302*/11 159**	71/72
2016	312,7	11 444**	75
2017	330,21	11 734**	77
2018	362,6	11 855**	84

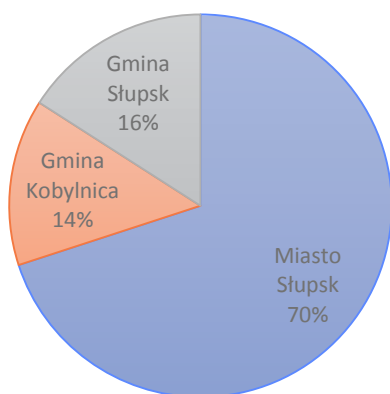
*wg GUS, **wg danych z urzędu gminy

3.3. Sprzedaż usług zbiorowego odprowadzania ścieków

W roku 2018 ilość odebranych ścieków wzrosła o 218 tys. m³ tj. o około 4,0 % w stosunku do roku 2017. Przychody z tego tytułu wyniosły 31 765,5 tys. zł i są wyższe o około 4,6 %. Od roku 2016 do systemu kanalizacji sanitarnej przedsiębiorstwa odprowadzane są ścieki z miejscowości Krzywań w gminie Dębica Kaszubska na zasadach sprzedaży hurtowej. W roku 2018 ilość ścieków dostarczonych z tej miejscowości wyniosła 632 m³, a przychód z tego tytułu wyniósł 3 608,72 zł.

Tabela 46 Sprzedaż usług odprowadzania ścieków w latach 2014 – 2018

Rok	Ilość odebranych ścieków	Wartość przychodów z odbioru ścieków	Zmiana ilości odebranych ścieków do roku poprzedniego	Zmiana przychodów z tytułu odbioru ścieków do roku poprzedniego
	tys. m ³	tys. zł	%	%
2014	5 239	27 437,0	-0,5	2,7
2015	5 257	28 016,6	0,3	2,1
2016	5 310	29 134,2	1,0	4,0
2017	5 443	30 374,9	2,5	4,2
2018	5 661	31 765,5	4,0	4,6



Ilościowo ścieki odprowadzane z obszaru miasta Słupska stanowią około 81% ogółu sprzedaży, zaś udział tych ścieków w przychodach wynosi tylko 70 %. Wynika to z niższych cen usług zbiorowego odprowadzania ścieków w Słupsku w stosunku do cen obowiązujących w gminach. Udział w przychodach z odprowadzania ścieków miasta Słupska wynosi 70 %, gminy Kobylnica 14 %, a gminy Słupsk 16 %.

Rysunek 50 Struktura przychodów ze zbiorowego odprowadzania ścieków w 2018 roku

3.3.1. Sprzedaż usług zbiorowego odprowadzania ścieków – Miasto Słupsk
W roku 2018 ilość ścieków odprowadzanych do kanalizacji sanitarnej zwiększyła się o 172,2 tys. m³.

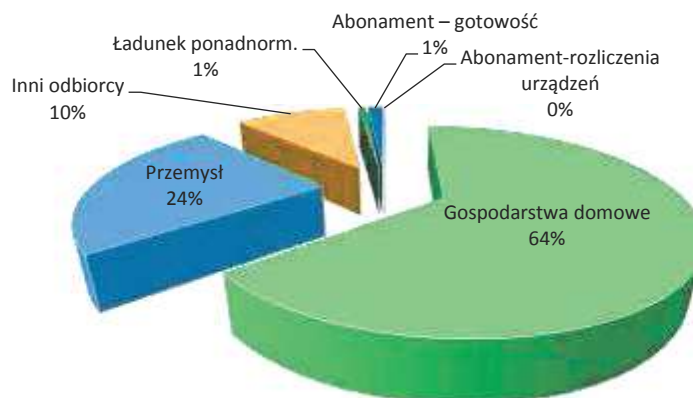
Tabela 47 Sprzedaż usług odprowadzania ścieków w Słupsku w latach 2014- 2018

Rok	Ilość w tys. m ³				Abonament za utrzymanie w gotowości urządzeń kanalizacyjnych w szt.	Abonament za rozliczanie liczników dodatkowych w szt.
	Gospodarstwa domowe	Przemysł	Inni odbiorcy	Ogółem		
2014	3 180,9	748,2	446,8	4 375,9		
2015	3 063,8	833,8	452,6	4 350,2	35 158	
2016	3 048,0	847,9	446,9	4 342,8	73510	139
2017	2 993,3	977,6	441,6	4 412,5	75038	429
2018	3 001,2	1 105,9	467,8	4 584,7	78370	3512

Przychody ze sprzedaży usług kanalizacyjnych w roku 2018 wzrosły o 1 041,62 tys. zł tj. o około 4,9 %.

Tabela 48 Przychody ze sprzedaży usług odprowadzania ścieków na obszarze miasta Słupska w latach 2014- 2018

Rok	Wartość w tys. zł						
	Gospodarstwa domowe	Przemysł	Inni odbiorcy	Ładunek ponadnorm.	Abonament – gotowość	Abonament-rozliczenia urządzeń	Ogółem
2014	14 282,48	3 359,20	2 006,04	100,43			19 748,15
2015	13 842,56	3 765,96	2 044,28	166,70	131,85		19 951,35
2016	14 053,38	3 907,00	2 059,96	199,63	275,67	1,04	20 496,68
2017	14 106,69	4 606,46	2 080,73	110,03	281,68	3,22	21 188,81
2018	14 255,69	5 253,34	2 265,03	142,68	301,99	8,08	22 230,43



Rysunek 51 Struktura przychodów ze sprzedaży usług odprowadzania ścieków w Słupsku w roku 2018

Od dnia 11.06.2018 r. na obszarze miasta Słupska obowiązują poniższe opłaty za korzystanie z usług zbiorowego odprowadzanie ścieków:

Cena 1 m³ ścieków:

- dla wszystkich grup taryfowych wynosi: 4,75 zł netto/ 5,13 zł brutto,

Opłata abonamentowa:

- za utrzymanie w gotowości urządzeń kanalizacyjnych i rozliczanie wodomierza na ujęciu własnym odbiorcy lub urządzenia pomiarowego, dla odbiorców nie korzystających jednocześnie z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosi netto 6,21 zł/m-c/brutto 6,71 zł/m-c,
- za utrzymanie w gotowości urządzeń kanalizacyjnych i rozliczanie wodomierza głównego dla odbiorców korzystających jednocześnie z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosi netto 3,90 zł/m-c/ brutto 4,21 zł/m-c.

Opłat abonamentowa za rozliczanie wodomierza dodatkowego:

- dla odbiorców korzystających jednocześnie z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosi netto 2,30 zł/m-c/ brutto 2,48 zł/m-c.

Tabela 49 Cena wskaźnikowa w zł za 1 m³ ścieków w latach 2013-2018

Rok	Cena wskaźnikowa w Słupsku w zł/m ³	Średnia cena wskaźnikowa dla miejscowości 20-100tys. w zł/m ³
2013	4,43	5,83
2014	4,51	5,85
2015	4,59	6,76
2016	4,72	6,96
2017	4,80	6,61
2018	4,85	

W Słupsku wg stanu na koniec 2018 roku (podobnie jak w roku 2017) 53 nieruchomości, których właściciele korzystają z wody w celach prowadzenia gospodarstw domowych nie jest przyłączonych do systemu sieci kanalizacji sanitarnej. Są to niektóre nieruchomości w rejonie ulic: Spacerowa, Zamiejska, Sportowa, Poznańska, Legionów Polskich, B. Chrobrego, S. Banacha, Leszczyńskiego, Klonowa, Riedla, Nalepy, Zamiejskiej i innych. Właściciele tych posesji posiadają zbiorniki bezodpływowe lub odprowadzają ścieki w inny sposób.

3.3.2. Sprzedaż usług zbiorowego odprowadzania ścieków – Gmina Kobylnica
Ilość odprowadzanych ścieków z obszaru Gminy Kobylnica w roku 2018 zwiększyła się o 31,63 tys. m³ tj. około 8,8 %.

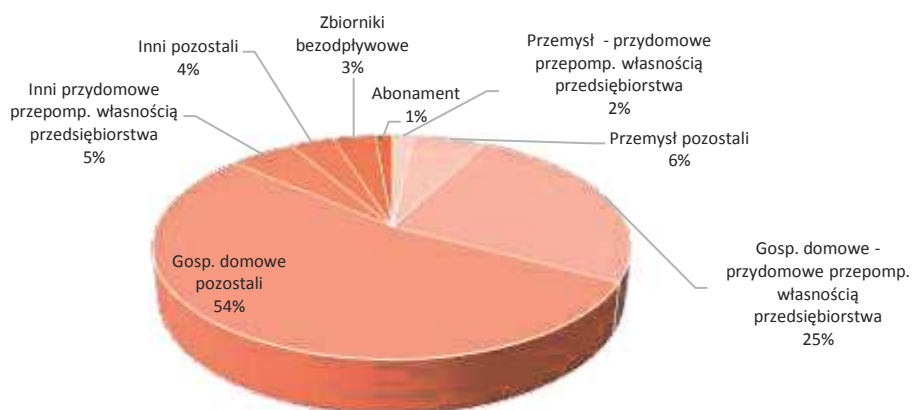
Tabela 50 Sprzedaż usług odprowadzania ścieków w Gminie Kobylnica w latach 2014- 2018 w tys. m³

Rok	Grupa taryfowa							Ogółem w tys. m ³
	Przemysł		Gospodarstwa domowe		Pozostali odbiorcy		Gminne zbiorniki bezodpł.	
	przydom. przepompownie ścieków własnością spółki	inni niż w kol.2	przydom. przepompownie ścieków własnością spółki	inni niż w kol.4	przydom. przepompownie ścieków własnością spółki	inni niż w kol.6		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2014	4,58	15,61	84,31	147,19	17,37	9,29	15,59	293,94
2015	4,72	15,93	80,47	159,79	15,08	9,80	15,25	300,94
2016	5,16	20,84	83,03	178,55	14,88	11,91	15,07	329,44
2017	5,98	27,77	81,31	196,54	17,69	14,46	15,13	358,88
2018	5,92	25,52	85,11	234,82	17,71	15,34	6,09	390,51

Przychody z tytułu usług zbiorowego odprowadzania ścieków w roku 2018 wzrosły 184,71 tys. zł, tj. o około 4,4 % w stosunku do roku 2017.

Tabela nr 20. Przychody ze sprzedaży usług odprowadzania ścieków w Gminie Kobylnica w latach 2014–2018 w tys. zł

ROK	Grupa odbiorców							Abonament ogółem	Ogółem w tys. zł
	Przemysł		Gospodarstwa domowe		Pozostali odbiorcy		Gminne zbiorniki bezodpływowe		
	przydom. przepompownie ścieków własnością spółki	inni niż w kol.2	przydom. przepompownie ścieków własnością spółki	inni niż w kol.4	przydom. przepompownie ścieków własnością spółki	inni niż w kol.6			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2014	58,58	155,79	1 079,00	1 468,78	222,97	92,77	414,81		3 492,70
2015	61,54	160,63	1 048,87	1 611,17	196,56	98,96	407,50		3 585,23
2016	68,50	212,73	1 100,63	1 822,99	197,16	121,59	404,80		3928,40
2017	79,28	283,53	1 078,14	2 006,66	234,35	147,68	394,65		4 224,29
2018	78.47	260.57	1 128.61	2 397.53	234.85	156.60	153,36	61.83	4 471.92



Rysunek 52 Struktura przychodów ze sprzedaży usług odprowadzania ścieków w Gminie Kobylnica w roku 2018

Od dnia 11.06.2018 r. na obszarze Gminy Kobylnica obowiązują poniższe opłaty za korzystanie z usług zbiorowego odprowadzanie ścieków

Cena 1 m3 ścieków:

- dla odbiorców posiadający przydomowe przepompownie ścieków będące własnością przedsiębiorstwa: 13,26 zł netto/ 14,32 zł brutto,
- dla odbiorców posiadający przydomowe przepompownie ścieków nie będące własnością przedsiębiorstwa lub odprowadzających ścieki do sieci grawitacyjnej: 13,26 zł netto/ 14,32 zł brutto,

Opłata abonamentowa:

- za utrzymanie w gotowości urządzeń kanalizacyjnych i rozliczanie wodomierza na ujęciu własnym odbiorcy lub urządzenia pomiarowego dla odbiorców nie korzystających jednocześnie z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosi netto 4,83 zł/m-c/brutto 5,22 zł/m-c,
- za utrzymanie w gotowości urządzeń kanalizacyjnych i rozliczanie wodomierza głównego dla odbiorców korzystających jednocześnie z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosi netto 2,53 zł/m-c/brutto 2,73 zł/m-c.

Opłata abonamentowa za rozliczanie wodomierza dodatkowego:

- dla odbiorców korzystających jednocześnie z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosi netto 2,30 zł/m-c/ brutto 2,48 zł/m-c.

Opłata abonamentowa:

- za utrzymanie w gotowości urządzeń kanalizacyjnych i rozliczanie za usługi odprowadzania ścieków na podstawie przeciętnych norm zużycia wody dla odbiorców nie korzystających jednocześnie z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosi netto 4,83 zł/m-c/brutto 5,22 zł/m-c,
- za utrzymanie w gotowości urządzeń kanalizacyjnych i rozliczanie za usługi odprowadzania ścieków na podstawie przeciętnych norm zużycia wody dla odbiorców korzystających jednocześnie z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosi netto 2,53 zł/m-c/ brutto 2,73 zł/m-c

Na podstawie uchwały Rady Gminy Kobylnica nr XL/339/2017 z dnia 25.05.2017 r. i nr LVII/466/2018 z dnia 21.06.2018 r. w sprawie dopłaty do taryf za zbiorowe odprowadzanie ścieków dla odbiorców odprowadzających ścieki z gospodarstw domowych obowiązuje dopłata z budżetu gminy w wysokości netto 4,63 zł/ brutto 5,00 zł do każdego metra sześciennego odprowadzanych ścieków.

Tabela nr 21. Ceny wskaźnikowe za usługi odprowadzania ścieków w Gminie Kobylnica w latach 2013-2018

Rok	Cena wskaźnikowa w gm. Kobylnica w zł/m ³	Średnia cena wskaźnikowa dla obszarów do 20 tys. mieszkańców w zł/m ³	Cena wskaźnikowa w gm. Kobylnica z uwzględnieniem dopłat z budżetu gminy w zł/m ³
2013	11,03	5,82	6,4
2014	11,06	8,90	6,43
2015	11,91	6,67	7,28
2016	11,92	7,38	7,29
2017	11,14	7,07	6,51
2018	11,29		6,66

W ostatnich latach cena wskaźnikowa za usługi odprowadzania ścieków na obszarze Gminy Kobylnica po uwzględnieniu dopłaty z budżetu Gminy Kobylnica jest niższa od średniej ceny wskaźnikowej za usługi odprowadzania ścieków w Polsce na obszarach do 20 tys. mieszkańców (IGWP Benchmarking).

3.3.3. Sprzedaż usług zbiorowego odprowadzania ścieków – Gmina Kobylnica
Ilość odprowadzanych ścieków z obszaru Gminy Słupsk z roku na rok wzrasta. W roku 2018 zwiększyła się o 14,46 tys. m³ tj. około 2,2%.

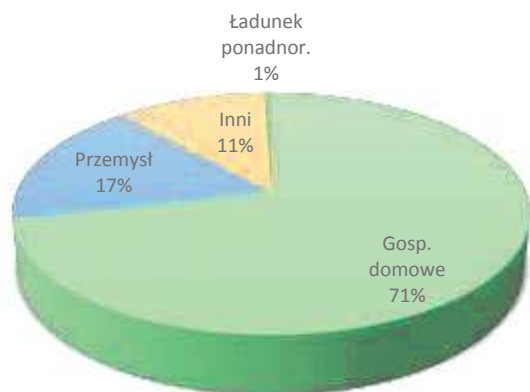
Tabela 51 Sprzedaż usług odprowadzania ścieków w Gminie Słupsk w latach 2014- 2018 w tys. m³

Rok	Gospodarstwa domowe	Przemysł	Inni odbiorcy	Ogółem
2014	422,76	75,14	70,83	568,73
2015	442,90	91,91	71,42	606,23
2016	459,75	115,21	62,31	637,27
2017	471,51	130,77	69,23	671,51
2018	493,16	116,76	76,05	685,97

Przychody z tytułu usług zbiorowego odprowadzania ścieków w roku 2018 wzrosły o 103,79 tys. zł tj. o około 2,1 %.

Tabela 52 Przychody ze sprzedaży usług odprowadzania ścieków wg taryf w latach 2014- 2018 w tys. zł

Rok	Wartość w tys. zł				
	Gospodarstwa domowe	Przemysł	Pozostali odbiorcy	ładunek ponadnor.	Ogółem
2014	3 101,99	550,56	518,17	25,40	4 196,12
2015	3 250,74	674,62	524,19	30,44	4 479,99
2016	3 374,67	845,66	457,35	30,79	4 708,47
2017	3 460,85	959,84	508,17	30,57	4 959,43
2018	3 619,81	857,00	558,22	28,19	5 063,22



Rysunek 53 Struktura przychodów ze sprzedaży usług odprowadzania ścieków na obszarze Gminy Słupsk

Tabela 53 Ceny i opłaty za zbiorowe odprowadzanie ścieków na obszarze Gminy Słupsk w roku 2018

Grupa taryfowa	Cena ścieków netto/brutto zł/m ³	Grupa taryfowa	Opis grupy taryfowej	Cena ścieków netto/ brutto zł/m ³
Gospodarstwa domowe	7,34 7,93	K1	Odbiorcy odprowadzający ścieki bytowe powstałe w wyniku funkcjonowania gospodarstw domowych	7,34 7,93
Przemysł i produkcja spożywcza	7,34 7,93	K2	Odbiorcy odprowadzające ścieki przemysłowe powstałe w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą	7,34 7,93
Cele socjalne	7,34 7,93	K3	Odbiorcy odprowadzający ścieki bytowe z obiektów użyteczności publicznej	7,34 7,93

Na podstawie uchwały Rady Gminy Słupsk nr XXX/378/2017 z dnia 26.04.2017 r. i nr XLV/561/2018 z dnia 27.06.2018 r. w sprawie dopłaty do taryf za zbiorowe odprowadzanie ścieków, dla odbiorców odprowadzających ścieki z gospodarstw domowych obowiązuje dopłata z budżetu gminy w wysokości netto 1,40 zł/ brutto 1,51 zł do każdego metra sześciennego odprowadzanych ścieków.

Tabela nr 25. Cena wskaźnikowa w zł za 1 m³ ścieków w latach 2013-2018

Rok	Cena wskaźnikowa w gm. Słupsk w zł/m ³	Średnia cena wskaźnikowa dla obszarów do 20 tys. mieszkańców w zł/m ³	Cena wskaźnikowa w gm. Słupsk z uwzględnieniem dopłat z budżetu gminy w zł/m ³
2013	7,06	5,82	5,66
2014	7,38	8,90	5,98
2015	7,39	6,67	5,99
2016	7,39	7,38	5,99
2017	7,39	7,07	5,99
2018	7,38		5,98

3.4. Sprzedaż pozostała

W roku 2018 inne przychody przedsiębiorstwa wyniosły 4 103,7 tys. zł. W pozycji inne przychody, w tym OZE zawarte są między innymi przychody z tytułu sprzedaży praw majątkowych OZE, refakturowania niektórych usług, sprzedaży materiałów tym złomu, dzierżawy, najmu, sprzedaży środków trwałych, rozliczeń z pracownikami, itp. Wzrost przychodów ze sprzedaży pozostałej w roku 2018 wynika przede wszystkim ze sprzedaży prawa użytkowania wieczystego działki nr 550/2 na kwotę 2 373,5 tys. zł.

Tabela 54 Przychody ze sprzedaży pozostałej w latach 2014 -2018

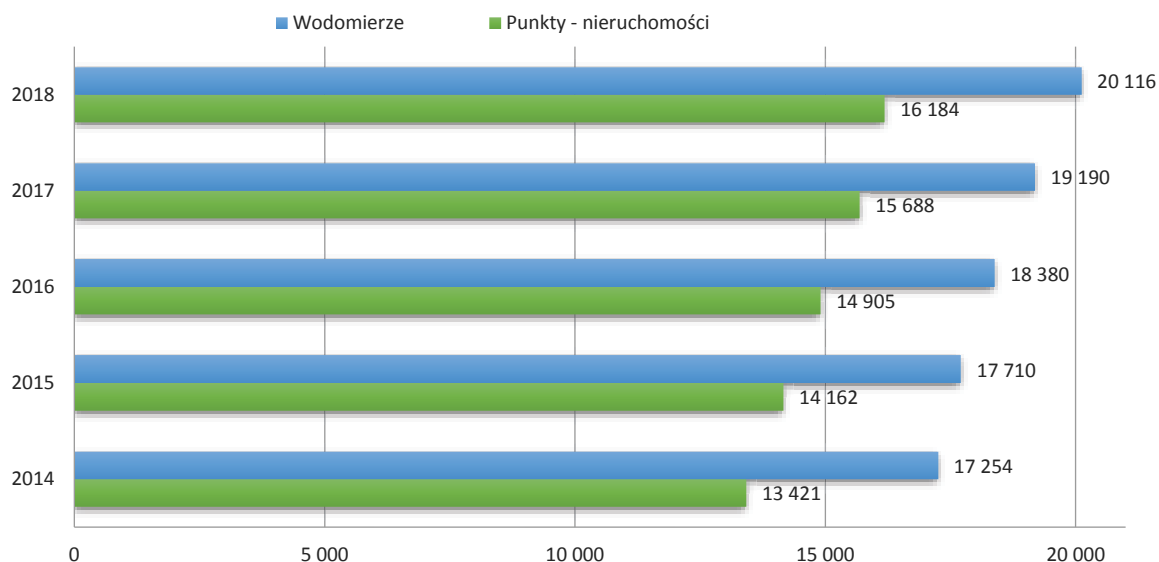
Dział	Rodzaj usług	Przychody ze sprzedaży pozostałej w zł				
		Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
DOK, PE	Usługi dot. zbiorowego zaopatrzenia w wodę, wodomierze dodatkowe, odcięcia usług	48 250	61 546	59 322	55 954	87 239
PT	Uzgodnienia, opinie techniczne	43 129	47 695	53 465	50 676	6 894
PE	Usługi na sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, odbiory techniczne	91 423	147 222	157 086	85 558	131 269
PS	Usługi sprzętowe i transportowe	10 038	8 132	5 296	1 909	2 439
LAB	Usługi laboratoryjne	62 403	68 194	75 885	84 195	120 959
OS	Usługi oczyszczalni, przyjmowanie odpadów, nieczystości ciekłych, sprzedaż biotopu z transportem	466 200	229 932	360 487	142 985	574 394
PI	Usługi techniczne dot. rozbudowy	0	29 691	87 156	99 326	73 670
Razem usługi dodatkowe		721 433	592 412	798 697	520 603	996 864
Inne przychody, w tym OZE		962 316	324 581	267 901	560 201	3 106 849
Ogółem		1 683 749	916 993	1 066 598	1 080 804	4 103 713

3.5. Odbiorcy usług i punkty rozliczeniowe

W ostatnich latach wzrasta liczba odbiorców usług, punktów rozliczeniowych tj. nieruchomości przyłączonych do sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnej oraz wodomierzy zamontowanych w punktach rozliczeniowych.

Tabela 55 Informacja o liczbie obsługiwanych wodomierzy, punktów rozliczeniowych i odbiorców usług

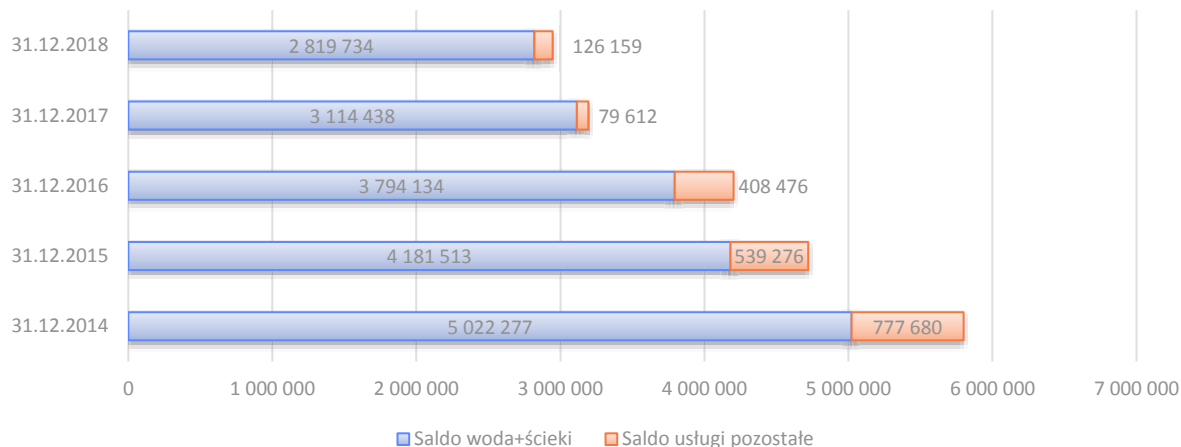
Wodomierze, punkty rozliczeniowe, odbiorcy usług	Informacje szczegółowe
Odczytywane wodomierze i urządzenia pomiarowe ogółem: 20 116 szt.	- wodomierze główne: 1 4729 - przepływomierze ścieków: 13 - wodomierze dodatkowe w lokalach: 1 277 - wodomierze dodatkowe do wody bezpowrotnie zużytej: 4 097
Punkty rozliczeniowe - nieruchomości, do których świadczone są usługi wodociągowe i kanalizacyjne ogółem: 16 184	- na obszarze Miasta Słupska: 7 502 - na obszarze Gminy Kobylnica: 4 281 - na obszarze Gminy Słupsk: 4 401
Odbiorcy korzystający z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków ogółem: 14 636	- odbiorcy w budynkach wielolokalowych do prowadzenia gospodarstw domowych: 1 207 - odbiorcy indywidualni: 12 233 - przemysł: 238 - pozostali: 958 (administracja państwowa, samorządowa, urzędy, instytucje, szkoły, itp.):



Rysunek 54 Liczba rozliczanych nieruchomości i wodomierzy w latach 2014-2018

3.6. Windykacja należności

Na dzień 31.12.2018 r. saldo należności z tytułu świadczenia usług dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz sprzedaży pozostałej wynosi 2 945 893 zł. W stosunku do roku ubiegłego zmniejszyło się o 248 157 zł. Saldo należności z tytułu świadczenia usług podstawowych wynosi 2 819 734 zł.



Rysunek 55 Saldo rozrachunków z tytułu sprzedaży w latach 2014-2018

Wskaźnik ściągальności należności za wodę i ścieki wyliczony, jako iloraz sumy wpłat dokonanych za usługi wodociągowe i kanalizacyjne w roku do przychodów brutto z tytułu usług wodociagowych i kanalizacyjnych w roku (w %).

Tabela 56 Wskaźniki ściągальności należności

	Suma wpłat w zł	Przychód brutto w zł	Wskaźnik ściągальności należności w %	Średni wskaźnik w Polsce w 2017 w %
Miasto Słupsk	36 893 023	36 470 933	101,1	97,02
Gmina Kobylnica	6 782 080	6 889 838	98,4	101,28
Gmina Słupsk	5 561 102	5 468 280	101,7	101,28
Ogółem	49 236 205	48 829 051	100,8	

Tabela 57 Saldo należności oraz sprzedaż brutto usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków wg gmin w roku 2018

L.p.	Grupa odbiorców	Saldo w zł na 31.12.2018	Sprzedaż brutto w zł 1.01.2018r.- 31.12.2018r.
1	Miasto Słupsk	1 775 969	36 470 933
2	Gm. Kobylnica	482 301	6 889 838
3	Gm. Słupsk	561 464	5 468 280
4	Razem	2 819 734	48 829 051

Tabela 58 Wskaźnik obrotu należności „w dniach” w latach 2014-2018

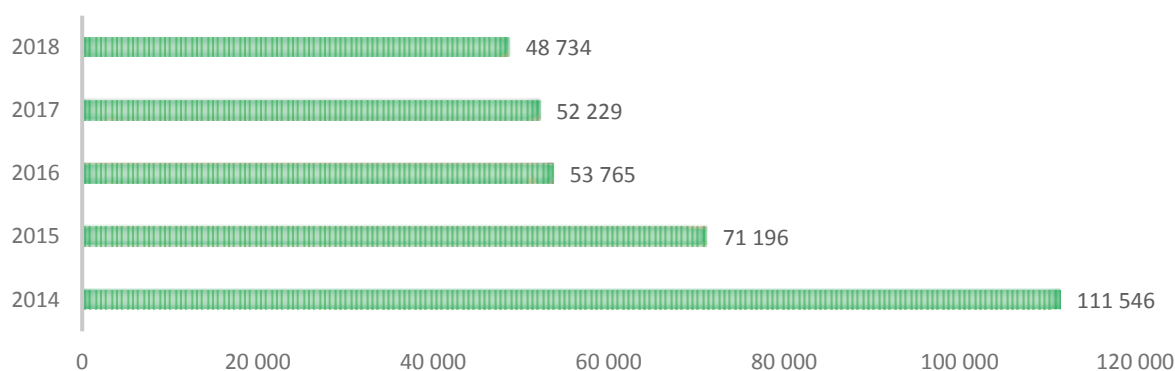
	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018
Miasto Słupsk	40	26	20	21	18
Odbiorcy w gminie Kobylnica	47	71	75	28	26
Odbiorcy w gminie Słupsk	49	50	52	41	37
Ogółem	42	34	31	24	21

Ogólny wskaźnik obrotu należności z tytułu usług dostarczania wody i odprowadzania wyliczony na dzień 31.12.2018 r. wynosi 21 dni.

Tabela 59 Stan należności z tytułu sprzedaży pozostałej

Rok	Saldo należności w zł na dzień 31.12.	Sprzedaż brutto w zł	Wskaźnik obrotu należności w dniach
2014	777 680	1 683 749	169
2015	539 276	1 089 662	181
2016	408 476	1 228 714	121
2017	79 612	1 264 617	23
2018	126 159	3 686 632	12

W roku 2018 zapłacone odsetki naliczone z tytułu nieuregulowania należności w terminie oznaczonym na fakturze wyniosły 48 734 zł.



Rysunek 56 Wartość zapłaconych odsetek w latach 2014-2018 w zł

Należności nieregularne to wierzytelności z tytułu opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, które zostały uznane przez komornika jako nieściągalne i umorzone.

Tabela 60 Wartość należności umorzonych przez komornika

Odbiorcy usług	Należności nieregularne w zł			2017	2018
	2014	2015	2016		
Odbiorcy w m. Słupsku	3 077,35	18 582,26	943,22	364,91	0,00
Odbiorcy w gminie Kobylnica	28 353,08	20 996,05	12 757,11	87 328,44	8 152,95
Odbiorcy w gminie Słupsk	13 677,65	29 075,05	17 075,89	43 754,36	9 297,87
Razem	32 361,57	60 505,48	30 776,22	131 447,71	17 450,82

Spółka współpracuje z gminnymi ośrodkami pomocy w zakresie identyfikacji odbiorców wykluczonych społecznie lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Wielkość pomocy społecznej przyznanej odbiorcom usług, która przeznaczona została na zapłatę należności za usługi wodociągowe i kanalizacyjne wyniosła łącznie 3 106,47 zł.

Tabela 61 Pomoc społeczna w zł w latach 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Gmina Słupsk	5 110,25	5 036,79	9 559,11	5 232,41	2 675,39
Gmina Kobylnica	22 415,53	16 000,03	2 762,54	6 105,20	431,0
Razem	27 525,78	21 036,82	12 321,65	11 337,61	3 106,47

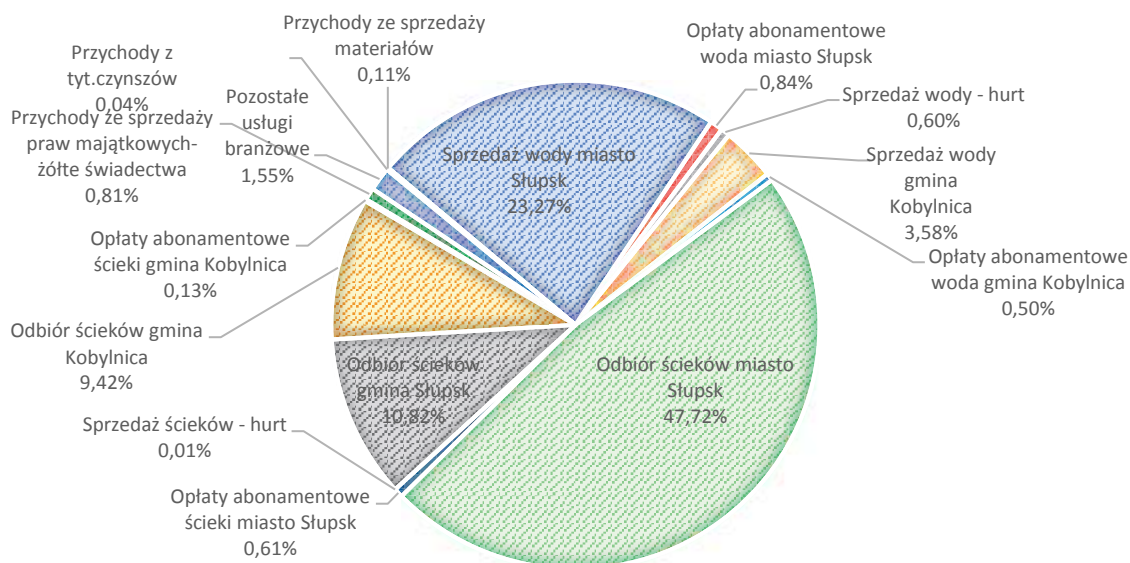
4. Sytuacja finansowa Spółki

4.1. Działalność gospodarcza

W 2018 r. Spółka osiągnęła z działalności operacyjnej przychody w wysokości 46 804 845,46 zł.

Tabela 62. Przychody spółki w latach 2017-2018.

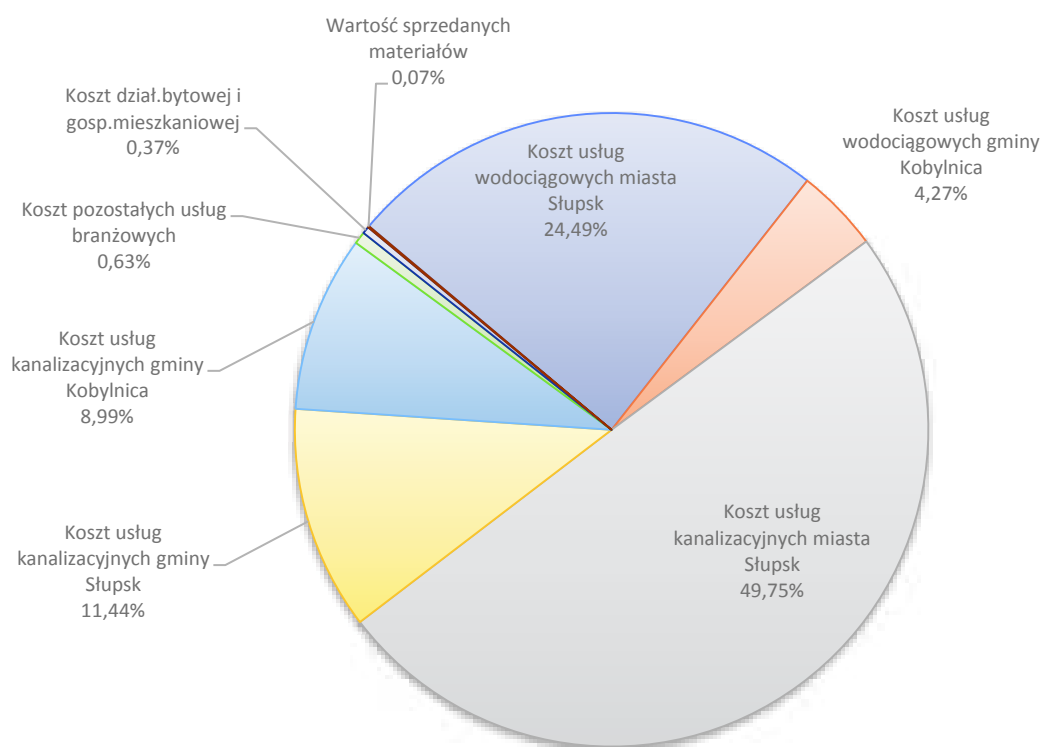
Rodzaj działalności		Wartość sprzedaży w zł		Struktura sprzedaży %
		2017	2018	
1	Sprzedaż wody miasto Słupsk	10 429 370,74	10 890 811,8	23,27
2	Opłaty abonamentowe- woda miasto Słupsk	391 469,88	395 139,79	0,84
3	Sprzedaż wody - hurt	204 395,4	279 207,55	0,60
4	Sprzedaż wody gmina Kobylnica	1 509 238,62	1 674 747,09	3,58
5	Opłaty abonamentowe gmina Kobylnica	281 059,33	233 047,95	0,50
6	Odbiór ścieków miasto Słupsk	21 279 744,9	22 334 029,06	47,72
7	Odbiór ścieków - opłaty abonamentowe miasto Słupsk	281 380,31	283 549,82	0,61
8	Odbiór ścieków - hurt	2 642,14	3 835,94	0,01
9	Odbiór ścieków gmina Słupsk	4 980 859,65	5 063 219,99	10,82
10	Odbiór ścieków gmina Kobylnica	4 224 297,5	4 409 986,48	9,42
11	Opłaty abonamentowe ścieki gmina Kobylnica		61 826,89	0,13
12	Przychody ze sprzedaży praw majątkowych- żółte świadectwa	262 275,44	376 963,12	0,81
13	Pozostałe usługi branżowe	676 042,38	725 993,26	1,55
14	Przychody z tyt. czynszów	22 282,74	20 858,6	0,04
15	Przychody ze sprzedaży materiałów	20 961,29	51 628,12	0,11
Razem		44 566 020,32	46 804 845,46	100,00



Rysunek 57 Struktura przychodów ze sprzedaży w 2018 r.

Tabela 63. Koszty działalności operacyjnej spółki w latach 2017-2018

Rodzaj kosztów		Kwota kosztów w zł		Struktura %
		2017	2018	
1	Koszt usług wodociągowych miasta Słupsk	10 350 585,80	10 804 637,13	24,49
2	Koszt usług wodociągowych gminy Kobylnica	1 668 571,26	1 884 273,51	4,27
3	Koszt usług kanalizacyjnych miasta Słupsk	21 535 869,65	21 951 123,64	49,75
4	Koszt usług kanalizacyjnych gminy Słupsk	5 078 963,27	5 046 922,91	11,44
5	Koszt usług kanalizacyjnych gminy Kobylnica	3 727 319,36	3 968 072,19	8,99
6	Koszt pozostałych usług branżowych	204 304,31	276 153,55	0,63
7	Koszt dział. bytowej i gosp. mieszkaniowej	163 642,69	161 295,73	0,37
8	Wartość sprzedanych materiałów	16 057,90	30 836,13	0,07
Razem		42 745 314,24	44 123 314,79	100,00



Rysunek 58 Struktura kosztów działalności operacyjnej w 2018 r.

**Z działalności operacyjnej spółka uzyskała dochód brutto w wysokości
2 681 530,67 zł (rentowność brutto 5,73%)**

Tabela 64. Struktura dochodów z działalności operacyjnej

Rodzaj działalności operacyjnej	Dochód/strata	Rentowność brutto	Udział % w zysku z działalności operacyjnej
działalność wodociągowa	784 043,54	5,82%	29,24
działalność kanalizacyjna	1 567 292,56	4,88%	58,45
pozostała działalność operacyjna	330 194,57	41,35%	12,31
RAZEM	2 681 530,67		100,00

Tabela 65 Koszty w układzie kalkulacyjnym działalności wodociągowej w mieście Słupsku w latach 2017-2018

Wyszczególnienie		Kwota kosztów w zł	Struktura %	Kwota kosztów w zł	Struktura %
		2017		2018	
1	Wynagrodzenia z narzutami	914 608,93	8,85	939 281,33	8,69
2	Materiały	72 069,23	0,70	105 402,53	0,98
3	Energia	1 044 323,18	10,11	1 051 100,71	9,73
4	Amortyzacja	2 069 048,32	20,02	2 074 947,59	19,20
5	Remonty	1 729 205,35	16,73	1 763 306,41	16,32
6	Pozostałe koszty	2 054 593,17	19,88	2 153 071,53	19,93
7	Koszty wydziałowe i międzywydziałowe	515 764,59	4,99	589 492,39	5,46
8	Koszty ogólnozakładowe	2 205 174,69	21,34	2 384 054,96	22,05
9	Koszty produkcji wody dla gminy Kobylnica	-270 264,60	-2,62	-255 000,00	-2,36
Ogółem		10 334 522,86	100,00	10 805 657,45	100,00
Udział w kosztach rodzajowych			24,07		24,30

Tabela 66. Koszty w układzie kalkulacyjnym działalności wodociągowej w Gminie Kobylnica w latach 2017-2018

Wyszczególnienie		Kwota kosztów w zł	Struktura %	Kwota kosztów w zł	Struktura %
		2017		2018	
1	Wynagrodzenia z narzutami	115 452,46	6,85	121 008,68	6,42
2	Materiały	2 160,62	0,13	15 676,67	0,83
3	Energia	118 858,55	7,05	121 881,08	6,47
4	Amortyzacja	179 762,59	10,66	180 030,16	9,55
5	Remonty	608 506,96	36,09	745 677,07	39,58
6	Pozostałe koszty	83 468,03	4,95	83 289,05	4,42
7	Koszty wydziałowe i międzywydziałowe	60 452,57	3,59	86 708,34	4,60
8	Koszty ogólnozakładowe	247 152,17	14,66	275 002,46	14,60
9	Koszty produkcji wody (przesył z ujęć miejskich)	270 264,60	16,02	255 000,00	13,53
Ogółem		1 686 078,55	100,00	1 884 273,51	100,00
Udział w kosztach rodzajowych			3,93		4,24

Tabela 67. Koszty w układzie kalkulacyjnym działalności kanalizacyjnej w mieście Słupsku w latach 2017-2018

Wyszczególnienie		Kwota kosztów w zł	Struktura %	Kwota kosztów w zł	Struktura %
		2017		2018	
1	Wynagrodzenia z narzutami	2 408 452,87	11,17	2 451 343,52	11,16
2	Materiały	2 117 420,21	9,82	2 021 878,16	9,20
3	Energia	1 051 098,86	4,87	1 189 098,77	5,41
4	Amortyzacja	5 338 261,26	24,75	5 306 323,31	24,15
5	Remonty	1 908 221,48	8,85	1 581 822,90	7,20
6	Pozostałe koszty	3 920 641,40	18,18	4 316 914,95	19,65
7	Koszty wydziałowe i międzywydziałowe	3 093 164,36	14,34	3 169 340,15	14,43
8	Koszty ogólnozakładowe	5 153 060,34	23,88	5 451 560,10	24,81
9	Koszty oczyszczania ścieków z Gminy Słupsk	-2 230 518,85	-10,34	-2 238 801,20	-10,19
10	Koszty oczyszczania ścieków z Gminy Kobylnica	-1 190 661,48	-5,52	-1 279 603,39	-5,82
Ogółem		21 569 140,45	100,00	21 969 877,27	100,00
zmiana stanu produktów gotowych		33 180,00		10 920,00	
udział w kosztach rodzajowych			50,24		49,41

Tabela 68. Koszty w układzie kalkulacyjnym działalności kanalizacyjnej w Gminie Kobylnica w latach 2017-2018

Wyszczególnienie		Kwota kosztów w zł	Struktura %	Kwota kosztów w zł	Struktura %
		2017		2018	
1	Wynagrodzenia z narzutami	172 340,01	4,62	188 026,81	4,62
2	Materiały	71 375,29	1,91	61 177,01	1,91
3	Energia	137 308,69	3,68	150 117,89	3,68
4	Amortyzacja	828 759,60	22,21	829 343,92	22,21
5	Remonty	310 793,41	8,33	490 852,61	8,33
6	Pozostałe koszty	725 294,37	19,44	655 892,56	19,44
7	Koszty wydziałowe i międzywydziałowe	286 103,75	7,67	303 898,57	7,67
8	Koszty ogólnozakładowe	8 927,49	0,24	9 159,43	0,24
9	Koszty oczyszczania ścieków	1 190 661,48	31,90	1 279 603,39	31,90
Ogółem		3 731 564,09	100,00	3 968 072,19	100,00
Udział w kosztach rodzajowych			8,69		8,92

Tabela 69. Koszty w układzie kalkulacyjnym działalności kanalizacyjnej w Gminie Słupsk w latach 2017-2018

Wyszczególnienie		Kwota kosztów w zł	Struktura %	Kwota kosztów w zł	Struktura %
		2017		2018	
1	Wynagrodzenia z narzutami	157 195,88	3,10	144 879,70	3,10
2	Materiały	43 210,89	0,85	47 048,63	0,85
3	Energia	519 680,95	10,24	442 785,38	10,24
4	Amortyzacja	396 082,20	7,81	396 064,77	7,81
6	Pozostałe koszty	1 645 126,06	32,42	1 683 234,59	32,42
7	Koszty wydziałowe i międzywydziałowe	82 903,71	1,63	94 108,64	1,63
8	Koszty oczyszczania ścieków	2 230 518,85	43,95	2 238 801,20	43,95
Ogółem		5 074 718,54	100,00	5 046 922,91	100,00
Udział w kosztach rodzajowych			11,82		11,35

Tabela 70. Koszty w układzie kalkulacyjnym działalności wodociągowo-kanalizacyjnej w latach 2017-2018

Wyszczególnienie		Wartość w zł	Wartość w zł	Dynamika %	Odchylenie bezwzględne w zł
		2017	2018	2018:2017	2018-2017
1	Wynagrodzenia z narzutami	3 768 050,15	3 844 540,04	102,03	76 489,89
2	Materiały	2 306 236,24	2 251 183,00	97,61	-64 516,28
3	Energia	2 871 270,23	2 954 983,83	102,92	83 713,60
4	Amortyzacja	8 811 913,97	8 786 709,75	99,71	-25 204,22
5	Remonty	4 556 727,2	4 581 658,99	100,55	24 931,79
6	Pozostałe koszty	8 429 123,03	8 892 402,68	105,50	463 368,33
7	Koszty wydziałowe i międzywydziałowe	4 038 388,98	4 243 548,09	105,08	205 159,11
8	Koszty ogólnozakładowe	7 861 466,86	8 394 779,41	106,78	533 312,55
9	W tym : koszty produkcji wody dla gminy Kobylnica	270 264,6	255 000,00	94,35	-15 264,60
10	W tym : koszty oczyszczania ścieków z gmin	3 421 180,33	3 518 404,59	102,84	97 224,26
Ogółem		42 643 176,66	43 949 805,79	103,06	1 297 254,77

4.2. Koszty rodzajowe w latach 2017-2018

Tabela 70. Koszty w układzie rodzajowym w latach 2017-2018

Wyszczególnienie		Wykonanie	Wykonanie	Struktura 2018
		2017	2018	%
1	Amortyzacja	10 248 673,25	10 235 253,22	23,02
2	Materiały	2 623 341,45	2 659 854,40	5,98
3	Paliwo	522 903,76	526 812,32	1,18
4	Odczynniki	1 052 567,08	1 043 322,14	2,35
5	Energia elektryczna	2 654 956,08	2 658 673,14	5,98
6	Energia elektr. zużyta na potrzeby c.o.	129 078,49	123 077,68	0,28
7	Gaz	238 677,44	298 389,99	0,67
8	Usługi łączności	61 810,40	58 138,87	0,13
9	Usługi informatyki	160 444,30	190 599,94	0,43
10	Usługi komunalne	386 114,31	563 326,94	1,27
11	Usługi transportowe	23 953,93	26 477,79	0,06
12	Remonty obce	1 256 284,31	1 311 350,37	2,95
13	Usługi ochrony zdrowia	13 130,35	8 287,25	0,02
14	Pozostałe usługi obce	3 816 843,70	4 058 270,30	9,13
15	Wynagrodzenia	11 318 443,37	11 842 337,52	26,63
16	Składki na ubezpieczenie społeczne	2 136 001,69	2 213 334,87	4,98
17	Odpis na fundusz socjalny	254 272,69	250 415,38	0,56
18	Inne świadczenia na rzecz pracowników	176 278,73	214 392,93	0,48
a)	w tym: szkolenia	71 840,40	101 042,60	0,23
19	Podróże służbowe	37 118,34	37 007,44	0,08
20	Koszty reprezentacji	77 727,58	51 391,23	0,12
21	Usługi reklamy	12 110,00	5 000,00	0,01
22	Opłata za wieczyste użytkowanie gruntów	64 460,08	67 018,02	0,15
23	Podatek od nieruchomości	4 147 522,00	4 161 473,00	9,36
24	Podatek od środków transportu	3 624,00	4 392,00	0,01
25	Ubezpieczenia majątku	164 770,00	205 469,95	0,46
26	Opłaty skarbowe	1 781,80	847,00	0,00
27	Opłaty za korzystanie ze środowiska	677 073,00	0,00	0,00
28	Podatek VAT nie podlegający odliczeniu	4 696,03	7 642,36	0,02
29	PFRON	59 293,00	54 022,00	0,12
30	Czynsze i dzierżawy	25 477,38	36 383,09	0,08
31	Podatek akcyzowy	211 708,00	213 272,00	0,48
32	Podatek rolny	504	415,00	0,00
33	Podatek od czynności cywilno-prawnych	3 725,00	2 834,00	0,01
34	Opłata za służebność gruntów	53 828,50	2 961,33	0,01
35	Opłata za zajęcie pasa drogowego oraz umieszczenie urządzeń w pasach drogowych	310 297,52	330 419,78	0,74
36	Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi	1 536,00	1 536,00	0,00
37	Opłata za usługi wodne		999 412,00	2,25
RAZEM		40 701 034,47	44 463 811,25	100,00

4.3. Działalność finansowa

**Z działalności finansowej spółka uzyskała wynik
-29 980,02 zł.**

Tabela 71. Zestawienie pozycji

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość w zł
1	Odsetki otrzymane z tytułu nieterminowego regulowania należności	+48 751,36
2	Odsetki od lokat terminowych i rachunków bankowych	+338 581,11
3	Odsetki od środków z dotacji na inwestycji „Gospodarka cyrkulacyjna ...”	+1 979,71
4	Pozostałe przychody	+200,61
5	Odsetki zapłacone	-416 234,45
6	Ujemne różnice kursowe	-1 899,72
7	Odsetki od dotacji na inwestycji „Gospodarka cyrkulacyjna ...”	-1 358,30
9	Inne koszty	-0,34
Wynik		-29 980,02

4.4. Pozostała działalność operacyjna

**Z pozostałej działalności operacyjnej uzyskano dochód w wysokości
5 082.084,12 zł.**

Tabela 72. Pozostałe przychody operacyjne

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość w zł
1	Odpis aktualizujący rozrachunki z 2017	210 042,52
2	Rozliczenie amortyzacji od środków trwałych sfinansowanych z obcych źródeł*	2 390 538,97
3	Przychody ze sprzedaży środków trwałych.	2 373 500,00
4	Amortyzacja prawa wieczystego użytkowania gruntu	101 382,17
5	Przychód z tytułu korekty CIT	537 756,00
6	Refaktury za naprawy gwarancyjne	2 197,59
7	Zwrot kosztów postępowania windykacyjnego	13 299,93
8	Odszkodowanie za szkodę komunikacyjną	45 934,53
9	Zwrot nadpłaty składek ZUS	11 141,04
10	Spłata umorzonych wierzytelności	10 369,16
11	Nieodpłatny przychód	3 267,94
12	Kary umowne	1 400,51
13	Pozostałe przychody	38,24
Razem		5 700 868,60

* Wyjaśnienia do pozycji 2 „Rozliczenie amortyzacji od środków trwałych sfinansowanych z obcych środków”. - W latach ubiegłych spółka pozyskiwała zewnętrzne środki na finansowanie inwestycji. Zgodnie z art.41 ust.1 pkt 2 ustawy o rachunkowości środki pieniężne otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie oraz prac rozwojowych, jeżeli stosownie do innych ustaw nie zwiększają one kapitałów (funduszy) własnych należy zaliczyć do rozliczeń międzyokresowych przychodów .

Odpisy amortyzacyjne od majątku sfinansowanego z zewnętrznych środków (dotacji) skutkują zmniejszaniem wartości pozycji bilansowej rozliczeń międzyokresowych przychodów i równolegle zwiększeniem pozostałych przychodów operacyjnych w rachunku zysków i strat, w wysokości naliczonej amortyzacji. Tym samym odpisy amortyzacyjne wpływają na wysokość zysku, który nie znajduje pokrycia w przepływach pieniężnych.

Jeżeli zakup środków trwałych został tylko w części sfinansowany dotacją, wówczas do pozostałych przychodów operacyjnych zalicza się tę część odpisów amortyzacyjnych, która odpowiada udziałowi otrzymanej dotacji w wartości początkowej majątku trwałego.

Tabela 73. Pozostałe koszty operacyjne

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość w zł
1	Amortyzacja budynku mieszkalnego	2 213,24
2	Składka na rzecz organizacji	5 491,88
3	Koszty postępowania sądowego , komorniczego, koszty zastępstwa procesowego	13 876,89
4	Likwidacja środków trwałych	300 570,93
5	Odpisane należności	20 543,58
6	Odpis aktualizujący należności	217 771,21
7	Podatek VAT	12 270,07
8	Likwidacja materiałów zbędnych i nieużytecznych	4 987,94
9	Koszty ubezpieczenia Organów Spółki	7 300,00
10	Opłaty skarbowe	546,00
11	Koszty Kłastera energetycznego	11 560,66
12	Odszkodowania	6 654,94
13	Pozostałe	14 997,14
Razem		618 784,48

4.5. Wynik finansowy

**Za 2018 rok wynik finansowy netto spółka zamknęła kwotą
6 273 532,77 zł**

Tabela 74. Zestawienie pozycji wyniku finansowego

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość w zł
1	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	47 176 178,05
2	Koszty działalności operacyjnej	-44 494 647,38
3	Zysk z działalności operacyjnej	2 681 530,67
4	Pozostałe przychody operacyjne	5 400 297,67
5	Pozostałe koszty operacyjne	-318 213,55
6	Przychody finansowe	389 512,79
7	Koszty finansowe	-419 492,81
8	Dochód brutto	7 733 634,77
10	Podatek dochodowy za rok 2018	-1 461.464
11	Aktywa z tytułu podatku odroczonego za rok 2017	-36 934
12	Aktywa z tytułu podatku dochodowego za rok 2018	+38 296
Dochód netto		6 273 532,77

4.6. Ocena sytuacji finansowej

W załączeniu do sprawozdania z działalności przedstawiono główne wskaźniki ekonomiczno-finansowe charakteryzujące sytuację finansową spółki. Poniżej zostały omówione wskaźniki istotne dla oceny kondycji Spółki.

4.6.1. Analiza wskaźników majątku i kapitałów

Wskaźnik struktury majątku trwałego w majątku ogółem wyniósł 88,81% i uległ obniżeniu w stosunku do roku 2017 o 1,12 p. p. Udział majątku obrotowego w majątku ogółem wyniósł 11,19% - wzrósł w stosunku do wskaźnika z roku 2017 o 1,12 p. p.

Wskaźnik struktury kapitałów własnych uległ zwiększeniu z 59,75% w 2017 r. do 59,55% w 2018 r., natomiast wskaźnik struktury kapitałów obcych (zobowiązań) uległ zwiększeniu z 40,25% do 40,45%. Stan zobowiązań krótkoterminowych jest wyższy o kwotę 1.386.352,30 zł tj. o 11,98% i wynika głównie ze zobowiązań z tytułu realizacji inwestycji.

Zobowiązania długoterminowe obejmują pożyczki inwestycyjne, zobowiązania z tytułu umieszczenia urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w pasach drogowych oraz zobowiązania w stosunku do Gminy Słupsk z racji nieodpłatnego użytkowania urządzeń kanalizacyjnych. Stan zobowiązań długoterminowych wzrósł o kwotę 236.242,27 zł, tj. o 0,78%.

Zmniejszeniu uległ wskaźnik struktury finansowania kapitałem własnym ze 148,45% w roku 2017 do 147,22% w roku 2018.

Wskaźnik udziału kapitału własnego w finansowaniu majątku ogółem pozostał na niezmiennym poziomie i wynosi 60%.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia krótkoterminowego nie zmienił się i wynosi 5%.

Wskaźnik zobowiązań ogółem zwiększył się z 67% do 68%.

4.6.2. Analiza wskaźników rentowności

Wskaźniki rentowności służą do oceny efektywności działań realizowanych w spółce. Przedstawiają one relacje wyniku finansowego liczonego na różnych poziomach działalności do efektów wyrażonych przychodami.

Można wyodrębnić trzy obszary analizy rentowności:

- rentowność sprzedaży,
- rentowność majątku,
- rentowność zaangażowanych kapitałów.

Rentowność sprzedaży w spółce zwiększyła się o 1,68 p. p. i wynosi 5,74%. Rentowność netto zwiększyła się o 5,78 p. p. i wynosi 11,94%.

Rentowność kapitału własnego ROE wynosi 4,08% (1,96% w 2017r.) natomiast rentowność aktywów ROA wynosi 2,32% (1,15% w 2017r.).

4.6.3. Analiza wskaźników płynności finansowej

Ocena płynności finansowej polega na analizie powiązań zachodzących między składnikami majątku obrotowego, a zobowiązaniami wymagalnymi w krótkim okresie czasu.

Wskaźniki płynności finansowej umożliwiają ocenę wypłacalności spółki i jej zdolności do terminowego regulowania bieżących zobowiązań.

Porównanie wskaźników płynności finansowej: 2017 r. 2018 r.

- | | | |
|--------------------------------------|------|------|
| • CR wskaźnik bieżącej płynności | 2,59 | 2,65 |
| • QR wskaźnik szybkiej płynności | 2,39 | 2,35 |
| • WSZ' wskaźnik płynności gotówkowej | 1,92 | 1,86 |

Stosując do oceny płynności finansowej dane o przepływach pieniężnych, można ustalić różne relacje, które zaliczane są do wskaźników wydajności środków pieniężnych, czyli:

- | | |
|--------------------------------|-------------|
| • wydajność sprzedaży | 0,28 ↗ 0,35 |
| • wydajność zysku | 3,04 ↘ 2,11 |
| • wydajność majątku trwałego | 0,05 ↗ 0,07 |
| • wydajność majątku obrotowego | 0,49 ↗ 0,54 |

4.6.4. Analiza wskaźników obrotowości majątku

Wskaźniki obrotowości wykorzystywane są dla majątku ogółem, jak też dla poszczególnych rodzajów majątku.

Wskaźnik obrotowości aktywów informuje o tym, jak spółka efektywnie wykorzystuje posiadany majątek, czyli ile jednostek przychodu generuje jedna jednostka zaangażowana w majątek. Pożądane jest, aby wskaźnik ten był relatywnie wysoki i wykazywał tendencję wzrostową.

Wartość tego wskaźnika w spółce wynosi w 2018 roku 0,18 - świadczy o tym, że jedna złotówka aktywów generuje przychód w wysokości osiemnastu groszy. W roku 2017 wskaźnik ten wynosił 0,17. Jednak uwzględniając charakter działalności spółki należy uznać, że jest on na dobrym poziomie, gdyż przychody spółki nie są adekwatne do wartości aktywów, ponieważ te nie mają bezpośredniego wpływu na wielkość przychodów ze sprzedaży, a wydatki na aktywa trwałe w latach ubiegłych oraz w bieżącym roku stanowią znaczne kwoty.

Wskaźnik obrotowości zapasów w dniach zwiększył się w stosunku do roku 2017 (16,72). W roku 2018 wyniósł 25,16 dni i oznacza, że w spółce średnio co 25,16 dnia odnawiane są zapasy.

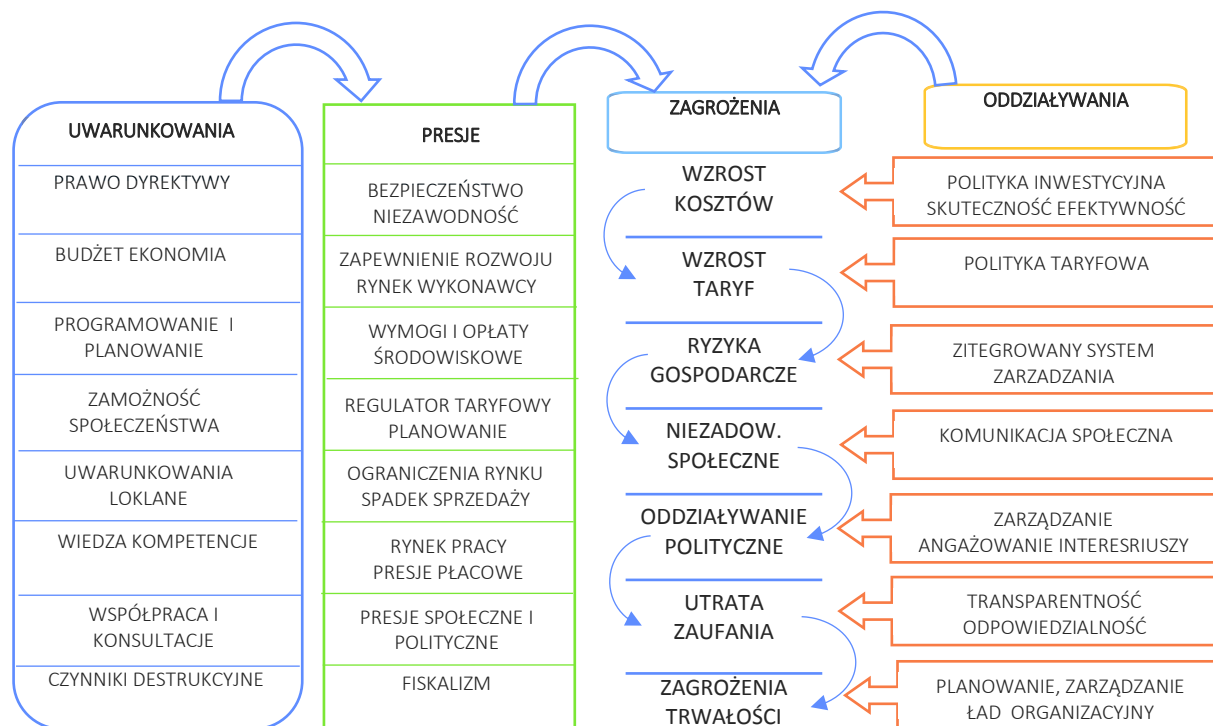
Wskaźnik rotacji należności z tytułu dostaw i usług zmniejszył się z 27,64 dni w roku 2017 do 22,12 dni w roku 2018. Wskaźnik ten wykazuje tendencję malejącą od kilku lat, co jest dowodem na skuteczne dochodzenie należności za świadczone usługi.

4.6.5. Analiza wskaźników wydajności

Porównanie przychodów z kosztami danego okresu dokonuje się za pomocą wskaźnika poziomu kosztów. Im niższa jest wartość tego wskaźnika, tym relacje pomiędzy przychodami i kosztami są bardziej poprawne (wcześniej omówiona rentowność sprzedaży). Natomiast każdy wzrost wskaźnika poziomu kosztów prowadzi do pogorszenia efektywności działalności spółki. W roku 2018 wartość tego wskaźnika wynosiła w spółce 0,94 i uległa zmianie w stosunku do roku 2017 o - 0,02 p. p. Wskaźnik ten odzwierciedla poziom zysku ze sprzedaży.

5. Kierunki rozwoju Spółki

Osiągnięcie równowagi pomiędzy środowiskiem, społeczeństwem i gospodarką jest traktowane przez Spółkę jako warunek zaspokajania obecnych potrzeb bez zagrożenia dla potrzeb przyszłych pokoleń. Oczekiwania społeczne dotyczące zrównoważonego rozwoju, przejrzystości i wiarygodności ewaluują w związku z zaostrzającymi się wymaganiami prawa, wzrostem presji środowiskowych, nieefektywnym wykorzystaniem zasobów, niewłaściwą gospodarką odpadami, zmianami klimatu, degradacją ekosystemu oraz zmniejszeniem bioróżnorodności.



Rysunek 59 Podstawowe presje i oddziaływania w strategii Spółki

Przedsiębiorstwo chcąc wzmocnić swój udział w rozwoju gospodarczym i poprawie życia mieszkańców w regionie konsekwentnie realizuje ustalone i uzgodnione społecznie zadania inwestycyjne uchwalane przez poszczególne rady gmin w **Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych** [WPRiMUWiK]. Ze względu na charakter prowadzonej działalności oraz generalne priorytety rozwoju zarząd wyznacza kierunki działań inwestycyjnych w oparciu o strategię zrównoważonego rozwoju oraz priorytety wynikające ze **specyficznej misji przedsiębiorstwa będącego monopolem naturalnym**.

Sukces procesowego i wielokryterialnego zarządzania zależy od zaangażowania pracowników bez względu na funkcję w organizacji, z odpowiedzialnym i efektywnym przywództwem zarządu. Ciągłe doskonalenie i podnoszenie własnych kompetencji, analiza zagrożeń i szans w powiązaniu z celami biznesowymi, strategią rozwoju i poszczególnymi politykami są niezbędnymi elementami zarządzania opartego o wdrożony w spółce model *Deminga*.

5.1. Kontekst przedsiębiorstwa - czynniki wpływające cele Spółki



Rysunek 60 Podstawowe cele zarządcze dla sektora wodnego
— na bazie publikacji *Principles on Water Governance OECD 2015*

Przedsiębiorstwo nie funkcjonuje w próżni, jest osadzone w sieci powiązań, kontaktów, zależności, podlega szeregowi wpływów i uwarunkowań na różnym poziomie zarządzania, co wymaga koordynacji i komunikacji. Aby skutecznie zarządzać przedsiębiorstwem kluczowa jest świadomość otoczenia, sił które na niego wpływają i konsekwencji z tego wynikających. Usługi wodociągowo-kanalizacyjne są kapitałochłonne i wymagają zaangażowania znacznych środków publicznych (np. fundusze, samorządy) i prywatnych (np. amortyzacja w taryfach). Wysoki stopień oddziaływania monopolistycznego Spółki zmniejsza poziom zaufania społecznego. Występuje silna asymetria wiedzy technicznej i ekonomicznej pomiędzy decydentami publicznymi (władza samorządowa), odbiorcami usług i przedsiębiorstwem (branża wod-kan. jest trudną dyscypliną).

Podejście kompleksowe do procesu inwestycyjnego wymaga dobrego prognozowania, programowania i planowania procesów rozwojowych, a także ewaluacji i konsekwencji działania. Jednym z ważniejszych elementów zarządczych jest prawidłowe zdefiniowanie szans i zagrożeń oraz określenie trendów zmian czynników mających wpływ na działalność Spółki. Do najistotniejszych na najbliższy okres należy zaliczyć:

- istotne zmiany na rynku pracy wymagają reakcji w polityce HR i podniesienia atrakcyjności pracy w Spółce – rynek pracownika;
- istotne zmiany na rynku robót budowlanych – koniunktura inwestycyjna przy jednoczesnych zmianach rynkowych (m.in. brak pracowników) powodują presję na ceny robót, terminy i ich jakość, a tym samym na realizację wieloletnich planów inwestycyjnych w szacowanych budżetach i terminach – rynek wykonawcy;
- istotna zmiana *Prawa Wodnego* oraz *Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków wraz z rozporządzeniem „taryfowym”* – zmienił się organ regulacyjny (Polskie Wody) oraz wydłużony został okres taryfowania do 3 lat, co zwiększa ryzyko planowania i uzgadniania polityki taryfowej i inwestycyjnej;
- trendy demograficzne i konsumpcyjne (zużycie jednostkowe) wykazują dynamikę spadkową w całej Europie, co może mieć negatywne przełożenie sprzedaż i na cenę jednostkową usług wod-kan.;
- długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej rośnie przy jednoczesnym spadku sprzedaży - spowodowane przede wszystkim tendencją do wzrostu znaczenia budownictwa jednorodzinne oraz prowadzoną polityką urbanistyczną związaną z uchwalaniem

miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie działalności Spółki, co powoduje:

- wzrost udziału kosztów kapitałowych w strukturze kosztów zbiorowego zaopatrzenia;
- wzrost kosztów związanych z utrzymaniem (liczba urządzeń do konserwacji, liczba potencjalnych awarii i strat liniowych) i funkcjonowaniem sieci (ciśnienie dyspozycyjne w sieci wodociągowej i transport ścieków);
- wzrost kosztów związanych z rozliczeniem usług – rosnąca liczba punktów rozliczeniowych – mniejsza ilość wody rozliczana przez jeden wodomierz;
- wzrost wartości majątku oraz jego różnorodność i wrażliwość wymagają wdrożenia coraz bardziej zaawansowanych metod zarządzania, implementacji nowych spójnych zasad do wszystkich działów Spółki i interesariuszy zewnętrznych;
- rosnące wymogi formalne dotyczące bezpieczeństwa wody - 7 grudnia 2017 r. weszło kolejne nowe *Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* (poprzednia zmiana w listopadzie 2015 roku), została zaprezentowana również treść nowej *Dyrektywy w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi*;
- wymogi dotyczące jakości oczyszczonych ścieków i przetwarzania odpadów są coraz większe, nowe pozwolenie wodno-prawne rozszerzyło zakres wskaźników zanieczyszczeń; obowiązuje zakaz składowania osadów, co powoduje ograniczoną i drogą alternatywę dla obecnie prowadzonego procesu przetwarzania osadu i zagospodarowania odpadów powstających w Spółce;
- coraz większy wpływ gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi (lub jej braku) na rozwiązania techniczne i ekonomiczne w Spółce - wymaga większego zaangażowania Spółki w rozwiązanie problemów samorządów z zarządzaniem zlewniami;
- podatki - wyraźne trendy wzrostowe wynikające zarówno ze wzrostu wartości majątku Spółki, jak i polityki państwa i samorządów; dodatkowo jest nowa struktura i zakres opłat za usługi wodne powodujące wzrost opłat dotychczas określanych jako środowiskowe;
- coraz większa presja na zmniejszanie emisji i uciążliwości odorowej – przy charakterze prowadzonej przez Spółkę działalności ma to przełożenie na konieczność stosowania bardzo drogiej hermetycznych rozwiązań lub oczyszczania znacznych mas powietrza – dodatkowa presja na koszty inwestycyjne i operacyjne (chemia, energia, itp.);
- wzrost zapotrzebowania (m.in. z wdrożeniem nowych instalacji i procesów) i cen energii, spodziewany wzrost kosztów przesyłu;
- spadek cen praw majątkowych do energii odnawialnej oraz trudne do spełnienia wymogi w zakresie obowiązków dokumentowania i rozliczania energii z kogeneracji w powiązaniu z niestabilnością systemów wsparcia, docelowo likwidacja systemu certyfikatów i wdrożenie niekorzystnego dla przedsiębiorstwa wod-kan. systemu *fit in tariff* spowoduje zmniejszenie przychodów;
- wzrost ryzyka gospodarczego wynikającego m.in. z realizacji, zazwyczaj w presji czasu, dużych projektów z dofinansowaniem zewnętrznym – np. sprawy terenowo-prawne przy obiektach liniowych, oraz duży stopień zaawansowania technologicznego przy instalacjach, takich jak oczyszczalnie – powodują znaczne ryzyko opóźnień; dodatkowym zagrożeniem jest nierzetelność wykonawcy oraz ryzyka kursowe i budowlane;

- niezawodność – wpływ na koszty związane z utrzymaniem gotowości oraz zarządzaniem prewencyjnym; konieczność wdrożenia rozwiązań redundantnych i stosowania odpowiedniej polityki materiałowej;
- ryzyko polityczne – aspekty populizmu i potencjalnych konfliktów społeczno- politycznych oraz ich wpływ na spółki komunalne – presje ze strony samorządów oraz nowego regulatora taryfowego pełniącego również funkcje organu odwoławczego;
- słaba kondycja finansowa gmin – coraz mniejszy stopień zaangażowania się gmin w inwestycje wod-kan. powoduje konieczność większego obciążenia inwestycjami taryf; dodatkowo możliwości świadczenia dopłat do taryf przez gminy jest coraz mniejsza, a także presja na dywidendę;
- cyberbezpieczeństwo i ochrona danych – nowe regulacje w tym zakresie powodują znaczne obciążenia organizacyjne oraz olbrzymią odpowiedzialność, szczególnie ze względu na rodzaj majątku zaliczanego do infrastruktury krytycznej oraz znaczna ilość wrażliwych baz danych;
- oczekiwania społeczne – wdrożenie kolejnych i różnorodnych rozwiązań ułatwiających różnym interesariuszom szeroki dostęp do informacji, weryfikacji oraz dowolnego sposobu rozliczeń, a także związana z tym ochrona danych (osobowych RODO i tajemnicy przedsiębiorstwa).

Pojawiające się zagrożenia i wyzwania wymagają reakcji i podjęcia działań strategicznych. To będzie wymagało dużego zaangażowania kierownictwa Spółki i wysokich kompetencji kreatywnych i merytorycznych. Dlatego duże znaczenie Spółka przywiązuje do budowania efektywnych zespołów i szkolenia kadry kierowniczej. Realizowany jest przez Zarząd program lider mający na celu budowanie zaplecza kadry zarządzającej posiadającej odpowiednie kompetencje i stanowiących zespół funkcjonujący o wspólne wartości i cele.

DOBRE PLANOWANIE I KONSEKWENCJA DZIAŁANIA

- JASNA WIZJA ROZWOJU, DOBRZE PRZYGOTOWANE PROJEKTY, AKTYWNA DZIAŁALNOŚĆ MENEDŻERSKA ZARZĄDU, ZANGAŻOWANIE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH,
- ZARZĄDZANIE PREWENCYJNE, POMIAR I MONITOROWANIE,

ZWIĘKSZENIE ILOŚCI USŁUG

- OFERTA DLA PRZEMYSŁU I GMIN – KONSOLIDACJA NA WIELU PŁASZCZYZNACH WSPÓŁPRACY, PRZYGOTOWANIE INFRASTRUKTURY I PERSONELU DO NOWYCH PROBLEMÓW

EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE MAJĄTKU I POTENCJAŁÓW

- ROZWÓJ W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADOWEJ, ENERGETYCZNEJ, LOGISTYKA, DORADZTWO, ITP.
- ZAANGAŻOWANIE W PROJEKTY ROZWOJOWE W REGIONIE, WSPÓŁPRACA Z BIZNESEM I SAMORZĄDAMI

INTELIGENTNE I INNOWACYJNE ROZWIĄZANIA TECHNOLOGICZNE I POLITYKA MATERIAŁOWA

- DOSTOSOWANE DO POTRZEB ROZWIĄZANIA, EFEKTYWNE ENERGETYCZNIE, KOMPATYBILNE, TRWAŁE I NIEZAWODNE
- WIĘKSZY UDZIAŁ B+R W PRZYGOTOWANIU ZAŁOŻEŃ INWESTYCYJNYCH, ZARZĄDZANIE PROJEKTAMI NP. PRINCE2

ZMOTYWOWANY I KOMPETENTNY ZESPÓŁ LUDZI

- SZKOLENIA I ROZWÓJ KOMPETENCJI, ELIMINACJA SIŁOSOWEGO PODEJŚCIA,
- PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI PRACY, BUDOWANIE POZYTYWNEGO WIZERUNKU I RELACJI

Rysunek 61 Główne kierunki oddziaływania na zagrożenia i trendy gospodarcze i społeczne w otoczeniu Spółki;

5.2. Kierunki działań strategicznych

Analiza obecnie panujących zagrożeń i trendów nadchodzących zmian wskazuje na konieczność podjęcia ambitnych planów rozwojowych umożliwiających **utrzymanie akceptowalnych taryf, poziomu zatrudnienia i pozycji Spółki na rynku usług wodociągowo-kanalizacyjnych w regionie**. Spółka realizuje je poprzez:

- konsekwencja i ewaluacja - kontynuacja dotychczasowych celów i zamierzeń zgodnie ze strategią Spółki wraz z procesem samokontroli i chęcią stałej poprawy i uczenia się ;
- aktywność w pozyskiwaniu środków pomocowych, szczególnie w zakresie:
 - środowisko – wod-kan. i odpady;
 - ekoefektywność i innowacyjność;
- powstrzymanie trendu spadku sprzedaży usług poprzez:
 - ofertę dla przemysłu;
 - usługi hurtowe;
 - konsolidacja na poziomie majątkowym, operacyjnym i organizacyjnym;
- dostosowanie się do nowych szans i zagrożeń;
 - rynek energetyczny i odpady;
 - nowe obciążenia fiskalne i kosztowe;
 - budżety gminne;
 - nowy regulator usług;
- nowe modele inwestycyjne:
 - partycypacja wielu inwestorów, odpłatne przejęcia majątku;
 - partnerstwo inwestycyjne, również w zakresie międzygminnym;



Koszty *od-inwestycyjne* (amortyzacja + podatki) stanowią największy udział w kosztach przekraczających 1/3 wszystkich kosztów rodzajowych. Dlatego **głównym celem polityki inwestycyjnej jest przewidywalny poziom taryf poprzez efektywne zarządzanie kosztami inwestycyjnymi i operacyjnymi**.

Komisja Europejska w swoim komunikacie z 2 grudnia 2015 sprecyzowała plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym. Propozycje te obejmują cały cykl życia produktów: od produkcji i konsumpcji do gospodarki odpadami i rynku surowcami wtórnymi. Analiza tej strategii wskazuje, że przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne:

- gospodarujące tak wrażliwym i cyrkulacyjnym zasobem jakim jest woda,
- produkujące olbrzymie ilości odpadów (osadów), które mają potencjał surowcowy i energetyczny,
- zużywające znaczne ilości energii i mające potencjał do produkcji energii,
- mające wpływ na jakość życia mieszkańców i jego postawy konsumenckie,
- posiadające potencjał ekonomiczny, techniczny i intelektualny,

są naturalnym liderem lokalnej gospodarki w obiegu zamkniętym. Jest to również szansa dla Spółki na wykorzystanie nowych instrumentów organizacyjnych, technicznych i finansowych do poprawy swojej efektywności, wizerunku i zmniejszenia emisyjności.

Ważnym elementem strategii inwestycyjnej jest poszukiwanie i wdrożenie innowacyjnych, efektywnych rozwiązań technologicznych. Wymaga to zaangażowania nauki i progresywnej techniki w formie programów badawczo-rozwojowych, które potwierdzą (lub nie) ich zasadność ekonomiczną i ekoefektywność. Dodatkową wartością dodaną projektów B+R jest:

- wypracowanie nowych kierunków rozwoju i aktywności Spółki;
- znalezienie efektywnych metod i rozwiązań technicznych i technologicznych;
- zalecenia do procesów inwestycyjnych i operacyjnych;
- nauka i zdobywanie doświadczeń personelu Spółki oraz działania zespołowe.

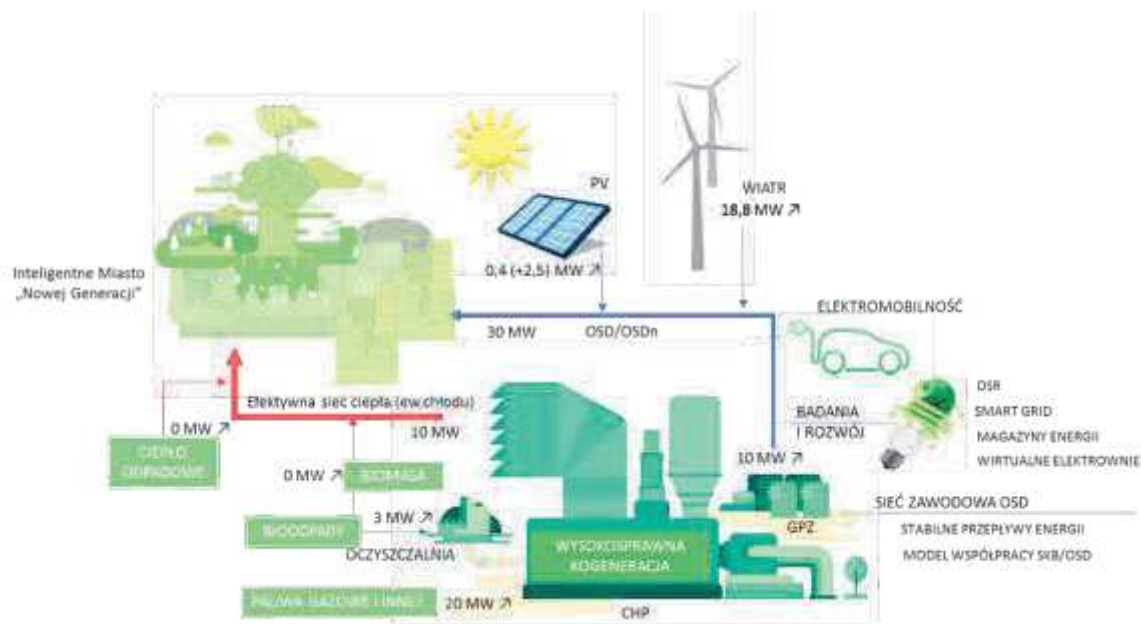
Spółka współpracuje z wieloma uczelniami, instytucjami i partnerami oraz aplikuje lub uczestniczy w kilku projektach:

- **NOAH Project** – sterowanie zlewnią ściekową, wykorzystanie retencji, zmniejszenie ryzyka wylań i przelewów – projekt międzynarodowy;
- Międzynarodowe projekty zlewniowe - **Race for the Baltic i Bonus Return** – celem projektów jest integracja progresywnych interesariuszy w zlewni Morza Bałtyckiego, wsparcie rozwoju, komercjalizacji oraz dopasowania do warunków lokalnych innowacyjnych działań (eko-technologii), które mogą przyczynić się do ograniczenia skali bądź rozwiązania problemów dotyczących jakości wody w regionie Morza Bałtyckiego; szczególna uwaga zwrócona jest na rozwiązania prowadzące zarówno do ograniczenia ładunków zanieczyszczeń jak i możliwości ponownego wykorzystania biogenów oraz związków organicznych – projekt międzynarodowy;
- **Inteligentne Specjalizacje Pomorza** – spółka jest sygnatariuszem II Porozumienia na rzecz ISP3 - *Technologie ekoefektywne w produkcji, przesyle, dystrybucji i zużyciu energii i paliw oraz w budownictwie*;
- **SCORE** – jako wsparcie projektu realizowanego przez miasto Słupsk dotyczącego angażowania mieszanego akcjonariatu w tworzenie tzw. lokalnych społeczności energetycznych – projekt międzynarodowy;
- Inne projekty B+R jako partner;

Jednym z kierunków rozwoju dostosowanym do nowej perspektywy środków pomocowych są programy nastawione na **poprawę efektywności energetycznej**. Pomimo zrealizowania wielu projektów energetycznych istnieje dalsza możliwość wykorzystania potencjałów energetycznych, szczególnie w zakresie odzysku energii ze ścieków, biomasy i słońca. Dla przedsiębiorstwa o dużej energochłonności i jednocześnie potencjale wytwórczym jest duża szansa na realne korzystne oddziaływanie na presję kosztów energetycznych. Pakiet zimowy UE wskazuje na nowe kierunki tworzenia różnych inicjatyw energetycznych, dla których przewidziane są znaczne środki finansowe (energetyka ma w przyszłych perspektywach finansowych największą alokację środków). Dla kończących się programów wsparcia projektów wod-kan. sfera ta może okazać się nowym kierunkiem aplikacji i pozyskiwania środków na rozwój i inwestycje zmniejszające koszty i stymulujące rozwój gospodarczy w regionie.

Kontynuowaniem jest inicjatywa energetyczna Spółki pn. **Słupski Klaster Bioenergetyczny**. Celem klastrów energii zdefiniowanych w art. 2 Ustawy o OZE, jest budowanie modelu energetyki rozproszonej służącej poprawie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego i wykorzystaniu lokalnych potencjałów. W październiku 2017 r. zostało podpisane Porozumienie klastrowe, w skład którego

weszło 20 lokalnych przedsiębiorstw oraz miasto Słupsk. Spółka złożyła aplikację na projekt pilotażowy i uzyskała certyfikat z wyróżnieniem w Ministerstwie Energii.



Rysunek 62 Idea Słupskiego Klastra Bioenergetycznego

Spółka koordynuje również kilka gminnych programów inwestycyjnych, w tym:

- **projekt wsparcia dla miasta Słupska w zakresie know-how dotyczącego modelu instytucjonalnego i finansowego zakończenia budowy parku wodnego.** 14 września 2016 przy istotnym wsparciu Spółki została powołana nowa celowa spółka miejska, pn.: Trzy Fale sp. z o.o., której świadczymy usługi asysty technicznej i organizacyjnej, doradztwa inwestycyjnego oraz wsparcia w zakresie zarządzania projektowego.
- **„Zarządzanie wodami opadowymi i roztopowymi w zlewni rzeki Słupi”,** który został rekomendowany do kontraktu terytorialnego. W perspektywie kilku najbliższych lat należy przewidywać, że Spółka może być podmiotem odpowiedzialnym za funkcjonowania systemu kanalizacji deszczowej, dlatego w interesie przedsiębiorstwa jest odpowiednie przygotowanie potencjałów technicznych, organizacyjnych i instytucjonalnych.



Rysunek 63 Wytyczne systemowe dla efektywnej gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi

- **Program budowy lokalnych oczyszczalni ścieków w Gminie Kobylnica** na obszarze gminy znajdującym się poza wyznaczoną aglomeracją słupską, który ma kompleksowo zapewnić dostęp do usług kanalizacyjnych w terenie o zabudowie rozproszonej. Został wykonany podział zakresu finansowania projektu, uwzględniający minimalizowanie wpływu na taryfy, zostały złożone wnioski o dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Gdańsku. Spółka odpowiedzialna będzie za dwie miejscowości Wrząca i Bzowo. Pozostałe miejscowości będą finansowane ze środków budżetowych Gminy Kobylnica. Całość prac inwestycyjnych będzie nadzorowana jest przez Spółkę.

5.3. Realizacja planów inwestycyjnych i aktywność inwestycyjna

W 2018 roku obowiązywały następujące uchwalone i zaktualizowane plany z perspektywą 3-letnią:

- WPRiMUWiK dla miasta Słupska – uchwała Nr XXXVII/449/17 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 29 marca 2017 r.
- WPRiMUWiK dla gminy Kobylnica – uchwała Nr XXXVIII/317/2017 Rady Gminy Kobylnica z dnia 16 marca 2017 r.
- WPRiMUWiK dla miasta Słupska – uchwała Nr XLIX/658/18 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 28 lutego 2018 r.
- WPRiMUWiK dla gminy Kobylnica – uchwała Nr LIII/435/2018 Rady Gminy Kobylnica z dnia 29 marca 2018 r.

Plany inwestycyjne aktualizowane były raz do roku zgodnie z regulacjami wynikającymi z ustawy zaopatrzeniowej. WPRiMUWiK finansowane są z amortyzacji pochodzącej z taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, ze środków pozyskanych z funduszy pomocowych oraz środków gminnych skierowanych na realizację poszczególnych zadań uwzględnionych w porozumieniu międzygminnym. Spółka otrzymuje również majątek na potrzeby prowadzonej działalności w formie aportów. Niemalże wszystkie zadania inwestycyjne uchwalone w zaktualizowanych WPRiMUWiK są w trakcie realizacji lub zostały już zrealizowane w planowanych zakresach i terminach.

W 2018 roku Spółka realizowała m.in. zadania ujęte w Projekcie pn.: **„Gospodarka cyrkulacyjna w oczyszczalni ścieków wraz z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej w aglomeracji Słupsk”** w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Oś priorytetowa II - Ochrona Środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Działanie 2.3 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach, Typ projektów 2.3.1 Projekty dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, realizowane w aglomeracjach o wielkości co najmniej 10 000 RLM.

W zdecydowanej większości realizacja prac odbywała się w przyjętych założeniach czasowych. Zaistniałe nieznaczne rozbieżności wynikają m.in. z konieczności wykonania robót w okresach zimowych, ze względu na trudne warunki atmosferyczne. Ostatecznie realizację prac można ocenić jako zgodną z przyjętymi terminami.

Ze względu na fakt, iż wiele inwestycji jest zaplanowanych do realizacji w dłuższym okresie czasu, nie można dokonać globalnego porównania planowanych kosztów do rzeczywiście poniesionych, w związku z tym należy każde zadanie rozpatrywać indywidualnie. Na realizację niektórych zadań, które są rozpoczęte, nie podpisano jeszcze umów z Wykonawcami, m.in. ze względu na ich planowaną realizację w późniejszych okresach taryfowych.

Spółka w 2018 r. realizowała głównie inwestycje liniowe sieci wodociągowych i kanalizacyjnych ujętych w WPRiMUWiK. Rok ten nastawiony był w zdecydowanej mierze na wykonaniu przygotowanych w 2017 roku oraz na początku roku 2018 przedsięwzięć. Część inwestycji realizowanych w 2018 r. została rozpoczęta w roku 2017 i nie była wykazana w poprzednim sprawozdaniu, z kolei część inwestycji rozpoczętych w roku 2018 zostanie zakończona w roku 2019. Przedsięwzięciami przyjętymi na majątek Spółki w 2018 r. a rozpoczętymi w 2017 r. są:

- Budowa sieci wodociągowej wraz z przełączeniami w ul. Olchowej, ul. Cisowej i ul. Parkowej w Słupsku, o szacunkowej długości ok. 475 m,
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w rejonie ulicy Owocowej w Słupsku, o szacunkowej długości: ks. – ok. 928 m, wodociągi ok. 1501 m.
- Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z podłączeniami oraz budowa lokalnych oczyszczalni ścieków w miejscowości Bzowo i Wrząca w gminie Kobylnica,
- Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej na części terenu osiedla Niepodległości w Słupsku,

Przedsięwzięciami realizowanymi w 2018 r. a nie przejętymi na majątek Spółki są:

- Przebudowa magistrali wodociągowej w ul. Legionów Polskich z rur z żeliwa sferoidalnego DN 600 mm, L~ 202m,
- Budowa sieci wodociągowej wraz z przełączeniami w ul. Długiej - budowa uzbrojenia wodno-kanalizacyjnego:
 - rurociąg z rur żeliwnych sferoidalnych o średnicy nominalnej 100 mm $\Rightarrow$ L~ 1489,9 m
 - rurociąg z rur żeliwnych sferoidalnych o średnicy nominalnej 80 mm $\Rightarrow$ L~13,6 m;
- Budowa sieci wodociągowej wraz z przełączeniami w ul. Mostnika - budowa sieci wodociągowej wraz z przełączeniami:
 - rurociąg z rur z żeliwa sferoidalnego DN 200 mm, L~ 124m,
 - rurociąg z rur z żeliwa sferoidalnego DN 150 mm, L~ 274m,
 - rurociąg z rur z żeliwa sferoidalnego DN 100 mm, L~ 1m,
- Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z przełączeniami w ul. Niemena – Kaczmarek - sieć kanalizacji sanitarnej, tj:
 - z rur kamionkowych glazurowanych o przekroju 250 mm $\Rightarrow$ L~140,85 m;
 - z rur PVC 200 mm SN 8 (ze ścianką litą) $\Rightarrow$ L~376,65 m. Razem L~517,5 m;
- Zaborowskiej – sieć wodociągowa i kanalizacji sanitarnej, tj:
 - rurociąg z rur z żeliwa sferoidalnego DN 150 mm, L~ 158m,
 - z rur PVC 200 mm SN 8 (ze ścianką litą), L~292 m;

Roboty w ramach tych inwestycji zakończone zostaną w 2019 r. i wtedy możliwe będzie wykazanie ich jako wykonanych, choć ich realizacja jest już zaawansowana. Sytuacja ta wpływa zatem na wysokość wyliczonych w niniejszym zestawieniu wskaźników. Pozostałe roboty realizowane w obiektach dotyczyły przede wszystkim wykonania remontów określonych w Planie Remontów. Inwestycją obiektową była rozpoczęta budowa instalacji suchej fermentacji na terenie oczyszczalni ścieków w Słupsku. W sprawozdaniu poddano analizie realizację inwestycji sieciowych, w związku z jedynie dostępnymi dla nich obiektywnymi danymi porównawczymi. Oceniając przedstawione w poniższych tabelach informacje, należy stwierdzić, że łączna długość wybudowanej przez Spółkę w 2018 r. sieci wodociągowej wynosi ok. 4,5 km. Jest to zdecydowany wzrost w odniesieniu do lat poprzednich. W minionym roku, realizowane sieci budowane były wyłącznie z rur żeliwnych, co wynika z polityki materiałowej dotyczącej stosowania rur żeliwnych do budowy sieci o dużym znaczeniu, zamykających lub tworzących układy pierścieniowe itd., które to w tym okresie były realizowane. Udział tego materiału w wykonanych sieciach zdecydowanie się zwiększył w stosunku do lat poprzednich. Ponadto

w 2018 r. Spółka zrealizowała budowę sieci wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie miejscowości Gminy Kobylnica, które znajdują się poza obszarem aglomeracji słupeckiej. W ramach projektu realizowanego na terenie Gminy Spółka wybudowała dwie Lokalne Oczyszczalnie Ścieków w miejscowościach Bzowo i Wrząca. Wskazać należy, że w miejscowościach znajdujących się poza aglomeracją, zdecydowanie dominują materiały z tworzyw sztucznych. Na terenie miejscowości Wrząca i Bzowo w Gminie Kobylnica, wybudowaliśmy ponad 5,88 km sieci i przyłączy wodociągowych.

Tabela 75 Długość i materiał wybudowanych sieci wodociągowych i kanalizacyjnych w mieście Słupsk w latach 2012-2018

Materiał	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	[m]	[%]	[m]	[%]	[m]	[%]	[m]	[%]	[m]	[%]	[m]	[%]	[m]	[%]
sieci wodociągowe														
rury żeliwne	2617,2	67	1377,4	35%	272,5	27	1561,5	62	1193,8	54%	22,5	14%	4501,6	100
rury PE wod.	1313,1	33	2 512,90	65%	735,4	73	964,1	38	1017,0	46%	143,0	86%	0,0	0%
Razem woda	3 930,30		3890,3		1007,9		2525,6		2210,86		165,5		4501,62	
sieci kanalizacyjne														
rury kam.	b.d.	b.d.	0		817	27	3574,52	21,9	713,3	45,6%	0	0,0%	493,99	22,3
rury PE kan.	b.d.	b.d.	770	100%	1017,5	34	12694,27	77,9	124,25	7,9%	710	100,0	0	0,0%
rury PVC	b.d.	b.d.	0		1175,4	39	24	0,1	726,3	46,4%	0	0,0	1084,91	49,0
sieci kanalizacyjne - renowacja														
rury PCV - cracking													222,00	10,0%
rękaw z CCIP-UV													411,25	18,6%
Razem kan.		b.d.	770		3009,9		16292,8		1563,85		710		2212,15	
łącznie sieci	3930,3		4660,3		4017,8		18818,39		3774,71		875,5		6713,77	

Tabela 76 Wykaz długości sieci i przyłączy wodociągowych wykonanych poza aglomeracją w 2018 r.

A. Rurociągi sieci z PE w poszczególnych średnicach [m]					
	De 110	De 90	De 63	De 40 /De32	Razem
Bzowo, Wrząca	-	3335,6	0	-	3335,6
B. Rurociągi sięgaczy i przyłączy z PE w poszczególnych średnicach [m]					
	De 110	De 90	De 63	De 40 /De32	
Bzowo, Wrząca		46,4	12,5	2493,8	2552,7
C. Łączna długość wybudowanej sieci wodociągowej:			5888,3		

Podsumowując powyższe dane, sumując długości sieci zrealizowane na terenie miasta oraz poza aglomeracją miniony rok był rekordowy pod względem długości wybudowanych sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Łącznie dział inwestycji zarządzał realizacją projektów sieciowych, w ramach których zrealizowano ok. 10,3 km sieci wodociągowych. Tak dużego zakresu budowy sieci wodociągowych w ciągu jednego roku Spółka nie prowadziła jeszcze w swojej historii. Łączna długość sieci kanalizacyjnych wybudowanych i poddanych renowacji na terenie Słupska oraz w miejscowościach Wrząca i Bzowo znajdującymi się poza aglomeracją, wynosi ok. 9,8 km, co łącznie z sieciami wodociągowymi daje sumę ponad 20 km sieci wybudowanych w 2018 r. Jak wynika z porównania danych z poprzednich lat, jest to wartość większa od rekordowego roku 2015, kiedy to wraz z budową ringu kanalizacyjnego wykonano ponad 18 km sieci.

Znaczący wzrost długości zrealizowanych sieci, który nastąpił w pewnym przyspieszeniu do założeń WPRiMUWiK obowiązującym do 2021 r., może wpłynąć na pewne spowolnienie przyrostu w latach kolejnych. Niemniej oceniając zaangażowanie przygotowania kolejnych inwestycji można uznać, że prowadzona konsekwentnie polityka inwestycyjna, realizowana jest w sposób zrównoważony, aby zoptymalizować jej wpływ na taryfy.

Na podstawie powyższych danych można określić wskaźniki inwestycyjne, dla wymiany i rozbudowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Wskaźnik ten określony został jedynie dla inwestycji wykonanych przez Spółkę, i nie uwzględnia on inwestycji realizowanych niezależnie przez samorządy oraz inwestorów indywidualnych.

W 2018 r. realizacja inwestycji na sieciach wodociągowych nastawiona była zarówno na wymianę i modernizację sieci w ulicach, jak też i wykonanie odcinków sieci umożliwiając przyłączenie się do niej nowym odbiorcom. Wymianę wykonano w ul. Przemysłowej i Poprzecznej, na osiedlu Akademickim i Niepodległości, natomiast sieci dla nowych odbiorców to rejon ul. Owocowej oraz osiedla „Zachód”. Poniżej przedstawiono wykaz długości sieci wodociągowych zrealizowanych w okresie sprawozdawczym. Wyliczenia wskaźników dokonano dla sieci wodociągowej Miasta Słupska, pomimo tego, że Spółka realizowała budowę sieci poza obszarem aglomeracji w miejscowościach Wrząca i Bzowo na terenie Gminy Kobylnica, przyjęto, iż ich budowa nie służy przyłączeniem nowych odbiorców do aglomeracji a tworzy warunki świadczenia usług przez Spółkę na wymaganym poziomie.

Tabela 77. Wskaźniki przyrostu sieci wodociągowych.

łączna długość wybudowanej sieci wodociągowej dla nowych odbiorców w 2018r [km]	1,5045
łączna długość wybudowanej sieci wodociągowej w 2018 r. [km]	4,50162
łączna długość sieci wodociągowej na koniec 2018 r. [km]	235,2
Wskaźnik przyrostu sieci wodociągowej w 2013 r.	0,78%
Wskaźnik przyrostu sieci wodociągowej w 2014 r.	0,0047%
Wskaźnik przyrostu sieci wodociągowej w 2015 r.	0,0%
Wskaźnik przyrostu sieci wodociągowej w 2016 r.	0,54%
Wskaźnik przyrostu sieci wodociągowej w 2017 r.	0,0%
Wskaźnik przyrostu sieci wodociągowej w 2018 r.	0,64%
Polska Benchmarking IGWP 2017	1,41-1,45%

Tabela 78 Wskaźnik wymiany sieci wodociągowych w 2018 r.

łączna długość wymienionej sieci wodociągowej [km]	2,9912
łączna długość sieci wodociągowej Miasta Słupska na koniec 2018 r. [km]	235,2
Wskaźnik wymiany sieci wodociągowej w 2013 r.	1,0%
Wskaźnik wymiany sieci wodociągowej w 2014 r.	0,46%
Wskaźnik wymiany sieci wodociągowej w 2015 r.	1,13%
Wskaźnik wymiany sieci wodociągowej w 2016 r.	0,44%
Wskaźnik wymiany sieci wodociągowej w 2017 r.	0,07%
Wskaźnik wymiany sieci wodociągowej w 2018 r.	1,27%
Polska Benchmarking IGWP 2017	0,06-0,33%

Wskaźnik przyrostu sieci wodociągowych w Spółce w 2018 r. był zdecydowanie wyższy niż w poprzednich latach lecz jest nadal znacznie niższy niż średni w kraju. W tym zakresie nie przewiduje się znaczącego wzrostu, ponieważ osiągnęliśmy niemal 100% zwodociągowania terenów miasta i Gminy Kobylnica, na terenie których operatorem jest Spółka. Potrzeby inwestycyjne w tym zakresie dotyczą

uzbrojenia terenów ujętych w MPZP, ale przy założeniu warunkowej ich realizacji wraz z pozostałą infrastrukturą (odwodnienie, drogi, itd.) przez samorządy, lub w terenach, w których nastąpił już odpowiednio wysoki rozwój zabudowy, wystarczający do realizacji sieci. W tym zakresie realizowane są obecnie oraz planowane są na kolejne lata w aktualizowanym WPRiMUWiK, inwestycje dotyczące uzbrojenia terenów na osiedlu „Zachód” w rejonie ulicy Banacha.

Wskaźnik wymiany sieci wodociągowej w odróżnieniu do lat poprzednich jest zdecydowanie wyższy, także od średniego wskaźnika krajowego. Wynika to z faktu, iż w 2018 r. rozpoczęto realizację inwestycji, polegających na zastąpieniu/wymianie newralgicznych odcinków sieci wodociągowej w mieście, istotnych z punktu widzenia zapewnienia jakości świadczonych usług. Spółka konsekwentnie realizuje zaplanowane zadania dotyczące rozwiązania zidentyfikowanych problemów występujących na sieci wodociągowej i przyjętej w WPR polityce sukcesywnej wymiany najbardziej awaryjnych odcinków. Zmianę tą należy uznać za pozytywną, wiek i awaryjność niektórych odcinków sieci może mieć wpływ na utrzymanie wysokiego standardu i niezawodności dostawy wody odbiorcom. W tym celu trend ten powinien zostać utrzymany.

W 2018 r. zrealizowano budowę sieci kanalizacyjnych realizowanych na potrzeby Spółki w ramach WPR. Były to sieci kanalizacji grawitacyjnej głównie z rur kamionkowych oraz z tworzyw sztucznych mające na celu przyłączenie do sieci nowych odbiorców na terenie osiedla „Zachód” i w rejonie ul. Owocowej oraz modernizację istniejącego systemu kanalizacyjnego. W zestawieniu długości wykonanych sieci podano sieci rzeczywiście wybudowane i odebrane oraz przyjęte na majątek Spółki (posiadają OT). W związku z tym nie obejmują pozostałych odcinków jako realizowanych w roku 2019, które uwzględnione zostaną w wykonaniu 2019 r.

Tabela 79 Wskaźniki budowy sieci kanalizacji sanitarnej dla nowych odbiorców w Słupsku w latach 2013-2018.

Łączna długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej dla nowych odbiorców w 2018 [km]	1,39615
Łączna długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej w 2018 r. [km]	2,21215
Łączna długość sieci kanalizacyjnej Miasta Słupska na koniec 2018 r. [km]	187,6
Wskaźnik przyrostu sieci kanalizacyjnej w 2013 r.	0,44%
Wskaźnik przyrostu sieci kanalizacyjnej w 2014 r.	0,23%
Wskaźnik przyrostu sieci kanalizacyjnej w 2015 r.	0,64%
Wskaźnik przyrostu sieci kanalizacyjnej w 2016 r.	0,90%
Wskaźnik przyrostu sieci kanalizacyjnej w 2017 r.	0,38%
Wskaźnik przyrostu sieci kanalizacyjnej w 2018 r.	0,74%
Polska Benchmarking IGWP 2017	1,93-2,32%

Tabela 80 Wskaźniki wymiany sieci kanalizacyjnych w Słupsku w latach 2013-2018.

Łączna długość wymienionej sieci kanalizacyjnej [km]	0,82
Łączna długość sieci kanalizacyjnej Miasta Słupska na koniec 2018 r. [km]	187,6
Wskaźnik wymiany sieci kanalizacyjnej w 2013r	1,73%
Wskaźnik wymiany sieci kanalizacyjnej w 2015 r.	9,96%
Wskaźnik wymiany sieci kanalizacyjnej w 2016 r.	0,30%
Wskaźnik wymiany sieci kanalizacyjnej w 2017 r.	0,10%
Wskaźnik wymiany sieci kanalizacyjnej w 2018 r.	0,44%
Polska Benchmarking IGWP 2017	0,21-0,26%

Podobnie jak w sieciach wodociągowych wskaźnik przyrostu sieci kanalizacyjnej kształtuje się na niższym poziomie niż średni dla kraju i wynika on z wysokiego stopnia skanalizowania odbiorców na terenie aglomeracji, który wynosi niemalże 100%, a tym samym wskazuje na zaspokojenie potrzeb rozwoju sieci. W tym zakresie nie analizowano budowy sieci na terenie miejscowości poza obszarem aglomeracji, w których dzięki budowie LOS i sieci kanalizacyjnej (dla istniejącej zabudowy) stworzono właściwe warunki świadczenia usług. W zakresie tym poza systemem kanalizacyjnym pozostają miejscowości na terenie Gminy Kobylnica nie objęte aglomeracją, na terenie których realizowany jest obecnie program budowy sieci kanalizacyjnych wraz z lokalnymi oczyszczalnią ścieków. W tym aspekcie dalszy rozwój sieci nadal ukierunkowany jest na tworzenie możliwości podłączania do sieci obszarów na terenie miasta objętych MPZP, poprzez wspólną realizację inwestycji w miarę potrzeb przez samorząd oraz prywatnych inwestorów. Tak więc konieczne inwestycje powinny dotyczyć zbrojenia nowych terenów inwestycyjnych podobnie i w powiązaniu z sieciami wodociągowymi.

Wskaźnik wymiany sieci kanalizacyjnej jest wyższy od średniego krajowego lecz niższy od wartości odpisów amortyzacyjnych. Podobnie jak przy sieciach wodociągowych należy dążyć do utrzymania wskaźnika zbliżonego do stosowanych stawek amortyzacyjnych w Spółce.

Oceniając wyliczone wskaźniki należy brać pod uwagę fakt, iż w WPRiMUWiK zgłoszone zostały do realizacji sieci wodociągowe i kanalizacyjne, które sukcesywnie będą poddawane wymianie poprzez budowę nowych lub poprzez renowację istniejących kanałów metodami bezwykopowymi, głównie ze względu na zły stan techniczny i dużą liczbę występujących na nich awarii. Sieć kanalizacyjna na terenie Gmin, będąca w posiadaniu Spółki, jest eksploatowana od 7 lat i nie wymaga w chwili obecnej podejmowania działań związanych z ich wymianą.

Zgodnie z WPR na rok taryfowy od 01.07.2018 r do 31.12.2018 planowane były nakłady na inwestycje oraz zakupy inwestycyjne na kwotę 16 042 500,00 zł. W 2018 r. na realizację inwestycji zgodnie z informacją przedstawioną w **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**, podpisano umowy na kwotę ok. 18 374 242,44 zł. Wskazać należy, że część inwestycji realizowana była na podstawie umów z lat poprzednich, które uwzględniały jednakże wydatki na realizację inwestycji ujętych w WPR na lata 2017/2018. Ponadto Dział PI prowadził realizację zadań ujętych w planie remontów którego szacunkowe koszty planowano na 5,2 mln zł. Ostateczna informacja o wysokości nakładów poniesionych na poszczególne inwestycje oraz remonty w 2018 r. została przedstawiona w Raporcie z wykonania tych planów, które zgodnie z procedurą zostały opracowane po zamknięciu roku księgowego. Wstępne dane wskazują, iż realizacja finansowa planów w większości przypadków przekracza zakładane budżety. Spowodowane to jest widocznym na rynku wzrostem kosztów usług budowlanych. Szacowane wartości opierały się o dane z lat poprzednich, a dynamika wzrostu cen była wyższa niż przewidywane w planach wartości. Konieczne jest zatem monitorowanie i kontrola na każdym etapie celowości i zakresu realizacji poszczególnych zadań. Z porównania przedstawionego w poniższej tabeli można stwierdzić, iż na części inwestycji wystąpiły niedoszacowania wartości (wynikające z rozstrzygnięć przetargowych), a co za tym idzie ich ostateczna realizacja zakończy się przekroczeniami planowanych kosztów, ale również wystąpiły sytuacje realizowania zadań poniżej planowanych kosztów.

Podsumowując można stwierdzić, że występuje zagrożenie dla realizacji zadań w wartościach zbliżonych do planowanych, a ogólny bilans może nie być dodatni, tzn. koszty rzeczywiste mogą być nieznacznie wyższe od planowanych. Sytuacja taka nie jest pożądana, gdyż uniemożliwia prawidłowe planowanie inwestycji w dłuższej perspektywie czasowej (wg. nowych zmienionych przepisów) i zapewnienie ich finansowania przez Spółkę.

Tabela 81 Wykaz kosztów inwestycji realizowanych i zakończonych w 2018r.

nr	nazwa zadania inwestycyjnego	szacowana wartość inwestycji	Opis wykonanych prac w ramach zadania/podzadania w okresie sprawozdawczym	razem poniesione koszty w 2018r	status zadania, uwagi	łącznie poniesione koszty	Różnica
1/15	Zaprojektowanie i wykonanie studni głębinowej oraz podłączenie jej do istniejącego układu technologicznego na ujęciu "Głobino Zachód"	150 000	opracowano dokumentację, realizację robót przesunięto na 2019r.	0,00	zadanie w trakcie realizacji		
2/16	Sieć wodociągowa Dn150, 100 i 80 w rejonie ul. Owocowej w Słupsku	900 000	zakończone	3 166,80	zakończone	231 970,27	- 668 029,73
6/17	Budowa (modernizacja) sieci wodociągowej w ul. Armii Krajowej Szarych Szeregów w Słupsku	550 000	trwa opracowywanie dokumentacji projektowej	1 835,00	w trakcie realizacji		
27/13	Wymiana awaryjnej sieci wodociągowej na części oś. Niepodległości (rej. ul. Dmowskiego)	2 350 000	zakończone	498 224,58	zakończone	2 369 842,06	19 842,06
25/13	Wymiana awaryjnej sieci wodociągowej na oś. Akademickim cz.6. (w ul. Akacjowej, Parkowej i Olchowej)	510 000	zakończone	365 206,67	zakończone	368 836,54	- 141 163,46
1/17	Przebudowa sieci wodociągowej DN 600 N/C przy ul. Legionów Polskich w Słupsku	390 000	zadanie w trakcie realizacji- planowane zakończenie 02/2019	147,85	w trakcie realizacji		
5/15	Wykonanie obiektów i instalacji opomiarowania i monitoringu wyodrębnionych stref zasilania w wodę w Słupsku	600 000	pozostało do wykonania w 2019 r. komora na pl. Broniewskiego	42 437,88	zadanie w trakcie realizacji		
2/17	Wymiana sieci wodociągowej w ul. Poprzecznej w Słupsku	230 000	zadanie zakończone trwa rozliczenie inwestycji	191 317,87	zakończone w trakcie rozliczania	194 912,22	- 35 087,78
7/15	Wymiana odcinka sieci wodociągowej w ul. Przemysłowej w Słupsku	680 000	zakończone	149,04	zakończono w trakcie rozliczania	968 125,73	288 125,73
4/16	Sieć wodociągowa Dn150 i 100 w rejonie ul. Piłsudskiego - Zygmunta Augusta w Słupsku	850 000	opracowano dokumentację projektową wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę, realizacja robót przewidziana na rok 2019 -zadanie do współfinansowania	0,00	w trakcie realizacji		
9/12	Program poprawy efektywności energetycznej w oczyszczalni ścieków	8 475 000	w trakcie realizacji. Część dotycząca deamonifikacji ujęta jest w projekcie POIiŚ 2014-2020 do współfinansowania z FS, postępowanie na wyłonienie wykonawcy planowane jest na Ikw.2019	0,00	w trakcie realizacji		

7/17	Opracowanie Projektu Budowlanego oraz budowa (modernizacja) sieci wodociągowej w ul. Chrobrego i Zygmunta Augusta w Słupsku	770 000	w trakcie opracowania postępowania na wyłonienie wykonawcy robót, które planowane jest na II kw. 2019	110,94	w trakcie realizacji		
5/16	Sieć wodociągowa na terenie MPZP „Osiedle Zachód” w rejonie ul. Banacha, Grechuty, Ordonówny w Słupsku	200 000	zakończone	27,85	zakończone	238 238,08	38 238,08
5/17	Budowa (modernizacja) sieci wodociągowej w rejonie ul. Ogrodowej i Długiej w Słupsku w Słupsku	1 100 000	zadanie w trakcie realizacji robót	2 165,57	w trakcie realizacji		
1/18	Zakup samochodu ciężarowego o napędzie elektrycznym	125 000	zakup zrealizowano	101 126,83	zrealizowano	101 126,83	- 23 873,17
9/14	Instalacja suchej fermentacji części odpadów zielonych pochodzących z terenu powiatu Słupskiego - RIPOK	8 250 000	Zadanie w trakcie realizacji, opracowywano dokumentację projektową, trwa realizacja robót budowlanych - FS	0,00	w trakcie realizacji		
3/17	Sieć wodociągowa między ul. Lawendową i Klonową w Słupsku	80 000	zakończone i rozliczone	68 949,11	zakończone	69 725,02	- 10 274,98
3/18	Dezynfekcja wody uzdatnionej lampami UV na SUW w Słupsku	550 000	prowadzone są konsultacje z potencjalnymi wykonawcami zadania	0,00	do realizacji		
9/17	Budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Zaborowskiej - Legionów Polskich w Słupsku	170 000	w trakcie realizacji- mamy dokumentację projektową i pozwolenie na budowę- opracowywana jest dokumentacja przetargowa	0,00	w trakcie realizacji		
10/17	Wymiana zgarniaczy na osadnikach wstępnych i wtórnych	800 000	zadanie w trakcie realizacji, zamontowano 1 zgarniacz z 4 plan.	0,00	w trakcie realizacji		
8/16	Budowa stacji dezodoryzacji sieci kanalizacyjnej przy al. 3 Maja	100 000	zakończone	136 875,00	zakończone	138 460,00	38 460,00
13/14	Program badawczy w zakresie poprawy efektywności procesów technologicznych oczyszczalni ścieków	50 000	w trakcie realizacji , prowadzony będzie dialog techniczny z potencjalnymi wykonawcami przed ogłoszeniem postępowania na wybór wykonawcy	0,00	w trakcie realizacji, trwa uszczegóławianie zakresu zadania,		
13/15	Renowacja kanalizacji sanitarnej DN200/DN300 w ul. Koszalińskiej i Małcużyńskiego w Słupsku	700 000	rezygnacja z realizacji zadania, zadanie nie ujęto w planie inwestycyjnym na lata 2018-2021	0,00	rezygnacja		
12/17	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ulic Niemena i Kaczmarskiego, Riedla i Nalepy, Riedla i Legionów Polskich w Słupsku	600 000	realizacja robót w ramach I etapu trwa, II etap zakończono, natomiast na III etap trwają prace projektowe	71,37	w trakcie realizacji		
13/18	Podniesienie efektywności energetycznej ujęć wody i gospodarka cyrkulacyjna	1 500 000	prowadzone są konsultacje z potencjalnymi wykonawcami zadania	0,00	do realizacji		

1/18/ K	Budowa drogi dojazdowej do SUW na działce nr 89/9 w Zagórkach, gmina Kobylnica	87 000	zakończono	0,00	zakończono	83 038,27	- 3 961,73
10/16	Kanalizacja sanitarna Dn200 i PE63 w rejonie al. 3-go Maja 100 Słupsku	150 000	zakończone	244 036,98	zakończone	245 306,01	95 306,01
11/16	Renowacja kanalizacji sanitarnej Dn200 na osiedlu Niepodległości	350 000	zakończone	0,00	zakończone	283 915,00	- 66 085,00
12/16	Rozdział kanalizacji w rejonie ul. Jana Pawła II i Lutosławskiego w Słupsku	200 000	rezygnacja z zadania- miasto samo zleciło realizację we własnym zakresie	0,00	rezygnacja z realizacji		
13/16	Sieć kanalizacji sanitarnej na terenie MPZP „Osiedle Zachód” w rejonie ul. Banacha, Grechuty, Ordonówny w Słupsku	200 000	zakończono	27,84	zakończono	655 207,97	455 207,97
14/16	Sieć kanalizacji sanitarnej Dn200 w rejonie ul. Owocowej w Słupsku	650 000	zakończono	170 117,85	zakończono	275 870,23	- 374 129,77
2/18	Rurociąg technologiczny ks. Brzóska – Racławicka - Sułkowskiego w Słupsku	435 500	trwają prace przygotowawcze związane z opracowaniem dokumentacji projektowej	0,00	w trakcie realizacji		
16/16	Zagospodarowanie wód opadowych na terenie bazy Spółki przy ul. Orzeszkowej w Słupsku	30 000	trwają prace koncepcyjne	0,00	do realizacji		
5/18	Modernizacja drogi dojazdowej do stacji odbioru ścieków dowożonych.	100 000	rezygnacja z realizacji tego zakresu zadania	0,00	rezygnacja z realizacji		
28/10, 44/10	Odpłatne przejścia urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie m. Słupska	120 000	sukcesywne wykupy urządzeń na terenie miasta Słupska- zgodnie z zestawieniem przedstawionym przez PT	18 233,00	sukcesywnie w razie potrzeb		
31/10	Wymiana i przebudowa uzbrojenia sieci wodociągowej	150 000	sukcesywna realizacja	46 702,88	sukcesywnie w razie potrzeb		
34/10	Wyposażenie mechaniczne	200 000	sukcesywna realizacja	178 480,00	sukcesywnie w razie potrzeb		
46/10	Wymiana i przebudowa uzbrojenia sieci kanalizacyjnej	80 000	sukcesywna realizacja	0,00	sukcesywnie w razie potrzeb		
51/10	Zakup sprzętu laboratoryjnego	190 000	w trakcie realizacji- zakupiono automatyczny aparat do ekstrakcji	0,00	sukcesywnie w razie potrzeb		
57/10	Sprzęt komputerowy i oprogramowanie	50 000	Wymiana wyeksploatowanych zestawów komputerowych w poszczególnych działach- zakupiono 5 zestawów komputerowych oraz 2 laptopy	29 240,00	sukcesywnie w razie potrzeb		
18/16	Rozbudowa Zintegrowanego Systemu Informatycznego Spółki	100 000	system wagowy zrealizowano, pozostało do realizacji laboratorium, baza danych technologicznych, wyposażenie pomieszczeń wagowych w czynniki do automatycznego ważenia.	15 880,00	w trakcie realizacji		

17/15	Przebudowa pomieszczeń warsztatowo-socjalnych UR	140 000	zrealizowane	158 126,94	zrealizowane	158 126,94	18 126,94
6/18	Budowa budynku na potrzeby techniczno-socjalne oczyszczalni i kompostowni wraz z garażami.	2 500 000	do realizacji	0,00	do realizacji		
8/18	Stacja podnoszenia ciśnienia na sieci wodociągowej dla MPZP „Owocowa” i MPZP „Kaszubska Wschód”	150 000	trwają prace projektowe na zwiększony zakres zadania o dodatkową stację podnoszenia ciśnienia w ul. Hubalczyków	0,00	do realizacji		
63/10	Zakup samochodów do 3,5 t	180 000	zakupiono dwa samochody używane do 3,5 t.	96 926,00	sukcesywnie w razie potrzeb		
64/10	Zakup środków trwałych i wyposażenia	150 000	w trakcie realizacji	44 128,42	sukcesywnie w razie potrzeb		
16/14	Zakup i modernizacja AKPiA dla potrzeb Spółki	125 000	zakupiono podzespoły do uruchomienia przepływomierza głównego UW Głobino oraz falownik FC (Danfoss)	1 765,74	w trakcie realizacji, sukcesywnie		
29/12	Zakup samochodu specjalnego do czyszczenia kanałów sieciowych do 5,5 T DMC	300 000	Zakup ujęto w projekcie POIiŚ 2014-2020 do współfinansowania z FS, dostawa 02/2019r.	0,00	w trakcie realizacji		
4/17	Budowa (modernizacja) sieci wodociągowej w ul. Mostnika w Słupsku	280 000	zadanie w trakcie realizacji, ogłoszono przetarg na wyłonienie wykonawcy robót	1 255,00	w trakcie realizacji		
21/16	Instalacja fotowoltaiczna SUW Westerplatte	1 600 000	zadanie zakończone, jednak Wykonawca oczekuje na odbiór wykonanych instalacji przez Enerę	1 041 000,00	roboty zakończone, zadania do rozliczenia	1 416 334,55	- 183 665,45
22/16	Pompa ciepła SUW Westerplatte	260 000					
23/16	Budowa linii kablowej OS-BAZA	1 170 000	zadanie w trakcie realizacji, trwa opracowywanie dokumentacji projektowej przez trzeciego projektanta.	0,00	w trakcie realizacji		
24/16	Zakup wysokosprawnej wirówki odwadniającej	750 000	zadanie do realizacji- trwa ponowne opracowywanie dokumentacji przetargowej powtórka przetargu z uwagi na brak ofert), zakup ujęto w projekcie POIiŚ 2014-2020 do współfinansowania z FS	0,00	w trakcie realizacji		
9/18	Stacja podnoszenia ciśnienia i sieć wodociągowa dla MPZP „Dzielnica Mieszkaniowa Zachód” i części MPZP „Zaborowskiej I”	150 000	realizacja zadania przesunięta na 2019- trwają prace projektowe	0,00	w trakcie realizacji		
1/16/ K	Wykonanie wizualizacji pracy stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Kobylnica	15 000	przesunięto termin realizacji z uwagi na brak maszyny do wirtualizacji środowiska	0,00	do realizacji, realizację zadania		

			wizualizacyjnego - rozważana jest rezygnacja z zadania		przesunięto na lata 2018-2019		
13/17	Projekt budowlany na budowę sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Chrobrego w Słupsku	708 000	opracowano projekt, roboty będą realizowane przy realizacji zakresu rzeczowego prowadzonego przez ZIM	110,94	w trakcie realizacji		
1/14, 8/13	Wyposażenie wszystkich studni głębinowych na ujęciach wody na terenie Gminy Kobylnica, w system umożliwiający dezynfekcję i płukanie, za pomocą hydrantów technologicznych.	86 800	Zadanie w trakcie realizacji - do wykonania pozostały jeszcze dwa hydranty: w Kwakowie i Słonowicach	4 447,88	w trakcie realizacji		
10/18	Budowa sieci wodociągowej dn150 żel. przy ul. Romera w Słupsku	30 000	trwa opracowywanie dokumentacji projektowej siłami własnymi	0,00	w trakcie realizacji		
2/14	Wykonanie nowego otworu studziennego po likwidacji starego w miejscowości Zagórki	50 000	zrealizowano	0,00	zakończono	103 527,54	53 527,54
3/14	Wykonanie nowego otworu studziennego po likwidacji starego w Płaszewie	50 000	Zadanie w trakcie realizacji, wykonano projekt na likwidację starego i wykonanie nowego otworu, realizacja w 2019	0,00	w trakcie realizacji		
4/14	Wykonanie nowego otworu studziennego w Kczewie	50 000	Zadanie w trakcie realizacji, wykonano projekt na likwidację starego i wykonanie nowego otworu, realizacja w 2019	0,00	zadanie w trakcie realizacji		
6/14	Zdalny monitoring pracy przepompowni sieciowych na terenie Gminy Kobylnica	35 000	wykonano ul. Toskańską i Stewczyka, trwa realizacja w Bolesławicach, wizualizacja w Łosinie - II kw.2019	0,00	w trakcie realizacji		
14/17	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Zaborowskiej - Legionów Polskich w Słupsku	175 000	roboty w trakcie realizacji	0,00	w trakcie realizacji		
15/17	Budowa sieci ciepłej z kablem energetycznym z oczyszczalni do Parku Wodnego Trzy Fale i kotłowni rejonowej KR-2	2 500 000	trwa projektowanie	0,00	w trakcie realizacji		
16/17	Zakup samochodu do 3.5 t z wyposażeniem do monitoringu sieci kanalizacyjnych	600 000	w trakcie realizacji- planowana dostawa 02/2019	0,00	zadanie w trakcie realizacji		
17/17	Zakup kontenerów hakowych	70 000	zrealizowano	0,00	zrealizowano	16 280,00	- 53 720,00
18/17	Zakup samochodu ciężarowego z urządzeniem hakowym do transportu kontenerów hakowych	450 000	do realizacji	0,00	do realizacji		
11/18	Budowa sieci wodociągowej dla terenu MPZP „Zaborowskiej I” w Słupsku (teren 11.25.KDL)	240 000	roboty w trakcie realizacji	670,00	w trakcie realizacji		
3/17/ K	Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z podłączeniami i odtworzeniem istniejących podłączeń w miejscowości Wrząca w gm. Kobylnica	1 844 000	zadanie zakończone w trakcie rozliczania	656 111,79	zakończone	1 849 929,31	5 929,31

4/17/ K	Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z podłączeniami i odtworzeniem istniejących podłączy w miejscowości Bzowo w gm. Kobylnica	432 000	zakończone	97 328,84	zakończone	431 601,78	- 398,22
5/17/ K	Budowa lokalnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Wrząca w gm. Kobylnica	910 000	zakończone	545 275,00	zakończone	870 447,31	- 39 552,69
6/17/ K	Budowa lokalnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Bzowo w gm. Kobylnica	565 000	zakończone	531 043,49	zakończone	566 310,00	1 310,00
22/17	Zakup ładowarki kołowej o masie eksploatacyjnej powyżej 16 ton	580 000	zadanie planowane do realizacji w kolejnych okresach sprawozdawczych	0,00	do realizacji		
1/17/ K	Budowa sieci wodociągowej wraz z podłączeniami i odtworzeniem istniejących podłączy w miejscowości Wrząca w gm. Kobylnica	673 000	zadanie zakończone , w trakcie rozliczania	271 330,00	zadanie zakończone , w trakcie rozliczania	692 448,17	19 448,17
2/17/ K	Budowa sieci wodociągowej wraz z podłączeniami i odtworzeniem istniejących podłączy w miejscowości Bzowo w gm. Kobylnica	220 000	zadanie zakończone , w trakcie rozliczania	178 086,48	zadanie zakończone , w trakcie rozliczania	204 232,33	- 15 767,67
6/13	Budowa instalacji odprowadzającej popłuczyny z płukania filtrów na SUW w Lubuniu.	170 000	został opracowany operat odprowadzenia popłuczyn do gruntu, uzyskano dec. środowiskową, czekamy na pozwolenie wodno-prawne	0,00	w trakcie realizacji		
14/18	Wymiana pomp w przepompowni głównej przy ul. Orzeszkowej 1	250 000	w trakcie realizacji, zakupiono 2 pompy	0,00	w trakcie realizacji		
12/18	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla terenu MPZP „Zaborowskiej I” w Słupsku (teren 11.25.KDL)	200 000	trwa postępowanie na wybór wykonawcy robót	0,00	w trakcie realizacji		
7/18	Wyposażenie mechaniczne kompostowni	1 000 000	w trakcie realizacji trwa postępowanie na zakup sprzętu	0,00	w trakcie realizacji		
2/18/ K	Budowa sieci wodociągowej tranzytowej ze Słupska do Kobylnicy i Bolestawice	1 000 000	trwają prace projektowe	0,00	w trakcie realizacji		
3/18/ K	Projekt sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej wraz z podłączeniami - Etap II, w miejscowości Bzowo w gm. Kobylnica	10 000	trwają prace projektowe, zwiększono zakres rzeczowy o sieć wodociągową	1 650,00	w trakcie realizacji		
poza plane m	Pozostałe wydatki inwestycyjne			1 695 969,77			
				7 439 757,20		12 533 812,16	-582 187,84

W celu możliwości dokonania analizy kosztów ponoszonych na realizację zadań ujętych w planach, Spółka prowadzi porównanie ofert składanych w postępowaniach przetargowych z podziałem na poszczególne elementy składowe wykonania robót, mające wpływ na ich wartość. Na tej podstawie dokonano analizy wskazującej wartości poszczególnych składników i analizę średnich kosztów budowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych w latach 2012-2018 r. Porównanie i analiza obejmuje sieci wodociągowe i kanalizacyjne ze względu na brak realizacji innych sieci lub obiektów kubaturowych bądź możliwości odniesienia się do obiektów o podobnej charakterystyce. Analizy te mogą służyć jako pomoc i podstawa przy planowaniu kosztów realizacji inwestycji ujmowanych w planach.

Tabela 82 Jednostkowe koszty budowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych w latach 2012-2018

		2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
L.p.	Średni koszt budowy 1 m wodociągu wynikający ze złożonych ofert							
1	bez opłat i odtworzenia	456,69 zł	226,92 zł	647,56 zł	447,79 zł	364,52 zł	309,08 zł	525,43 zł
2	z opłatami i odtworzeniami nawierzchni	719,83 zł	258,40 zł	705,39 zł	596,91 zł	385,09 zł	380,08 zł	606,43 zł
	Średni koszt budowy 1 m wodociągu wynikający z podpisanych umów							
3	bez opłat i odtworzenia	339,09 zł	251,55 zł	609,42 zł	442,46 zł	273,66 zł	363,37 zł	870,41 zł
4	z opłatami i odtworzeniami nawierzchni	565,33 zł	300,63 zł	666,74 zł	595,96 zł	285,88 zł	437,00 zł	1 002,95 zł
	Średni koszt budowy 1 m kanalizacji wynikający ze złożonych ofert							
5	bez opłat i odtworzenia		474,83 zł	460,59 zł	692,91 zł	447,88 zł	398,22 zł	415,16 zł
6	z opłatami i odtworzeniami nawierzchni		548,34 zł	475,25 zł	791,68 zł	533,27 zł	431,72 zł	456,54 zł
	Średni koszt budowy 1 m kanalizacji wynikający z podpisanych umów							
7	bez opłat i odtworzenia		372,46 zł	370,15 zł	453,29 zł	321,99 zł	337,10 zł	604,66 zł
8	z opłatami i odtworzeniami nawierzchni		379,15 zł	420,82 zł	726,21 zł	379,03 zł	356,45 zł	733,97 zł
	Średni koszt odtworzenia 1 mb nawierzchni na realizowanych sieciach wod-kan.			120,97 zł	157,13 zł	105,06 zł	51,03 zł	46,23
9	Średni koszt budowy sieci wodociągowej z żeliwa o średnicy 100mm i PE 110 z odtworzeniami, wg. informatora cenowego Sekocenbud	624 zł	619 zł	625,00 zł	632,00 zł	450,50 zł	657,00 zł	752,00zł
10	Średni koszt budowy sieci kanalizacji sanitarnej z PVC śr. 0,2m oraz kam. 0,2m z odtworzeniami, wg. informatora cenowego Sekocenbud			576,00 zł	1 077,00 zł	808,50 zł	605,00 zł	681,00zł
	Różnica (9-4):	58,67 zł	318,37 zł	-41,74 zł	36,04 zł	164,62 zł	220,00 zł	-250,95 zł
	Różnica (10-8):			155,18	350,79 zł	429,47 zł	248,55 zł	-52,97 zł

Średnie jednostkowe koszty budowy sieci wodociągowych wraz z odtworzeniami nawierzchni są najwyższe w porównaniu do lat 2012-2017. W stosunku do roku 2017 wzrosły niemal dwukrotnie. Sytuację tą można ocenić i powiązać pod kątem trzech zmiennych, a mianowicie udziału w strukturze realizowanych sieci rur żeliwnych w stosunku do rur tworzywowych oraz ich średnic, odtworzenia nawierzchni, a następnie w zmianach cen na rynku. W pierwszym zakresie udział rur żeliwnych wzrósł do niemalże 100% w długości badanych sieci w zakresie średnic 100-200mm (w zestawieniu porównania cen wzięte są pod uwagę sieci, które nie zostały zakończone w 2018 r, a jedynie rozstrzygnięto przetarg, w ramach których wykonywane będą także sieci z PE, których nie uwzględniono w wykazie długości). Znacząco spadło zainteresowanie Wykonawców realizacją robót,

do postępowań przystępowała znacznie mniejsza liczba Wykonawców, a oferowane ceny przekraczały planowane wartości. W zestawieniu nie uwzględniono kosztów przebudowy magistrali wodociągowej w ul. Legionów, gdyż zaburzyłaby ona dotychczas realizowane zakresy średnic. W ostatnim roku zdecydowanie wzrósł udział rur żeliwnych i zwiększyły się średnice budowanych wodociągów, co również przekłada się na wzrost cen, a także zakres inwestycji obejmował częściej niż poprzednio wykonanie prac pod nawierzchniami ulic czy chodników. Sytuacja na rynku materiałów i wykonawstwa robót jest w miarę ustabilizowana, niemniej nastąpił wzrost poziomu cen. Również w odniesieniu do jednostkowych kosztów budowy sieci wodociągowej z żeliwa o średnicy 100mm, wg. informatora cenowego Sekocenbud za I kwartał 2019 r., które wynosiły 752,0 zł/m, koszty realizowanych sieci są o ponad 30% wyższe. Dla potrzeb planowania np. w ramach WPR, w celu zachowania realności uzyskanych cen na budowę sieci wodociągowych, proponuje się wykorzystanie wskaźnika wynikającego ze średniego kosztu budowy 1 m wodociągu wyliczonego jako średnia ze złożonych ofert. Ze względu na fakt, iż miniony rok wpływa na zwiększenie średniej z lat 2012-2016, proponuje się ustalenie wskaźnika na poziomie określonym w Sekocenbudzie, który wynosi **750 zł/m**, z uwzględnieniem w każdym przypadku indywidualnych wymagań dla planowanych inwestycji poprzez zastosowanie współczynnika zwiększającego lub zmniejszającego planowane koszty.

Średni koszt budowy sieci kanalizacyjnych wraz z odtworzeniami nawierzchni jest również prawie dwukrotnie wyższy w odniesieniu do roku 2017. Nadal zwiększa się udział rur z tworzyw sztucznych w stosunku do udziału rur kamionkowych, co wynika z realizowania inwestycji na sieciach kanalizacyjnych o mniejszym znaczeniu w systemie i o mniejszych średnicach. Dla szacowania wartości planowanych inwestycji proponuje się, podobnie jak dla sieci wodociągowych, ustalenie wysokości wskaźnika w oparciu o Sekocenbud wynoszącego **680 zł/m** z uwzględnieniem w każdym przypadku indywidualnych wymagań dla planowanych inwestycji poprzez zastosowanie współczynnika zwiększającego lub zmniejszającego planowane koszty.

Analiza kosztów realizowanych inwestycji wskazuje, iż wpływ materiału, średnic a w głównej mierze lokalizacji budowanych sieci wodociągowych i kanalizacyjnych wpływa znacząco na koszty ich budowy. Różnice wynikają przede wszystkim, z lokalizacji i warunków realizowanych robót, rodzaju nawierzchni do odtworzenia, konieczności uwzględnienia indywidualnych uwarunkowań. Stwierdzić można, że uzyskiwane w postępowaniach ceny wykonania robót, uległy znaczącemu wzrostowi, ze względu na kontynuację w ramach Programów krajowych inwestycji, które wpływają na nasycenie rynku zamówień dla Wykonawców.

Dział inwestycyjny prowadził każdorazowo szacowanie wartości realizacji poszczególnych robót dla każdego zadania inwestycyjnego dotyczącego wykonania robót budowlanych, w oparciu o normy do kosztorysowania i aktualne ceny rynkowe robocizny, materiału i sprzętu. Planuje się wdrożenie takiego stopnia przygotowania inwestycji przed jej wpisaniem do Planu, aby możliwe było oszacowanie ich wartości na podstawie szczegółowego kosztorysu inwestorskiego, co powinno urealnić zakładane w taryfie koszty odinwestycyjne.

Głównymi problemami zidentyfikowanymi w trakcie realizacji inwestycji, były kwestie dotyczące dotrzymania terminów realizacji przez Wykonawców zadań oraz uzyskania wymaganych uzgodnień i decyzji zezwalających na ich realizację. Na etapie uzyskiwania pozwoleń na budowę niezbędne jest uzyskanie zgód właścicieli terenu na dysponowanie nim do celów budowy. W tym zakresie podjęto szereg działań i szeroką współpracę z Urzędem Miasta Słupska a także Urzędem Gminy Kobylnica, w celu usprawnienia procedury udostępniania gruntów uwzględniającej obowiązujące uwarunkowania służebności przesylu. W przypadku projektu dotyczącego budowy sieci kanalizacyjnej na osiedlu „Zachód” przełożyły się one w istotny sposób na odsunięcie w czasie realizację inwestycji. Ponadto problemem są sytuacje związane z żądaniami wysokich wynagrodzeń przez właścicieli gruntów

prywatnych (co jest bardzo widoczne przy projekcie przewodu tłocznego z zakładu Morpol), na których planowana jest lokalizacja projektowanej infrastruktury, w związku z ustanawianiem służebności przesyłu. Sprawy te rozwiązywane poprzez negocjowanie racjonalnego wynagrodzenia..

Ponadto wiele problemów wynikało przy realizacji sieci wod-kan. w miejscowościach na terenie Gminy Kobylnica, wynikających z niskiej jakości opracowanej dokumentacji projektowej, która w wielu przypadkach nie oddawała rzeczywistych potrzeb realizacyjnych. Spowodowało to m.in. konieczność zlecenia robót dodatkowych i dostosowania terminów wykonania prac. Pomimo uzgadniania dokumentacji przez Spółkę i weryfikacji projektantów, nie udało się rozstrzygnąć.

W 2018 r. Spółka zarządzała realizacją zadań, które uzyskały dofinansowanie na realizację inwestycji w ramach:

- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – zadanie: „Gospodarka cyrkulacyjna w oczyszczalni ścieków wraz z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej w aglomeracji Słupsk” na kwotę 28.266,035,70 PLN netto. **Projekt realizowany wspólnie z Partnerem Gminą Słupsk.** Wniosek po złożeniu wyjaśnień przeszedł pozytywnie wszystkie stopnie oceny, co pozwoliło na przyznanie dofinansowania. Umowę podpisano w dniu 14.12.2017 r.
- Uzyskano dotację w kwocie 600 000,00 zł oraz pożyczkę preferencyjną w kwocie 2 400 000,00 zł z WFOŚiGW dla zadania „Budowa lokalnego systemu zbierania ścieków oraz przebudowa urządzeń wodociągowych w miejscowościach Wrząca i Bzowo w gminie Kobylnica” na kwotę 3.805,260,04 PLN.

Nie udało się uzyskać dofinansowania na budowę instalacji fotowoltaicznej na terenie SUW, ponieważ nasz Projekt pomimo przejścia pozytywnie przez wszystkie kryteria oceny, uzyskał zbyt małą liczbę punktów aby zakwalifikować się do dofinansowania. Pomimo odwołań od takiego rozstrzygnięcia konkursu nie udało się zmienić jego rozstrzygnięcia. Dlatego też instalacja ta została zrealizowana wyłącznie ze środków własnych Spółki.

5.4. Remonty

Zaplanowane prace remontowe zostały realizowane zgodnie z uchwalonym planem i harmonogramem remontów. Obiekty Spółki wraz z ich wyposażeniem technicznym są utrzymane w należytym stanie.

W 2018 roku wydatki na remonty stanowią kwotę **5 608 040,72 zł**. W stosunku do kosztów remontów poniesionych w 2017 r. nastąpił wzrost o kwotę 343 583,82 zł, tj. o 6,53%.

Tabela 83 Wysokość nakładów na poszczególne rodzaje remontów w Słupsku

Wyszczególnienie	2017	2018	Struktura %	Trend
urządzeń pompowych i stacyjnych	74 461,97	87 342,32	2,00	↗
urządzeń energetycznych ujęć wody	67 910,17	90 924,94	2,08	↗
obiektów budowlanych, ogrodzeń, studni	124 988,11	125 232,43	2,86	↗
przyłączy wodociągowych	251 768,24	199 098,73	4,55	↘
uzbrojenia sieci wodociągowej	380 771,72	603 575,93	13,81	↗
wymiana wodomierzy i podejść wod.	674 297,25	517 464,77	11,84	↘
zabruki po wykopach	191 336,04	244 091,02	5,58	↗
sieci kanalizacyjnych	201 737,48	265 465,90	6,07	↗
zespołów pomp. i energ. przepompowni	274 960,69	196 818,76	4,50	↘
urządzeń mech. i energ. na oczyszczalni	1 082 929,81	641 458,80	14,67	↘
obiektów budowlanych oczyszczalni	193 585,66	337 786,62	7,73	↗
maszyn i urządzeń warsztatowych	15 395,60	6 643,69	0,15	↘
środków transportu	463 755,16	605 100,52	13,84	↗
sprzętu pomocniczego	27 764,78	21 796,88	0,50	↘
obiektów budowlanych bazy	319 403,85	428 650,66	9,81	↗
Razem	4 345 066,53	4 371 451,97	100,00	

Tabela 84 Wysokość nakładów na poszczególne rodzaje remontów w gminie Kobylnica

Wyszczególnienie	2017	2018	Struktura %	Trend
sieci wodociągowe	325 143,32	310 367,66	25,10	↘
sieci kanalizacyjne	310 177,43	484 710,93	39,20	↗
ujęcia wody	22 253,64	78 102,30	6,32	↗
stacje uzdatniania wody	46 573,04	84 026,88	6,80	↗
oczyszczalnie ścieków	0,00	6 200,75	0,50	↗
zabruki po wykopach-sieć wodociągowa	2 681,67	1 179,79	0,10	↘
zabruki po wykopach- sieć kanalizacyjna	615,98	0,00	0,00	↘
wymiana wodomierzy	211 945,29	272 000,44	22,00	↗
Razem	919 390,37	1 236 588,75	100,00	↗

5.5. Planowanie rozwoju infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej

Spółka wykonuje uzgodnienia branżowe przebiegu infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, uzgodnienia lokalizacyjne (trasy sieci i przyłączy) branży wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, energetycznej, gazowej, kanalizacji teletechnicznej, sieci ciepłych, telekomunikacyjnych, itp. oraz uzgodnienia drogowe. Uzgodnienia te są wykonywane na potrzeby instytucji oraz dla tzw. Narad Koordynacyjnych działających przy Urzędzie Miejskim oraz przy Starostwie Powiatowym w Słupsku.

Tabela 85 Ilości wydanych warunków i opinii z podziałem na gminy

Gmina	2014	2015	2016	2017	2018
gm. Kobylnica	116	147	145	120	138
gm. Słupsk	140	146	174	196	193
m. Słupsk	119	123	120	115	153
Razem	375	416	439	431	484

Tabela 86 Ilości wykonanych uzgodnień z podziałem na gminy

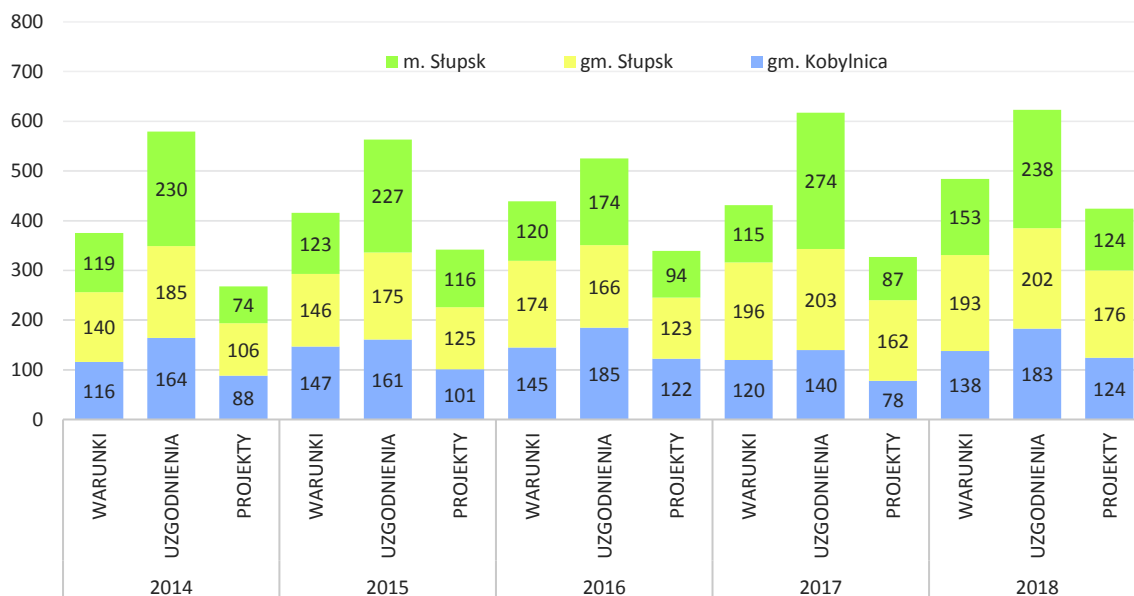
Gmina	2014	2015	2016	2017	2018
gm. Kobylnica	164	161	185	140	183
gm. Słupsk	185	175	166	203	202
m. Słupsk	230	227	174	274	238
Razem	579	563	525	617	623

Tabela 87 Ilości uzgodnionych projektów budowlanych z podziałem na gminy

Gmina	2014	2015	2016	2017	2018
gm. Kobylnica	88	101	122	78	124
gm. Słupsk	106	125	123	162	176
m. Słupsk	74	116	94	87	124
Razem	268	342	339	327	424

Zaobserwować można wzrost koniunktury inwestycyjnej w regionie w odniesieniu do lat 2014-2018 o kilkanaście punktów procentowych. Nastąpił zauważalny wzrost ilości wydanych opinii i warunków technicznych o 12%, z tego w Gminie Kobylnica o 15%, w mieście Słupsku o 33%, natomiast w Gminie Słupsk nastąpił minimalny spadek o 2%.

O 30% wzrosła liczba uzgodnionych projektów budowlanych, przy czym zauważyć należy znaczny wzrost projektów na terenie Gminy Kobylnica o 59% i w mieście Słupsku o 43%, a w Gminie Słupsk o 9%. Dodać należy, że w latach 2015-2017 liczba projektów była na podobnym poziomie i wynosiła od 327 do 342



Rysunek 64 Aktywność inwestycyjna inwestorów w poszczególnych gminach w latach 2014-2018

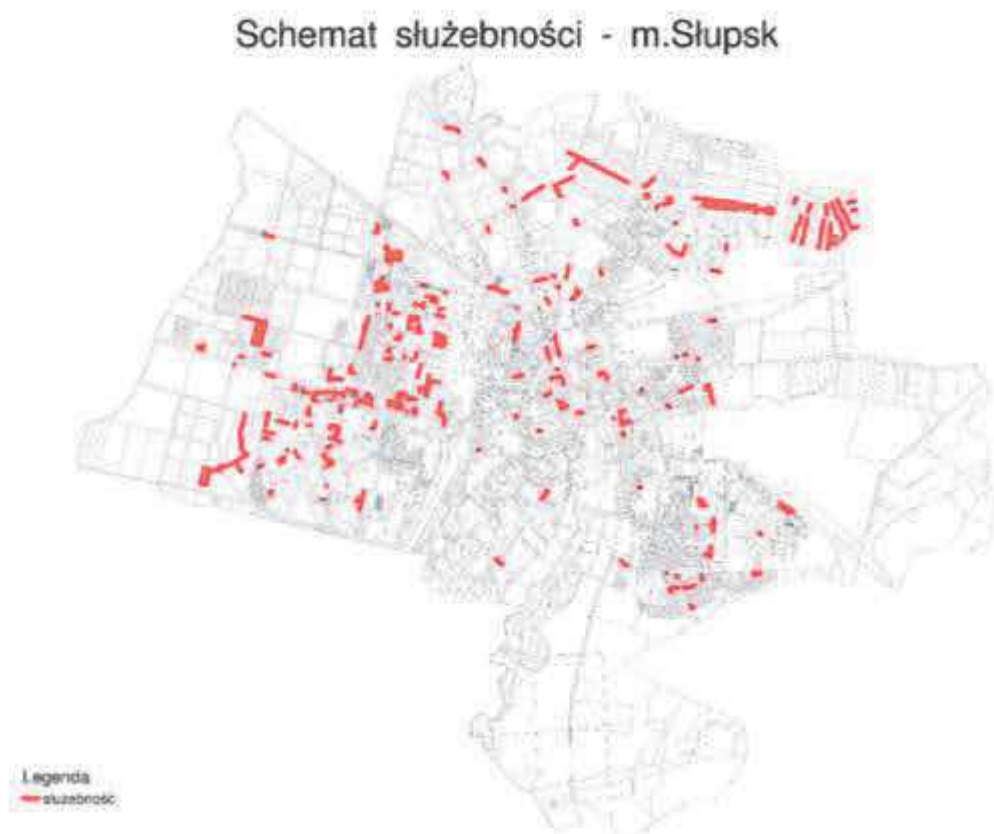
5.6. Odpłatne przejęcia i służebność przesyłu

Tabela 88 Zestawienie umów o budowę i przekazanie sieci (m. Słupsk) w 2018 roku

Adres inwestycji w Słupsku	Rodzaj obiektu do budowy				Wartość wg metody dochodowej	
	WODA		KANALIZACJA		WODA	KANALIZACJA
	materiał, średnica	długość [m]	materiał, średnica	długość [m]	[zł]	[zł]
ul. Kaszubska dz. dz. nr 123	-	-	PCV de200	110	-	1 000
Włynkówko dz. 250/3 dz. nr 206, 207, 208	-	-	PCV de250	125	-	50 000+opłaty
ul. Kaszubska dz 45/12 i 45/14	żel Dn 80	60	-	-	9 553	-
ul. Grechuty dz 221	PE de 160	20	PCV de200	20	1 778	2 694
ul. Malinowa - Owocowa	PE de 110	60	PCV de200	60	4 363	6 609
ul. Łokietka - Chrobrego	żel Dn 100	90	PCV de200	100	6 114	9 262
ul. Zamiejska dz 940/2	żel Dn 100	100	PCV de200	100	11 689	17 707
ul. Portowa dz 205 i 203	żel Dn 80	30	PCV de200	30	2 293	3 473
ul. Kopernika dz 312/41 i 312/45	Żel Dn 150	180	-	-	40 006	-
ul. Legionów Polskich dz 7/1 i 7/2	żel Dn 150 i 100	250	PCV de 200	290	46 248	70 046
ul. Owocowa dz 87/25, 87/35, 87/34, 87/36	żel Dn 100	85	PCV de 200	200	9 840	14 906
ul. Zaborowskiej dz 953/2	żel Dn 150 i 100	240	PCV de 200	400	29 487	44 669
RAZEM		1115 m		1435 m	161 371	219 466

Spółka przygotowuje dokumenty w zakresie umów o budowę i przekazanie urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych na terenie miasta Słupska zgodnie z art. 31 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. W ubiegłym roku zostało sporządzonych 15 kompletów dokumentacji w tym zakresie. Zawarto 13 nowych umów o budowę i odpłatne przekazanie urządzeń wod-kan bądź w zakresie odpłatnego przejęcia urządzeń istniejących.

W 2018 roku przeprowadzono ok. 18 spraw związanych z ustanowieniem służebności przesyłu na nieruchomościach, gdzie były budowane sieci w ramach umów przyłączeniowych oraz na działkach, których właściciele wystąpili z wnioskiem o ustanowienie takiego ograniczonego prawa rzeczowego. Część tych spraw jest w toku. Dodatkowo zostało przygotowanych pięć umów ustanowienia służebności z Nadleśnictwem na podstawie wcześniej zleconych operatów mających na celu wyeliminowanie corocznych opłat z tytułu dzierżawy nieruchomości dla sieci kanalizacji sanitarnej wybudowanej na terenie gminy Kobylnica i gminy Słupsk przez JRP. Po dwóch latach procedowania została zakończona poprzez prawomocny wyrok sądu sprawa ustanowienia służebności przesyłu z Nadleśnictwem Ustka dla sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej tranzytowej na działce 619/2 obręb Sycewice PGR gmina Kobylnica.



Rysunek 65 Aktualny schemat służebności Miasto Słupsk z aplikacji ArcMa

Na terenie Gminy Kobylnica przygotowywaliśmy dokumenty i prowadziliśmy wspólnie z pracownikami Gminy sprawy związane ze służebnością przesyłu dla projektowanych lub przejmowanych sieci wodociągowych i kanalizacyjnych.

Ponadto wykonano zadania związane z umową dzierżawy sieci kanalizacyjnych na terenie Gminy Słupsk – aktualizacja zakresu umowy oraz weryfikacja składników majątkowych z ZGK Jezierzycze.

5.7. Inwentaryzacja sieci i system informacji przestrzennej GIS

W 2018 kontynuowane były prace związane wprowadzaniem danych do systemu GIS, w szczególności kreśleniem sieci i przyłączy wod-kan, powiązaniem obiektów z dokumentami oraz wprowadzaniem danych dotyczących własności i posiadania infrastruktury wod-kan.

Na terenie miasta Słupska dotychczas wkreślono ok. 336 km sieci wodociągowej (magistrale, sieci rozdzielcze, przyłącza, instalacje) i ok. 356 km sieci kanalizacyjnej (kolektory, sieci, przyłącza, instalacje). Na terenie Gminy Kobylnica dotychczas wkreślono ok. 218 km sieci wodociągowej i ok. 234 km sieci kanalizacyjnej (sieci, przyłącza, instalacje).

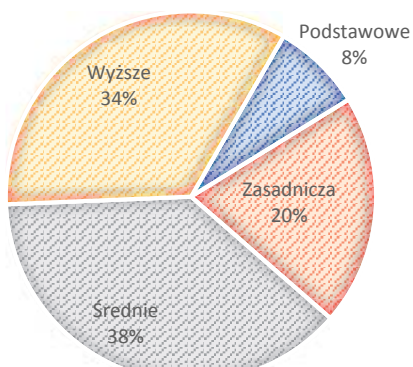
Na terenie Gminy Słupsk dotychczas wkreślono ok 273 km sieci kanalizacyjnej (tylko sieć).

Do 31.12.2018 r. na terenie miasta i gmin wkreślono 9 692 szt. przyłączy wodociągowych i 11 811 szt. przyłączy kanalizacyjnych (z wprowadzeniem do bazy danych podstawowych informacji technicznych). W bazie danych założono obiekty punktowe sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, m.in.:

- 2 198 hydranty,
- 13 806 zasuw (12 295 wodociągowych i 1 511 kanalizacyjnych),
- 25 226 studni.

Do bazy danych (i na mapę cyfrową) zostało wprowadzone 152 642 obiektów sieciowych, 10 537 dokumentów, w tym 5 091 to protokoły odbioru.

6. Sytuacja kadrowa Spółki



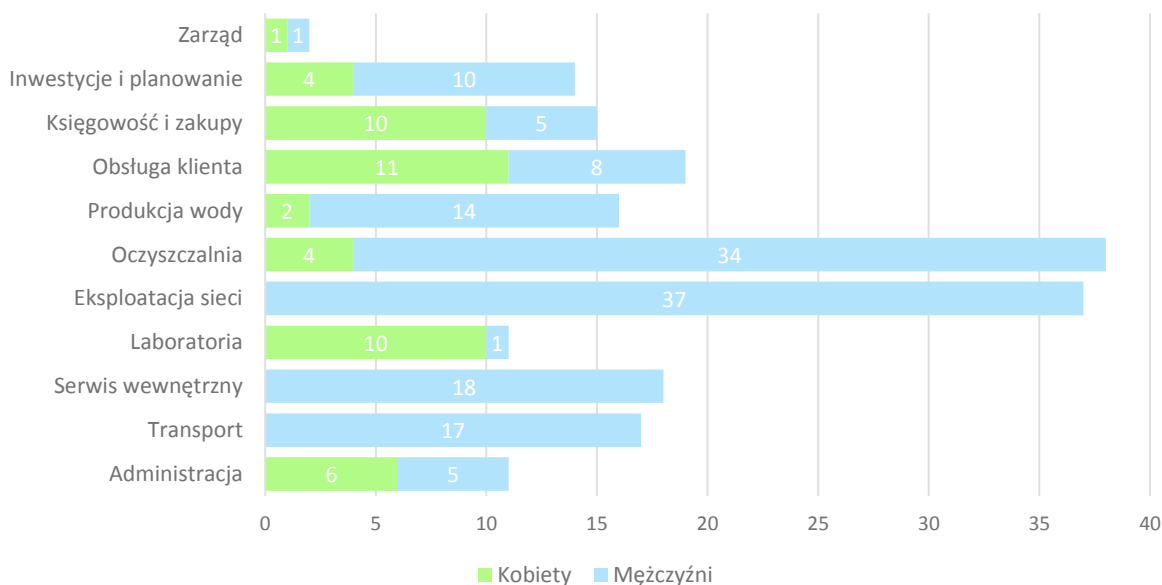
Rysunek 66 Struktura wykształcenia osób zatrudnionych w Spółce w 2018 roku

W Spółce przeciętna ilość etatów w 2018 roku wyniosła **201,87**, a na koniec roku zatrudnione było **203 osoby**: 52 kobiety (25,62%) i 151 mężczyźn. Wykształcenie wyższe posiada 33,99% pracowników. 9 pracowników to osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, a pod ochroną kodeksową znajduje się 26 osób. Spółka nie zatrudnia osób młodocianych. Proces zatrudnienia prowadzony jest w sposób zapewniający optymalny wybór kandydata na dane stanowisko pracy (zgodnie z Regulaminem Pracy).

Największym kapitałem Spółki są jej

pracownicy.

Spółka tworzy przyjazne i bezpieczne warunki pracy, zapewnia rozwój kompetencji, umiejętności i wiedzy fachowej. W zamian wymaga się od pracowników świadomości wartości etycznych, przestrzegania ich przy wykonywaniu powierzonych zadań oraz posiadania odpowiedniej wiedzy, umiejętności i doświadczenia pozwalającego na skuteczną i efektywną realizację powierzonych zadań.



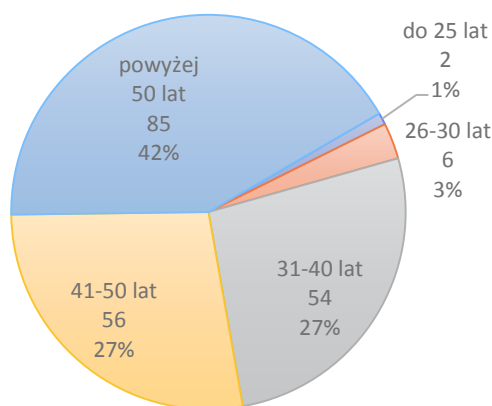
Rysunek 67 Liczba zatrudnionych w komórkach organizacyjnych w 2018 roku z podziałem na płeć

Pracownicy operacyjni stanowią główną ok. 60% grupę pracowników. Są to przede wszystkim operatorzy maszyn i urządzeń, monterzy oraz pracownicy serwisowi – mechanicy i elektrycy.

6.1. Organizacja i efektywność pracy

W Spółce kadre kierowniczą stanowi 2-osobowy zarząd oraz 11 kierowników komórek organizacyjnych, pełniących również funkcje merytoryczne, zazwyczaj jako specjaliści i inżynierowie branżowi. Od kierownictwa Spółki wymaga się wspierania, promowania i przestrzegania wartości etycznych poprzez dobry przykład poparty odpowiednim postępowaniem i podejmowanymi decyzjami. Rozwój kompetencji kadry zarządzającej jest jednym z priorytetów Spółki. Kontynuowany jest program Lider mający na celu kształtowanie nowoczesnego modelu przywództwa i tworzenia zaplecza zarządczego w Spółce. Dbamy również o rozwój słupskiego rynku pracy wspierając projekty kompetencyjne i szkoleniowe, m.in. uczestniczymy w programie SOA - Słupski Ośrodek Akademicki, organizujemy praktyki i szkolenia studenckie oraz praktyki dla uczniów technikum.

Wysoki odsetek pracowników powyżej 50 lat (40%) przy operacyjnym charakterze działalności Spółki



Rysunek 68 Struktura wiekowa osób zatrudnionych w Spółce w 2018 roku

jest elementem wymagającym odpowiedniego zarządzania i organizacji pracy. Przeprowadzono wewnętrzną analizę pokoleniową pn: *Zarządzanie wiekiem jako część strategii zarządzania różnorodnością w organizacji*. Według prognoz demograficznych w 2025 roku przedstawiciele pokolenia Y i Z zdominują rynek pracy i będą stanowić około 75% osób aktywnych zawodowo. Spółka próbując dostosować się do nowych realiów rynku pracy analizuje kim są osoby należące do tych generacji i jakie są ich oczekiwania odnośnie życia zawodowego.

Brak jest uznanych standardów branżowych wskazujących wiarygodne wskaźniki efektywności pracy. Na podstawie publikacji IGWP nt.: benchmarkingu przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych można uznać, że **Spółka należy do wysokoefektywnych przedsiębiorstw w Polsce**. W Polsce w 2017 roku wskaźnik efektywności obsługi sieci w grupie przedsiębiorstw dużych wynosił 3,90 km/etat. Osiągnięty w 2018 roku wskaźnik jest korzystny na tle kraju i wynosi 4,74 km/etat (3,64 km/etat bez Gminy Słupsk w której w imieniu Spółki świadczy usługi ZGK Jezierzycze). Widoczna jest również dynamika wzrostu efektywności.

Bezpośredni nadzór i kontrolę warunków pracy oraz procesów technicznych i technologicznych sprawuje kadra dozoru i pracownicy laboratoryjni posiadający odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia. Są one stale odnawiane i uzupełniane w cyklach szkoleń oraz weryfikacji wewnętrznej poprzez kontrolę procedur zarządczych i organizacyjnych obowiązujących w Spółce (m.in. w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania oraz regulaminów i instrukcji).

Liczba pracowników administracyjnych jest podyktowana przede wszystkim ilością obsługiwanych klientów i punktów rozliczeniowych oraz zakresem prowadzonej działalności (w tym działalności inwestycyjnej oraz pozyskiwania funduszy zewnętrznych). W porównaniu do podobnych przedsiębiorstw **Spółka wykazuje wysoki poziom efektywności pracy i małą ilość stanowisk o charakterze administracyjnym**.

W 2018 r. łączna liczba godzin wynikająca z iloczynu liczby etatów i ilości godzin do przepracowania wyniosła 403 720 godzin. Liczba absencji uwzględniająca nieobecności w pracy z powodu urlopów,

zwolnień chorobowych, świadczeń rehabilitacyjnych itp. wyniosła 66 797 godzin, co stanowi 16,55%. W przypadku zwolnień lekarskich, w związku z chorobą pracowników, ilość nieobecności wyniosła 17 738 godzin, wskaźnik absencji chorobowej za 2018 r. wyniósł 4,39% w stosunku do łącznej liczby godzin i 5,16% w stosunku do liczby godzin przepracowanych. Liczba nadgodzin w 2018 roku wyniosła 7 100 co stanowi 1,76% w stosunku do wszystkich godzin i 2,06% do godzin przepracowanych.

Tabela 89 Wskaźniki absencji i nadgodzin na przestrzeni lat 2011-2018

Wskaźnik	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
wszystkie nieobecności [%]	14,5	14,7	14,2	17,0	15,8	15,3	15,9	16,6
w tym absencje chorobowe [%]	3,3	3,9	3,8	5,4	4,2	4,4	4,2	4,4
nadgodziny [%]	1,8	1,8	1,5	1,8	1,4	1,6	2,1	2,1

6.2. Wynagrodzenia

Spółka zapewnia dobre warunki zatrudnienia i wynagradzania w odniesieniu do rynku pracy.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie ogółem brutto w Spółce w 2018 roku wyniosło :

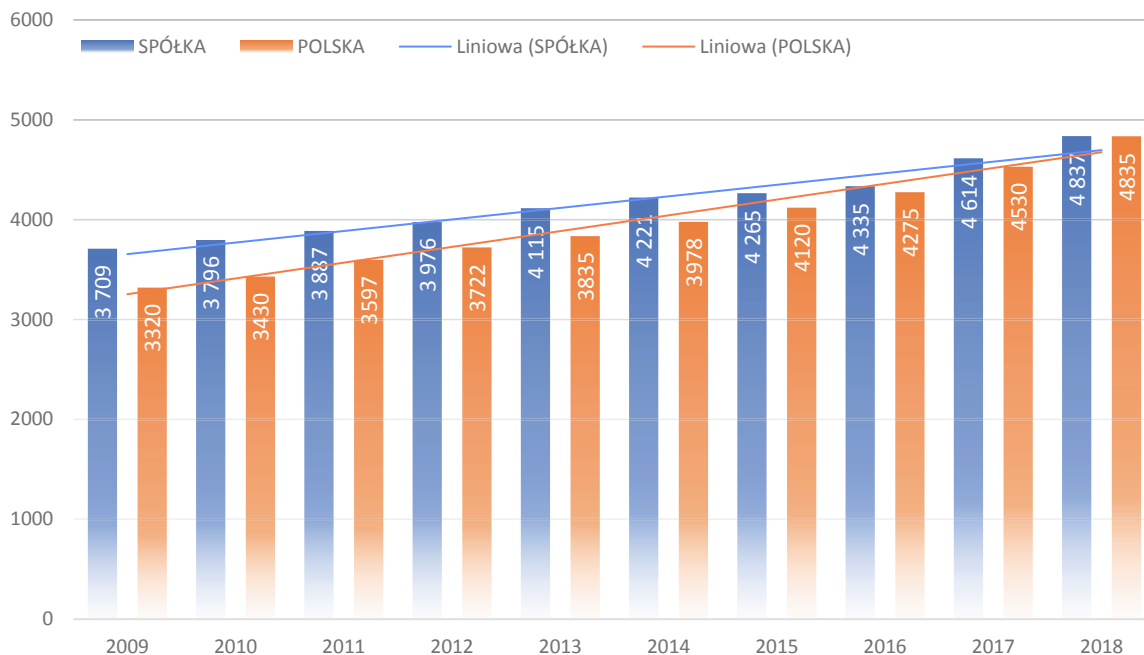
- 4 836,84 zł/m-c - z wynagrodzeniami zarządu;
- 4 680,33 zł /m-c- bez wynagrodzenia zarządu;

Średnia płaca w Spółce jest o 2 zł wyższa od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. bez nagród z zysku. Mniejsza jest natomiast dynamika wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, która w okresie 2009-2018 wyniosła w Spółce 30,41 %, natomiast w sektorze przedsiębiorstw 45,63%.

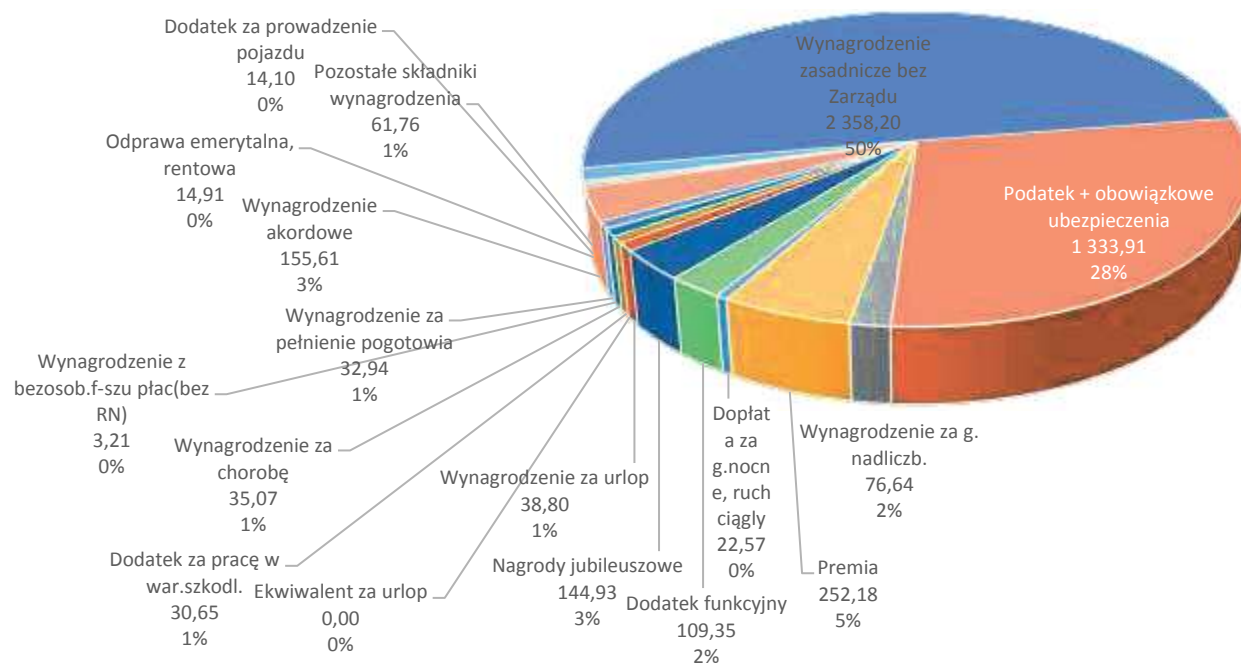
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie zawiera wszystkie składniki wynagrodzenia, w tym: nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne, wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych oraz za pracę w niedziele i święta pracowników zmianowych, itp.

Rozpatrując wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia na różnym poziomie jego składników, średnie miesięczne wynagrodzenie **netto tj. po potrąceniu składek ZUS i podatku dochodowego** w 2018 roku (bez wynagrodzenia zarządu) wyniosło):

- wynagrodzenie uwzględniające płacę zasadniczą i premię - 2 610,38 zł/m-c
- wynagrodzenie uwzględniające wszystkie składniki - 3 347,72 zł/m-c



Rysunek 69 Zmiana w latach 2009-2018 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w Spółce w odniesieniu do wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw (GUS - bez nagród z zysku)



Rysunek 70 Struktura wynagrodzenia w 2018 roku

Tabela 90 Zestawienie wypłaconych wynagrodzeń oraz nagród z zysku w latach 2012-2018 (bez wynagrodzenia zarządu)

Rok	Wynagrodzenie	Nagrody z zysku	Razem	Liczba zatrudnionych (etaty)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie
2012	9 647 649,89	685 064,19	10 332 714,08	210,76	4 085,50
2013	10 192 893,93	739 492,09	10 932 386,02	214,30	4 251,20
2014	10 485 050,33	775 330,32	11 260 380,65	214,72	4 370,18
2015	10 280 447,12		10 280 447,12	206,62	4 146,28
2016	10 283 623,61	131 044,27	10 414 667,88	203,93	4 255,82
2017	10 828 659,34		10 828 659,34	203,04	4 444,39
2018	11 292 547,53		11 292 547,53	200,87	4 684,85

6.3. Warunki pracy

Ze względu na specyficzne warunki pracy w branży wodociągów i kanalizacji, w tym realizacji większości robót konserwacyjno-remontowych na otwartej przestrzeni bez względu na porę roku oraz pogodę, pracę w pasach drogowych, czynniki biologiczne, kontakt ze ściekami i osadami, występujące zagrożenie narażenia pracowników na działanie gazów wybuchowych (metan) oraz duszących (siarkowodor) i złośliwych (amoniak) Spółka stosuje szereg przedsięwzięć profilaktycznych poprzez:

- system okresowych i kontrolnych badań prowadzonych przez lekarza medycyny pracy,
- szczepienia ochronne (szczepionka przeciwko durowi brzuszemu oraz przeciwko grypie),
- wyposażenie w odzież i obuwie robocze, środki ochrony indywidualnej oraz sprzęt ratunkowy,
- odpowiednio wyposażone maszyny i sprzęt budowlany (klimatyzacja, kabiny z nadciśnieniem);
- specjalistyczny nadzór nad wykonawstwem robót,
- pomiary na stanowiskach pracy (natężenie hałasu oraz oświetlenia),
- szkolenia w zakresie bhp dla pracowników na stanowiskach robotniczych, administracyjno-biurowych, dla osób kierujących pracownikami oraz ćwiczenia w zakresie obsługi sprzętu ratunkowego i gaśniczego,
- sukcesywne doskonalenie wiedzy zawodowej pracowników poprzez uczestnictwo w kursach podnoszących umiejętności i kwalifikacje,
- wdrażanie nowych rozwiązań technicznych przy wykonywaniu robót oraz w zakresie eksploatacji obiektów wodociagowych i kanalizacyjnych,
- zapewnienie odpowiedniego zaplecza socjalnego, jak szatnie, umywalnie, suszarnie odzieży i obuwia roboczego, pomieszczenia przeznaczone na spożywanie posiłków.

W 2018 roku zarejestrowano **6 wypadków przy pracy, które spowodowały łączną absencję 462 dni**. Nie zostały zgłoszone sytuacje potencjalnie wypadkowe

Tabela 91 Wskaźniki wypadkowości w latach 2012-2018

Analizowany rok	Zatrudnienie [w osobach]	Ilość wypadków [w szt.]	Absencja chorobowa [w dniach]
2012	220	4	170
2013	213	4	183
2014	215	5	564
2015	208	10	525
2016	207	5	524
2017	206	8	292

2018	203	6	462
------	-----	---	-----



6.4. Współpraca z organizacjami pracowniczymi

W Spółce funkcjonują dwa związki zawodowe, skupiające większość pracowników przedsiębiorstwa:

1. NSZZ „Solidarność”
2. NSZZ Pracowników Wodociągów.

Zarząd Spółki prowadził stałe konsultacje z przedstawicielami związków zawodowych oraz bezpośrednio z pracownikami. W roku 2018 odbyły się 3 formalne spotkania Zarządu z przedstawicielami związków zawodowych działających w Spółce, na których omówione zostały tematy dotyczące dodatkowej opieki medycznej, konsekwencji wejścia w życie nowej ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz sprawy płacowe.

W Spółce tworzony jest odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, z którego wydatkowane są środki na rzecz pracowników w zakresie pomocy finansowej (zapomogi), dofinansowania wypoczynku dzieci i pracowników, aktywności sportowej i rekreacyjnej:

- Dofinansowanie do kolonii 39 dzieci
- Zakup kartonów na basen 60 pracowników
- Zapomogi 17 osób
- Spływ kajakowy 20 osób
- Zabawa integracyjna 18 osób
- Wycieczka 17 osób
- Paczki dla dzieci 91 sztuk
- Spotkanie emerytów 55 osób
- Sala gimnastyczna 12 osób
- Dofinansowanie urlopu 199 pracowników

7. Wielkość i rodzaj kapitałów własnych i udziałów

Wartość kapitału własnego na dzień 31.12.2018 r. wynosi **90.356.500 zł**

Zmiana wartości kapitału w ciągu roku 2018 o kwotę 1.524.000,00 zł

wynika z wniesionego wkładu gotówkowego przez:

- Miasto Słupsk 798.000,00
- Gminę Kobylnica 726.000,00

Miasto Słupsk na prawach powiatu **posiada 147.157** udziałów o wartości **73.178.500,00 zł (81,43%)**, z tego udziałom w liczbie 86.175 nadano szczególne uprawnienie w zakresie prawa głosu, tak że na jeden udział przypadają trzy głosy. **Gmina Kobylnica posiada 33.556** udziałów o wartości **16.778.000,00 zł (18,57%)**. Udziałom w liczbie 10.900 nadano szczególne uprawnienie w zakresie prawa głosu, tak że na jeden udział przypadają dwa głosy. Struktura posiadanych uprawnień w zakresie prawa głosu przedstawia się następująco:

- **Miasto Słupsk 87,79%,**
- **Gmina Kobylnica 12,21%**

Kapitał zapasowy na dzień 31.12.2018 r. wynosi: **33.155.922,86 zł**

Zmiany wysokości kapitału zapasowego w ciągu 2018 roku

wynikają z następujących pozycji:

Zwiększenia w ciągu roku 2018: **2.082.911,87 zł**

- z podziału zysku za 2017 r. 2.080.502,52zł
- z funduszu aktualizacji wyceny środków trwałych 1.609,35 zł
- z przesunięcia z różnicy wkładów finansowych ponad wartość nominalną udziału 400,00 zł

Kapitał z aktualizacji wyceny stan na koniec roku 2018 **8.116 489,38 z**

W 2018 r. nastąpiło zmniejszenie wartości kapitału o kwotę 1.609,35 zł

Kapitał rezerwowy stan na koniec 2018 roku: **22.227.189,77 zł**

(bez zmian w 2018 r.)

8. Propozycja podziału zysku za 2018 rok

DOCHÓD BRUTTO	7. 733.634,77
PODATEK DOCHODOWY	1.460.102,00
DOCHÓD NETTO DO PODZIAŁU	6.273.532,77
FUNDUSZ ZAPASOWY	2.517.435,77
DYWIDENDA DLA MIASTA SŁUPSKA	2.000.000,00
DYWIDENDA DLA GMINY KOBYLNICA	456.097,00
ZASILENIE ZAKŁADOWEGO FUNDUSZU ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH	500.000,00
FUNDUSZ CELOWY NA DZIAŁALNOŚĆ CSR: PROMOCJA , SPORT, DZIAŁALNOŚĆ CHARYTATYWNA I EDUKACYJNA	500.000,00
FUNDUSZ ROZWOJU	300.000,00

Zasilenie funduszu zapasowego wynika z obowiązku wynikającego z umowy spółki, zgodnie z którą na fundusz przeznacza się co roku co najmniej 1% zysku do czasu, gdy ten fundusz osiągnie wysokość jednej trzeciej wysokości kapitału zakładowego. Na dzień 31.12.2018 r. wartość kapitału zapasowego stanowi 36,7 % wartości kapitału zakładowego. Ponadto zasilenie kapitału zapasowego wynika z okoliczności, w której odpisy amortyzacyjne od majątku sfinansowanego z zewnętrznych środków (dotacji) skutkują zmniejszeniem wartości pozycji bilansowej rozliczeń międzyokresowych przychodów i równoległe zwiększeniem pozostałych przychodów operacyjnych w rachunku zysków i strat, w wysokości naliczonej amortyzacji. Tym samym odpisy amortyzacyjne wpływają na wysokość zysku, który nie znajduje pokrycia w przepływach pieniężnych, w związku z czym ta część zysku nie powinna być związana z wydatkowaniem środków pieniężnych na inny tytuł niż zasilenie funduszu zapasowego bądź rezerwowego.

Alina
Zimnicka;
"Wodociągi
Słupsk"
Spółka z o.o.

Elektronicznie
podpisany przez
Alina Zimnicka;
"Wodociągi
Słupsk" Spółka z
o.o.
Data: 2019.05.29
10:43:44 +02'00'

Andrzej
Wójtow
icz

Elektronicznie
podpisany przez
Andrzej
Wójtowicz
Data: 2019.05.30
13:39:45 +02'00'

ZAŁĄCZNIKI

**DO SPRAWOZDANIA ZARZĄDU
SPÓŁKI Z DZIAŁALNOŚCI
W 2018 ROKU**

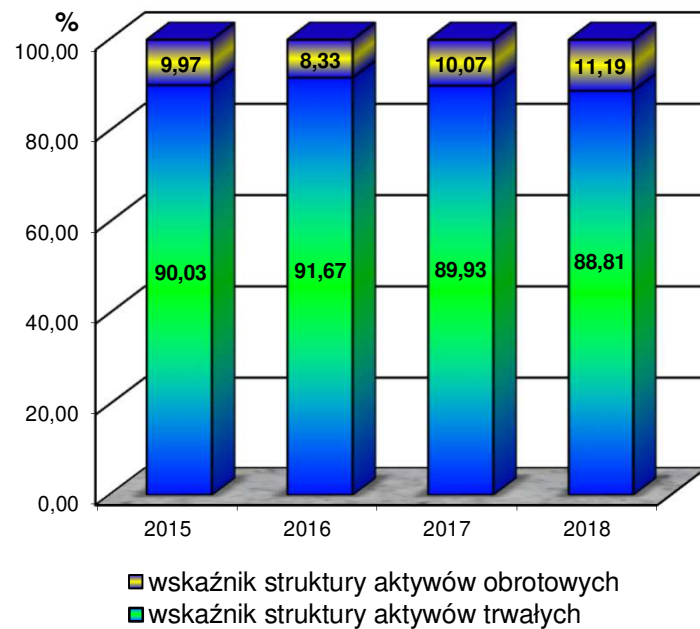
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. ANALIZA PIONOWA BILANSU	ZAŁĄCZNIK 1
2. STRUKTURA AKTYWÓW I PASYWÓW BILANSU	ZAŁĄCZNIK 2
3. WSKAŹNIKI STRUKTURY KAPITAŁOWEJ I MAJĄTKOWEJ	ZAŁĄCZNIK 3
4. SYTUACJA DOCHODOWA	ZAŁĄCZNIK 4
5. WSKAŹNIKI RENTOWNOŚCI	ZAŁĄCZNIK 5
6. WSKAŹNIKI PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ	ZAŁĄCZNIK 6
7. WSKAŹNIKI PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ-WYKRES.....	ZAŁĄCZNIK 7
8. WSKAŹNIKI WYSTARCZALNOŚCI ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	ZAŁĄCZNIK 8
9. WSKAŹNIKI ROTACJI MAJĄTKU (OBROTOWOŚCI MAJĄTKU)	ZAŁĄCZNIK 9
10. WSKAŹNIK ROZWOJU	ZAŁĄCZNIK 10
11. ZATRUDNIENIE, PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE, KOSZTY OSOBOWE	ZAŁĄCZNIK 11
12. WSKAŹNIKI WYDAJNOŚCI	ZAŁĄCZNIK 12
13. DYNAMIKA SPRZEDAŻY	ZAŁĄCZNIK 13
14. STRUKTURA SPRZEDAŻY	ZAŁĄCZNIK 14
15. DYNAMIKA PRODUKCJI	ZAŁĄCZNIK 15
16. STRUKTURA PRODUKCJI	ZAŁĄCZNIK 16

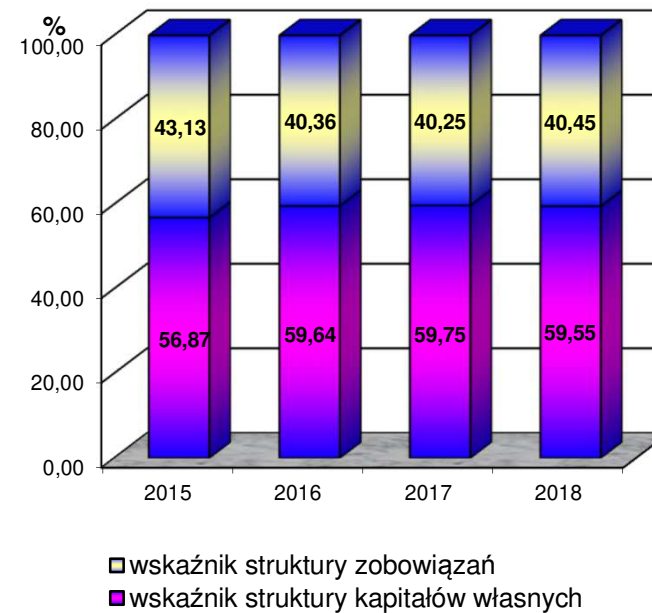
ANALIZA PIONOWA BILANSU

lp	Wyszczególnienie	Symbol	Formuła	2015	2016	2017	2018	odchylenie bezwzględne 2018-2017	dynamika % 2018-2017
				%	%	%	%		
Analiza pionowa bilansu									
a	wskaźnik struktury aktywów trwałych	WSAtr	(aktywa trwałe/aktywa ogółem)*100	90,03	91,67	89,93	88,81	-1,12	98,75
b	wskaźnik struktury aktywów obrotowych	WSAob	(aktywa obrotowe/aktywa ogółem)*100	9,97	8,33	10,07	11,19	1,12	111,12
c	wskaźnik struktury kapitałów własnych	WSKwł	(kapitały własne/pasywa ogółem)*100	56,87	59,64	59,75	59,55	-0,20	99,67
d	wskaźnik struktury zobowiązań	WSZ	(zobowiązania i rezerwy/pasywa ogółem)*100	43,13	40,36	40,25	40,45	0,20	100,50
e	wskaźnik struktury aktywów	WSA	(aktywa trwałe ogółem/aktywa obrotowe ogółem)*100	903,16	1100,39	892,82	793,75	-99,07	88,90
f	wskaźnik struktury finansowania	WSF	(kapitał własny ogółem/zobowiązania i rezerwy ogółem)*100	131,86	147,77	148,45	147,22	-1,23	99,17
Wskaźniki służące do oceny sytuacji majątkowej jednostki									
a	wskaźnik produktywności aktywów obrotowych	Wpao	przychód ze sprzedaży/średni stan aktywów obrotowych	1,82	1,84	1,91	1,69	-0,22	88,48
b	wskaźnik produktywności zapasów	Wpz	przychód ze sprzedaży/średni stan zapasów	21,92	24,57	25,42	17,80	-7,62	70,02
c	wskaźnik produktywności należności	Wn	przychód ze sprzedaży/średni stan należności	25,62	37,41	82,11	254,49	172,38	309,94
d	wskaźnik produktywności środków pieniężnych	Wrsp	przychód ze sprzedaży/średni stan środków pieniężnych	3,19	2,88	2,67	2,34	-0,33	87,64

Struktura aktywów



Struktura pasywów



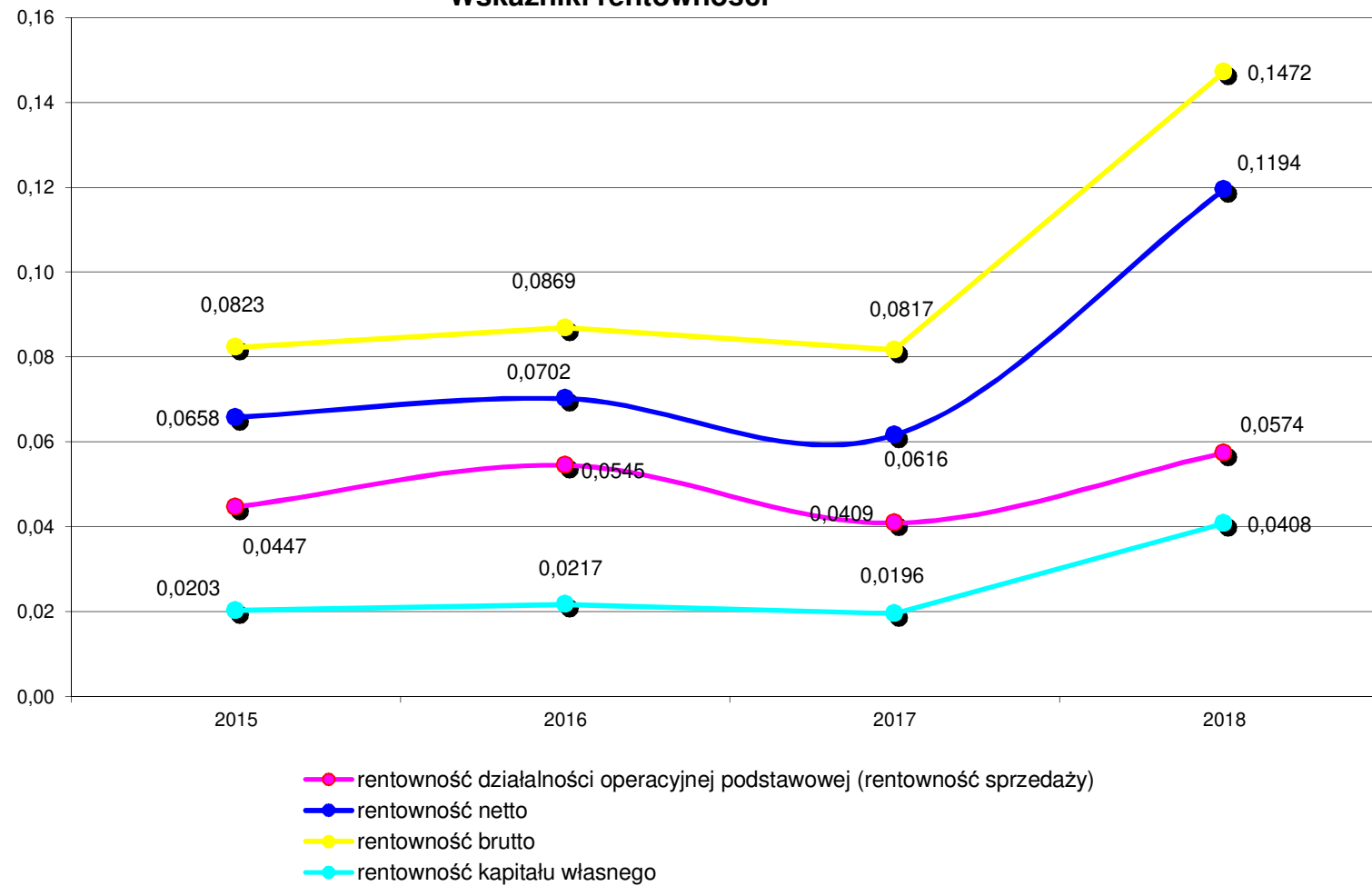
Wskaźniki struktury kapitałowej i majątkowej

lp	Wyszczególnienie	Symbol	Formuła	2015	2016	2017	2018	odchylenie bezwzględne 2018-2017	dynamika % 2018-2017
Wskaźniki struktury kapitałowej i majątkowej									
a	wskaźnik udziału kapitału własnego w finansowaniu majątku	Kw/A	kapitał (fundusz) własny/suma aktywów	0,57	0,60	0,60	0,60	0,00	100,00
b	wskaźnik ogólnego zadłużenia	Z/A	(zobowiązania ogółem krótkoterminowe):(aktywa ogółem)	0,05	0,04	0,05	0,05	0,00	100,00
c	wskaźnik zobowiązania/kapitał	Z/Kw	(rezerwy+zobow.długoter.+zobow.krótkoter. i fundusze specjalne+rozl.międzyokr. i przychody przyszłych okresów)/kapitał (fundusz) własny	0,76	0,68	0,67	0,68	0,01	101,49

SYTUACJA DOCHODOWA

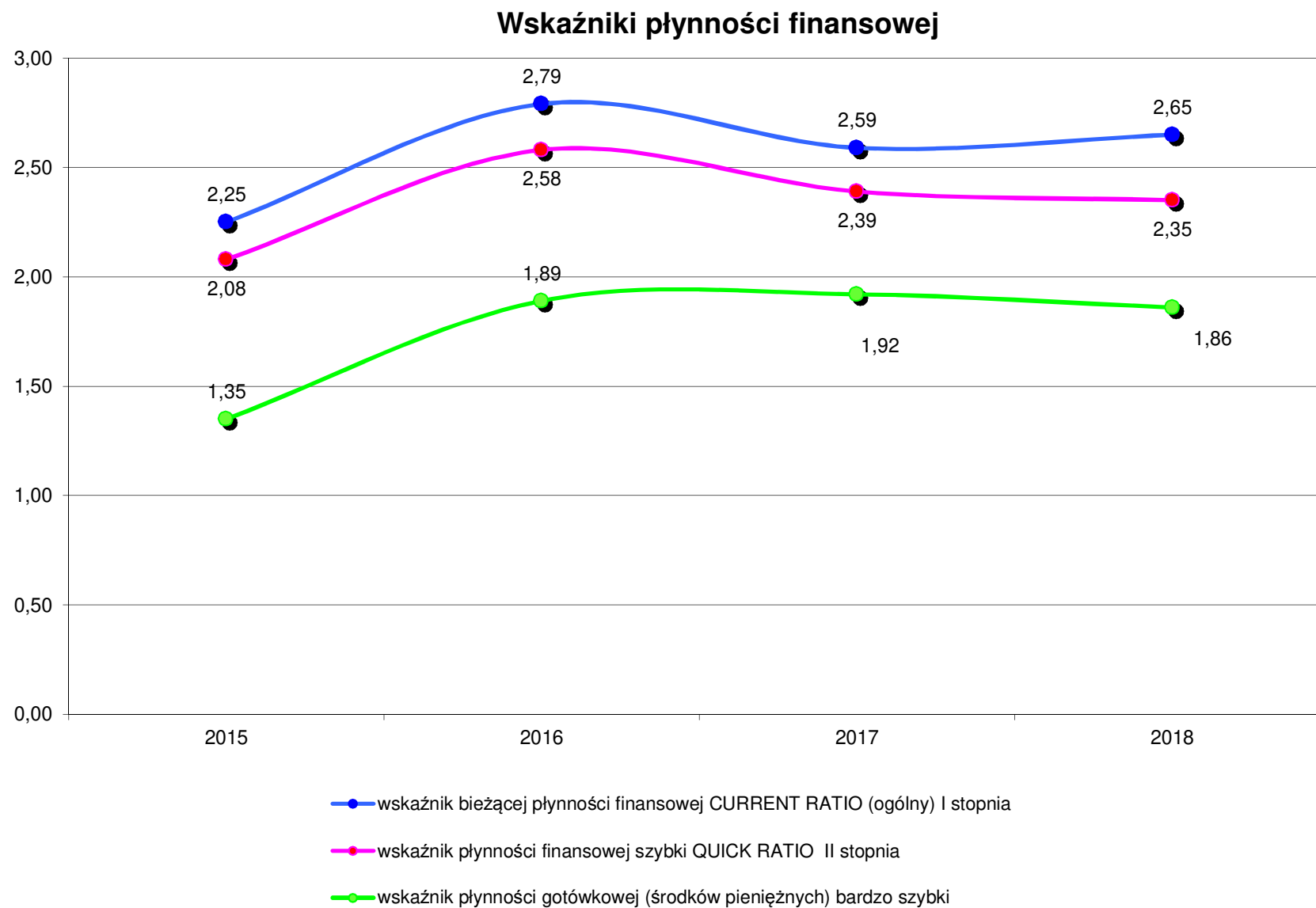
lp	Wyszczególnienie	Symbol	Formuła	2015	2016	2017	2018	odchylenie bezwzględne 2018-2017	dynamika % 2018-2017
Wskaźniki rentowności									
a	rentowność działalności operacyjnej podstawowej (rentowność sprzedaży)	R	(zysk ze sprzedaży):(przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów)	0,0447	0,0545	0,0409	0,0574	0,0165	140,34
b	rentowność działalności operacyjnej	RO	(zysk na działalności operacyjnej):(przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów + pozostałe przychody operacyjne+przychody finansowe)	0,0855	0,0824	0,0804	0,1296	0,0492	161,19
c	rentowność brutto	RB	(zysk (strata) brutto):(przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów + pozostałe przychody operacyjne+przychody finansowe+zyski nadzwyczajne)	0,0823	0,0869	0,0817	0,1472	0,0655	180,17
d	rentowność netto	RN	(zysk (strata) netto):(przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów + pozostałe przychody operacyjne+przychody finansowe+zyski nadzwyczajne)	0,0658	0,0702	0,0616	0,1194	0,0578	193,83
e	rentowność kapitału własnego	ROE	zysk(strata) netto/kapitał (fundusz) własny - wynik finansowy netto roku obrotowego	0,0203	0,0217	0,0196	0,0408	0,0212	208,16
f	rentowność aktywów	ROA	(zysk (strata) netto):aktywa ogółem	0,0113	0,0127	0,0115	0,0233	0,0118	202,61
g	rentowność operacyjna aktywów	ROA ₁	(zysk (strata) operacyjny):aktywa ogółem	0,0147	0,0161	0,0162	0,0289	0,0127	178,40
h	stopa zysku brutto w przedsiębiorstwie ogółem	RZ	zysk brutto ogółem w przedsiębiorstwie do przychodów ze sprzedaży i zrównanych z nimi	0,0862	0,0927	0,0871	0,1639	0,0768	188,17

Wskaźniki rentowności



Wskaźniki płynności finansowej

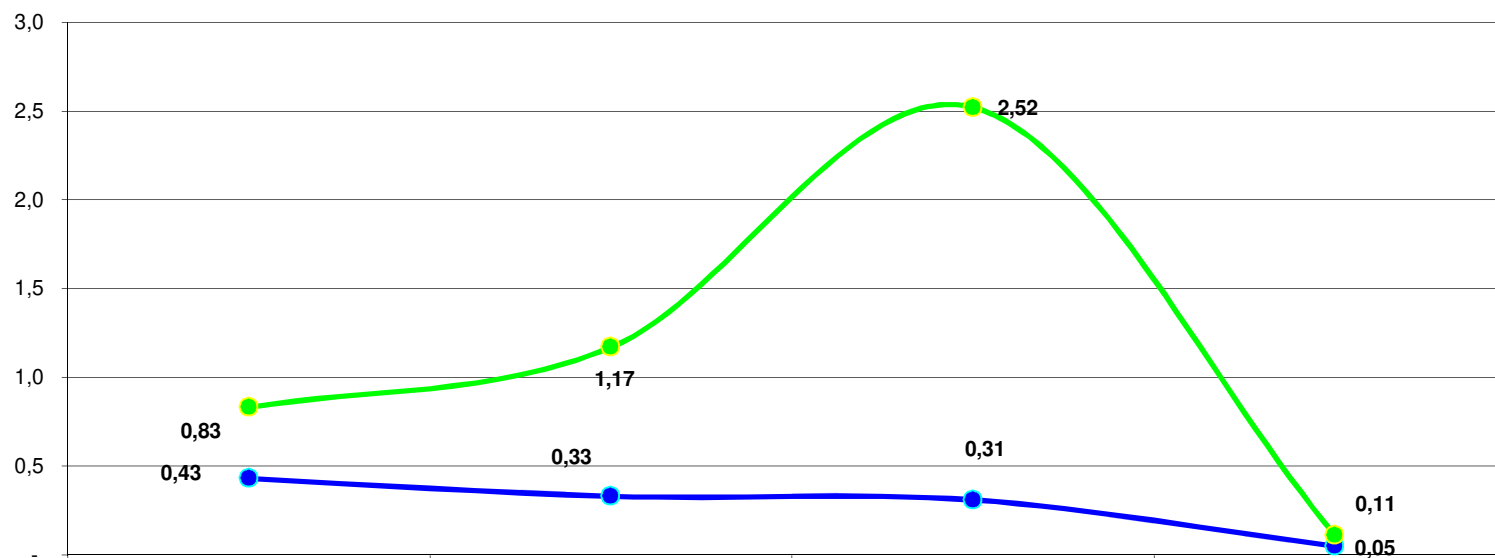
lp	Wyszczególnienie	Symbol	Formuła	2015	2016	2017	2018	odchylenie bezwzględne 2018-2017	dynamika % 2018-2017	norma ogólna
Wskaźniki płynności finansowej										
a	wskaźnik bieżącej płynności finansowej CURRENT RATIO (ogólny) I stopnia	CR	(aktywa bieżące):(zobowiązania bieżące-fundusze specjalne)	2,25	2,79	2,59	2,65	0,06	102,32	<1.8;2>
b	wskaźnik płynności finansowej szybki QUICK RATIO II stopnia	QR	(aktywa bieżące-zapasy):(zobowiązania bieżące-fundusze specjalne)	2,08	2,58	2,39	2,35	-0,04	98,33	<1.2;1>
c	wskaźnik płynności gotówkowej (środków pieniężnych) bardzo szybki	WSZ'	(środki pieniężne):(zobowiązania bieżące-fundusze specjalne)	1,35	1,89	1,92	1,86	-0,06	96,88	<0;2>
Wskaźniki płynności finansowej w dynamice										
a	wskaźnik wydajności sprzedaży	WS	(środki pieniężne netto z działalności operacyjnej):(sprzedaż netto)	0,46	0,29	0,28	-	-0,28	0,00	
b	wskaźnik wydajności zysku	WZ	(środki pieniężne netto z działalności operacyjnej):(zysk(strata) na działalności operacyjnej)	5,09	3,06	3,04	-	-3,04	0,00	
c	wskaźnik wydajności majątku trwałego	WMT	(środki pieniężne netto z działalności operacyjnej):(aktywa trwałe)	0,08	0,05	0,05	-	-0,05	0,00	
d	wskaźnik wydajności majątku obrotowego	WMO	(środki pieniężne netto z działalności operacyjnej):(aktywa obrotowe)	0,75	0,59	0,49	-	-0,49	0,00	



Wskaźniki wystarczalności środków pieniężnych

lp	Wyszczególnienie	Symbol	Formuła	2015	2016	2017	2018	odchylenie bezwzględne 2018-2017	dynamika % 2018-2017
Wskaźniki wystarczalności środków pieniężnych									
a	wystarczalność środków pieniężnych z działalności operacyjnej na spłatę zobowiązań ogółem	WŚO ₁	(przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej):(zobowiązania ogółem-fundusze specjalne-rozl.miejszokr.)	0,43	0,33	0,31	0,05	-0,26	16,13
b	ogólna wystarczalność środków pieniężnych z działalności operacyjnej	OWŚ	(gotówka netto z działalności operacyjnej):(spłata zobowiązań długoterminowych+zakup majątku trwałego+wyplata dywidend)	0,83	1,17	2,52	0,11	-2,41	4,37

Wskaźniki wystarczalności



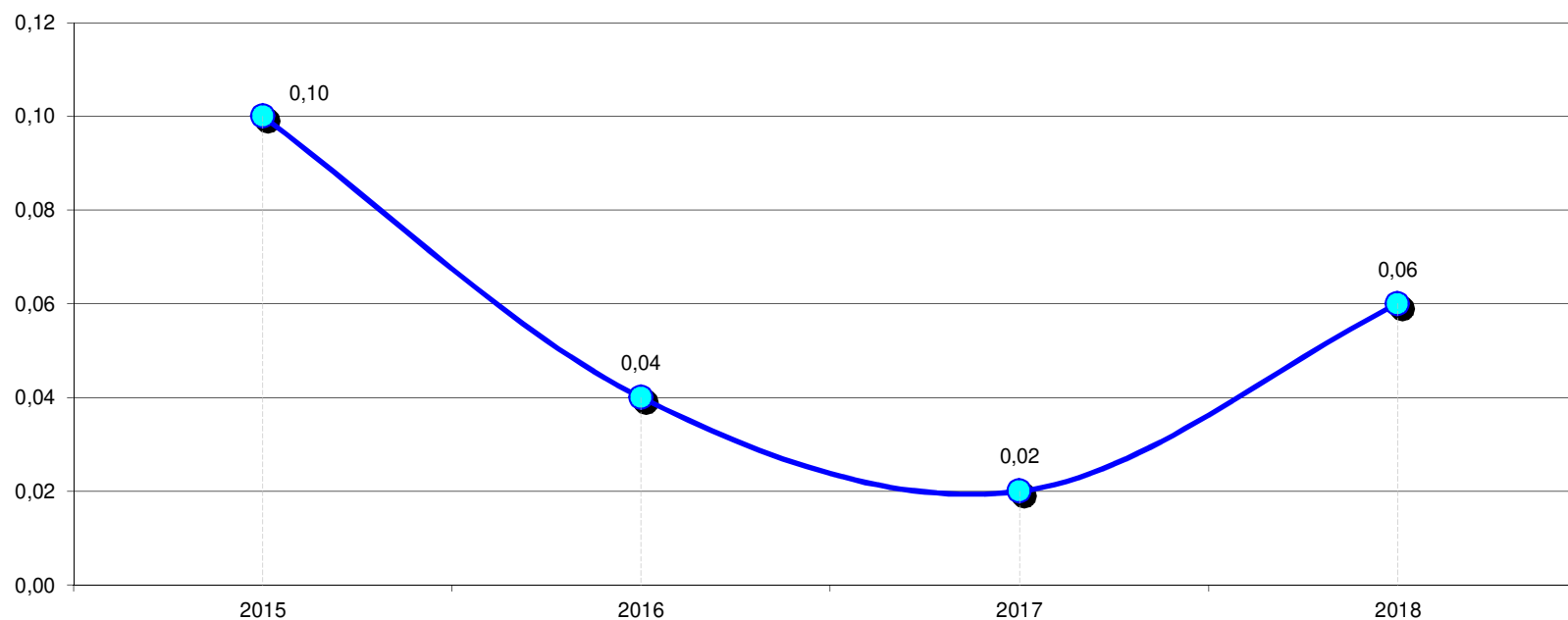
Wskaźniki rotacji majątku (obrotowości majątku)

lp	Wyszczególnienie	Symbol	Formuła	2015	2016	2017	2018	odchylenie bezwzględne 2018-2017	dynamika % 2018-2017
Wskaźniki rotacji majątku (obrotowości majątku)									
a	wskaźnik obrotowości aktywów	WOA	(przychody ogółem):(przeciętny stan aktywów ogółem)	0,16	0,17	0,17	0,18	0,01	105,88
b	wskaźnik obrotu zapasami w dniach	Wrzd	[(zapasy okresu poprzedniego+zapasy okresu bieżącego)/2x365]/przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	18,34	16,63	16,72	25,16	8,44	150,48
c	wskaźnik obrotu zapasami w razach	Wrzr	(przychody ze sprzedaży produktów, towarów, materiałów)/[(zapasy okresu poprzedniego+zapasy okresu bieżącego)/2]	21,65	24,38	25,29	17,64	-7,65	69,75
d	wskaźnik obrotu należności i roszczeń (netto) w dniach	Wrnd ₁	[(należności i roszczenia okresu poprzedniego+należności i roszczenia okresu bieżącego)/2x365]/przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	66,04	53,83	36,81	36,22	-0,59	98,40
e	wskaźnik obrotu należności i roszczeń (netto) w razach	Wrnr ₁	(przychody ze sprzedaży produktów, towarów, materiałów):(przeciętny stan należności i roszczeń)	5,46	6,73	9,87	9,99	0,12	101,22
f	wskaźnik rotacji należności i roszczeń z tyt.dostaw i usług (netto) w dniach	Wrnd ₂	[(należności z tyt.dostaw i usług okresu poprzedniego+należności z tyt.dostaw i usług okresu bieżącego)/2x365]/przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	42,89	34,22	27,64	22,12	-5,52	80,03
g	wskaźnik obrotu należności i roszczeń z tyt.dostaw i usług (netto) w razach	Wrnr ₂	(przychody ze sprzedaży produktów, towarów, materiałów):(przeciętny stan należności z tyt.dostaw i usług)	7,48	9,23	10,98	13,02	2,04	118,58
h	wskaźnik obrotu zobowiązań krótkoterminowych w dniach	Wrzd	[zobowiązania krótkoter.-fundusze specjalne okresu poprzedniego+zobowiązania krótkoter-fundusze specjalne. okresu bieżącego)/2x365]/przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	41,98	24,76	34,16	37,80	3,64	110,66
i	wskaźnik okresu spłaty zobowiązań w dniach	Wrzd	(zobowiązania krótkoterminowe-fundusze specjalne/365 dni):przychody netto ze sprzedaży prod.i usług	99,87	64,74	81,85	88,59	6,74	108,23
j	wskaźnik okresu spłaty zobowiązań z tyt.dostaw i usług w dniach	Wrzd ₁	(zobowiązania z tyt.dostaw i usług/365 dni):przychody netto ze sprzedaży prod.i usług	39,22	16,36	32,56	43,80	11,24	134,52
k	wskaźnik rotacji środków płynnych	Wrsp	(sprzedaż netto):(średni stan należności i środków pieniężnych)	2,02	2,02	2,11	1,90	-0,21	90,05

Wskaźnik rozwoju

lp	Wyszczególnienie	Symbol	Formuła	2015	2016	2017	2018	odchylenie bezwzględne 2018-2017	dynamika % 2018-2017
Wskaźnik rozwoju									
	wydatki inwestycyjne do majątku trwałego	I/At	wydatki na inwestycje/majątek trwały netto	0,10	0,04	0,02	0,06	0,04	300,00

Wskaźnik rozwoju

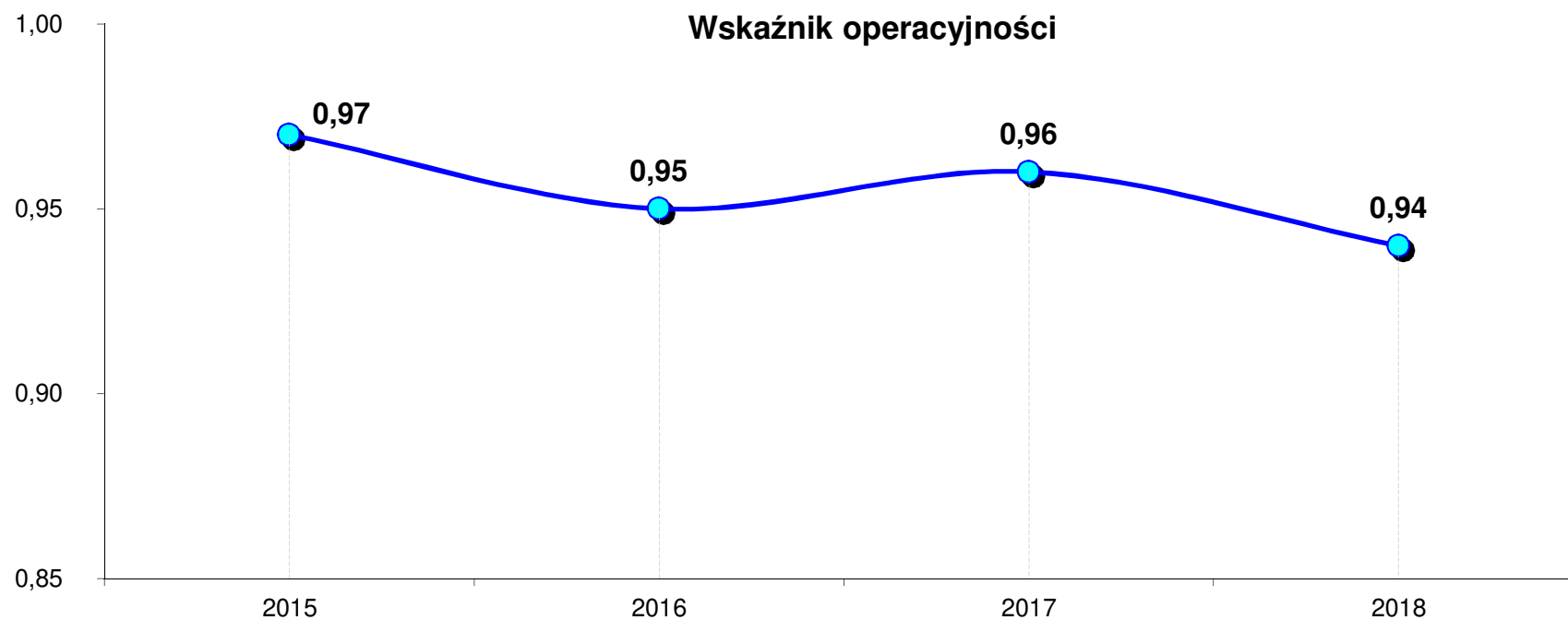


Zatrudnienie, przeciętne wynagrodzenie, koszty osobowe (z uwzględnieniem zarządu)

lp	Wyszczególnienie	Symbol	Formuła	2015	2016	2017	2018	odchylenie bezwzględne 2018-2017	dynamika % 2018-2017
Zatrudnienie, przeciętne wynagrodzenie, koszty osobowe									
a	zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty na koniec okresu			208,62	205,93	205,04	202,87	-2,17	98,94
b	przeciętne miesięczne wynagrodzenie		(wynagrodzenie bez wypłat z zysku/liczba m-cy w okresie)/przeciętne miesięczne zatrudnienie	4 264,83	4 334,94	4 614,28	4 836,84	222,56	104,82
c	udział płac (wraz z pochodnymi) w kosztach ogółem		(wynagrodzenia+świadczenia na rzecz pracowników)/(koszty działalności operacyjnej+pozostałe koszty operacyjne+koszty finansowe)	0,32	0,30	0,30	0,30	0,00	100,00

Wskaźniki wydajności

lp	Wyszczególnienie	Symbol	Formuła	2015	2016	2017	2018	odchylenie bezwzględne 2018-2017	dynamika % 2018-2017
8 Wskaźniki wydajności									
a	wskaźnik operacyjności	WO	koszt własny sprzedaży /sprzedaż netto	0,97	0,95	0,96	0,94	-0,02	97,92
b	wydajność pracy	WP	sprzedaż netto/przeciętna liczba zatrudnionych	197077	207759	217353	230713	13360,00	106,15



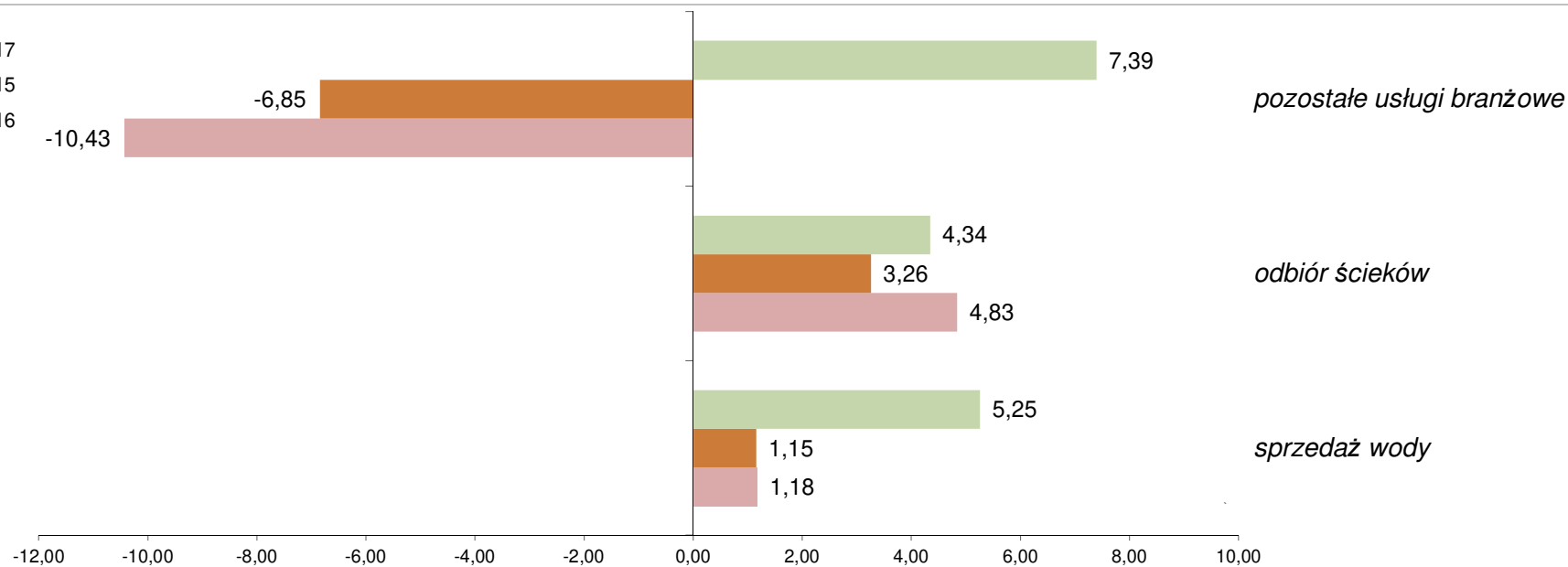
DYNAMIKA PRZYCHODÓW ZE SPRZEDAŻY

Wyszczególnienie	2015	2016	przyrost 2016-2015 (+) wzrost (-) spadek %		2016	2017	przyrost 2017-2016 (+) wzrost (-) spadek %		2017	2018	przyrost 2018-2017 (+) wzrost (-) spadek %	
<i>sprzedaż wody</i>	11 665 404,07	11 799 954,60	134 550,53	1,15	11 799 954,60	11 938 609,36	138 654,76	1,18	11 938 609,36	12 565 558,89	626 949,53	5,25
<i>odbiór ścieków</i>	28 162 630,51	29 079 983,04	917 352,53	3,26	29 079 983,04	30 484 902,05	1 404 919,01	4,83	30 484 902,05	31 807 235,53	1 322 333,48	4,34
<i>pozostałe usługi branżowe</i>	810 323,60	754 804,44	-55 519,16	-6,85	754 804,44	676 042,38	-78 762,06	-10,43	676 042,38	725 993,26	49 950,88	7,39
razem	40 638 358,18	41 634 742,08	996 383,90	2,45	41 634 742,08	43 099 553,79	1 464 811,71	3,52	43 099 553,79	45 098 787,68	1 999 233,89	4,64

■ 2018 w porównaniu do 2017

■ 2016 w porównaniu do 2015

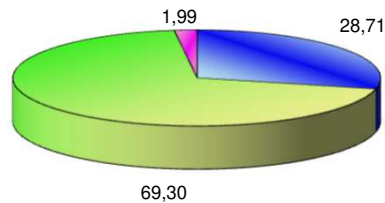
■ 2017 w porównaniu do 2016



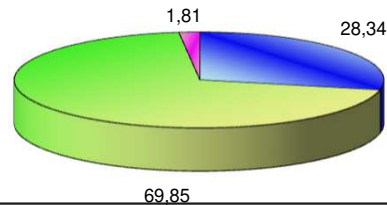
STRUKTURA PRZYCHODÓW ZE SPRZEDAŻY

Wyszczególnienie	2015		2016		2017		2018		odchylenie bezwzględne 2018- 2017	dynamika % 2018-2017
	Wartość	Udział ogółem	Wartość	Udział ogółem	Wartość	Udział ogółem	Wartość	Udział ogółem		
		%		%		%		%		%
sprzedaż wody	11 665 404,07	28,71	11 799 954,60	28,34	11 938 609,36	27,70	12 565 558,89	27,86	626 949,53	105,25
odbiór ścieków	28 162 630,51	69,30	29 079 983,04	69,85	30 484 902,05	70,73	31 807 235,53	70,53	1 322 333,48	104,34
pozostałe usługi branżowe	810 323,60	1,99	754 804,44	1,81	676 042,38	1,57	725 993,26	1,61	49 950,88	107,39
razem	40 638 358,18	100,00	41 634 742,08	100,00	43 099 553,79	100,00	45 098 787,68	100,00	1 999 233,89	104,64

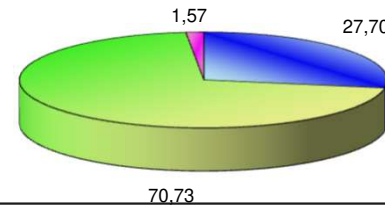
STRUKTURA SPRZEDAŻY 2015



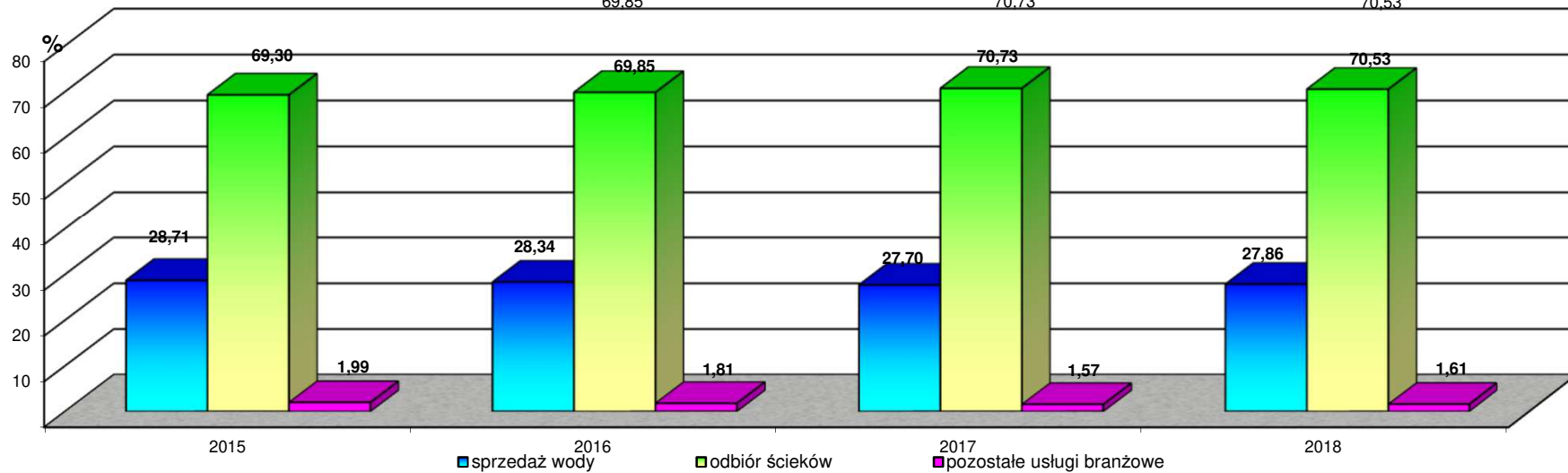
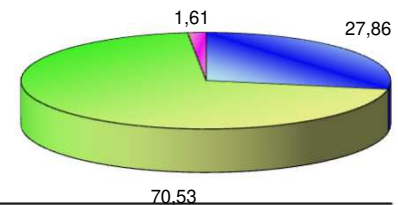
STRUKTURA SPRZEDAŻY 2016



STRUKTURA SPRZEDAŻY 2017

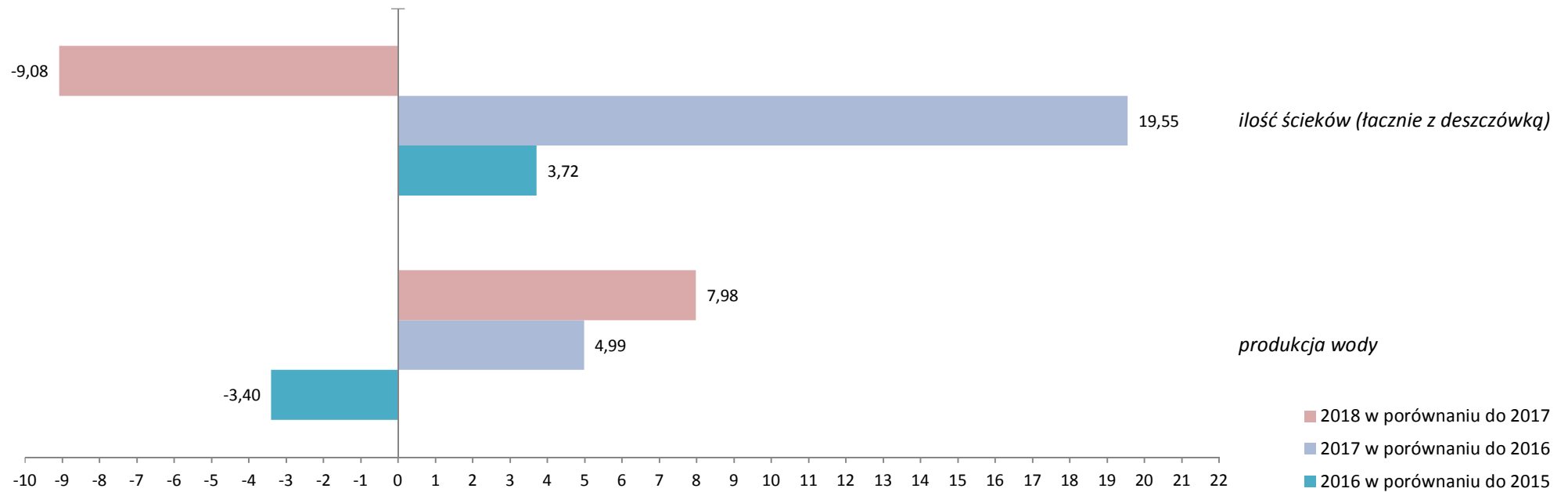


STRUKTURA SPRZEDAŻY 2018



DYNAMIKA PRODUKCJI

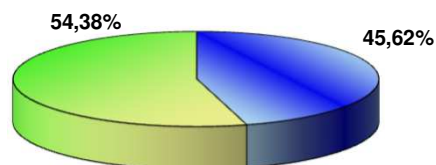
Wyszczególnienie	2015	2016	przyrost 2016-2015		2016	2017	przyrost 2017-2016		2017	2018	przyrost 2018-2017	
			(+) wzrost (-) spadek	%			(+) wzrost (-) spadek	%			(+) wzrost (-) spadek	%
			m ³				m ³				m ³	
produkcja wody	5 406 721,00	5 222 837,00	-183 884,00	-3,40	5 222 837,00	5 483 287,00	260 450,00	4,99	5 483 287,00	5 920 979,00	437 692,00	7,98
ilość ścieków (łącznie z deszczówką)	6 443 630,00	6 683 129,00	239 499,00	3,72	6 683 129,00	7 989 973,00	1 306 844,00	19,55	7 989 973,00	7 264 484,00	-725 489,00	-9,08
razem	11 850 351,00	11 905 966,00	55 615,00	0,47	11 905 966,00	13 473 260,00	1 567 294,00	13,16	13 473 260,00	13 185 463,00	-287 797,00	-2,14



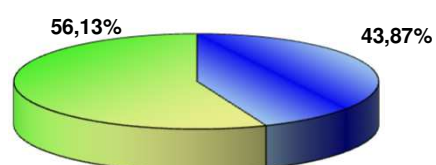
STRUKTURA PRODUKCJI

Wyszczególnienie	2015		2016		2017		2018		odchylenie bezwzględne 2018-2017	dynamika % 2018-2017
	Ilość m ³	Udział ogółem %	Ilość m ³	Udział ogółem %	Ilość m ³	Udział ogółem %	Ilość m ³	Udział ogółem %		
produkcja wody	5 406 721,00	45,62	5 222 837,00	43,87	5 483 287,00	40,70	5 920 979,00	44,91	437 692,00	107,98
ilość ścieków (łącznie z deszczówką)	6 443 630,00	54,38	6 683 129,00	56,13	7 989 973,00	59,30	7 264 484,00	55,09	-725 489,00	90,92
razem	11 850 351,00	100,00	11 905 966,00	100,00	13 473 260,00	100,00	13 185 463,00	100,00	-287 797,00	97,86

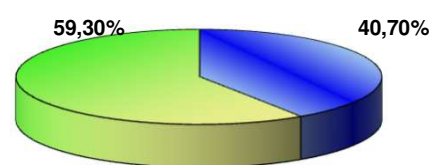
STRUKTURA PRODUKCJI 2015



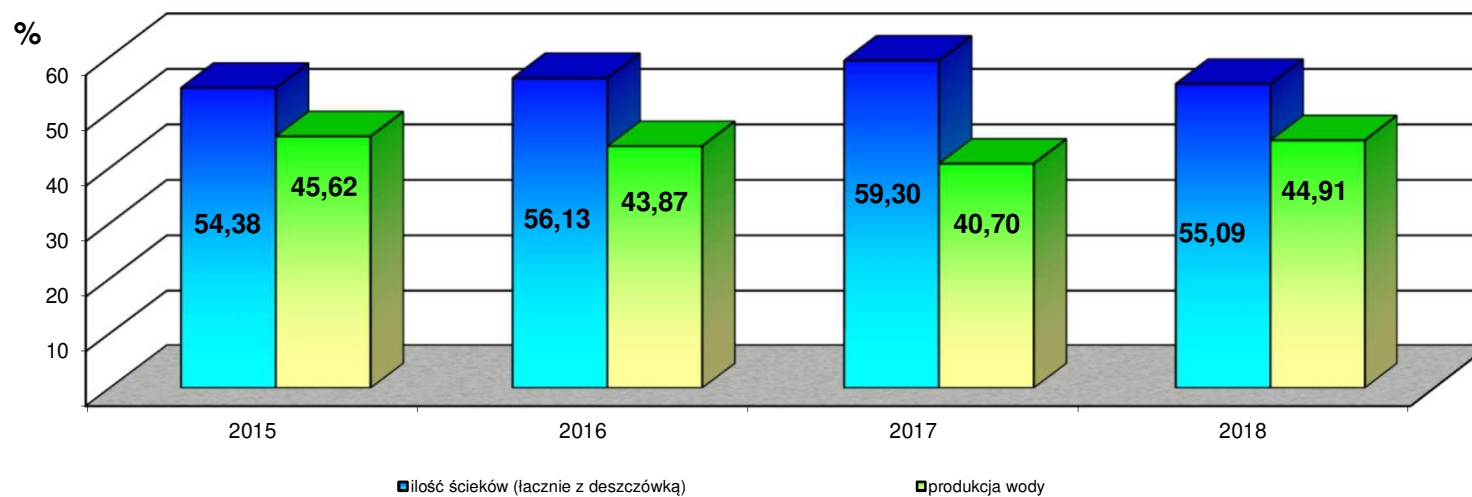
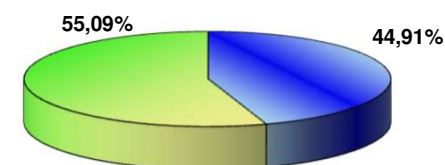
STRUKTURA PRODUKCJI 2016



STRUKTURA PRODUKCJI 2017



STRUKTURA PRODUKCJI 2018





INFORMACJA DODATKOWA

za okres 01.01.2018-31.12.2018

Sporządzona na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 3, oraz art.48-
według załącznika nr 1 do ustawy z dnia 29 września 1994r. o
rachunkowości (t. j.: Dz. U. z 2017 r., poz.2342, ze zm.)

1. Nazwa jednostki, adres siedziby, numer w rejestrze przedsiębiorców, udziałowcy przedmiot działalności.

„Wodociągi Słupsk” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, z siedzibą w Słupsku, przy ul. E. Orzeszkowej 1, wpisana do KRS pod numerem 0000078635 w Sądzie Rejonowym w Gdańsku, VIII Wydział Gospodarczy KRS.

Miasto Słupsk na prawach powiatu **posiada 147.157** udziałów o wartości **73.578.500 zł (81,43%)**, z tego udziałom w liczbie 86.175 nadano szczególne uprawnienie w zakresie prawa głosu, tak że na jeden udział przypadają trzy głosy. **Gmina Kobylnica posiada 33.556** udziałów o wartości **16.778.000 zł (18,57%)**. Udziałom w liczbie 10.900 nadano szczególne uprawnienie w zakresie prawa głosu, tak że na jeden udział przypadają dwa głosy. Struktura posiadanych uprawnień w zakresie prawa głosu przedstawia się następująco:

- Miasto Słupsk 87,79 %,

-Gmina Kobylnica 12,21 %

Przedmiotem działalności Spółki jest:

- 1) pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody – 36.00.Z,
- 2) odprowadzanie i oczyszczanie ścieków – 37.00.Z,
- 3) zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne – 38.11.Z,
- 4) obróbka i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne – 38.21.Z
- 5) działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami – 39.00.Z,
- 6) roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych – 42.21.Z,
- 7) roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych – 42.22.Z,
- 8) pozostałe badania i analizy techniczne 71.20.B
- 9) działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne – 71.12.Z
- 10) sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana – 46.90.Z,
- 11) wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi – 68.20.Z,
- 12) pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane – 85.59.B,
- 13) wytwarzanie energii elektrycznej – 35.11.Z,
- 14) przesyłanie energii elektrycznej – 35.12.Z,
- 15) dystrybucja energii elektrycznej – 35.13.Z,
- 16) handel energią elektryczną – 35.14.Z,
- 17) naprawa i konserwacja maszyn – 33.12.Z,
- 18) wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – 35.30.Z,
- 19) wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych – 43.22.Z

- 20) kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek – 68.10.Z,
- 21) działalność taksówek osobowych – 49.32.Z,
- 22) wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek – 77.11.Z,
- 23) transport drogowy towarów – 49.41.Z,
- 24) wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych – 77.32.Z,
- 25) działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów – 82.30.Z,
- 26) pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane – 43.99.Z,
- 27) pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, gdzie indziej niesklasyfikowana – 74.90.Z,
- 28) pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej, gdzie indziej niesklasyfikowana – 82.99.Z,
- 29) działalność rachunkowo - księgowa; doradztwo podatkowe - 69.20.Z,
- 30) pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania - 70.22.Z,-
- 31) działalność usługowa związana z obsługą biura - 82.11.Z,
- 32) realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków –41.10.Z,
- 33) działalność firm centralnych (head offices) i holdingów z wyłączeniem holdingów finansowych - 70.10.Z,
- 34) wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych - 43.22.Z,
- 35) pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane - 43.99.Z,
- 36) pozostała działalność związana z udostępnianiem pracowników - 78.30.Z,
- 37) działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni - 81.30.Z,
- 38) działalność usługowa związana z administracyjną obsługą biura - 82.11.Z,
- 39) wykonywanie fotokopii, przygotowywanie dokumentów i pozostała specjalistyczna działalność wspomagająca prowadzenie biura - 82.19.Z.

2. Czas działania jednostki określony w akcie założycielskim.

Czas działania spółki jest nieoznaczony.

3. Okres objęty sprawozdaniem finansowym.

Roczne sprawozdanie finansowe obejmuje okres od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r.

4. Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu oraz Rady Nadzorczej.

W 2018 roku w skład Zarządu wchodził:

Andrzej Wójtowicz- Prezes Zarządu

Alina Zimnicka- Członek Zarządu-Główna Księgowa.

Członkowie Rady Nadzorczej:

Czesław Elzanowski

Andrzej Głodowski od 26 czerwca 2018 r.

Leszek Harasim do 26 czerwca 2018 r.

Izabela Hubert

Aleksandra Rejmer

Marek Rutka- Przewodniczący Rady Nadzorczej.

Spółka jest jednooddziałową jednostką organizacyjną.

- 5. Wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zawiera dane łączne, jeżeli w skład jednostki wchodzi wewnętrzne jednostki organizacyjne sporządzające samodzielne sprawozdania finansowe.**

Spółka jest jednooddziałową jednostką organizacyjną.

- 6. Wskazanie, czy jednostka jest jednostką dominującą lub znaczącym inwestorem oraz czy sporządza sprawozdanie skonsolidowane.**

Na dzień bilansowy Spółka nie posiadała udziałów ani akcji w innych jednostkach.

- 7. Założenie kontynuacji działalności.**

Roczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności przez Spółkę w dającej się przewidzieć przyszłości. Nie istnieją zagrożenia dla kontynuowania działalności.

- 8. Wskazanie, czy w okresie, za który sporządzono sprawozdanie finansowe nastąpiło połączenie spółek.**

W okresie obejmującym sprawozdanie nie nastąpiło połączenie z inną spółką.

- 9. Stwierdzenie, czy sprawozdania finansowe podlegały przekształceniu w celu zapewnienia porównywalności danych, a zestawienie i objaśnienie różnic będących wynikiem korekt z tytułu zmian zasad (polityki rachunkowości lub korekt błędów podstawowych, zostało zamieszczone w dodatkowej nocy objaśniającej.**

Sprawozdania finansowe nie podlegały przekształceniu w celu zapewnienia porównywalności danych.

- 10. Omówienie przyjętych zasad (polityki rachunkowości), w tym metod wyceny aktywów i pasywów (także amortyzacji), pomiaru wyniku finansowego oraz sposobu sporządzania sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru oraz przedstawiania przyczyn i skutków ich ewentualnych zmian w stosunku do roku poprzedzającego.**

10.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o zasady wynikające z przepisów Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości .

Opisane zasady zastosowane zostały do okresu obejmującego sprawozdanie finansowe tj. od dnia 01.01.2018 r. do dnia 31.12.2018 r.

Poszczególne składniki aktywów i pasywów wycenia się z zachowaniem zasady ostrożności.

Rachunek zysków i strat sporządza się w wariantcie porównawczym.

Rachunek przepływów pieniężnych sporządza się metodą porównawczą.

Wynik finansowy obejmuje wszystkie osiągnięte i przypadające na rzecz jednostki przychody oraz związane z tymi przychodami koszty, zgodnie z zasadą memoriału, współmierności przychodów i kosztów oraz ostrożnej wyceny.

10.2. Zasady wyceny aktywów i pasywów.

10.2.1. Rzeczowe aktywa trwałe.

Środki trwałe zostały wycenione według ceny nabycia bądź kosztów wytworzenia, pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne, zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt a ustawy o rachunkowości. Składniki majątku o przewidywanym okresie użytkowania nie przekraczającym jednego roku oraz wartości początkowej nie przekraczającej 10 tys. zł są jednorazowo odpisywane w ciężar kosztów w dacie przekazania do użytkowania. Środki trwałe umarzane są od pierwszego miesiąca następującego po miesiącu przyjęcia do eksploatacji w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi ich ekonomicznej użyteczności.

Dla amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych jednostka stosuje stawki przewidziane w wykazie rocznych stawek amortyzacyjnych, stanowiącym załącznik do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, z wyłączeniem środków trwałych współfinansowanych z Funduszu Spójności, dla których zastosowano obniżone stawki amortyzacji: z 4,5% do 2%; z 14% i z 10% do 7% dla środków trwałych zlokalizowanych na terenie Miasta Słupska i Gminy Kobylnica oraz z 4,5% do 1% dla środków trwałych zlokalizowanych na terenie Gminy Słupsk. Dla środków trwałych współfinansowanych przez Fundusz Spójności, a dotyczących oczyszczalni ścieków zastosowano stawki maksymalne przewidziane w wykazie rocznych stawek amortyzacyjnych. Majątek wniesiony przez Gminę Kobylnica w zamian za objęcie udziałów amortyzowany jest stawką 1%. Dla środków trwałych dofinansowanych z POIiŚ stawki amortyzacji z 4,5 % obniżono do 2,5%.

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne amortyzowane są metodą liniową.

Środki trwałe w budowie wycenia się w wysokości kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem.

10.2.2. Wartości niematerialne i prawne.

Wartości niematerialne i prawne wyceniane są według cen nabycia lub kosztów wytworzenia. Odpisy amortyzacyjne dokonywane są metodą liniową przez okres trzyletni.

10.2.3. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Dotyczą zobowiązań z tytułu umieszczenia urządzeń przesyłowych w pasach drogowych, na podstawie wydanych decyzji.

10.2.4. Rzeczowe składniki aktywów obrotowych.

Rzeczowe składniki aktywów obrotowych wycenia się według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, nie wyższych od ceny ich sprzedaży netto na dzień bilansowy.

Wycenę i ewidencją materiałów, towarów i produktów prowadzi się w następujący sposób:

- materiały podstawowe – w cenach nabycia
- pozostałe materiały – w cenach zakupu

- towary – w cenach zakupu
- produkty – w cenie sprzedaży.

Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych składników majątku obrotowego dokonane w związku z trwałą utratą ich wartości pomniejszają wartość pozycji w bilansie.

Stosowana metoda rozchodu rzeczowych składników aktywów obrotowych jest metoda FIFO (metoda ceny najwcześniejszej) jest to metoda wyceny zapasów i ich rozchodu, polegającą na księgowaniu rozchodu poczynszu od tej jednostki towaru, która została przyjęta do magazynu najwcześniej.

10.2.5. Należności.

Należności wycenia się w kwotach wymaganej zapłaty. W zależności od terminu wymagalności należności wykazywane są w bilansie jako krótkoterminowe (do 12 miesięcy od dnia bilansowego) lub długoterminowe (powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego).

W celu urealnienia wartości należności aktualizuje się je uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny. Należności wyrażone w walutach obcych wycenia się na dzień bilansowy według średniego kursu NBP ustalonego dla danej waluty. Wycena różnic kursowych prowadzona jest metoda podatkową.

10.2.6. Środki pieniężne.

Środki pieniężne wykazuje się w wartości nominalnej.

Wyrażone w walutach obcych środki pieniężne wycenia się na dzień bilansowy według średniego kursu ustalonego przez NBP na ten dzień.

10.2.7. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe kosztów czynne dokonywane są, jeżeli poniesione koszty dotyczą przyszłych okresów sprawozdawczych.

10.2.8. Kapitały własne.

Kapitał podstawowy wykazywany jest w wartości nominalnej, wynikającej z umowy spółki, zgodnie z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kapitał zapasowy obejmuje kapitał utworzony z podziału zysków wypracowanych w latach poprzednich oraz z wniesienia aportów majątku i wkładów finansowych ponad wartość nominalną udziałów (*aggio*).

Kapitał rezerwowy został utworzony z zysku w latach poprzednich.

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje wartość majątku podlegającego aktualizacji w roku 1995. Jego zmniejszenia związane są z e zbyciem lub fizyczną likwidacją majątku objętego aktualizacją wartości.

10.2.9. Rezerwy.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku wymaganej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych tj. różnic, które spowodują zwiększenie podstawy do obliczenia podatku dochodowego w przyszłości. Wysokość tej rezerwy ustala się przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego w roku powstania zobowiązania podatkowego.

Nie tworzy się rezerwy na przyszłe świadczenia pracownicze.

10.2.10. Zobowiązania długoterminowe i krótkoterminowe

Kredyty i inne zobowiązania wycenia się na dzień bilansowy w kwocie wymagalnej zapłaty kapitału.

Zobowiązania w walutach obcych wycenia się po średnim kursie NBP na dany dzień. Różnice kursowe dotyczące zobowiązań wyrażonych w walutach obcych powstałe na dzień wyceny zalicza się odpowiednio do kosztów finansowych lub przychodów finansowych.

W zależności od terminu wymagalności zobowiązania wykazywane są jako Krótkoterminowe (do 12 miesięcy od dnia bilansowego) lub długoterminowe (powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego).

Fundusze specjalne obejmują zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, fundusz załogi tworzony z zysku do podziału, fundusz celowy z podziału zysku na działalność promocyjną i charytatywną oraz fundusz celowy z podziału zysku na świadczenia pracownicze (w przypadku wystąpienia II etapu prywatyzacji).

10.2.11. Rozliczenia międzyokresowe.

Rozliczenia międzyokresowe obejmują wartość otrzymanej dotacji na sfinansowanie wytworzenia środków trwałych . Rozliczane są równolegle do odpisów amortyzacyjnych proporcjonalnie do wartości tej części majątku, która została sfinansowana dotacją. Obejmują również wartość prawa wieczystego użytkowania gruntów oraz wartość praw majątkowych do energii odnawialnej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii. Prawa majątkowe do energii wytworzonej z odnawialnych źródeł wycenia się na dzień bilansowy według ceny uzyskanej ze sprzedaży.

10.2.12. Przychody ze sprzedaży.

Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów wykazywane są w wartościach netto (bez podatku od towarów i usług) wynikających z transakcji sprzedaży.

10.2.13. Koszty działalności operacyjnej.

Koszty działalności operacyjnej ujmowane są w księgach współmiennie do przychodów ze sprzedaży i związane są z przychodami tego okresu.

10.2.14. Pozostałe przychody i koszty operacyjne.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne nie są związane bezpośrednio z działalnością gospodarczą jednostki i nie dotyczą podstawowego zakresu jej działania, ale występują jako pośredni efekt podejmowanych czynności. Ich cechą charakterystyczną jest znaczna różnorodność ze względu na szeroki wachlarz możliwości ich powstawania.

10.2.15. Przychody finansowe i koszty finansowe.

Przychody finansowe obejmują głównie przypadające na okres sprawozdawczy odsetki oraz różnice kursowe, a także zarachowane odsetki od krótkoterminowych inwestycji.

Koszty finansowe obejmują przypadające na bieżący okres koszty z tytułu zapłaconych odsetek, różnic kursowych.

10.2.16. Podatek dochodowy.

Podatek dochodowy wykazany w rzis stanowi wartość podatku wyliczoną od podstawy opodatkowania z uwzględnieniem części odroczonej podatku będącej różnicą pomiędzy stanem odpisów aktualizujących rozrachunki na początek i na koniec okresu sprawozdawczego.

1.

1) Szczegółowy zakres zmian wartości grup rodzajowych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz inwestycji długoterminowych, zawierający stan tych aktywów na początek roku obrotowego, zwiększenia i zmniejszenia z tytułu: aktualizacji wartości, nabycia, przemieszczenia wewnętrznego oraz stan końcowy, a dla majątku amortyzowanego- podobne przedstawienie stanów i tytułów zmian dotychczasowej amortyzacji lub umorzenia.

Zakres zmian zaprezentowano odpowiednio w tabelach 1 i 2.

2) Kwota dokonanych w trakcie roku obrotowego odpisów aktualizujących wartość aktywów trwałych odrębnie dla długoterminowych aktywów niefinansowych oraz długoterminowych aktywów finansowych.

W trakcie roku obrotowego nie dokonano odpisów aktualizujących dla wymienionej grupy majątku.

3) Kwota kosztów zakończonych prac rozwojowych oraz kwota wartości firmy a także wyjaśnienie okresu ich odpisywania, określonego odpowiednio w art.33 ust 3 oraz art.44b ust.10.

Nie prowadzono prac rozwojowych.

4) Wartość gruntów użytkowanych wieczystie.

	stan na dzień 31.12.2018	stan na dzień 31.12.2017
powierzchnia	219.086 m ²	227.536 m ²
wartość	1.521.007,36 zł	1.648.941,36 zł

5) Wartość nieamortyzowanych lub nieumarzanych przez jednostkę środków trwałych, używanych na podstawie umów najmu, dzierżawy i innych umów, w tym z tytułu umów leasingu.

Spółka użytkuje obce środki trwałe na podstawie umowy nieodpłatnego używania zawartej z Gminą Słupsk. Wartość brutto użytkowanych nieodpłatnie środków trwałych wynosi 22.889.967,50 zł, wartość netto 13.522.877,44 zł. Spółka użytkuje również odpłatnie majątek trwały służący odprowadzaniu ścieków z terenu Gminy Słupsk. Wartość brutto tego majątku wynosi 6.356.812,58 zł. Od majątku użytkowanego nieodpłatnie oraz użytkowanego odpłatnie nie nalicza się odpisów amortyzacyjnych. Przychód z tytułu nieodpłatnego używania majątku korzysta ze zwolnienia od podatku dochodowego od

osób prawnych na mocy art. 12 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych [tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. , poz.2343, z późn. zm.]. Środki trwale użytkowane odpłatnie oraz nieodpłatnie zostały wykazane w bilansie: w aktywach- w pozycji A.II.1. rzeczowe aktywa trwałe - środki trwałe; w pasywach w pozycji B.II.2.d. zobowiązania długoterminowe wobec pozostałych jednostek- inne.

Spółka nie użytkuje innych środków trwałych na podstawie umów najmu, dzierżawy i leasingu, oprócz wymienionych w punkcie 4 i 5.

6) Liczba oraz wartość posiadanych papierów wartościowych lub praw, w tym świadectw udziałowych, zamiennych dłużnych papierów wartościowych, warrantów lub opcji, ze wskazaniem praw jakie przyznają.

Spółka nie posiada papierów wartościowych, ani innych praw.

7) Dane o odpisach aktualizujących wartość należności, ze wskazaniem stanu na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie na koniec roku obrotowego.

Odpisy aktualizujące należności:

a) stan na 01.01.2018 r.	226.528,42
w tym:	
MAT S.A. Grudziądz	922,89,
ZASTA sp. z o.o. Słupsk	3.108,16
Kamel sp. z o.o.	495,85
Polscan sp. z o.o.	4.016,57
Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe	190,16
WEMA sp. z o.o.	698,91
TOMSAN	2.766,65
TRIGONELLA sp. z o. o.	4.286,71
Odpis aktualizujący należności-zbiorczo	210.042,52

W roku 2018 rozwiązano odpis aktualizujący należności w kwocie 210.042,52 zł utworzony w roku 2017 oraz odpis z tytułu należności od spółki WEMA z racji zakończenia procesu upadłości.

W 2018 r. utworzono odpis aktualizujący rozrachunki w kwocie brutto 217.771,21 zł. Wysokość odpisu aktualizującego rozrachunki na dz.31.12.2018 r. wynosi 233.558,20 zł.

8) Dane o strukturze własności kapitału podstawowego oraz liczbie i wartości nominalnej subskrybowanych akcji, w tym uprzywilejowanych.

Miasto Słupsk na prawach powiatu posiada 147.157 udziałów o wartości 73.578.500 zł (81,43%), z tego udziałom w liczbie 86.175 nadano szczególne uprawnienie w zakresie prawa głosu tak, że na jeden udział przypadają trzy głosy. Gmina Kobylnica posiada 33.556 udziałów o wartości 16.778.000 zł

(18,57%). Udziałom w liczbie 10.900 nadano szczególne uprawnienie w zakresie prawa głosu, tak że na jeden udział przypadają dwa głosy. Struktura posiadanych uprawnień w zakresie prawa głosu przedstawia się następująco:

- Miasto Słupsk 87,79 %,
- Gmina Kobylnica 12,21 %.

9) Stan na początek roku obrotowego, zwiększenia i wykorzystanie oraz stan końcowy kapitałów (funduszy), o ile jednostka nie sporządza zestawienia zmian w kapitale (funduszu własnym).

Zestawienie zmian w kapitałach (funduszach) przedstawiono w sprawozdaniu ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM.

10) Propozycja do sposobu podziału zysku lub pokrycia straty a rok obrotowy:

Propozycja podziału zysku netto w wysokości 6.273.532,77 zł

Przeznaczenie na:	
1. Zasilenie funduszu zapasowego	2.517.435,77
2. Dywidendę dla Miasta Słupska	2.000.000,00
3. Dywidendę dla Gminy Kobylnica	456.097,00
4. Zasilenie funduszu celowego z przeznaczeniem na darowizny	500.000,00
5. Zasilenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	500.000,00
6. Zasilenie funduszu rozwoju	300.000,00

11) Dane o stanie rezerw według celu ich utworzenia na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie końcowym.

Spółka nie tworzyła rezerw.

12) Podział zobowiązań długoterminowych według pozycji bilansu o pozostałym od dnia bilansowego przewidywanym umów, okresu spłaty:

a) do 1 roku –zobowiązania krótkoterminowe

b) powyżej 1 roku do 3 lat 7.276.000,00 zł

c) powyżej 3 do 5 lat 2.660.000,00 zł

d) powyżej 5 lat. 325.000,00 zł

Podział zobowiązań spółki:

- * zobowiązania Spółki z tytułu działalności operacyjnej mieszczą się w przedziale czasowym do jednego roku, za wyjątkiem zobowiązań z tytułu umieszczenia urządzeń w pasach drogowych.

Wartość zobowiązań długoterminowych:

- *zobowiązania z tytułu pożyczki inwestycyjnej NFOŚiGW Nr 237/2008/Wn9/Ow-ki-IS/P

obejmują okres spłaty do 20.12.2020 r., -do spłaty pozostaje kwota 3.512.000 zł

*zobowiązania długoterminowe z tytułu umieszczenia urządzeń w pasach drogowych obejmują okres do 2029 roku -zgodnie z otrzymanymi decyzjami.

Dla decyzji, w których nie określono okresu obowiązywania opłat, do celów bilansowych przyjęto dziesięcioletni okres zobowiązań.

* zobowiązania z tytułu pożyczki WFOŚ/P/PO li Ś/5/2015 obejmują okres spłaty do 2025 roku- do spłaty pozostaje kwota 8.125.000 zł.

* zobowiązania z tytułu pożyczki WFOŚ/29/2017 z dnia 19.07.2017 r.(umowa pożyczki na kwotę 2.400.000 zł) obejmują okres spłaty do 2022 r. Na dzień 31.12.2018 r. zaangażowania pożyczki wynosi 2.240.000,00 zł.

13) Łączna kwota zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki ze wskazaniem charakteru i formy tych zabezpieczeń.

Zabezpieczenia z tytułu podpisanych umów kredytowych i pożyczek:

- * pożyczka inwestycyjna z NFOŚ i GW Nr 237/2007/Wn9/Ow-ki-IS/P na kwotę 19.337.078 zł:
 - oświadczenie pożyczkobiorcy w formie aktu notarialnego o poddaniu się rygorowi egzekucji,
- * pożyczka WFOŚ/P/PO li Ś/5/2015 na kwotę 12.000.000,00 zł:
 - weksel własny in blanco.
- * pożyczka WFOŚ/29/2017 na kwotę 2.400.000 zł
 - weksel własny in blanco

14) Wykaz istotnych pozycji czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych, w tym kwotę czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów stanowiących różnicę między wartością otrzymanych finansowych składników aktywów, a zobowiązaniem zapłaty za nie.

Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe w aktywach bilansu obejmują następujące pozycje dotyczące roku 2019:

1. koszty usług obcych oraz zakupu prasy i wydawnictw	14.151,20
2. koszty usług ubezpieczenia majątku	41.090,00
3.zobowiązania krótkoterminowe z tytułu umieszczenia urządzeń w pasie drogowym	360.954,28
4. licencje na oprogramowanie	23.458,15
5. znaki sądowe	51,00
6. weksle	300,00
7. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego – odpis aktualizujący rozrachunki w kwocie 189.521,00 bez należnego podatku VAT,	38.296,00
razem	478.300,63

Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe w kwocie **1.230.038,56 zł** dotyczą długoterminowych decyzji za umieszczenie urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w pasach drogowych.

Rozliczenia międzyokresowe w pasywach bilansu obejmują następujące pozycje:

*** rozliczenia krótkoterminowe :**

1. prawa majątkowe do energii wytworzonej w odnawialnych źródłach	1.912.209,42
2. amortyzacja od majątku sfinansowanego ze środków zewnętrznych zewnętrznych	2.290.402,23
3. amortyzacja prawa wieczystego użytkowania gruntów	76.050,36
	4.278.662,01

*** rozliczenia długoterminowe**

1. dotacja na sfinansowanie majątku trwałego	61.016.585,85
2. prawo wieczystego użytkowania gruntów	214.161,50

razem 61.230.747,35

15) W przypadku gdy składnik aktywów lub pasywów jest wykazywany w więcej niż jednej pozycji bilansu, jego powiązanie między tymi pozycjami; dotyczy to w szczególności podziału należności i zobowiązań na część długoterminową i krótkoterminową.

Zestawienie do wybranych pozycji bilansu za rok 2018		
Aktywa B.II. 2a	Wartość	Uwagi
konto "211"	2 950 028,96	
nal.od jedn.powiąz.- wg zest. -	179 047,79	
rezerwa- wg zestawienia	- 217 771,21	
wartość w bilansie	2 553 209,96	
Aktywa B.II. 2b		
konto "221"	866 765,00	
konto "223"	516 048,69	
konto "225"	79 358,94	
konto "229"	226 809,00	
wartość w bilansie	1 688 981,63	
Aktywa B.II. 2c		
konto "233"	635 321,07	
konto "235"	1 156,73	
konto "249"	9 785,98	
wartość w bilansie	646 263,78	
Pasywa B.II.1		
konto "201-06140"	192 418,63	w korespondencji z kontem "641-87-02"
wartość w bilansie	192 418,63	
Pasywa B.II.2a		
konta "252-1-xx"	10 261 000,00	

Pasywa B.II.2d		
konto "249-51-F1	13 522 877,44	
konto " 249-51-M6"	6 356 812,58	
wartość w bilansie	19 879 690,02	
Pasywa B.III.1a		
konto "201-07543"	8 421,89	
konto "201-00012"	392,99	
konto "201-00050"	28 416,34	
konto "201-06140"	63 727,51	minus 192.418,63
wartość w bilansie	100 958,73	
Pasywa B.III.2a		
konta 252-2-xx	3 616 000,00	
Pasywa B.III.2d		
konto "201"	3 276 586,63	minus 192.418,63 ,minus 100.958,73
konto "202"	1 589 719,42	
konto "204"	9 750,37	
konto "208"	422 997,31	
konto "209"	210 034,70	
wartość w bilansie	5 509 088,43	
Pasywa B.III.2g		
konto "222"	16 180,61	
konto "228"	595 165,83	per saldo
konto "229"	821 083,25	
wartość w bilansie	1 432 429,69	
Pasywa B.III.2h		
konto "231"	328 339,46	
Pasywa B.III.2h		
konto "235"	5 883,20	
konto "249"	354 742,58	minus 19.879.690,02
wartość w bilansie	360 625,78	
Pasywa B.III.3		
konto "851"	848 875,73	
konto "848"	650 000,00	
konto "839"	5 580,98	
konto "838"	98 933,63	
wartość w bilansie	1 603 390,34	

16) Łączna kwota zobowiązań warunkowych, w tym również udzielonych przez jednostkę gwarancji i poręczeń, także wekslowych, niewykazanych w bilansie, ze wskazaniem zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki oraz charakteru i formy tych zabezpieczeń; odrębnie należy wykazać informacje dotyczące zobowiązań warunkowych w zakresie emerytur i podobnych świadczeń oraz wobec jednostek powiązanych lub stowarzyszonych.

Nie występują zobowiązania warunkowe w zakresie emerytur i podobnych świadczeń oraz wobec jednostek powiązanych lub stowarzyszonych.

Inne zobowiązania warunkowe zostały wymienione w pozycji 13.

17) W przypadku gdy składniki aktywów niebędące instrumentami finansowymi są wyceniane według wartości godziwej:

a) istotne założenia przyjęte do ustalenia wartości godziwej, w przypadku gdy dane przyjęte do ustalenia tej wartości nie pochodzą z aktywnego rynku,

b) dla każdej kategorii składnika aktywów niebędącego instrumentem finansowym - wartość godziwą wykazaną w bilansie, jak również odpowiednio skutki przeszacowania zaliczone do przychodów lub kosztów finansowych lub odniesione na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny w okresie sprawozdawczym,

c) tabelę zmian w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny obejmującą stan kapitału (funduszu) na początek i koniec okresu sprawozdawczego oraz jego zwiększenia i zmniejszenia w ciągu roku obrotowego.

Nie dokonano wyceny aktywów według wartości godziwej.

Zmiany w kapitale z aktualizacji wyceny zostały wykazane w sprawozdaniu ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM.

2.

1) Struktura rzeczowa (rodzaje działalności) i terytorialna (rynk geograficzne) przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów, w zakresie, w jakim te rodzaje i rynki istotnie różnią się od siebie, z uwzględnieniem zasad organizacji sprzedaży produktów i świadczenia usług.

Struktura rzeczowa przychodów ze sprzedaży (na kraj).

	Wartość przychodów	Struktura %
a) sprzedaż wody	12.844.766,44	27,44
b) odbiór ścieków	31.811.071,47	67,97
c) przychody z opłaty abonamentowej	973.564,45	2,08
c) pozostałe usługi, sprzedaż energii, sprzedaż towarów i materiałów, sprzedaż praw majątkowych(żółte świadectwa)	1.175.443,10	2,51
razem	46.804.845,46	100

2) W przypadku jednostek, które sporządzają rachunek zysków i strat w wariacie kalkulacyjnym, dane o kosztach wytworzenia produktów na własne potrzeby oraz o kosztach rodzajowych.

a) amortyzacji,

b) zużycia materiałów i energii,

- c) usług obcych,**
- d) podatków i opłat,**
- e) wynagrodzeń,**
- f) ubezpieczeń i innych świadczeń, w tym emerytalnych,**
- g) pozostałych kosztach rodzajowych;**

Dane o kosztach rodzajowych zawiera rachunek zysków i strat sporządzony w wariantcie porównawczym.

3) Wysokość i wyjaśnienie przyczyn odpisów aktualizujących środki trwałe.

Nie dokonano odpisów aktualizujących środki trwałe.

4) Wysokość odpisów aktualizujących wartość zapasów.

Nie dokonano odpisów aktualizujących wartość zapasów.

5) Informacje o przychodach, kosztach i wynikach działalności zaniechanej w roku obrotowym lub przewidzianej do zaniechania w roku następnym.

Nie wystąpiła działalność zaniechana.

6) Rozliczenie różnicy pomiędzy podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym a wynikiem finansowym (zyskiem, stratą) brutto.

□ zysk brutto	7.733.634,77
a) amortyzacja środków trwałych sfinansowanych dotacją	-2.343.661,32
b) amortyzacja prawa wieczystego użytkowania gruntów	-101.382,17
c) koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu	+2.896.563,14
d) nieodpłatne świadczenie z tytułu wkładu finansowego na objęcie udziałów	+3.771,30
e) dopłaty do ceny należne za rok 2017, otrzymane w 2018 r	+192.284,72
f) dopłaty do ceny za rok 2018, otrzymane w roku 2019	-171.596,58
g) zarachowane w 2018 r. odsetki od lokat stanowiące w 2019 roku dochód do opodatkowania	- 766,91
h) odsetki od lokat zarachowane w 2017r., otrzymane w 2018 r	+2.880,70
i) koszty składek ZUS za r.2017, zapłacone w r. 2018	-190.374,41
j) koszty składek ZUS za r.2018, zapłacone w 2019 r.	+200.209,38
k) zwrot podatku za lata 2011-2016-dochód zwolniony z opodatkowania	-537.756,00
l) dochód zwolniony z opodatkowania –rozwiązanie odpisu aktualizującego rozrachunki nie zaliczonego w 2017 r. do kosztów uzyskania przychodu	-210.042,52
m) odpis aktualizujący rozrachunki w 2018r	+217.771,21
n) zwrot odsetek od zobowiązań budżetowych	-19,00
o) wartość wkładu finansowego ponad wartość udziału	400,00
o) podstawa opodatkowania	7.691.916,31
p) stawka podatku	19%
r) podatek należny za rok 2018	1.461.464
s)korekta o podatek odroczony za rok 2017	+36.934
t) podatek odroczony za rok 2018	-38.296
u) podatek wykazany w rachunku zysków i strat	1.460.102

7) Koszt wytworzenia środków trwałych w budowie, w tym odsetki oraz różnice kursowe, które powiększyły koszt wytworzenia środków trwałych w budowie w roku obrotowym.

Zestawienie wydatków inwestycyjnych poniesionych w roku 2018

NAZWA ZADANIA	KWOTA[zt]
Zakupy inwestycyjne	1 520 759,16
Zakup urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych od inwestorów	48 125,00
Sieć wod.-kan. ul. Owocowa	565 579,66
Przepompownia ścieków Sydkraft ul. Słoneczna	5 176,86
Sieć kanalizacyjna- Osiedle Owocowa	327 728,47
Zakup i montaż urządzeń na ujęciach wody w Gminie Kobylnica	4 447,88
Sieć wodociągowa - ul. Dmowskiego	2 331 343,05
Sieć wodociągowa - ul. Parkowa. Akacyjowa	760,86
Sieć wodociągowa - ul. Olchowa	-151 890,52
Wymiana sieci wodociągowej - ul. Przemysłowa	961 994,63
Otwór studzienny – Zagórki	102 253,94
Instalacja fotowoltaiczna	1 134 048,22
Przepływomierz główny ujęcie wody Głobino	7 828,05
Punkt pomiaru sieci wodociągowej - ul. Westerplatte	113 692,86
Sieć wodociągowa na terenie osiedle zachód	236 898,08
Sieć kanalizacyjna na terenie osiedle zachód	654 212,64
Dojrzewalnia i magazyn kompostu na oczyszczalni ścieków	-867 975,85
Kanalizacja sanitarna w rejonie 3 maja 100	72,71
Sieć wodociągowa w rejonie ul. Owocowej	3 427,09
Sieć kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Owocowej	172 984,13
Kanalizacja osiedle zachód - ul. Niemena-Kaczmarek	237 025,87
Kanalizacja osiedle zachód - ul. Riedla-Nalepy	179 755,50
Budowa lokalnej oczyszczalni ścieków wraz z budową	6,1
Gospodarka cyrkulacyjna w oczyszczalni ścieków	17 108,00
Sieć wodociągowa DN600 - ul. Legionów Polskich	479 714,10
Pompa ciepła na stacji uzdatniania wody	204 851,78
Sieć wodociągowa Bzowo	69 996,48
Sieć kanalizacyjna Bzowo	177 302,55
Lokalna oczyszczalnia ścieków - Bzowo	566 310,19
Sieć wodociągowa - Wrząca	562 310,99
Sieć kanalizacyjna - Wrząca	1 439 579,31
Lokalna oczyszczalnia ścieków - Wrząca	870 447,31

Sieć wodociągowa - ul. Zaborowskiej - Legionów Polskich	1 167,50
Sieć kanalizacyjna - ul. Zaborowskiej - Legionów Polskich	1 057,50
Opomiarowanie energ. elektr. z rozd. oczysz.śc	1 765,74
Sieć wodociągowa - ul. Klonowa i Lawendowa	70,89
Sieć wodociągowa - ul. Chrobrego i Z. Augusta	110,94
Sieć kanalizacyjna - ul. Chrobrego	110,94
Budowa sieci wodociągowej - ul. Długa, Ogrodowa	1 153 241,63
Przyłącze wodociągowe - ul. Niemcewicza 20B	1 634,94
Przebudowa pomieszczeń UR-E	158 126,94
Budowa sieci wodociągowej - ul. Mostnika	91 255,00
Rozdzielnia RGN	5 850,00
Budowa sieci wodociągowej - ul. Armii Krajowej i Szarych szeregów	1 835,00
Przyłącze wodociągowe - ul. Poznańska 54	7 961,19
Projekt sieci kanalizacyjnej tłocznej - etap II Bzowo	1 650,00
Wymiana przyłączy wodociągowych - ul. Jaracza	137 208,21
Budowa sieci wodociągowej - ul. Zaborowskiej	670
Wymiana przyłączy wodociągowych - ul. Tuwima	9 360,64
Wymiana przyłączy wodociągowych - ul. Kochanowskiego 6	319,97
Budowa drogi dojazdowej w Zagórkach	83 038,27
Renowacja sieci kanalizacyjnej	283 915,00
Budowa sieci wodociągowej DN150 - ul. Romera	1 039,00
Modernizacja stacji zlewczej	6 744,93
Zakup i montaż pomp w przepompowni głównej	12 087,36
Zdalny monitoring Łosino-Modrzewiowa	671,16
Zdalny monitoring Łosino-Sosnowa	671,16
Zdalny monitoring Bolesławice-Śliwkowa	671,16
Centrala telefoniczna	18 571,55
Projekt NOAH	2 849,49
Budowa farmy fotowoltaicznej	-19 815,00
Środki trw. w bud. w ramach Projektu „Gosp. Cyrkulacyjna”	2 863 366,10
Koszty finansowe realizacji inwestycji	44.536,45
Razem	16.847.618,76

Uwaga: kwoty wykazane ze znakiem „-” związane są z przeksięgowaniem wydatków na inne konto inwestycyjne

8) Odsetki oraz różnice kursowe, które powiększyły cenę nabycia towarów lub koszt wytworzenia produktów w roku obrotowym.

Różnice kursowe w wysokości 1.899,72 zostały odniesione w ciężar konta 751 -"Koszty finansowe", nie powiększyły ceny nabycia ani kosztu wytworzenia produktów w roku obrotowym.

9) Poniesione w ostatnim roku i planowane na następny rok nakłady na niefinansowe aktywa trwałe; odrębnie należy wykazać poniesione i planowane nakłady na ochronę środowiska.

Poniesione w roku 2018 nakłady na niefinansowe aktywa trwałe wykazano w punkcie 7. Poniesione nakłady na ochronę środowiska wyniosły 9.821.510,93 zł. W roku 2019 wydatki na ochronę środowiska planuje się na poziomie około 5.000.000 zł.

10) Kwota i charakter poszczególnych pozycji przychodów lub kosztów o nadzwyczajnej wartości lub które wystąpiły incydentalnie.

W 2018 roku dokonano zbycia prawa wieczystego użytkowania gruntu w trybie przetargu nieograniczonego. Wartość przychodu z tego tytułu wyniosła 2.373.500,00 zł netto.

3. Dla pozycji sprawozdania finansowego, wyrażonych w walutach obcych - kursy przyjęte do ich wyceny.

Do wyceny wartości faktury wystawionej w dniu 20.11.2018 r. w walucie obcej, a związanej z WNT przyjęto średni kurs z dnia 19 listopada 2018 r – Tabela nr 224/A/NBP/2018.

4. Objaśnienie struktury środków pieniężnych przyjętych do rachunku przepływów pieniężnych, a w przypadku gdy rachunek przepływów pieniężnych sporządzony jest metodą bezpośrednią, dodatkowo należy przedstawić uzgodnienie przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej, sporządzone metodą pośrednią; w przypadku różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji w bilansie oraz zmianami tych samych pozycji wykazanymi w rachunku przepływów pieniężnych, należy wyjaśnić ich przyczyny.

Objaśnienia do rachunku przepływów pieniężnych.

GRUPA A

II.	1.	Amortyzacja-zgodnie z danymi z tabeli nr 2	10.237.466,46	„+”
II.	4.	Wynik na sprzedaży i likwidacji majątku trwałego	2.072.929,07	„-”
II.	6.	Zmiana stanu zapasów		
		różnica z bilansu Aktywa B.I.1. wzrost o kwotę	1.498.371,26	„-”
II.	7.	Zmiana stanu należności		
		różnica z bilansu Aktywa B.II.2. wzrost o kwotę	772.221,12	„-”
II.	8.	z bilansu Pasywa B.III.2. skorygowano o: a). zobowiązania netto z tytułu inwestycji - przeniesiono do grupy B) 1.807.114,98 b).pożyczek krótkoterminowych b. o. o kwotę	86.832,68	„-”

	3.216.000 , b.z. o kwotę 3.616.000,00	
	c) saldo funduszy specjalnych b. o.	
	1.575.120,34, b.z. 1.603.390,34	
	f). zobowiązania z tytułu wkładu gotówkowego	
	w zamian za objęcie udziałów- b.o. 762.200,00	
II. 9.	Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	
	różnica z bilansu Aktywa spadek o kwotę	4.141.906,13 „+”
	187.118,17 różnica z bilansu Pasywa B IV	
	wzrost o kwotę 3.954.787,96	
II. 10.	Inne korekty: różnica z bilansu Pasywa B II	175.632,76 „+,,
	bilansu Pasywa B II- skorygowano o	
	zobowiązania z tytułu pożyczek	
	długoterminowych, oraz zobowiązania z tytułu	
	odpłatnego użytkowania majątku :	
	b. o. 17.766.840,21 , b.z. 19.879.690,02 ze	
	znakiem „ +,,	

GRUPA B

I.1.	Wynik na sprzedaży i likwidacji majątku	2.072.929,07 „+”
II.1.	Wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych	15.040.503,78 ”-,,
	16.847.618,76 skorygowano o rozrachunki netto z	
	tytułu inwestycji 1.807.114,98 oraz o wartość wyniku	
	na likwidacji majątku trwałego	

GRUPA C

I.2.	Wpływy z tytułu pożyczki z WFOŚ i GW	1.800.000,00 „+”
I.4.	Wpływy z tytułu wkładu gotówkowego na podwyższenie	762.200,00 „+”
	kapitału	
II.3.	Wydatki z podziału zysku: nagroda z funduszu załogi	785.241,90 „-”
	wydatki z funduszu celowego 607.930,28 wydatki z zfśś	
	170.559,70, wydatki z funduszu załogi 6.751,92	
II.4.	Splata pożyczek inwestycyjnych	3.216.000,00 „-”

Środki pieniężne na koniec roku o ograniczonej możliwości dysponowania w wysokości 68.048,70 zł dotyczą środków zgromadzonych na rachunku *split payment*.

5. Informacje o:

1) Charakterze i celu gospodarczym zawartych przez jednostkę umów nieuwzględnionych w bilansie w zakresie niezbędnym do oceny ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki.

Nie wystąpiły umowy nieuwzględnione w bilansie.

2) Transakcjach (wraz z ich kwotami) zawartych przez jednostkę na innych warunkach niż rynkowe ze stronami powiązanymi, przez które rozumie się podmioty powiązane zdefiniowane w międzynarodowych standardach rachunkowości przyjętych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości, wraz z informacjami określającymi charakter związku ze stronami powiązanymi oraz innymi informacjami dotyczącymi transakcji niezbędnymi dla zrozumienia ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki. Informacje dotyczące poszczególnych transakcji mogą być zgrupowane według ich rodzaju, z wyjątkiem przypadku, gdy informacje na temat poszczególnych transakcji są niezbędne dla oceny ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki.

Nie zawarto z jednostkami powiązanymi transakcji na innych warunkach niż rynkowe.

3) Przeciętnym w roku obrotowym zatrudnieniu, z podziałem na grupy zawodowe;

Zatrudnienie w Spółce w 2018 roku w grupach zawodowych przedstawia się następująco.

Wyszczególnienie	Przeciętna liczba zatrudnionych w roku poprzednim	Przeciętna liczba zatrudnionych w roku bieżącym
Pracownicy ogółem	<u>204,79</u>	<u>202,87</u>
z tego:		
Zarząd Spółki	2,0*	2,0*
Pracownicy na stanowiskach robotniczych	118,00	117,50
Dozór techniczny	45,55	45,90
Administracja	40,34	40,55

* Od dnia 1 listopada 2017 r. zatrudnienie Prezesa Zarządu na podstawie umowy cywilno-prawnej

4) Wynagrodzeniach, łącznie z wynagrodzeniem z zysku, wypłaconych lub należnych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających, nadzorujących albo administrujących spółek handlowych (dla każdej grupy osobno) za rok obrotowy oraz wszelkich zobowiązaniach wynikających z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze dla byłych członków tych organów lub zobowiązaniach zaciągniętych w związku z tymi emeryturami, ze wskazaniem kwoty ogółem dla każdej kategorii organu.

Wynagrodzenia ogółem	11.842.337,52
w tym:	
wynagrodzenia Rady Nadzorczej	72.939,19
wynagrodzenia bezosobowe	10.885,00
wynagrodzenie z umowy o zarządzanie	239.533,28

5) kwotach zaliczek, kredytów, pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze udzielonych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających, nadzorujących i administrujących jednostki, ze wskazaniem ich głównych warunków, wysokości oprocentowania oraz wszelkich kwot spłaconych, odpisanych lub umorzonych, a także zobowiązań zaciągniętych w ich imieniu tytułem gwarancji i poręczeń wszelkiego rodzaju, ze wskazaniem kwoty ogółem dla każdego z tych organów.

Nie udzielono zaliczek, kredytów, pożyczek i innych świadczeń o podobnym charakterze osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących.

6) wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, wypłaconym lub należnym za rok obrotowy odrębnie za.

a) obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego,

b) inne usługi poświadczające,

c) usługi doradztwa podatkowego,

d) pozostałe usługi.

Wynagrodzenie dla podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, za obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego za rok 2018 wynosi 7.500,00 zł netto. Nie zawarto z tym podmiotem innych umów na świadczenie usług.

6.

1) Informacje o przychodach i kosztach z tytułu błędów popełnionych w latach ubiegłych odnoszonych w roku obrotowym na kapitał (fundusz) własny z podaniem ich kwot i rodzaju.

Nie występują.

2) Informacje o istotnych zdarzeniach, jakie nastąpiły po dniu bilansowym, a nieuwzględnionych w sprawozdaniu finansowym oraz o ich wpływie na sytuację majątkową, finansową oraz wynik finansowy jednostki.

Nie dotyczy.

3) Przedstawienie dokonanych w roku obrotowym zmian zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny, jeżeli wywierają one istotny wpływ na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki, ich przyczyny i spowodowaną zmianami kwotę wyniku finansowego oraz

zmian w kapitale (funduszu) własnym, oraz przedstawienie zmiany sposobu sporządzania sprawozdania finansowego wraz z podaniem jej przyczyny.

Nie dokonywano zmian zasad (polityki) rachunkowości

4) Informacje liczbowe, wraz z wyjaśnieniem, zapewniające porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy.

Nie występują sytuacje mogące mieć wpływ na porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy.

7.

1) Informacje o wspólnych przedsięwzięciach, które nie podlegają konsolidacji, w tym:

a) nazwie, zakresie działalności wspólnego przedsięwzięcia,

b) procentowym udziale,

c) części wspólnie kontrolowanych rzeczowych składników aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,

d) zobowiązaniach zaciągniętych na potrzeby przedsięwzięcia lub zakupu używanych rzeczowych składników aktywów trwałych,

e) części zobowiązań wspólnie zaciągniętych,

f) przychodach uzyskanych ze wspólnego przedsięwzięcia i kosztach z nimi związanych,

g) zobowiązaniach warunkowych i inwestycyjnych dotyczących wspólnego przedsięwzięcia.

Nie wystąpiły wspólne przedsięwzięcia.

2) informacje o transakcjach z jednostkami powiązanymi.

Jednostki powiązane w rozumieniu art.11 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych:

1. Miasto Słupsk,
2. Gmina Kobylnica,
3. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. Słupsk,
4. Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o. Słupsk,
5. Miejski Zakład Komunikacji sp. z o.o. Słupsk,
6. Zakład Naprawczy Mechanizacji Rolnictwa sp. z o.o. Słupsk,
8. Słupskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o. o. Słupsk,
9. ENGIE EC Słupsk sp. z o.o.
10. Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Słupsk,
- 12.Trzy Fale sp. z o.o. Słupsk.

Wartość transakcji sprzedaży, zakupów w roku 2018 oraz salda rozrachunków z podmiotami powiązanymi

Jednostki powiązane	Wartość netto transakcji sprzedaży	Wartość brutto transakcji zakupów	Saldo należności na dz.31.12.2018	Saldo zobowiązań na dz.31.12.2018.
Urząd Miejski Słupsk	27.978,93		215,22	
Miasto Słupsk	982.768,56	21.721,52	5.972,28	392,99
PGK sp. z o.o.	37.845,34	406.342,11	2.570,91	28.416,34
MZK sp. z o.o.	32.837,79			
ZNMR sp. z o.o.	23.487,42		1.828,52	
STBS sp. z o.o.	2.626.134,56		8.807,64	
PARR S.A.	16.556,00			
PGM sp. z o.o.	6.171,24			
ENGIE EC Słupsk	44.273,87		3.062,89	
Gmina Kobylnica	66.147,36		132.974,33	264.568,03
Trzy Fale sp. z o.o.	39.678,90		23.616,00	
Razem	3.903.879,97	428.063,63	179.047,79	293.377,36

3) Wykaz spółek (nazwa, siedziba), w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale lub 20% w ogólnej liczbie głosów w organie stanowiącym spółki; wykaz ten powinien zawierać także informacje o procencie posiadanego zaangażowania w kapitale oraz o kwocie kapitału własnego i zysku lub stracie netto tych spółek za ostatni rok obrotowy;

Spółka posiadała akcje Słupskiego Towarzystwa Koszykówki SSA w Słupsku. Wartość akcji wynosiła 54.000,00 zł, co stanowiło 10,52 % wartości kapitału zakładowego, który wynosił 513.500 zł. W związku ze złożeniem przez spółkę wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego w roku 2017 dokonano odpisania wartości posiadanych akcji w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych

4) Jeżeli jednostka nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego, korzystając ze zwolnienia lub wyłączeń, informacje o:

a) podstawie prawnej wraz z danymi uzasadniającymi odstąpienie od konsolidacji,

b) nazwie i siedzibie jednostki sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie finansowe na wyższym szczeblu grupy kapitałowej oraz miejscu jego publikacji,

c) podstawowych wskaźnikach ekonomiczno-finansowych, charakteryzujących działalność jednostek powiązanych w danym i ubiegłym roku obrotowym, takich jak:

- przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz przychody finansowe,*
- wynik finansowy netto oraz kwota kapitału (funduszu) własnego, z podziałem na grupy,*
- wartość aktywów,*
- przeciętne roczne zatrudnienie,*

d) rodzaju stosowanych standardów rachunkowości (krajowych czy międzynarodowych) przez jednostki powiązane;

5) informacje o:

a) nazwie i siedzibie jednostki sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie finansowe na najwyższym szczeblu grupy kapitałowej, w której skład wchodzi spółka jako jednostka zależna, oraz miejscu, w którym sprawozdanie to jest dostępne,

b) nazwie i siedzibie jednostki sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie finansowe na najniższym szczeblu grupy kapitałowej, w skład której wchodzi spółka jako jednostka zależna, oraz miejscu, w którym sprawozdanie to jest dostępne.

Pozycja nie dotyczy spółki.

6) nazwę, adres siedziby zarządu lub siedziby statutowej jednostki oraz formę prawną każdej z jednostek, których dana jednostka jest współnikiem ponoszącym nieograniczoną odpowiedzialność majątkową.

Nie dotyczy.

8. W przypadku sprawozdania finansowego sporządzonego za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie:

1) jeżeli połączenie zostało rozliczone metodą nabycia:

a) firmę i opis przedmiotu działalności spółki przejętej,

b) liczbę, wartość nominalną i rodzaj udziałów (akcji) wyemitowanych w celu połączenia,

c) cenę przejęcia, wartość aktywów netto według wartości godziwej spółki przejętej na dzień połączenia, wartość firmy lub ujemną wartość firmy i opis zasad jej amortyzacji;

2) jeżeli połączenie zostało rozliczone metodą łączenia udziałów:

a) firmy i opis przedmiotu działalności spółek, które w wyniku połączenia zostały wykreślone z rejestru,

b) liczbę, wartość nominalną i rodzaj udziałów (akcji) wyemitowanych w celu połączenia,

c) przychody i koszty, zyski i straty oraz zmiany w kapitałach własnych połączonych spółek za okres od początku roku obrotowego, w ciągu którego nastąpiło połączenie, do dnia połączenia.

Nie wystąpiło połączenie.

9. W przypadku występowania niepewności co do możliwości kontynuowania działalności, opis tych niepewności oraz stwierdzenie, że taka niepewność występuje, oraz wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zawiera korekty z tym związane; informacja powinna zawierać również opis podejmowanych bądź planowanych przez jednostkę działań mających na celu eliminację niepewności.

Nie występują niepewności, co do możliwości kontynuowania działalności.

10. Inne informacje niż wymienione powyżej, jeżeli mogłyby w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej i finansowej oraz wynik finansowy jednostki.

Nie występują inne niż wymienione informacje, mogące w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynik finansowy Spółki.

Natomiast, w związku z obowiązkiem wynikającym z art.44 Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne poniżej przedstawiono istotne informacje o kosztach i przychodach związanych z produkcją i sprzedażą energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Rodzaj paliwa: biogaz	Rodzaj paliwa: GZ-50
Produkcja energii elektrycznej zmierzona na zaciskach generatora	MWh	3.787,026	165,691
Koszty wytworzenia energii elektrycznej i ciepła z tego:	zł	502.654,19	195.168,81
koszt wytworzenia energii elektrycznej	zł	201.061,80	78.067,52
koszt wytworzenia ciepła	zł	301.592,69	117.101,29
Koszt jednostkowy wytworzenia energii elektrycznej	zł/MWh	53,09	471,16
Ilość sprzedanej energii elektrycznej	MWh	6,00	0,25
Przychody netto ze sprzedaży energii elektrycznej	zł	919,68	40,32
Cena jednostkowa sprzedaży energii elektrycznej	zł/MWh	153,31	161,28

Alina
Zimnicka;
"Wodociągi
Słupsk"
Spółka z o.o.

Elektronicznie
podpisany przez
Alina Zimnicka;
"Wodociągi Słupsk"
Spółka z o.o.
Data: 2019.05.29
10:46:11 +02'00'

Andrzej
Wójtowicz

Elektronicznie
podpisany przez
Andrzej
Wójtowicz
Data:
2019.05.29
11:27:46 +02'00'

Tabela nr 1

Ruch środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w 2018 roku według wartości nabycia

Grupa środków trwałych	Stan na 01.01.2018r.	Przychody				Rozchody			Stan na 31.12.2018r.
		nakłady inwestycyjne	odpłatne użytkowanie gm. Słupsk	odpłatne przyjęcia	razem przychody	likwidacja fizyczna	sprzedaż	razem rozchody	
„0”	7 460 341,78	-	-	-	0,00	-	127 934,00	127 934,00	7 332 407,78
„1”	31 017 218,86	198 251,60	-	-	198 251,60	249 011,40	-	249 011,40	30 966 459,06
„2”	279 761 035,33	5 786 318,00	2 112 849,78	37 841,00	7 937 008,78	1 631,06	-	1 631,06	287 696 413,05
Suma „1,2”	310 778 254,19	5 984 569,60	2 112 849,78	37 841,00	8 135 260,38	250 642,46	0,00	250 642,46	318 662 872,11
„3”	5 539 873,70	-	-	-	0,00	-	-	0,00	5 539 873,70
„4”	12 272 747,90	473 631,94	-	-	473 631,94	26 376,62	67 523,00	93 899,62	12 652 480,22
„5”	3 855 539,16	146 044,96	-	-	146 044,96	1 579,50	-	1 579,50	4 000 004,62
„6”	34 118 712,26	649 303,09	-	-	649 303,09	964 524,33	-	964 524,33	33 803 491,02
Suma „3,4,5,6”	55 786 873,02	1 268 979,99	0,00	0,00	1 268 979,99	992 480,45	67 523,00	1 060 003,45	55 995 849,56
„7”	7 171 003,75	331 001,89	-	-	331 001,89	-	503 893,57	503 893,57	6 998 112,07
„8”	3 612 167,56	180 180,96	-	-	180 180,96	43 602,13	-	43 602,13	3 748 746,39
ogółem	384 808 640,30	7 764 732,44	2 112 849,78	37 841,00	9 915 423,22	1 286 725,04	699 350,57	1 986 075,61	392 737 987,91
WNiP	3 896 645,07	21 890,00	-	-	21 890,00	-	-	0,00	3 918 535,07
Razem	388 705 285,37	7 786 622,44	2 112 849,78	37 841,00	9 937 313,22	1 286 725,04	699 350,57	1 986 075,61	396 656 522,98

Tabela nr 2

Umorzenie środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w 2018 roku

Grupa środków trwałych	Umorzenie na 01.01.2018r.	Umorzenie naliczone w trakcie roku	Umorzenie od zlikwidowanych śr. trwałych	Umorzenie środków trwałych na 31.12.2018r.
„0”	1 277 404,59	77 649,52	103 946,37	1 251 107,74
„1”	9 141 247,03	729 197,66	99 308,42	9 771 136,27
„2”	99 388 382,29	6 557 858,18	1 631,06	105 944 609,41
Suma „1,2”	108 529 629,32	7 287 055,84	100 939,48	115 715 745,68
„3”	3 908 039,50	241 947,96	0,00	4 149 987,46
„4”	10 105 739,07	382 027,93	92 719,06	10 395 047,94
„5”	2 826 626,10	369 386,72	1 579,50	3 194 433,32
„6”	22 997 421,89	1 162 044,66	856 964,57	23 302 501,98
Suma „3,4,5,6”	39 837 826,56	2 155 407,27	951 263,13	41 041 970,70
„7”	5 959 001,39	425 862,54	503 893,57	5 880 970,36
„8”	3 478 779,90	55 557,08	43 602,13	3 490 734,85
ogółem	159 082 641,76	10 001 532,25	1 703 644,68	167 380 529,33
WNiP	3 652 948,15	235 934,21	0,00	3 888 882,36
Razem	162 735 589,91	10 237 466,46	1 703 644,68	171 269 411,69

AKTYWA	Stan na	Stan na	PASYWA	Stan na	Stan na
	31.12.2017r.	31.03.2018 r.		31.12.2017r.	31.03.2018 r.
A. Aktywa trwałe	230 558 640,07	238 810 976,55	A. Kapitał (fundusz) własny	153 190 370,16	160 128 025,93
I. Wartości niematerialne i prawne	243 696,92	29 652,71	I. Kapitał (fundusz) podstawowy	88 832 500,00	90 356 500,00
1 Koszty zakończonych prac rozwojowych			II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)		
2 Wartość firmy			III. Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)		
3 Inne wartości niematerialne i prawne	243 696,92	29 652,71	IV. Kapitał (fundusz) zapasowy	31 073 410,99	33 155 922,86
4 Zaliczki na wartości niematerialne i prawne			V. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	8 116 489,88	8 114 880,53
II. Rzeczowe aktywa trwałe	228 897 244,36	237 551 285,28	VI. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	22 227 189,77	22 227 189,77
1 Środki trwałe	225 725 998,54	225 357 458,58	VII. Zysk (strata) z lat ubiegłych		0,00
a grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	6 182 937,19	6 081 300,04	VIII. Zysk (strata) netto	2 940 779,52	6 273 532,77
b budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	202 248 624,87	202 947 126,43	IX. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)		
c urządzenia techniczne i maszyny	15 949 046,46	14 953 878,86	B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	103 191 980,28	108 769 362,81
d środki transportu	1 212 002,36	1 117 141,71	I. Rezerwy na zobowiązania		
e inne środki trwałe	133 387,66	258 011,54	1 Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
2 Środki trwałe w budowie	3 171 245,82	12 193 826,70	2 Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne		
3 Zaliczki na środki trwałe w budowie			- długoterminowa		
III. Należności długoterminowe			- krótkoterminowa		
1 Od jednostek powiązanych			3 Pozostałe rezerwy		
2 Od pozostałych jednostek			- długoterminowe		
IV. Inwestycje długoterminowe	0,00	0,00	- krótkoterminowe		
* 1 Nieruchomości			II. Zobowiązania długoterminowe	30 096 866,38	30 333 108,65
2 Wartości niematerialne i prawne			1 Wobec jednostek powiązanych	253 026,14	192 418,63
3 Długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00	2 Wobec pozostałych jednostek	29 843 840,24	30 140 690,02
a w jednostkach powiązanych			a kredyty i pożyczki	12 077 000,00	10 261 000,00
- udziały lub akcje			b z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
- inne papiery wartościowe			c inne zobowiązania finansowe		
- udzielone pożyczki			d inne	17 766 840,24	19 879 690,02
- inne długoterminowe aktywa finansowe			III. Zobowiązania krótkoterminowe	11 564 480,13	12 950 832,43
b w pozostałych jednostkach	0,00	0,00	1 Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	854 862,08	100 958,73
- udziały lub akcje	0,00	0,00	a z tytułu dostaw i usług w okresie wymagalności	92 662,08	100 958,73
- inne papiery wartościowe			- do 12miesięcy	92 662,08	100 958,73
- udzielone pożyczki			- powyżej 12 miesięcy		
- inne długoterminowe aktywa finansowe			b inne	762 200,00	0,00
4 Inne inwestycje długoterminowe			2 Wobec pozostałych jednostek	9 134 497,71	11 246 483,36
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	1 417 698,79	1 230 038,56	a kredyty i pożyczki	3 216 000,00	3 616 000,00
1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00	b z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
2 Inne rozliczenia międzyokresowe	1 417 698,79	1 230 038,56	c inne zobowiązania finansowe		
B. Aktywa obrotowe	25 823 710,37	30 086 412,19	d z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	3 881 116,80	5 509 088,43
I. Zapasy	1 901 132,07	3 399 503,33	- do 12 miesięcy	3 881 116,80	5 509 088,43
1 Materiały	1 275 747,89	1 403 011,01	- powyżej 12 miesięcy		
2 Półprodukty i produkty w toku			e zaliczki otrzymane na dostawy		
3 Produkty gotowe	73 080,00	84 000,00	f zobowiązania wekslowe		
4 Towary	551 010,58	1 912 209,42	g z tytułu podatków, cel, ubezpieczeń i innych świadczeń	753 820,29	1 432 429,69
5 Zaliczki na dostawy	1 293,60	282,90	h z tytułu wynagrodzeń	318 111,64	328 339,46
II. Należności krótkoterminowe	4 295 282,04	5 067 503,16	i inne	965 448,98	360 625,78
1 Należności od jednostek powiązanych	191 707,28	179 047,79	3 Fundusze specjalne	1 575 120,34	1 603 390,34
a z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	191 707,28	179 047,79	IV. Rozliczenia międzyokresowe	61 530 633,77	65 485 421,73
- do 12 miesięcy	191 707,28	179 047,79	1 Ujemna wartość firmy		
- powyżej 12 miesięcy			2 Inne rozliczenia międzyokresowe	61 530 633,77	65 485 421,73
b inne	0,00	0,00	- długoterminowe	58 237 395,19	61 230 747,35
2 Należności pod pozostałych jednostek	4 103 574,76	4 888 455,37	- krótkoterminowe	3 293 238,58	4 254 674,38
a z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	2 793 593,01	2 553 209,96			
- do 12 miesięcy	2 793 593,01	2 553 209,96			
- powyżej 12 miesięcy					
b z tytułu podatków, dotacji, cel, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	800 765,54	1 688 981,63			
c inne	509 216,21	646 263,78			
d dochodzone na drodze sądowej	0,00				
III. Inwestycje krótkoterminowe	19 149 537,69	21 141 105,07			
1 Krótkoterminowe aktywa finansowe	19 149 537,69	21 141 105,07			
a w jednostkach powiązanych					
- udziały lub akcje					
- inne papiery wartościowe					
- udzielone pożyczki					
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe					
b w pozostałych jednostkach					
- udziały lub akcje					
- inne papiery wartościowe					
- udzielone pożyczki					
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe					
c środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	19 149 537,69	21 141 105,07			
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	19 149 537,69	21 141 105,07			
- inne środki pieniężne					
- inne aktywa pieniężne					
2 Inne inwestycje krótkoterminowe					
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	477 758,57	478 300,63			
Aktywa razem	256 382 350,44	268 897 388,74	Pasywa razem	256 382 350,44	268 897 388,74

Sporządzono Słupsk, dn. 28.05.2019 r.
(miejscowość, data)

(nazwisko i imię, podpis osoby sporządzającej)

Alina
Zimnicka;
"Wodociągi
Słupsk"
Spółka z o.o.

Elektronicznie
podpisany przez
Alina Zimnicka;
"Wodociągi Słupsk"
Spółka z o.o.
Data: 2019.05.29
10:48:07 +02'00'

Andrzej
Wójtowicz
Elektronicznie
podpisany przez
Andrzej
Wójtowicz
Data: 2019.05.29
11:26:57 +02'00'

Słupsk, dn. 28.05.2019 r.
(miejscowość, data)

(nazwisko i imię, podpis kierownika jednostki)

"Wodociągi Słupsk" sp. z o.o.
ul. E. Orzeszkowej 1
76-200 Słupsk
NIP: 8390005592

Rachunek zysków i strat
sporządzony na dzień 31-12-2018
(wariant porównawczy)

		2017	2018
		Ubiegły rok obrotowy	Bieżący rok obrotowy
A.	Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	44 767 791,54	47 176 178,05
	- od jednostek powiązanych	1 486 349,31	3 903 879,97
I.	Przychody netto ze sprzedaży produktów	44 545 059,03	46 753 217,34
II.	Zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)	122 469,93	245 443,97
III.	Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki	79 301,29	125 888,62
IV.	Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	20 961,29	51 628,12
B.	Koszty działalności operacyjnej	42 947 085,46	44 494 647,38
I.	Amortyzacja	10 248 673,25	10 235 253,22
II.	Zużycie materiałów i energii	7 221 524,30	7 310 129,67
III.	Usługi obce	5 716 380,30	6 214 842,46
IV.	Podatki i opłaty, w tym:	5 567 727,31	5 884 236,58
	- podatek akcyzowy	211 708,00	213 272,00
V.	Wynagrodzenia	11 318 443,37	11 842 337,52
VI.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	2 566 553,11	2 678 143,18
	w tym emerytalne	1 038 179,82	1 075 106,42
VII.	Pozostałe koszty rodzajowe	291 725,92	298 868,62
VIII.	Wartość sprzedanych towarów i materiałów	16 057,90	30 836,13
C.	Zysk/Strata ze sprzedaży (A-B)	1 820 706,08	2 681 530,67
D.	Pozostałe przychody operacyjne	2 891 986,37	5 400 297,67
I.	Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00	2 072 929,07
II.	Dotacje	0,00	0,00
III.	Inne przychody operacyjne	2 891 986,37	3 327 368,60
E.	Pozostałe koszty operacyjne	563 243,93	318 213,55
I.	Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	56 474,10	0,00
II.	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
III.	Inne koszty operacyjne	506 769,83	318 213,55
F.	Zysk/Strata z działalności operacyjnej (C+D-E)	4 149 448,52	7 763 614,79
G.	Przychody finansowe	329 300,83	389 512,79
I.	Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:		
	- od jednostek powiązanych		
II.	Odsetki, w tym:	329 300,81	389 512,79
	- od jednostek powiązanych	7,14	69,04
III.	Zysk ze zbycia inwestycji		
IV.	Aktualizacja wartości inwestycji		
V.	Inne	0,02	0,00
H.	Koszty finansowe	577 875,83	419 492,81
I.	Odsetki, w tym:	515 059,39	417 592,75
	- dla jednostek powiązanych		
II.	Strata ze zbycia inwestycji		
III.	Aktualizacja wartości inwestycji	54 000,00	
IV.	Straty z tytułu różnic kursowych	8 814,30	1 899,72
V.	Inne	2,14	0,34
I.	Zysk/Strata z działalności gospodarczej (F+G-H)	3 900 873,52	7 733 634,77
J.	Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (J.I.-J.II.)	0,00	0,00
I.	Zyski nadzwyczajne		
II.	Straty nadzwyczajne		
K.	Zysk/Strata brutto (I±J)	3 900 873,52	7 733 634,77
L.	Podatek dochodowy	960 094	1 460 102
M.	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)		
N.	Zysk/Strata netto (K-L-M)	2 940 779,52	6 273 532,77

Słupsk, dn. 28.05.2019 r.
(miejscowość, data)

Słupsk, dn. 28.05.2019 r.
(miejscowość, data)

.....
(nazwisko i imię, podpis osoby sporządzającej)

.....
(nazwisko i imię, podpis kierownika jednostki)

Alina Zimnicka;
"Wodociągi
Słupsk" Spółka
z o.o.
Elektronicznie
podpisany przez Alina
Zimnicka; "Wodociągi
Słupsk" Spółka z o.o.
Data: 2019.05.29
10:50:46 +02'00'

Andrzej
Wójtowicz
Elektronicznie
podpisany przez
Andrzej Wójtowicz
Data: 2019.05.29
11:29:43 +02'00'

	2017	2018
	ubiegły rok obrotowy	bieżący rok obrotowy
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
I. Zysk (strata) netto	2 940 779,52	6 273 532,77
III. Korekty razem	8 727 537,98	10 124 651,22
1. Amortyzacja	10 250 886,49	10 237 466,46
2. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych		
4. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	110 474,10	-2 072 929,07
5. Zmiana stanu rezerw		
6. Zmiana stanu zapasów	-279 665,98	-1 498 371,26
7. Zmiana stanu należności	521 137,78	-772 221,12
8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	1 044 906,60	-86 832,68
9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	-1 718 947,02	4 141 906,13
10. Inne korekty z działalności operacyjnej	-1 201 253,99	175 632,76
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I +/- II)	11 668 317,50	16 398 183,99
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
I. Wpływy		2 072 929,07
1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		2 072 929,07
2. Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne		
3. Z aktywów finansowych, w tym:		
a) w jednostkach powiązanych		
b) w pozostałych jednostkach		
- zbycie aktywów finansowych		
- dywidendy i udziały w zyskach		
- spłata udzielonych pożyczek długoterminowych		
- inne wpływy z aktywów finansowych		
4. Inne wpływy inwestycyjne		
II. Wydatki	-3 504 422,64	-15 040 503,78
1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	-3 504 422,64	-15 040 503,78
2. Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne		
3. Na aktywa finansowe, w tym:		
a) w jednostkach powiązanych		
b) w pozostałych jednostkach		
- nabycie aktywów finansowych		
- udzielone pożyczki długoterminowe		
4. Inne wydatki inwestycyjne		
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)	-3 504 422,64	-12 967 574,71
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
I. Wpływy	1 362 200,00	2 562 200,00
1. Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału		
2. Kredyty i pożyczki	600 000,00	1 800 000,00
3. Emisja dłużnych papierów wartościowych		
4. Inne wpływy finansowe	762 200,00	762 200,00
II. Wydatki	-4 727 701,94	-4 001 241,90
1. Nabycie udziałów (akcji) własnych		
2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	-1 038 498,00	
3. Inne niż wypłaty na rzecz właścicieli wydatki z tytułu podziału zysku	-561 347,94	-785 241,90
4. Spłata Kredytów i pożyczek	-3 127 856,00	-3 216 000,00
5. Wykup dłużnych papierów wartościowych		
6. Z tytułu innych zobowiązań finansowych		
7. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		
8. Odsetki		
9. Inne wydatki finansowe		
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	-3 365 501,94	-1 439 041,90
D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III +/- B.III +/- C.III)	4 798 392,92	1 991 567,38
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:	4 798 392,92	1 991 567,38
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		
zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		
F. Środki pieniężne na początek okresu	14 351 144,77	19 149 537,69
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym:	19 149 537,69	21 141 105,07
- o ograniczonej możliwości dysponowania		68 048,70

Andrzej Wójto wicz

Elektronicznie podpisany przez Andrzej Wójto wicz
Data: 2019.05.29 11:28:56 +02'00'

Alina Zimnicka;
"Wodociągi Słupsk"
Spółka z o.o.

Elektronicznie podpisany przez Alina Zimnicka;
"Wodociągi Słupsk"
Spółka z o.o.
Data: 2019.05.29 10:52:16 +02'00'

	2017	2018
	ubiegły rok obrotowy	bieżący rok obrotowy
I. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO)	151 409 088,64	153 190 370,16
- korekty błędów podstawowych		
I.a. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO), po korektach		
1. Kapitał (fundusz) podstawowy na początek okresu	88 433 500,00	88 832 500,00
1.1. Zmiany kapitał (funduszu) podstawowego		
a) zwiększenie (z tytułu) wniesionego aportu		
a) zwiększenia z tytułu:		
- objęcia udziałów	399 000,00	1 524 000,00
b) zmniejszenia (z tytułu)		
- umorzenia udziałów		
1.2. Kapitał (fundusz) podstawowy na koniec okresu	88 832 500,00	90 356 500,00
2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na początek okresu		
2.1. Zmiana należności wpłat na kapitał podstawowy		
a) zwiększenie (z tytułu)		
b) zmniejszenie (z tytułu)		
2.2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na koniec okresu		
3. Udziały (akcje) własne na początek okresu		
a) zwiększenie		
b) zmniejszenie		
3.1. Udziały (akcje) własne na koniec okresu		
4. Kapitał (fundusz) zapasowy na początek okresu	29 154 748,28	31 073 410,99
4.1. Zmiany kapitału (funduszu) zapasowego	1 918 662,71	2 082 511,87
a) zwiększenie (z tytułu) przesunięcia z kapitału aktualizacji wyceny	258 271,06	1 609,35
b) zwiększenia z tytułu przesunięcia wartości aportu / wkładu finansowego ponad wartość nominalną udziałów		400,00
- z podziału zysku (ustawowo)		
- z podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)	1 660 391,65	2 080 502,52
b) zmniejszenie (z tytułu)		
- pokrycia straty		
4.2. Stan kapitału (funduszu) zapasowego na koniec okresu	31 073 410,99	33 155 922,86
5. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na początek okresu	8 374 760,94	8 116 489,88
5.1. Zmiany kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny	-258 271,06	-1 609,35
a) zwiększenie (z tytułu)		
b) zmniejszenie (z tytułu)	-258 271,06	-1 609,35
- zbycia / likwidacji środków trwałych	-258 271,06	-1 609,35
5.2. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na koniec okresu	8 116 489,88	8 114 880,53
6. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na początek okresu	22 227 189,77	22 227 189,77
6.1. Zmiany pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych	0,00	0,00
a) zwiększenie (z tytułu)podziału zysku		
b) zmniejszenie (z tytułu)		
6.2. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na koniec okresu	22 227 189,77	22 227 189,77
7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu		
7.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	3 107 756,37	
- korekty błędów podstawowych		
7.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	3 107 756,37	
a) zwiększenie (z tytułu)		
- podziału zysku z lat ubiegłych		
b) zmniejszenie (z tytułu)podziału zysku	-3 107 756,37	
7.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu		
7.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu		
- korekty błędów podstawowych		
7.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach		
a) zwiększenie (z tytułu)		
- przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia		
b) zmniejszenie (z tytułu)		
7.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu		
7.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu		
8. Wynik netto	2 940 779,52	6 273 532,77
a) zysk netto	2 940 779,52	6 273 532,77
b) strata netto		
c) odpisy z zysku		
II. Kapitał (fundusz) własny na koniec okresu (BZ)	153 190 370,16	160 128 025,93
III. Kapitał (fundusz) własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)	155 270 872,68	156 671 928,93

Andrzej Wójtowicz
Elektronicznie podpisany przez Andrzej Wójtowicz
Data: 2019.05.29 11:30:25 +02'00'

Alina Zimnicka;
"Wodociągi Słupsk"
Spółka z o.o.
Elektronicznie podpisany przez Alina Zimnicka;
"Wodociągi Słupsk"
Spółka z o.o.
Data: 2019.05.29 10:53:12 +02'00'

Słupsk, dn. 28.05.2019 r.

.....
(nazwisko i imię, podpis osoby sporządzającej)

Słupsk, dn. 28.05.2019 r.

.....
(nazwisko i imię, podpis kierownika jednostki)

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

„WODOCIĄGI SŁUPSK” SPÓŁKA Z O.O.

76-200 SŁUPSK, UL. E. ORZESZKOWEJ 1

ZA ROK OBROTOWY OD 01.01.2018 DO 31.12.2018

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania rocznego sprawozdania finansowego

Dla Zgromadzenia Wspólników i Rady Nadzorczej "Wodociągi Słupsk" Spółka z o.o. w Słupsku,
ul. E. Orzeszkowej 1, 76-200 Słupsk

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego sprawozdania finansowego "Wodociągi Słupsk" Spółka z o.o. („Spółka”), które składa się z wprowadzenia do sprawozdania finansowego, bilansu sporządzonego na dzień 31.12.2018 r. oraz rachunku zysków i strat, zestawienia zmian w kapitale własnym, rachunku przepływów pieniężnych za rok obrotowy od 01.01.2018 do 31.12.2018 oraz dodatkowych informacji i objaśnień („sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem, załączone sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Spółki na dzień 31.12.2018 r. oraz jej wyniku finansowego i przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy z dn. 29 września 1994 r. o rachunkowości („Ustawa o rachunkowości” - Dz. U. z 2019 r., poz. 351 z późn. zm.) oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości;
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Spółkę przepisami prawa oraz statutem Spółki;
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami rozdziału 2 Ustawy o rachunkowości.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z Krajowymi Standardami Badania w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętymi uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów nr 3430/52a/2019 z dnia 21 marca 2019 r. w sprawie krajowych standardów badania oraz innych dokumentów („KSB”) a także stosownie do ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich i nadzorze publicznym („Ustawa o biegłych rewidentach” - Dz.U. z 2017r. poz. 1089 z późn. zm.). Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego sprawozdania *Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego*.

Jesteśmy niezależni od Spółki zgodnie z Kodeksem etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych („Kodeks IFAC”) przyjętym uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów nr 2042/38/2018 z dnia 13 marca 2018 r. w sprawie zasad etyki zawodowej biegłych rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych w Polsce. Wypełniliśmy nasze inne obowiązki etyczne zgodnie z tymi

wymogami i Kodeksem IFAC. W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident oraz firma audytorska pozostali niezależni od Spółki zgodnie z wymogami niezależności określonymi w Ustawie o biegłych rewidentach.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Inne sprawy

Sprawozdanie finansowe Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku zostało zbadane przez działającego w imieniu naszej firmy audytorskiej biegłego rewidenta, który wyraził opinię bez zastrzeżeń na temat tego sprawozdania w dniu 25.05.2018 roku.

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej za sprawozdanie finansowe

Zarząd Spółki jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, sprawozdania finansowego, które przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej i wyniku finansowego Spółki zgodnie z przepisami Ustawy o rachunkowości, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz z obowiązującymi Spółkę przepisami prawa i statutem, a także za kontrolę wewnętrzną, którą Zarząd uznaje za niezbędną aby umożliwić sporządzenie sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając sprawozdanie finansowe Zarząd Spółki jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Spółki do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Zarząd albo zamierza dokonać likwidacji Spółki, albo zaniechać prowadzenia działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności.

Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości. Członkowie Rady Nadzorczej są odpowiedzialni za nadzorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Spółki.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego

Naszymi celami są uzyskanie racjonalnej pewności czy sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby

wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Spółki ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Spółki obecnie lub w przeszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędu, ponieważ oszustwo może dotyczyć zmywy, fałszerstwa, celowych pominięć, wprowadzenia w błąd lub obejścia kontroli wewnętrznej;
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosownej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Spółki;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych oraz powiązanych ujawnień dokonanych przez Zarząd Spółki;
- wyciągamy wniosek na temat odpowiedniości zastosowania przez Zarząd Spółki zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, która może poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Spółki do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na powiązane ujawnienia w sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Spółka zaprzestanie kontynuacji działalności;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia, oraz czy sprawozdanie finansowe przedstawia będące ich podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację.

Przekazujemy Radzie Nadzorczej informacje o, między innymi, planowanym zakresie i czasie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

Inne informacje, w tym sprawozdanie z działalności

Na inne informacje składa się sprawozdanie z działalności Spółki za rok obrotowy zakończony 31.12.2018 r. („Sprawozdanie z działalności”)

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej

Zarząd Spółki jest odpowiedzialny za sporządzenie Sprawozdania z działalności zgodnie z przepisami prawa.

Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby Sprawozdanie z działalności Spółki spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Nasza opinia z badania sprawozdania finansowego nie obejmuje Sprawozdania z działalności. W związku z badaniem sprawozdania finansowego naszym obowiązkiem jest zapoznanie się ze Sprawozdaniem z działalności, i czyniąc to, rozpatrzenie, czy nie jest istotnie niespójne ze sprawozdaniem finansowym lub naszą wiedzą uzyskaną podczas badania, lub w inny sposób wydaje się istotnie zniekształcone. Jeśli na podstawie wykonanej pracy, stwierdzimy istotne zniekształcenia w Sprawozdaniu z działalności, jesteśmy zobowiązani poinformować o tym w naszym sprawozdaniu z badania. Naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami Ustawy o biegłych rewidentach jest również wydanie opinii czy sprawozdanie z działalności zostało sporządzone zgodnie z przepisami oraz czy jest zgodne z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

Opinia o Sprawozdaniu z działalności

Na podstawie wykonanej w trakcie badania pracy, naszym zdaniem, Sprawozdanie z działalności Spółki:

- zostało sporządzone zgodnie z art. 49 Ustawy o rachunkowości;
- jest zgodne z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

Ponadto, w świetle wiedzy o Spółce i jej otoczeniu uzyskanej podczas naszego badania oświadczamy, że nie stwierdziliśmy w Sprawozdaniu z działalności istotnych zniekształceń.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Informacja o dopełnieniu przez Spółkę obowiązków określonych w art. 69 Ustawy o rachunkowości

Do dnia zakończenia badania Spółka dopełniła wynikający z art. 69 Ustawy o rachunkowości, obowiązek złożenia sprawozdania finansowego za rok od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Informacja o dopełnieniu przez Spółkę obowiązków określonych w art. 44 Ustawy z dnia 10.04.1997r. Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. z 2019r. poz.755,730)

Zamieszczone w informacji dodatkowej istotne informacje o kosztach i przychodach związanych z produkcją i sprzedażą wytworzonej energii elektrycznej spełniają wymogi określone w art.44 ust.2 ustawy Prawo energetyczne.

Kluczowym biegłym rewidentem odpowiedzialnym za badanie, którego rezultatem jest niniejsze sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta, jest Mirosław Lejk.

Działający w imieniu Agencji Usługowej „PROPOL” Spółka z o.o. z siedzibą w 76-200 Słupsk, ul. Kowalska 2/6 wpisanej na listę firm audytorskich pod numerem 869 w imieniu której kluczowy biegły rewident zbadał sprawozdanie finansowe.

Kluczowy biegły rewident:

Lejk Mirosław

Nr rej. 10666

podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym

Mirosław
w Lejk

Elektronicznie
podpisany przez
Mirosław Lejk
Data: 2019.05.31
07:44:04 +02'00'

Słupsk, dnia 31 maja 2019r.